TOMVS TERTIVS HABET

AETII AMIDENI MEDICI CLARISSIMI DE RE MEDICA LIBROS TRES, IOANNE BAPTI/ STA MONTANO MEDICO VE/ RONENSE INTER/ PRETE.

FRO BEN.

BASILEAE IN OFFICINA FROBENIANA,
ANNO M. D. XXXV

QVAE IN LIBRO QVARTODECIMO AETII AMIDENI CONTINENTVR.

AETII AMIDENI DE RE MEDICA LIB. QVARTVSDECIMVS IOAN. BAPTIS. MONTANO medico Veronense interprete.

De ægritudinibus sedis ex Galeno. Cap. I

AEGRITVDINES sedis multis de causis sanatu difficiles sunt. primo enim ea pars sensu uegetissima est, iamq; sępius ostēdimus huiuscemodi membra ab acrioribus medicinis facillime irritari. Deinde excremēta alimēti, preterq; q; ipsa priuatim erodant, præsertim ubi bili acriq; interdum tabo permixta fuerint, liberam etiam applicandarum medicinarum potestatem medicis interdicūt, quum quibusdam temporibus minime congruis sæpe æger ad egerendum prouocetur. Adde quod caliditas & humiditas loci refrigerantibus & exiccantibus indigens, non parum facit ad reddenda ulcera curationi rebellia, quoniam mordicationem, quam res adstringentes inferunt, locus sensu uegetissimus tolerare nō potest. propterea his præ cæteris medicamenta conueniunt, quæcunq; sine asperitate adstringūt, qualia maxime sunt metallica, neq; acria, neq; plurimū acerba, quæ si lota fuerint, absq; erosione rem quæsitam perficient. uos igitur hæc cōmunia obseruantes ad expertam materiam deinceps describendam accedite.

Ad inflamationes sedis & ani, siue Rhagades, siue Condylomata, siue ulcus in causa fuerit. Cap. II

PAlmularum passarum, panis siliginei sing. unc. xi. croci. drac. xi. palmulas & micas panis in sapa madefactas subigito, & illinito. ubi uero inflammatio lenita sit, diminuto pane, palmularū & croci pondus augebis sicut medici factitant. At quando inflammationem recurabis, cerussam & syricum pari pondere ad ultimam minutiem rediges, atq; id medicamentum aridum ulceri applicabis, quod etiam facit ad cōdylomata. Dactylicum optimum ad Rhagadas, condylomata & dolores confestim sedandos, Curat etiam ulcera phagedænica, malefica, & cicatrici rebellia. Quæ enim exrant, contrahit, & concaua replet, facit & ad tibiarū uitia, quæ anticnemia uocantur, quod ita habet. Mastichæ, cerussæ, spumæ argenti, succi hyoscyami sing. unc. i. olei myrtini, aut lētiscini quod sufficit, & si maiorē quoq; succi hyoscyami copiam addideris, nihil nocebis. seruatur in plumbea pyxide. Hedricū Oribasij: olei myrtini lib. i. cerussæ unc. iiij. thuris unc. ij. cerussam cū oleo myrtino usq; ad melleam consistentiam decoquito, deinde thus prius in mortario tritum conijcito, & unito. Aliud Oribasij probatum. Thuris drac. x. myrrhæ drac. vij. opij, butyri, uitellorum oui assatorum, cadmiæ ustæ & lotæ, ceræ hetruscæ sing. drac. iiij. aluminis scissilis drac. ij. pompholigis, drac. vi. adipis anseris, rosacei sing. drac. xvi. medullæ ceruinę, cerussæ sing. drac. xiiij. plumbi usti, & loti drac. viij. lapidis hæmatitæ drac. i. cœsypi drac. iiij. arida, è uino terito. Aliud eiusdem quod ambrosium inscribit. Ceræ, mellis, olei rosacei, spumæ argenti, cerussę, adipis capræ, butyri recentis singu. unc. iij. & thuris unc. i. Aliud Hedricum dolorem mitigans. Spumæ argenti, cerussæ, ceræ sing. unc. i. rosacei unc. vi. croci, medullæ ceruinæ, sing. drac. iiij. meliloti unc. i. terebintinę drac. ij. interdum &

duos aut tres uitellos ouorum assos. Spumam uero argenti & cerussam ablutas esse oportet, & arefactas, quæ postea subiguntur in passo cum meliloto & croco.

Ad sedis Erysipelata.

Emplastri diachilon, panis siliginei, sing. lib. i. croci unc. i. opij drac. iiij. rosacei lib. ij. crocus quidem & opium in passo, panis uero in aqua madefiat, quibus deinde contritis, liquida admiscebuntur. confert id etiam podagræ. Aliud hedricum Andreæ. Adipis anseris, ceræ, thuris, medullæ ceruinæ, florum rosarum, pompholygis lotæ, cadmiæ mollis, plumbi usti & loti, sing drac. iiij. cerussæ drac. viij. cerebri gruis drac. ij. opij drac. i. & sem. œsypi drac. v. succi seridis heminam unam, rosacei unc. vi. confice sicut prædiximus.

Ad Eminentias.

Radicem agrestis rumicis adhuc uirentē dempto cortice paululum madefieri finito, deinde ubi æger excrementa reddiderit, prius abluta sede linteoloq; detersa succum radicis super eminentiam exprimito, quod decrescēte luna fieri oportet.

Aliud optimum ad omnem sedis inflammationem.

Malicorij unc. i. & sem. meliloti unc. i. succi fœnogræci heminas quatuor, uini dulcis antiqui heminas quinq;. malicorium & melilotum in uino ad tertias decoquito, quibus deinde expressis, & abiectis herbas tritas uino adijcies, spumæ argenti lotæ unc. ij. pompholygis lotæ, thuris singu. unc. ij. plumbi usti unc. i. postea colliquabis ceræ hetruscæ unc. ij. myrtini olei, rosacei sing. unc. iij. butyri recentis sine sale, œsypi singulorū unc. ij. medullæ ceruinę, adipis anseris sing. unc. i. atq; in hæc postea refrigerata, seridis succum paulatim infundes, ac cæteris admiscebis.

Aliud Andromachi quo utor inquit Oribasius.

Rosarum uiridium drac. vij. lactis mulieris heminam unam, spumæ argēti loti drac. viij. caliculorum papaueris drac. iiij. oua cruda integra duo, butyri recentis, œsypi, malicorij contritissimi sing. drac. ij. mellis unc. ix. rosacei aut myrtini olei unc. vi. ceræ unc. viij.

Aliud quo utor.

Cerussæ, spumæ argenti sing. drac. v. thuris, aluminis sing. drac. iij. croci triobolum, uini & rosacei quod sufficit. Aliud ad sedis inflammationes. Sandarachę unc. i. exquisitissime terito, deinde olei unc. iiij. in sartaginem fundito, quod ubi feruere cœperit sandarachā paulatim inijcito, assidueq; uersato, ne subsideat, aut inflammetur. Quum uero ad emplastri formam accesserit, tollito & seruato.

Emplastrum diapompholygos ad inflammationes sedis rhagadas & ulcera.

Spumę argēti, cerussæ sing. unc. i. pompholygis, croci, adipis anseris sing. drac. iiij. ouorum assatorum uitellos duos, uini antiqui & olei rosacei quod sufficit.

Aliud ad inflammationes. Cerussæ unc. iiij. pompholygis, cadmiæ mollis, thuris sing. unc. i. succi seridis heminam unam, omnia simul subigito, succum seridis paulatim instillando, deinde ceratum ex libra rosacei & cerę semisse conficito, cui refrigerato & mundato cætera commisceto, & per tubulum quem à pure trahendo piulcum uocant, inijcito, postea adhibito emplastro lanam super ligato. facit & ad rhagadas, & ulcera cum feruore, & erosione.

De rhagadibus & condylomatis sedis. Cap. III

ACcidit in sede condyloma quando reduplicatis ani corpusculis ruga quędā præter naturam insurgit, & intumescit. cum enim anus sinuosus sit, rugas annexas habet. ergo intumescente ruga condyloma generatur, quod interdum molle & sine inflammatione est, interdum inflammatum durum & dolorificum. rhagades autē quandoq; in musculo claudente quem sphincterem uocant, quandoq; in

doque in circulo fiunt,eueniuntque,uel ob acrium humorum defluxū, uel ob inflammationem extensionemque condylomatum,quibus partes adiacentes franguntur. Hæc omnia in principio quidem medicamentis curantur,producta uero medicatione, indurato & ad calli formam perueniente affectu, ad manuum opus confugere oportet,condylomate quidem uolsella extenso & à basi exciso,rhagadum autem callosis labijs exsculptis,ut nouum ulcus mite,& purum persistens medicationem cōmodam reddat,quod quidem post chirurgiam, primo suppurare oportet,deinde mūdificare,postea ad cicatricem perducere,præsidia uero quæ in principio adhibentur huiuscemodi sunt. Lucij medicamentum ad sedis inflammationes & rhagadas,quod etiam ad testium inflammationes confert. Cerussæ unc. v. spumæ argenti unc. i. s. scoriæ ferri lotæ,aluminis,thuris sing. unc. ij. è uino albo antiquo terito,deinde cerato rosaceo aut myrtino admisce & utere. facit & ad uirilium ulcera præsertim in corona glandis & præputio existentia,quæ linamentis mundificari nequeunt,& medicamēto ad depascentias confecto exacerbātur: omnino autem quæcunque condylomatis applicantur adstringentia esse oportet.

Aliud ad condylomata. Misy torrefactū cum terebinthina liquida ad emplastri consistentiam excipito,fomentoque prius ex aqua adhibito tanque admirandum apponito. Aliud ad rhagadas sedis & cōdylomata inflammata. Cadmię mollis tersæ exustæ & lotæ,spumæ argenti lotæ,ceræ sing. unc. ij. ouorum assatorum uitellos duos,defruti cyathum unum,rosacei tantundem,commisce & utere. Aliud ad rhagadas inflammatas,erosiones,& feruores:quo ego semper usus,nullo alio medicamento indigui. Collyrio stellæ,aut è thure cōfecto,aut cuipiā tali, hyoscyami succum,& defrutum admisceto, deinde adijcito rosacei quod sufficit, ut glutinis habeat consistentiam,atque id iugiter sedi illinatur:primo enim dolores sedabit,deinde sanabit ulcera. potes etiam singula ex quibus collyrium cōficitur, cum uino subigere,& pastillos formare,atque usus tempore cum defruto & rosaceo diluere.

Aliud. Andromachi quo utor ad sedis rhagadas,& condylomata inflāmata. Lapidis hæmatitæ,ammoniaci thymiamatis,thuris,,aluminis rotundi sing. drac. ij. gallæ, croci sing. drac. i. terebinthinæ drac. iiij. ceræ hetruscæ drach. xij. rosacei unc. iij. utere ad sedem quidem cum rosaceo,ad uuluam aūt cum unguento salca.

Aliud ad condylomata & rhagadas quo nihil præstantius. Aluminis scissilis drac. iij. croci drac. iiij. cerussæ drac. ij. opobalsami drac. i. thuris drach. iiij. aloes drac. ij. œsypi & ceræ sing. drac. viij. liquanda liquato, & aridis prius tritis admisceto & utere. Ad rhagadas,& inflāmationes & condylomata sedis mitigatorium Rhoidarij. Cerussæ,spumæ argenti par pōdus cōfice,& arido utere Aliud ad rhagadas sedis & pudendorū. Resinam piceæ aridam cum rosaceo ad glutinis consistentiam subigito,deinde addito oui assati uitellum,& illine. Aliud. Hederæ foliorum crematorum cinerem cum uino & rosaceo in plumbeo mortario subigito,& utere. Aliud. Linteorum frustula cremato,& cinerem adiecta amyli pari mensura cum succo foliorum oliuæ subigito, & utere. Aliud Matæ ad rhagadas & condylomata. Gallæ,plumbi sing. drac. viij. cerussæ, myrrhæ sing. drac. iiij. terito & utere. Pastillus qui uirtus Andromachi inscribitur, ad rhagadas & condylomata maximos dolores protinus sedans. Stibij, acaciæ, plumbi usti & loti sing. drac. xvi. spodij,pōpholygis lotæ,fructus ericę, aluminis scissilis,thuris, atramenti sutorij,myrrhæ,opij sing. drac. viij. cum uino subigito,& pastillos conficito,atque usus tempore cum passo diluito. Pastillus hedricus ad ulcera ani rhagadas & cōdylomata:Pompholygis lotæ,terrę samię,amyli,lemnij sigilli,aloes ustę & lotæ,thuris,sandycis,plumbi usti & loti,radicis symphyti,centaurij sing. unc. ij croci,squāmæ ęris,opij sing. unc. i. tragacanthę unc. i. s. in uino assumito & utere.

Pessarium hedricum ad omnia ulcera ani,rhagadas,& cōdylomata cōueniens & ad locos muliebres,Lícij indici,glaucij,aloes,thuris, myrrhæ trogloditicæ, acaciæ sing.unc.s.cadmię,pompholygis lotæ,plumbi usti & loti,lemnij sigilli, lapidis hęmatitæ sing.unc.i. quæ omnia in muliebri lacte præmadescant, opij usti drac.vi. tragacanthæ unc.s. cuncta simul cū hydrorosato assumito & utere. Aliud Oribasij quod phicotyche inscribitur. Thuris, myrrhæ sing.drac.vij. opij, cadmiæ, pompholygis,ceræ hetruscę sing.drac.iiij.aluminis scissilis,butyri sing.drac. ij. adipis anseris,rosacei sing.drac.xvi. Aliud eiusdem ambrosia inscriptum. Ceræ, mellis,olei irini,spumæ argenti, cerussę, adipis capræ, butyri sing.unc.iij. thuris unc.i.rosacei drac.vi.croci drac.iiij.medullæ ceruinę,amyli sing.tantundem, meliloti unc.i.terebinthinę drac.ij. interdum & duo aut tres ouorum uitelli adijciuntur. spuma argenti & cerussa lauantur & exiccantur, deinde cum croco meliloto & amylo è passo teruntur. Aliud ad callosa ulcera post chirurgiam. Thuris unc. iiij. spumæ argenti,cerussæ,cadmiæ sing.unc.ij.aluminis scissilis, cnici, aloes, misyos assi singu.unc.i.è drach.duabus uini adstringentis terito, deinde cū rosaceo conficito & utere. Pastillus ex solano uesicario ad Heram relatus, qui nūc passim conficitur,faciens ad rhagadas sedis & pudendorum,item ad ulcera,condylomata,thymos,formicas,& ad omnem eminentiam,ad epinyctidas,reduuias,psydracia,erysipelata,purulētas aures,& labiorum plantarumq́ pedis rhagadas: spumæ argenti drac.xxiiij.cerussę drac.xij. corticis sicci radicis solani uesicarij drac.viij. atramenti sutorij,aluminis scissilis,mellis sing.drac.iiij. subige cum aqua,& pastillos confice,& utere,ad inflammatas quidem partes cum lacte diluens, ad cicatricem uero reducendam cum uino. Andromachus tamen ita ipsam præparat. Cerussę unc.i.spumæ argenti,aluminis scissilis,corticis solani uesicarij,atramenti sutorij,rubricę sinopicę sing.unc.vi.cum aceto subige & pastillum confice. Alius ad cicatricem inducendam in sedis ulceribus. Cadmiæ ustæ & uino extinctę & lotę,ceræ sing.unc.i.olei myrtini lib.i.arida è uino terito,quot diebus suffecerit,ceratoq́ liquato & refrigerato admisceto & utere. Alius ad idē. Cadmiæ ter ustę & lotę,plumbi usti & loti,diphrygis sing.unc.i. cum uino subigito,& in cerato assumito,quod habeat ceræ unc.v.terebinthinæ drac.xiiij.myrtini olei unc.v. confice & usus tempore,sumito medicamēti unc.ij.cerę unc.iiij.myrtini olei quod sufficit. Alius rhagadas & ulcera ad cicatricem ducens. Seminis spinæ ægyptiæ unc.ij.mastichæ unc.i.singula seorsum terito,& commisceto, & sedata inflammatione super ulcus inspergito,& cicatricem induces. Alius. Lapidis phrygij ter usti & uino extincti,cadmiæ ustæ & lotę,cerussę lotæ,aloes, thuris sing. drac.iiij. squammę æris lotę,diphrygis sing.drac.ij.exquisitissime terito & utere. Alius. Ericę fructus gallę,thuris,acaciæ par pondus tere & insperge. Oribasij pastillus ad cicatricem inducendam faciens & ad rhagadas prępputij & ani. Aeruginis, aluminis scissilis,plumbi usti partes ęquas terito cum aceto & utere.

De Thymis,sycosi,formicis, uerucis, clauis, reliquisq́ eminentijs ani & uniuersi corporis. Cap. IIII

THymi nomen à corymborum montanæ herbæ similitudine transsumptum est. Qui enim in corpore thymi enascuntur, turgidæ quædam excrescentiæ sunt,asperę,subrubræ,oblongę pręter naturam auctę,in excisione lōge plus emittentes sanguinis quàm magnitudini suę requiratur. frequēs est hic morbus circa sedem,pudenda & femora,inuadit tamen quādoq́ & faciem. Thymorum quidā pusilli sunt,& à medicis eminentię uocantur,quidam magni,ac proprie thymi appellantur,quidam maiores,quos sycoses uocant. Eorundem alij mites,alij feri: mites exiguæ carnes sunt, inæquales, eminentijs sensum latentibus,scabræ, colore candidæ

candidę, aut subrubræ, dolore carentes: feri autẽ duriores, scabriores, amplioresq; sunt, feculenti, colore liuidi, dolorem punctionemq; inserẽtes, manuum præcipue attactu, & medicamentorum applicatione. Ac reliqui quidem curatu faciles sunt, feri uero insanabiles. Qui tamen etiam interdum curantur, non excisi à radice, quemadmodum cætera solent, sed amputatione totius membri, in quo fuerint. Acrochordon autem, id est uerruca, turgida quędam eminentia est, ita appellata, quòd apici incisæ chordę maxime assimuletur. eodem modo formica tumens & callosa eminentia est, colore nigricans, basi lata, & in cute sessilis, in excisione dolores afferens morsiunculis formicę animalis simillimos, à quo etiam nomen accepit. Reddit & hæc dum abscinditur longe maiorem sanguinis quantitatem, quàm suæ paruitati congruat. Clauus autem callosa eminentia est capiti claui similis, frequens circa calcanea & manuum extremitates. Magnas præterea eminentias in facie apparentes, à magnitudine nomen transferentes sycoses uocant. Thymos igitur tam mites quàm maleficos primo quidem medicamentis curare tentabimus, ac mitibus ea quæ contrahendi facultatẽ habent, maleficis uero quæ ad cancerosa ulcera, præsertim mamillarum & uteri descripta sunt applicabimus. Deuictis autem medicamentis, & protracta curatione, thymos ani uolsella extrahentes à basi amputabimus, & aridum medicamentum sistendo sanguini idoneũ apponemus, quale est Flauum, omninoq; usq; ad sanitatem adeptam exiccantia medicamenta adhibebimus. Vnctuosæ enim materiæ usus recidiuam ægritudinem facit. sed ad thymos, qui partes magis expositas occupauerint, post amputationem si plures magniq; fuerint, tum sistendi sanguinis, tum recidiuæ prohibendæ gratia, cauterium tentabimus, quo peracto curationem reliquis ustionibus cõmunem eligemus, cum his inquàm prius, quæ crustas abscindant, deinde cũ his, quæ repurgent, postremo cum exiccantibus procedendo. Ad crustas autem horũ morborum exterendas lac & mel linamentis illinitur. thymis uero scalpro tantũ amputatis post amputationem aridum, quod sanguinem sistit applicare solemus, ad exiccatoriam deinceps curationem, sicuti diximus, accedentes. Cæterum medicamenta quæ absumere, exiccareq; thymos possunt, ea sunt quæ communi ratione etiam ad uerrucas & formicas conueniunt, quale est hoc, faciẽs ad sedis pudendorum, & reliquarum partium corporis thymos. aluminis scissilis, atramenti sutorij torrefacti, glutinis tauri sing. unc. i. squammæ æris unc. ij. terito quæ teri possunt, & cum tauri glutine prius in aceto diluto simul confice & illine. Ad thymos sedis & ad dura cõdylomata inflammatione carentia, & ad sycoses, squãmę drac. i. sandarachæ drac. ij. auripigmenti drac. x. aluminis scissilis drac. iij. terito seorsum, deinde cum rosaceo ad glutinis consistentiam conficito, & copiose illinito linteolumq; adalligato, ac bis singulis diebus curato. At si reliquę corporis partes hoc ipso morbo afficientur, idem medicamentum aceto dilutum applicabis. Thymos autem sedis & cõdylomata mirum in modum rẽprimit, inflãmationesq; sedat pastillus Andromachi qui uirtus inscribitur, paulo superius in tertio capite de sedis rhagadibus ac condylomatis explicatus. Alius Heraclidæ tarentini ad diuturnas formicas. Sulphuris uiui, sandarachę, atramẽti sutorij sing. partes æquales cum aceto conficito & pastillum formato, atq; usus tempore, aceto diluens illinito. Nos uero adijcimus æquam elaterij partem, facitq; mirum in modũ ad formicas & uerrucas. Sũt autem formicæ scalpro prius circumscalpendę, deinde medicamentum illinendũ. Alius Oribasij ad uerrucas & formicas. Fecis uini ustæ, calcis uiuę, æruginis, portiones ęquas cõficito, quo medicamento statim decidẽt: ubi uero deciderint communis ulcerum curatio adhibebitur. Alius Chalcitidis drac. vi. sandarachæ drac. iiij. cadmiæ drac. x. cõfice & illine cũ aceto, donec uer-

rucę deciderint. Alius malinus aridus. calcis uiuæ partes duas, auripigmenti partem unam, auripigmento prius ex aqua trito calcẽ adijcito, deinde uase aqua repleto arefieri sinito, quod ubi ter repetiueris in fictili procul ab omni humidita-te seruato. confert hic ad thymos, formicas, uerucas, pterygia, callos, depascentias, & cicatrices. Aliud. Auripigmenti drac. viij. sandarachæ, sulphuris uiui sing. drac. vi. elaterij drac. viij. radicis chamęleonis nigri drac. iiij. dilue in aceto, ac pastillos confice, & utere cum aceto, prius tamen formicarum basi scarificata, sicut proxime diximus. Aliud medicamentum quo usus thymos maleficos sanaui. Elaterij, auripigmenti sing. drac. viij. sulphuris uiui drac. x. glutinis pisciũ drac. iiij quę teri possunt trita cum glutine piscium aceto diluto assumito & utere, ad alios quidem affectus cum aceto dissoluens, ad sedis uero uitia cũ rosaceo. quomodo uero piscium gluten dissolui oporteat antea docuimus, ubi de sanguinis sputo tractauimus in pastillo qui gluten piscium assumit. Pastillus Pasionis ad malefica ulcera, quæ post incisionem & inustionem superuenerint, & ad thymos, formicas & uerrucas. Squammæ ęris, drac. xij. æris usti, ammoniaci, aluminis rotundi, æruginis sing. drac. viij. thuris drac. xvi. omnia pręter thus terito, & adiecto aceto soli pluribus diebus exponito, postea thure addito, rursus exquisitissime terito & pastillum formato, iugiterq́ cum aceto illinito donec integre exciderint, in sedis tamen affectibus cum passo diluendus est. cinis uero foliorum uitis aut acinorum uuæ cum aceto dilutus, sycoses, thymosq́ & condylomata excisa sanat, neq́ amplius augeri sinit, immo & nõ excisa generose abscindit. Puluisculus ad eminentias intrinsecas & extrinsecas, quas prius ꝓprio lotio abluere oportet, deinde puluisculũ applicare. Misyos, aluminis scissilis, gipsi, æruginis ferri, portiones ęquas confice & utere. Aliud medicamentum: sedum in uino usq́ ad tertias decoctũ propinato, quod quidem probatũ est. conferunt & mirum in modum fungi amanitæ in aceto aut uino cum chamedrye & polio decocti, & illiti. Aliud ad sycoses. sideritidem ueram cũ aceto subactam, uel gallam aceto pręmadefactam illine.

Aliud. Picum martiũ torrefactum cum sale applicato. Aliud. Folia betę cum assungia porcina terito & appone. Aliud Oribasii ad thymos in quocũq́ loco euenerint: chalcitidis crudæ, misyos crudi sing. unc. iii. squammę drac. iiii. aluminis scissilis drac. iii. cõfice, & aridum applica, loco prius uino aut aceto pręmadefacto. Aliud ad uerucas: sulphuris uiui drac. ii. calcis drac. iii. bituminis, sandarachæ, pumicis sing. drac. ii. sumito in aceto & illine. Aliud ad thymos, galla & alumine scissili admixtis utere, uel calcem, auripigmentum, piper, sal, garum confice & applica.

De Hæmorrhoidibus sedis.

Quæ Hæmorrhoidas euertant, aperiant, sistant & deleant. Cap. V

SAtis constat hæmorrhoidas à sanguinis defluxu nomẽ sortiri, quę ueluti aneurismata, id est, dilatationes quædã locales uenarum in sede apertarũ sunt, temporis progressu ad calli naturam accedentes. harum alię cęcę, alię apertę dicuntur: ac cæcę quidem semper intumescentes, nihil aut parũ admodum excernunt: apertę uero certis quibusdam temporibus panduntur, & cruorem emittũt, quod morbi genus plurimorum sępe malorum origo est. nam & deformitatem, & uitam miseram, interdum & mortem affert. deformitatẽ, quoniam nimia inanitione uniuersum corpus decoloratur. uitã miseram, quoniam perpetuæ imbecillitati occurendum est. Mortem, quia frequenter iocinore ob excedentẽ euacuationem refrigerato, aqua intercus superuenit. Expedit igitur, ut post rectã uiuendi rationem, & sanguinis missionẽ hæmorrhoidas penitus delere enitamur, nulla earum sicut aliqui uoluerunt dimissa. fieri enim potest, ut integra hæmorrhoidũ sublatio, optimum curandi finem adipiscatur, si oportune uena secetur, & cõgrua

gall. i lib. de atra bile qc hæmorrhoidis sublatis i melancholia deciderit ...

uictus

uictus ratio toto tempore adhibeatur, quemadmodū Hippocrates uoluit. hæmorrhoidas diuturnas inquit ſananti, niſi una ſeruetur, aquæ intercutis, aut tabis periculum imminet. neq; enim ut quidam aſſerunt excernendi ſanguinis gratia unā ſeruandam putauit, ſed tunc tantum, quum congrua uiuendi ratio negligitur. & quod id Hippocrates intellexerit, aphoriſmi diſtinctio oſtendit. ait enim. hæmorrhoidas diuturnas ſananti. eſt autem ſanatio integra morbi ſolutio, & legitima curatio. Non ergo ſecundū Hippocratem ulla hæmorrhoidū dimittenda eſt, ſed omnes prorſus delendæ: poſt quarum integram ſanationem, oportuna uictus ratione ad naturalem habitum ægrum ducere oportet, adiecta iugiter uenæ cubiti ſectione, quoties in uniuerſo corpore molem ſanguinis collectā uerebimur. Primo igitur ægrū cibi paucitate, & aquæ potione præparabimus, aluumq; affatim mollienus, tum ut aridum ſtercus commodius egeratur, tum ut irritata ſedes facilius inuertatur. Poſtea ad chirurgiam accedemus, quemadmodū alibi in chirurgicis declarauimus. ſingulas enim hæmorrhoidas uolſella protrahimus, illarumq; baſim ſcarificamus, & eadem uolſella intorquemus, deinde paruo interiecto ſpatio deligamus, & amputamus. intorſio enim conſtrictioni cōferens ita uenas afficit, ut inde ſanguinis eruptio haud multum uerenda ſit. Ergo producta hæmorrhoide, baſiq; ſcarificata & intorta, uolſellam miniſtro retinendam committimus, atq; inde ad reliquas accedimus, ſimili modo ſingulas uolſella protrahendo, ſcarificando, & funiculis deligando, ac miniſtris cōmittendo. Deinceps quam primam protraximus, primā quoq; amputamus, & ita ſeriatim ad ſingulas quaſq; pergimus: demum amputatis omnibus aridum medicamentum ſiſtendo ſanguini idoneum applicamus, ac ſpongiam filo annexam imponimus, altero fili capite exterius omiſſo: deinde linamentis, ſpongijs uinculiſq; deligādæ ſedi idoneis admiſſis optimum curandi modum aggredimur, nā reliquam medicationem cæteris ferè communem habebimus. Chirurgiam igitur ad hæmorrhoidas remouendas breuiorem tutioremq; iudicamus. quoniam uero multi aſſidua hæmorrhoidum purgatione ueluti mulieres melius habēt, alij formidoloſi ferri applicatione deterrētur, ideo medicamenta quoq; explicabimus, quibus hæmorrhoides uel quædam uel omnes auferri poſſunt. ſed quum tantum inuerſæ ſedi medicamenta cōmode apponi queant, ea prius recenſere oportet, quæ eiuſmodi uires habeant. cyclamini ſuccus circumfuſus hæmorrhidas excitat, ſedem inuertit, neq; eam dum chirurgi manus admouent, cōtrahi ſinit. Magni medicamentum, ad hęmorrhoidū inuerſionem præparatū. Piperis & nitri portionibus æquis locū ani attingito. Aliud. Aphronitri, fellis tauri, uuę taminię portiones æquas terito & mellis portiūcula adiecta ſedi applicato. Aliud. Cyclamini ſuccus cū melle ad mediocrem conſiſtentiam decoctus efficaciſſimus eſt. Aliud ad hęmorrhoidas ablatu difficiles inuertendas. Succi centaurij, aluminis liquidi ſing. drach. ij. miſyos, uuæ taminiæ, ſing. drac. i. cum melle aſſumito, & ſedi illinito, aut lanam medicamento madefactam intra anū imponito. ubi uero prominuerit proſilieritq; ſedes, & hęmorrhoides apparuerint, admoueto ea, quæ ad hæmorrhoidas deſcribentur. Quod ſi ab eiſdem ſanguinem elicere maluerimus, unguentum amaracinum, aut herbę perdicij folia cōtuſa, aut mercurialem tritam, aut fel bubulum circumlinimus, quod etiā cū linamento imponimus. ſin cōtrà ſanguis ſiſtendus ſit, aloē aut ſquāmam ferri, aut plumbum uſtum cum poſca applicamus. Aliud. Sanguinem hæmorrhoidum confeſtim reprimens. acacię ruffæ, plumbaginis ſing. drac. iiij. tragacanthæ drac. ij. ſingula ſeorſum contrita, deinde cōmixta cū aqua ſubigito, quod medicamentū ſuper linteo craſſiuſcule extenſum appones. Ad hæmorrhoidas, omnemq; ſanguinis eruptionē. mororū acerbiſſimorū aridorū unc. i. s. chalcitidis tan

tundem, lapidis molaris drac. i. pennarũ corui drac. xxi. pennatũ extrema torrefacito & terito, deinde omnia simul cũ uino subigito, & in hæmorrhoidas inijce, exteriori uero sanguinis eruptioni illine & applica. Aliud ad sanguinem comprimendum hęmorrhoidasq; delendas experimeẽto probatũ. Brassicæ caules exiccatos tusos & in tenuissimas partes dissectos cũ candido canis stercore in fictili exquisitissime includito, deinde ad carbonis formã comburito, quod aridũ in pyxide parua seruatu suo tempore hęmorrhoidibus illines, sede prius uino adstringẽti abluta. Asclepiadis collutio hæmorrhoidũ. Spinæ ægyptiæ unc. v. foliorũ salicis, artemisiæ, sideritidis sing. unc. iiij. in quatuor aquæ sext. ad semissem decoquito, deinde abiectis herbis aquæ hoc aridum admisceto: melanteriæ clauorum drac. i. aluminis rotundi drac. viij. spumæ argenti drac. iiij. gallarum drac. iij. misyos, soreos sing. drac. ij. quo medicamento per tres integros dies septies quotidie locũ irrigabis. quòd si postea hęmorrhoidũ reliquię supersint eas in quarta acu irritabis, quæ si doleãt, aut cruententur, simili modo decoctũ infundes, cui tamẽ aridi medicamenti semissem tantũ adieceris: peracta irrigatione eodẽ arido medicamẽto priuatim locum attingas donec exquisite inuratur, atq; ad arcẽdam inflãmationem panem exterius illines, quem si oportune illeueris, in septima crustæ decident.

Aliud quod mirum in modũ sanguinis eruptionem sistit. Cicutę aridæ drac. ij. succi hyoscyami drac. iiij. aluminis, atramẽti sutorij usti sing. drac. ij. rubricę drac. i. assume cum rosaceo cerato, & applica. idem faciunt aridi punici acidi cortices cum aceto triti & appositi, & si interiores fuerint hæmorrhoides ad formam glandis imponito. Aliud. Sandarachæ, auripigmenti sing. drac. viij. dilue lixiuio, & ægro apte præparato, locoq; in ambitum cerati applicatione munito, sub sole uel prope ignem medicamentum illinito, ita ut æger à situ quem iusseris non recedat, donec opus peractũ fuerit. Hęmorrhoides enim in semihora arefactæ & à fundamento demolitæ, mortificabuntur & decident. Aliud ad hæmorrhoidas quod etiam sedis inflammationes mitigat, mortificatæ enim tanq; passulæ arescunt, & intra septem dies absq; ulcere decidunt: idem condylomatis, & fistulis illitum medetur, quod habet fecis uini aridæ & ustæ unc. iij. misyos unc. ij. aut pro misye soreos tantundem. utere tanq; optimo. fex autem sub feruenti cinere occulitur, & donec albescat crematur. Aliud. Stercus asini arefactum in ollulam paruam conijcito, deinde pollinis thuris drac. viij. tithymali manipulum admisceto, & ad carbonum speciem comburito, quod postea tritum applicabis: intra septem enim dies hæmorrhoides mortificatæ absq; inflammatione decident. Aliud easdem mirifice adurens: chalcitidis, misyos, atramẽti sutorij, diphrygis, soreos sing. drac. iiij. squammę æris drac. ij. confice & arido utere, crustam enim obducent & excident. est autem id medicamentum unigener, quamlibet carnis excrescentiã compescens. Aliud Hippocratis ad hæmorrhoidas. Gallæ, myrrhæ, aluminis scissilis, melanteriæ partes æquas terito, cribrato, & arido utere. Ego uero pro melanteria sori nonnunq; addidi, & mirum in modum contulit: intra paucissimos enim dies sine erosione & ulcere hæmorrhoidas deleuit: locum autem ante illitionem uino prælauari oportet.

Ad procidentem anum & de inustione procidentis sedis. Cap. VI

Nos primo muria aut marina aqua procidentem anum fouere cõsueuimus, & sępissime nullo alio medicamẽto indiguimus. Quãdoq; uero ægro apte collocato sal cũ oleo tritũ loco applicamus, tãdiuq; pmittimus quàm diu coniecerimus humores in tabũ liquatos esse. deinde abluta procidẽtis recti parte adstringentia linimenta ut acaciam & hypocystidem cum uino adhibemus, tum ano expresso postera die insessorium aut ablutionem adstringentem admittimus, quale

uinum

uinum nigrum austerum est, in quo myrtus, aut oleæ folia, aut malicorium decoctum sit. in pueris tamen adstringentiũ uim remittere oportet, & mitiora admouere. quod si res urgeat adstringentia cataplasmata è palmulis aut citonijs & huiusmodi, lumbis & sedi exterius illinemus. sit autem uictus ratio boni succi, præcipueq; lactis potio eligatur, & pultacea cum lacte parentur, quale est oryzogala, id est, pulmentum ex oryza & lacte confectum. uinum uero dilutius propinetur. pro medicamento galla tritissima elixata, & apposita, non parum confert, quam si ualidiori remedio indigueris in uino, si mitiori in aqua elixabis. Aliud. Foliorum pini drach. viij. pillularũ cupressi, plumbaginis sing. drach. ij. terito, & sede uino astringenti prius abluta aridum illine. Aliud aridum: recrementi plumbi, rhu obsoniorũ sing. drach. viij. florum rosarum drach. iiij. myrrhæ drach. ij. terito & sedi prælotæ applicato. Aliud, gallarum, malicorij aridi, rhu confectorũ sing. drach. ij. plumbi usti drach. iiij. spumæ argenti drach. vij. thuris drach. ij. terito & loco prius abluto illine. Aliud, balaustij drach. i. malicorij, seminis hyoscyami, myrrhæ, plumbi loti sing. drach. ij. terito ac sedi prælotæ applica. Aliud nostrum, ad procidentẽ anum: seminis ericæ, gallarum, acaciæ, cerussæ, hypocystidis, succi corticis pini, myrrhæ, thuris portiones æquas terito, & arido utere, ubi locum uino austero prius ablueris. Aliud. Lentis ustæ, panis usti, eruinæ farinæ par pondus cum aceto & sapa subigito, & applica. Aliud. Sedi uino prius ablutæ picem aridam tritam, uel setas porcinas ustas & tritas apponito. Aliud. Quum locum cupressi decocto foueris caninũ fimum arefactum apponito, aridam præterea picem aut bitumen suffito ac cyperũ; coriandri semen, & laserem cum uino subige & illine: aut torpedinem uiuam iugiter applica, & contrahet. Aliud. Bitumine & galla simul contritis sedem inspergito, est enim præsidium efficacissimum. Aliud experimento probatum Nicolai Syri ad sedem infantium egredientem. Sanguinis draconis, corticum mali punici sing. drach. i. gallarũ sarracenicarũ drach. i. s. minutissime terito & cribrato, ac loco tepida aqua cum spongia prius abluto, & oleo rosaceo inuncto, medicamentũ quantum tribus digitis capi potest apponito: statim enim intra tres aut quatuor dies egredientẽ sedem introducit. idem tritum & cribratũ & cum ouo sorbili seu uiris, seu pueris propinatum alui fluores mirum in modum sistit.

De inustione procidentis sedis ex Leonida. Cap. VII

CUm defluxus sanatu difficilis sit, nec uictus ratio, nec medicamenta contulerint, iamq; morbus inter diuturnos connumeretur ad inustiones recurrere oportet. quamuis enim reliqua intestina in nobilium membrorum censu computentur, extrinsecus tamen recti terminus nullius nobilitatis particeps est, sed tuto uritur, & inciditur quemadmodũ experientia testatur. erit autem cauterijs nucleæ ribus orbiculatim per cõmensurata interualla inurendus, nam inustio ad peruincendum defluxum sufficiet, cum superueniens cicatrix sedem circulatim constringat. post inustionẽ linamenta cum lacte & melle illita appones, & alligabis, excisis deinde crustis lenticulã cum melle illines, postea repurgatis ulceribus, linimentũ ex hordeo, aut quodpiam ad cicatrices in sede inducendas confectum applicabis.

De abscessibus sedis. Cap. VIII.

INflammatione præcedente abscessus nõnunquam circa sedem contingit, qui si contigerit ob multam locorum humiditatem caliditatemq;, copiosa putredo superueniet, propterea eorum curationi chirurgica amputatio summopere erit necessaria, cum præter cætera locus ille fistulis mirum in modum sit obnoxius. sed mitiores abscessus facile quidem curantur, in magnis uero affectionibus podice orbiculatim amputato, sedis meatus plerunq; constringitur, fitq; ægritudo quam

phimon quasi occlusionem uocant. nos autem primos curationis modos potius tradendos censemus. pessulum itaque in diluto tetrapharmaco aut quopiam alio ad hoc negocium idoneo intingentes intra sedem imponemus: deinde quo tempore cicatricem induci oportebit, tubulum stamneum rotundum sedis meatui conuenientem immittemus, qui exterius quidem hiet, adapertusque sit, interius uero termino opposito circularis lenis, & ad flatus reddendos perforatus: quẽ aliquo medicamento ad cicatrices inducendas confecto, aut terra samia cum uino trita, aut cerussa inungemus, exteriusque splenium aut lanam applicabimus, & congruam huic loco ligationem accõmodabimus, atque usque ad exactam curationem tubulum non remouebimus.

De depascentibus & phagedænicis ulceribus sedis. Cap. IX

NOnnunquam in sede quoque ulcera depascentia & phagedænica eueniunt. si ergo depastio in interiori ani musculo, quem sphincterem appellant, contigerit, enixe studendum est, ut aliquo efficacissimo medicamento ad depascentias confecto ægritudo curetur: quoniam musculus ille interior, sphincter inquã, cum neruosus sit, neque inustionem, neque incisionem tolerat: si enim incidatur conuulsio & inuoluntarius defluxus subsequitur. illud uero sciendum, frequentissime nullo etiam chirurgico opere admisso, a longa tamen depascentia sphincterem absumi, & inuoluntarium defluxum superuenire. Vtendum ergo medicinis ad depascentias descriptis, locusque myrti, malicorij, rubi aut similium decocto fouendus est. ac primo quidem partibus ulceris à natura recedentibus, Faustino, aut aliquo huiusmodi medicamento crustam inducemus, postea quod è chartis crematis conficitur, aut Isidem pessulis illinemus, & reliqua deinceps fieri solita peragemus. At si in podice phagedænici affectus fuerint, audacius iam partes corruptæ à sanis sunt amputandæ, & deinde inustio admouenda. Quum enim podex carnosus sit, huiusmodi chirurgias facile tolerabit: quibus peractis seriatim ad curationem reliquorum ulcerum similem accedemus, priuatimque post inustionem medebimur, quemadmodum paulo supra ad sedis prolapsum docuimus.

De fistulis ani ex Leonida. Cap. X

QVum uero ob prauam ulcerum curationem præcipue circa sedem fistulæ exoriantur, seriatim earũ quoque chirurgiam explicari oportet. ægro igitur in sella, aut alia re plana apte collocato artifex cõmodissime dextrorsum assidens opus aggredietur, nucleum specilli in os fistulæ imponens, & eousque recta impellens quousque per inanem meatum progredietur. deinde medio sinistræ manus digito intra anum immisso spicilli caput arripiet, quod subinde inflectens, utrunque eiusdem caput mutuo exæquatũ distendet, & ita uniuersas callosas partes in toto ambitu abscindet, unica quidem sectione, si fieri possit. si uero post incisionem adhuc superiacens callus appareat, circumscalpendus est, qui facile deprehendetur subcandicans tactuique resistens. quod si squammulæ inhęrentes percipiantur, uolsella extensæ amputabuntur, nam ita ulcus planius redditũ aptiorem curationem suscipiet. peracta chirurgia thuris polline sectionẽ implebimus, inditisque linamentis congrue deligabimus, ac postridie cõmunem reliquis ulceribus medicationem adhibebimus. Qui uero ob mollitiem uel formidinem reiecto ferro medicamẽtis tantum curari malunt, exiccantibus & his quæ sanandarũ fistularum facultatem pollicentur in principio curabuntur: quibus nihil proficientibus ad ea quæ callosas partes erodendi absumendique uiribus pollent, accedemus, quæ fistularia collyria appellantur, quorum confectiones in cõmuni de fistulis loco in hoc ipso libro paulo inferius explicabuntur. medicamẽta autem quæ fistulas exiccare pollicentur, sunt & quod ex spuma argenti oleoque & aceto præparatur, & quod fuluum

Galeni

collyria ad fistulas infra cap. 86.

Galeni ſine cera appellatur,quodq́; Armonia inſcribitur,quodq́; ex ſalice,quodq́; ex lolio conficitur,aliaq́; huiuſcemodi. confert & hoc ad fiſtulas in ſede inchoantes,& rhagadas,& condylomata.Pęoniæ uſtæ unc.iiij.bituminis iudaici unc.ij.ſulphuris uiui unc.i.ceræ unc.ij.olei myrtini quod ſufficit. Aliud, Poma citonia uſta donec cinereſcant terito,& ori fiſtulæ imponito,linamentoq́; operiens emplaſtrum ex aceto & oleo,aut quodpiam ſimile applicato,& alligato,nec niſi alternis diebus ſoluito. Paſtillus ad fiſtulas ſedis:chalcitidis uſtæ drach.viij. æris uſti,cadmiæ, hordei ſing. drach.iiij. pompholygis, lycij ſing. drach.iij. aloes, croci ſingu. drach.ij. gummi drach.xvi. cum ſenecionis,aut ſerapiadis herbæ,quam triorchin uocant ſucco ſubigito,& paſtillos conficito:quibus aridis cum aceto,& cum cerato, & cum reliquis ad fiſtulas deſcriptis uteris.

Ad intertrigines & uredines quæ in peregrinationibus intra femora eueniunt. Cap. XI

CHalcitis cum aqua ſubacta,& illita,plumbago cum aceto & uino,ſpuma argenti priuatim uel cum myrto arida trita,alumen uſtum cum teſtis oſtreorũ ſubactum. Aliud quo utor efficaciſſimũ. Plumbaginis drach. viij.gallarũ drac. iiij.aluminis drach.i.myrrhæ drach.ij.quod aridum applicabis, uel cum oleo myrtino illines.Ego tamen locum uino prius ablutũ medicamento inſpergo. Aliud ad femorũ,alarumq́; uredines faciẽs,quæ in carnoſis hominibus ob ſudores contigerint:ſyrici,fuci infectorũ, teſtarũ clibani antiqui ſing.unc.ij. terito & locũ prius ablutũ inſpergito. Tingit idem pannos,& cum cerato inuſtionibus confert. Puluiſculus ad intertrigines ulceratas: mali arboris corticẽ urito,& cinerẽ ſcruẽti aqua reſtinguito, in qua pannũ madefacito & applica. Aliud linimentũ probatum. Cedriæ, picis liquidæ, ceræ, reſinæ, olei,aceti,adipis bubuli,porcini,ouini,mellis, nitri,zygiæ lachrymæ,picis ſing.portiones æquas unito & emplaſtrũ conficito.

De pudendorũ thymis ex Leonida. Cap. XII

HVius morbi ꝓprietates iam in capite de thymis ſedis prędiximus. Qui quidem uel in ipſa ſede oriuntur,uel in glande tantum, uel in fiſtula penis,uel in pręputio,nõnunq́; & eas omnes ſimul partes occupanr. prędiximus etiam,mitiores quidem facile ſanari,maleficos autẽ inſanabiles eſſe,neq́; aliter quàm membri affecti ablatione curari:nec minus declarauimus,quibus notis mitiores, à maleficis diſtinguantᷣ. Si ergo thymi benigniores paruiq́; fuerint, uolſella extẽdendi, abſcindendiq́; ſunt, medicamẽtumq́; applicandũ; quod cruſtam inducendo ſanguinem ſiſtat, quale aridum flauum eſt, ut per eam cruſtã ſimile quidpiam inuſtioni inferatur. ubi uero magni multiq́; ſint,tunc poſt exciſionem ad ſanguinẽ retinendum,& ad affectorũ locorũ recorporationẽ,& ad prohibendam thymorũ regenerationem inuſtio adhibebitur. Sed ſi pręputiũ tam interius quàm exterius thymis refertum ſit, haud facile ſeruari poteſt, ideo totam cutim abſcindere oportebit,& poſt abſciſſionem inurere,adiecta deinde medicatione, quam ſupra ad ſedis procidentiam prædocuimus. Exciſis uero thymis poſt exciſionem arida medicamenta ad cruſtam inducendã adhibeto, & ubi cruſta abſceſſerit,reliqua curandi ratio ad exiccandũ uertatur. Quæ enim impinguant,ægritudinẽ reparant. Ad hos autem qui chirurgiam recuſauerint, huiuſmodi medicamenta admouebis. thymi quod xyraphium uocatur. chalcitidis crudæ, miſyos crudi,ſing.unc.i.s. ſquammæ æris unc.ij.aluminis ſciſſilis unc.i.confice & loco uino prius abluto aridum applicato.

Aliud, gallas & alumen ſimul tere,& aridum applica & areſaciet,quod etiã ad reliquas corporis partes ubi thymi generãtur admouebis. Aliud thymos egregie auferens, & carnis excreſcentias in pudendis. Origanũ & rutæ radicem pari pondere urito,& cinerẽ inſpergito. Oribaſij ad pudendorũ thymos. Aloem opti-

mam uino calido ablutam & tritam apponito, ſpongiã ſuperligato ac ſine ulcere excident.

De rhagadibus pudendorũ ex eodem. Cap. XIII

IN ſummitate præputij rhagades contingunt, quando ita anguſtum eſt, ut non niſi uiolenter reduci queat: cuti enim effracta inflammationes, doloresꝗ intenſi ſuperueniunt: omninoꝗ in principio rhagas uniuerſa, dum adhuc recens eſt, cruentatur, antiquata uero calleſcit, rurſusꝗ ſi uiolenter reducatur præputium, cutis refracta cruentatur. Enitemur igitur rhagadas ſtatim adhibita medicatione ſanare: nam quæ inueteraſcunt, calleſcuntꝗ nihil proficiente medicatione perſiſtunt. confert autem reducta cuti labra rhagadum, quæ incalluerint, ſupino ſcalpro ſuperſiciaria ſectione quantũ fieri poteſt incidere; inuerſæ enim rhagades, & ueluti renouatæ facillime ſanantur.

De medicamentis ad rhagadas, & reliqua pudendorũ ulcera. Cap. XIIII

HAec ſi abſꝗ chirurgia medicamentis tantum curari oporteat, utere eis, quæ paulo ſupra ad ſedis rhagadas deſcripta ſunt, & eo præſertim, quod Lucium inſcribitur: confert enim ad præputij rhagadas, & ſordida ulcera, præſertim ubi præputiũ reduci nequit. Dilutumꝗ uino & oleo per clyſteriolũ iniſcitur. ſumme etiam facit ad inchoantes, & antiquas præputij rhagadas lotiũ meiendo infuſum inter præputiũ & glandem: celerrime enim ſanat, ut nullo alio medicamẽto egeamus. Aliud ad præputij rhagadas. Reſinam torrefactam cum roſaceo uſꝗ ad glutinis conſiſtentiam ſubigito, deinde adiecto oui luteo applicato. Aliud ad rhagadas reliquaꝗ ulcera. Cucurbitã areſactam urito, & cum roſarum floribus terito & utere. idem poteſt, & anethum uſtum. Aliud ulcera præputij, & glandis repurgans & ad cicatricem ducens. Lapidis phrygij ter uſti, & extincti prius butyro aut roſaceo, deinde melle, poſtea uino unc. ij. florum roſarũ, malicorij ſing. unc. i. confice & utere. Aliud ad præputij, ani, & muliebrium pudendorũ rhagadas. Ceruſſæ, plumbaginis, gallarum, myrrhæ portionibus æquis ſimul commixtis utere aridis, uel cum uino & melle dilutis. Aliud ad rhagadas & cicatricem ulceri inducendam, acrimonias obtundens: cadmiæ mollis ter uſtæ unc. ij. florum roſarũ recentium exectis unguibus unc. vi. cadmiam tritam & cribratã cum roſis terito, donec aruerint, & loco uino prius abluto aridum applica. Aliud ad ſedis pudendorumꝗ uitia. Lapidis phrygij ter uſti, & extincti ſicut dictum eſt, ceruſſæ lotæ, cadmiæ, thuris, aloes ſing. unc. i. ſquãmæ æris unc. ij. diphrygis drach. iiij. confice, & arido utere. Aliud aridum ad ſedis uitia, ad rhagadas & ſpontina ulcera: aloes unc. i. florum roſarum unc. ij. confice & ſpe optima utere, aut aloem ſolam tritam apponito. Quæ ſi nimis adſtrinxerit cadmiam ter uſtam admiſceto. mirifice autẽ ad rhagadas, cæteraꝗ pudendorũ ulcera confert paſtillus ex ſolano ueſicario, lacte dilutus & applicatus, uel ſi præputium reduci nequit, tepidus per clyſteriolum paulatim iniectus. Ad pudendorum uero ſpontanea exanthemata, præcipue ubi prçputium reduci nequit, loco prius per fiſtulam puris attractoriam abluto, glaucium cum uino dilutum iniſcito. Aliud tepidum immordax, incarnans, & ad cicatricẽ ducens. Amylum ſeorſum tritum apponito. Aliud. Colophoniam tritam, aut colophoniæ & thuris portiones æquas applicato. Aliud. Aloes optimæ, ceruſſæ, florum roſarum areſactarũ portionibus æquis ſimul contritis utere. Aliud. Collyrium è thure tritum apponito, aut cum uino ſolutum linamentis admoueto, aut lacte dilutũ inſundito. confert & ſtella, & quod ad Cleonem refertur, & huiuſmodi, Oribaſij ad præputij rhagadas, quod ſi aridum applicetur cicatricem inducit. Cadmiæ lotæ, ceruſſæ, thuris portiones æquas confice. idem & ad reliqua ulcera mirum in modum confert. Quidam ſpumæ argenti, ceruſſæ, thuris, par pondus admiſcent, & arido utuntur.

Ad pudendorum inflammationes. Cap. XV

INflāmata pudenda rosarū aut meliloti decocto fouebis, uel folia betæ in tenuissimas partes dissecta & aqua feruefacta applicabis, quæ etiam ad præputia, quæ reduci nequeūt, utiliter admouētur. cataplasma uero è pane cum palmularū decoctione madefacto, aut malicoriū in uino elixatū, & cum pane tritū illinet. Aliud. Hyoscyami & lomenti singulorū partes æquas in aqua, uel brassicæ folia in aceto decocta apponito.

Ad pudendorū depascentias. Cap. XVI

SI uero depascentia aut erosio superuenerit, pars erodenda exterius flaccida apparet, qua expressa tenue quoddam uirus cruentum primo, deinde feculentū excernitur. fomentis igitur adstringentibus locum fouebimus, sicuti myrti, rubi, rosarū, oleastri, malicorij, plantaginis, polygoni decocto: cataplasmataq; illinemus quale est, quod è lente elixata, cum modico pane, malicorio, & polygono conficitur. Medicamentū uero quod Corax inscribitur ad depascentias præcipue conuenit, habens gallarū unc. ij. squammæ unc. i.s. chalcitidis crudæ, thuris, sing. unc. i. cum aceto subigito, quot diebus suffecerit, ac postremo mellis unc. v. adijcies & cum olei myrtini unc. xvi. adipis tauri recentis unc. viij. ceræ unc. iiij. terebinthinæ unc. i. ceratum conficies, quod linamentis impones, & per fistulam puris attractoriam, rosato dilutum inijcies, ac superius spongiam è uino expressam, aut ceratum gallas & malicorium continēs applicabis. Aliud ad pudendorū depascentias è charta cremata confectū. Chartæ crematæ unc. ij. gallarū unc. iij. confice & arido utere. Oribasij ad depascētias. chalcitide cremata arida, uel cū melle subacta utere.

Aliud. Squāmæ unc. ij. atramenti sutorij, misyos, auripigmenti, sandarachæ, sing. unc. i. confice, & arido uel cum melle utere. prorsus autem depascentias omnes, & inflāmationes quæ cum ipsis euenerint, lente elixata cum melle, & modico rosaceo, ac malicorio curabis. Sed si uehemens fuerit inflammatio, lentem madefactam cum æquali panis mensura, uel quadrante, uel semisse applicabis. Aliud quod proprie ex charta confectum uocatur. Chartæ ustæ unc. i.s. auripigmenti drach. vi. squammæ æris unc. i.s. sulphuris uiui drach. vi.

Ad pudendorum carbunculos. Cap. XVII

SPumæ argenti drach. iiij. cerussæ drach. ij. æruginis drach. i. omnia simul trita inspergito, & panniculorū frusta applicato. Aliud. Seuum caprinum cum passulis subactum illinito, id enim sine dolore confert: deinde adipem cum pice liquida apponito, uel caprarū pilulas ustas cum melle subactas applicato.

Ad urinarij meatus ulcera. Cap. XVIII

LYcij, myrrhæ sing. drach. ij. atramenti sutorij, chalcitidis sing. drach. i. omnia simul trita cum passi hemina, & cum uini antiqui odorati cyatho, usq; ad exactam unionem decoquito, deinde in plumbeo uase seruato, atq; usus tempore rosaceo dilutū inijcito, quod etiam ad ulcera * hypotaura facit. Ego uero quodpiam ex cycnarijs collyrijs cum lacte solutū per clysteriolū infundo. Collyrium è thure confectū ad crustas. Cadmiæ ustæ & lotæ, cerussæ lotæ & torrefactæ sing. drach. viij. myrrhæ drach. vi. stibij usti & loti, amyli, sing. drach. i. in alio codice drach. x. spodij, pompholygis sing. drach. iiij. aut terræ cimoliæ, plumbi usti & loti, tragacanthæ sing. drach. iiij. cum aqua pluuiali terito & cum decem ouorū recentium albuminibus assumito. Quidam codices habent etiam opij, drach. iiij. id omnino utilissimū collyrium est, præcipue ad chemosas quinq; aut sex diebus transactis.

Aliud collyrium è thure ad eadem. Cadmiæ, thuris, sing. drach. iiij. cerussæ drach. viij. opij drach. ij. cum aqua pluuiali assumito. interdum & fabarum præsertim Aegyptiarum farina, quod lomentum appellant, utiliter applicatur. sed si Aegyptiæ defuerint, reliquæ fabæ admittendæ sunt.

Ad pruriens scabiosumque scrotum. Cap. XIX

SCabies quoque & pruritus ex acrium humorũ superficiem erodentiũ delatione circa scrotũ frequentissime exoriuntur, & si delati humores, plures, acrioresque fuerint superficiem exulcerant, sin pauciores, crassioresque concreti squamulas gignunt, tuncque magis pruritus intenditur. Curatur id morbi genus congrua uictus ratione, ac medicamentis, nonnunque, licet perquam raro, etiam chirurgia. Aeger igitur ab acrium esu quammaxime abstineat, præcipue tamen ab oleribus, olera enim mali succi sunt, omnia uero quæ offeruntur bonũ succum præstare oportet, qualis est potus lactis assiduus, ptisanæ chondrus, gallinarũ oua, porcellorũ extremitates, uentriculi, uinum tenue dilutissimũ, & album. pro localibus uero præsidijs, præcipue squamulis ulceri adhærentibus, & dolore comitante cataplasma è lomento congruit, ulcera enim simul mitigat, & repurgat. lomentum autem proprie ægyptiarũ fabarum farina appellatur. idem facit sesamum crudum, & eruina farina, cum melle subacta, & apposita. locis deinde repurgatis, & pruriendi sensu hebetato, ad cicatrices inducendas properabimus, quod in huiusmodi partibus optime facit, misy cum sulphure uiuo tritum, & myrtino cerato exceptum, & medicamentũ quod è cadmia, quodque ex hordeo conficitur. Egregie etiam opitulatur scroto in superficie extumescenti cimolia terra cum aqua diluta, & illita, quã post illitionem exarefieri sines, deinde loco a qua tepida abluto, myrtum aridam contritissimã adiecta myrrhæ portiuncula insperges: obducta uero cicatrice, nullaque iam molesta re, nec pruritu infestante, de curationis fine cogitari oportet. Sed si scabioso affectu sanato pruriendi sensus derelictus, aut etiã exauctus sit, uel scrotum destillationẽ patiatur, nitrum cum uua taminia, & alumine liquido, aceto, & rosaceo dilutũ in balneo illini hortamur, deinde post balneũ albumen oui cum melle applicari. ad uehementẽ autem intollerabilemque scroti pruritũ fex aceti arida cum uino irrigata confert, quam eodem prorsus modo adhibebis, sicut de alio medicamẽto proxime diximus, illito postea oui albumine, cuius uires si intendi uolueris, ipsam adurito. idem potest alumen cum melle affatim decoctum, ac reliqua quæ ad pruritus prædocuimus.

De testium scrotique inflammationibus ex Leonida. Cap. XX

NOnnunque soli testes priuatim inflãmari solent, nonnunque testibus ipsis bene habẽtibus, scroti textura patitur, nec raro testes simul cum scroto afficiũtur: ita uero in his, sicut in reliquis corporis partibus inflãmatio uel sponte confluentibus ad locum humoribus, uel à percussione, aut collisione contingit. Solo igitur testiculo inflãmato scroti color secundum naturam est, ipse autem testis tumidior, durior, latiorque tactui occurrit, ac dolor comitatur pulsatorius usque ad renum loca progrediens. sed si scrotum inflammetur superficiarius tumor rubeus, renitens & tactu dolens apparet. utrisque uero testibus inquam & scroto inflãmatis, ex signorũ incremẽto inflãmationis magnitudinẽ discernemus. cibi itaque parsimonia, & aquę potione per totum curationis tempus uti oportebit. Et si inflãmationis uehemẽtia coegerit, pręsertim in adolescẽte sanguineo, à cubito si fieri possit, sin minus à malleolo sanguinẽ mittes: nam & hanc uenam secare, ubi multus sanguis non fuerit prodesse consueuit. At pro localibus præsidijs, si testes sint inflammati præcipue quando simul suspensoria uasa compatiuntur, lana oleo cõmuni, aut anethino calido madefacta totum affectum locum fouebimus, & cõmode ligabimus. Ad has quoque partes inflãmatas præsertim dolorem afferentes egregie confert uerbenaca recta in oleo elixata, uini portiuncula adiecta, & scroto applicata, deinde lana superligata. subsequentibus uero cataplasmatis ad inflãmationes soluendas idoneis subinde utemur. Estque prę cęteris admirandũ pręsertim ad testium inflãmationem

cataplasma

cataplasma ex faba ægyptiaca. decorticatur elixa faba postea cum modico melle subigitur & illinitur. præcellit autẽ ad testium, scrotiq́ inflãmationes ex puro pane cataplasma, quo ego iugiter utor, interdum cum oleo & aqua, interdũ cum mulsa confecto. confert etiam egregie, quod ex passulis cum cymino torrefacto & trito, modico melle adiecto præparat. facit & asphodeli radix cũ polenta in uino elixata, & lini semen in mulsa decoctũ, & senecio cum polenta, & cupressi folia priuatim, uel cũ mica panis confecta. Ceratũ ad testium inflãmationes efficacissimũ. Ceræ, resinæ piceæ, anethini & narcissini olei sing. unc. x. cymini unc. vi. asinini fimi pilas tres. fimum asini arefactũ terito & cribrato cyminoq́ admisceto, deinde cum cerato liquefacto cõficito, & applica, ac super cataplasmate lanam narcissino, aut rosaceo madefactã apponito. nec parum cõfert emplastrũ diachylon cum rosaceo dilutum: perseuerante uero inflãmatione, aqua marina calida utilissime locus perfunditur, & cerata adhibentur, quæ ad discutiendas inflammationes parari solent, qualia sunt ad inflãmatas mammillas descripta. inflãmatione autẽ minime soluta, sed potius ad transmutationẽ conuersa, suppurationi cum cataplasmatis opitulari oportebit, perfectoq́ iam abscessu manuũ operatio administranda est, cõmuniq́ medicatione utendũ. quod si depascentia superuenerit, hic quoq́ eandem prorsus curandi rationem accõmodabimus, quam superius ad sedis depascentias tradidimus. Oribasij ad testium œdemata, & inflãmationes: olei lib. i. alij unc. x. plumbaginis, cymini, passularũ exemptis acinis, farinæ fabarum sing. unc. iiij. ceræ unc. ij. decoque plumbaginem cum oleo donec consistant, deinde duas ceræ uncias cum drach. vi. colophoniæ adijcies, quod semifrigidũ admixtis primo passulis, & farina loco illines. interdũ tamen farinam, inquit, liquabilibus inijcito, quando in patella feruor eorum quieuerit. Aliud eiusdem. Passularũ exemptis acinis drach. xxv. cymini acetabulũ, resinę piceæ, unc. iij. mellis quod sufficit. sanguinis uero missio, inquit Oribasius, ad inflammatos testes præsidium efficacissimũ est. Ad testium duriciem cucumeris agrestis radicem terito & cribrato & in mulsa decoctam cum irina farina illinito, aut lilij radicem in uino cum modico melle subigito.

De ramice aquoso ex Leonida. Cap. XXI

AQuosus ramex quandoq́ ex occulta, quandoq́ ex manifesta causa contingit. ex occulta quidem quãdo exauctis uasis in scroto contextis aquosa materia propulsa, & sanguini admixta ad eas partes decubuerit. ex manifesta autem quãdo ob percussionẽ collisis aut fractis localibus uasis, sanguis subinde defluens ad aquosam substantiã transmutatur. In illo igitur qui sponte consistit aqueus humor collectus subflauus, aut subpallidus inuenitur: sed in eo qui à percussione generatur, cruentã aut feculentã materiam percipies. Humor autẽ uel intra rubeam membranã testiculũ ambientem, uel exterius inter ipsam & tunicas adiacentes, uel in priuata membranula tanq́ in quadam uesica colligitur: quod genus, tunicæ agnatæ ramicem nuncupamus. Duplexq́ interdũ ramex contingit, quoniam collectio & in rubra tunica, & in agnata perficit. Si ergo in rubra tunica humor collectus fuerit, tumor unicolor apparet sine dolore, in principio dum adhuc parua collectio est, tactui cedens. Postea uero adaucta collectione, testiculus quidem nimia humoris copia occultatus in signorũ censum non accedit, at tumor in ambitu extensus tactuiq́ resistens carnosi ramicis opinionem imperitis afferre solet. tactu tamen discerni possunt: nam carnosus ramex omnino renitens est, sed aquosus digitis cedit. si uero humor in agnata tunica colligatur, tumor eius siue magnus siue paruus fuerit, omnino circũscribetur. At si simul in rubra quoq́ aggregetur duo tumores deprehendentur, alter in agnata, alter in rubra tunica. illud sciendum, ubi collectio extra rubram tunicam fiat, testiculũ tactui intra notas occurrere. Porrò à

ramice intestinorũ aquosus differt: quoniã in aquoso tumor in eadem prorsus magnitudine toto tẽpore, & quolibet corporis situ persistit: neq; enim humores sicut intestina traducũtur. inguen præterea in ramice aquoso secundũ naturã se habet, quæ maxime nota aquosum ramicem à ramice omenti distinguit. in ramice enim omenti semper in scroto omentum persistit, neq; unquam traducitur, quod etiam aquoso contingit, sed in omentali inguen rarefactũ deprehendit. Tutissima ergo curatio quæ ad ramices adhibetur, manuũ actione, & ustione perficitur peritum artificem postulans, scrotum tamen etiam medicamẽto inuri potest, & ubi humor absumptus fuerit, superueniente cicatrice locus firmari. Tale ergo ad hunc usum efficax erit. radicis brassicæ crematæ cinerem cum adipe suis antiquo liquefacto, ad emplastri formam subigito, & applicatũ alligato, finitoq; ægrum quiete agere, ac perendie soluto medicamento locũ foueto: quo deinceps rursus apposito, idem tandiu repetes, quousq; fractio quæsita superuenerit. Emplastrũ uero appositum, angustũ oblongumq; esse oportet, ne plus quàm res exigat, locus uratur, ita ut in magnis quidem tumoribus ad quatuor digitorũ longitudinẽ, & pollicis latitudinẽ accedat, in paruis autem ad duorũ tantum digitorũ longitudinẽ & auricularis latitudinẽ. sed ubi tunica humorem continẽs inustione reuelata sit, eam scalpro secabis, eductoq; humore fistulare collyriũ sectioni impones, ut circũiacentes partes erodantur. rubefacta uero sectione suppurante medicamento utemur, tum excidente crusta, quæ repurgandi ulcerandiq; uim habeãt linamenta imponemus. postremo ad adstringentia progrediemur, quale est quod barbarũ appellãt. loco etiã inurendo pro brassicæ radice, quodpiam eorũ applicari poterit, quæ putrefactoria appellãt, quorũ confectiones sequenti uolumine describẽtur. Post humoris autẽ excretionem, ne rursus collectio fiat, malagmatis huiuscemodi uteris. ceræ lib. i. s. picis unc. ix. ammoniaci thymiamatis unc. xxi. aluminis liquidi unc. i. s. uel ij.

Aliud. Asclepiadæ medicamentũ ad aquosos ramices paratum, quod si peracta perforatione, & humidi excretione applicetur, sanitatẽ restituit, & ommem duritiem resoluit. Picis aridæ lib. iiij. ceræ, terebinthinæ, ammoniaci thymiamatis, chalbanæ, thuris, sing. lib. i. aceti sext. tria, ligustrini olei quod sufficit. picem subactam cum sesquisextario aceti decoquito, inde ammoniacũ cum modico aceti tritum adijcito, & parum feruefieri finito, postea ceram imponito, qua liquefacta chalbanam & thus cum aceto trita admiscebis, cumq; omnia uniueris, sublata ab igne in mortarium conijcito, in quo portiuncula aceti sit: postremo ligustrinũ instillando exacte subigito. Egregie etiam facit loliaceum emplastrũ, quod in decimoquinto libro inter nigra describitur. Nec desunt medicamẽta, quæ sine ustione & perforatione humorem discutere pollicentur, ueluti quod habet spumæ argenti drach. vi. salis fossilis, atramẽti sutorij sing. drach. x. cerussæ drach. xiiij. terebinthinæ drach. xi. olei lib. i. spumã argenti, cerussam, sal ad integram permixtionẽ decoquito, deinde atramentũ sutorium cum aceto tritum misceto, obseruando ne efferuescat, atq; ubi parumper bulliuerit, terebinthinã adijcito, quod postea medicamentũ ab igne sublatũ in mortario subiges, & ad usum seruabis. Aliud ad quæcunq; sine scalpro curare uolueris: ceræ, aphronitri, rubricæ sinopicæ, nitri sing. unc. ij. terebinthinæ, pollinis, thuris, mastichæ sing. drach. xviij. olei cyathum unum, marinæ aquæ seu muriæ unc. vi. aridis cũ muria dilutis liquabilia admisceto & simul conficito. Aliud. cardamomi drach. xxx. nitri drach. x. fimi columbarum drach. vi. chalbanæ, terebinthinæ sing. drach. xx. liquabilia cum aridis conficito, & fidenter utitor. Aliud psitacium inscriptum, quod in decimoquinto libro inter mollitoria discussoriaq; emplastra describitur: hoc ego ad aquosos ramices usus sum, primoq; tumorem emollijuit, & affatim purgauit, post paucos deinde dies exudantibus testiculis

bus testiculis plurimã aquam attraxit. Aliud ad aquosos ramices ualde efficax. carnium passularum, ammeos, terebinthinæ sing. drach. viij. nitri rubei drach. x. mellis optimi unc. ij. arida seorsum minutissime terito & cribrato, inde passulas exquisitissime subactas admisceto, & simul conficito, tum mel cum terebinthina par ce decoctum infundito, & ad emplastri formam commollito, quod super linteolo applicabis, & uittula lata deuincies, iubebisq; ægrum quiete agere, à balneoq; & uehementi motu abstinere, tum deinceps alternis diebus exolues, locoq; spongia fomentato, nouum rursus medicamentũ appones. utere præterea emplastris discussorijs & exiccantibus ad hydropicos supra descriptis, præsertim quod hestia, id est, uesta inscribitur.

De intestinorum ramice ex eodem. Cap. XXII

INtestinalis ramex est intestini, quandoq; ad inguen, quandoq; ad scrotum delapsus, plurimarũ autor difficultatũ: nam & deformitatem, & uitæ prauitatem, & moriendi periculum affert, quando intestina duris distenta fecibus, ad scrotum delata cõpinguntur: inde enim tormina flexuosa, ac sæpe inflammationes superueniunt, quæ si increbuerint, perniciem inuehunt. Generatur id morbi genus, uel quod interior uentris membrana plus æquo extendatᷓ, uel quod frangatur. Si ergo ab extensione fiat, primo quidem laxitas ad inguen procumbit, ac simul pars uentris quam epigastriũ uocant, conuellitur, simulq; pubis pili reuulsi conspiciuntur, sed postea tumore adaucto scrotũ uiolatur, & intumescit. Fracta autem interiori membrana, quæ inguini adhæret, intestinũ per fracturam delatum rubræ tunicæ innixum decumbit, quæ tandem tunica temporis diuturnitate oppressa inferius & ipsa prolabitur, & si percussio adeo uiolenta fuerit, ut simul & membrana uentris interior, & rubra tunica fractæ sint, tunc intestina repente nudo testiculo occurrentia ad scrotum præcipitantur. Illud sciendum intestinalem ramicem, cuiuscunq; generis fuerit, semper aquoso deteriorem esse. Ex ipsis uero intestinalibus minus sanabilis est, qui ab extensione, quàm qui à fractione generatur. Et si intestinalis ramex integræ sit malitiæ chirurgia tantum curari potest, quæ cum multa acerbitate periculose perficietur.

De inguinali ramice. Cap. XXIII

INguinalis ramex ob interioris membranæ extensionem factus in principio adstringentibus epithematibus interdum sanari potest: tutior tamen huius quoq; curatio est inguinis inustio, quæ & ipsa peritũ artificem postulat. nunc uero à nobis propositũ est, quonam pacto ægritudinem epithematibus & ligamentis prohibeamus, ne in deterius prolabatur, ac simul quomodo accidentibus, quæ consequi solent, occurrere oporteat. Delapso igitur ad scrotum intestino, & flexuosis torminibus infestantibus protinus enitemur, decliui iacente ægro diductis cruribus intestina sensim ad inguen reducere, ac reducta deinceps idoneis ligamẽtis retinere. At si loca scroto adiacentia uehementissimis doloribus cum inflammatione affligantur, torminaq; & flatus superuenerint, reductionẽ quidem tantisper recusabimus, sed alternis diebus partes scroto adhęrentes, primo succida lana, uino & oleo madefacta, postea & linimentis fouebimus, & loca dolentia circulatim scarificabimus, neglecta enim frequenter ad mortificationẽ perueniunt. Declinante morbo diluta cerata applicabimus, quale est quod ad Mnasæam refertur, & cætera huiusmodi. & ne rursus æger in pristina incommoda delabatur, præseruandi gratia perpetuis ligamentis utemur. Senioris emplastrum ad intestinalem ramicem: thuris, myrrhæ, glaucij, opopanacis, sarcocollæ, tragacanthæ, gummi, glutinis tauri, glutinis piscium, cinnabari, quo fabri ærarij utuntur, carnis cochlearũ terrestrium sing. unc. vi. fecis uini adstringẽtis antiqui quod sufficit. glutina & quæ madefieri uolunt

uolunt fece uini madefacito, atque aridis tritis admisceto, & ad emplastri formam conficito: quod deinde applicatũ alligabis, & interim quiete imperata, septima die dissolues. Ad intestinorũ delapsus, symphyti lib. i. pollinis, thuris sing. unc. iij. albu minum ouorum recentium cum suis luteis unc. vi. symphytum tritum & cribratũ in fictile uas conijcimus, & ei pollinem thuris cum albumine ouorũ subactum admiscemus, postea cum suillo adipe antiquo ad emplastri formã conficimus, quod intestino prius in propriam sedem reducto parti affectæ applicamus, & congruo ligamẽto retinemus. Aliud: folia & molles cupressi pillulas illine & alliga, quæ si arida fuerint in uino elixabis. Hoc, inquit Galenus, præsidiũ omnibus corporibus nimio humore languentibus confert, exiccat enim & corroborat: quod decimo die exolui, nouumq́; rursus applicari oportet, idem ter repetendo puero interim triginta his diebus in lectulo decumbente, & cupressi decoctum potante. Aliud ualde insigne, Aloes, malicorij in uino nigro elixati, succi hypocystidis, thuris, glutinis fabrorũ sing. portiones æquas. gluten in passo usq; ad integram dissolutionẽ decoquito, ac deinde exquisitissime terito, cui postea reliqua ad ultimam minutiem redacta admiscebis, & conficies, ut iam sæpius dictum est. Aliud. Balaustiorũ unc. vi. thuris, aloes, rhu confectorũ corij, glutinis fabrorũ, corallorũ sing. unc. iij. malicorij, gallarũ sing. lib. i. gallas & malicorium in uino nigro è uinaceis expresso ad integram dissolutionẽ decoquito, postea in mortario exquisitissime subigito, subactis reliqua cum succo polygoni dissoluta, adijcito, & omnia simul cum melle decocto conficito, & utere ut prædocuimus. Linimentũ cuidam adolescenti intestinalem ramicem patienti datum, cuius turpitudine cum summo opere angeretur, hac ope sanatus est. Resinæ aridæ, ammoniaci thymiamatis, bituminis, sulphuris uiui portiones æquas, quæ liquanda sunt, liquefacito, eisq; postea ab igne remotis sulphur adijcito, & in mortario ad emplastri formã subigito, quod cuti applicatũ alligabis: oportetq; prius splenium calefacere, & calefactum apponere, neque crebro auferre, sed finere donec sponte decidat. quidam pro ammoniaco picem, quidam halcyoniũ inijciunt. Aliud. terebinthinæ unc. i. s. ceræ, thuris, myrrhæ, glutinis piscium, carnis cochlearũ sing. unc. i. gluten tribus diebus in aceto madescit, deinde in mortario paulatim subactum, super prunis exquisitissime liquefit, rursusq; subigitur, ac subacto reliqua contrita admiscentur. utere præterea ualde insigni medicamẽto, quod in xv. libro inter emplastra ad plurimos usus connumeratur, nemesisq; inscribitur. Aliud Theodori admirãdum ad intestinorũ ramicem quod nos experti sumus, & ita sanauimus, ut alij omnes admirarentur. curat autem magnas quoq; & diuturnas ægritudines. chartam in aqua frigida finito tribus diebus madescere, utq; humorem uelutí spongia imbiberit, ex ea pilam conficito, quam reducto prius intestino, inguini applicabis, & congruo ligamento deuincies, neque ante diem tertium exolues, tertio enim die opus admiraberis, ægroto uero quid sit minime indicabis, sed chartam, ne dignoscatur uel panno inuolues, uel nigro colore inficies, neq; tu tamen rei facilitatẽ despexeris.

Aliud ad intestinorũ ramices glutinatorium, Chrysocollæ, glutinis piscium, gagatæ lapidis, rhu confectorum corij, acaciæ, symphyti, carnis cochlearum sing. unc. i. s. ammoniaci thymiamatis, lapidis pyritidis, lapidis magnetis, aluminis scissilis, thuris, sulphuris uiui, halcyonij, picis brutiæ, nitri sing. unc. i. gluten piscium in uino nigro austero præmadefacito, postea paulatim in mortario subigito, tum super mitioribus prunis in eodem uino elixato, ac rursus subigito, subacto reliqua contritissima admisceto, ut solidum linimentum reddatur. quod inguini illines, & thorulũ applicabis, imperataq; interim quiete septima die dissolues. prius autem locum alicuius ualidissime adstringentis decocto fouebis. sunt qui ea quæ prædiximus

ximus in myrtinũ ceratum assumant. Ego uero acaciam, thus ammoniacũ, ſ. or/ſum in uino madefaciens ſubigensq́;, glutini piſcium rite pręparato admiſceo, deinde cochlearũ carnibus prius tritis adiectis, cum aridis ad emplaſtri cõſiſtentiam conficio, quod craſſiſſimũ inguini illino, & charta ſuperpoſita congruo ligamento utor. Aliud Oribaſij. Picis liquidæ, terebinthinæ aridæ ſing. lib. i. uiſci. unc. vi. propoleos unc. iiij. nõnulli colophoniæ unc. ij. adijciunt, chalbanæ unc. ij. pici & colophoniæ liquefactis & excolatis terebinthinã, dein galbanã & propolin prius in mortario tritas admiſceto, ſtatimq́; ut ab igne ſuſtuleris, uiſcum inijcito, & rudicula agitato, donec frigeſcat. facit ad ſtrumas, meliceridas, & inguina ſub axillis euenientia, & ad colli abſceſſus. mundificat enim & agglutinat. Aiunt præterea aetitem lapidem geſtatum, ut inguen attingat, prohibere inteſtinũ ne aſſidue ad ramicem delabatur, qui etiam contritus non male epithematis admiſcebitur.

Præfatio ad emplaſtrorũ confectionẽ ex Galeni monumentis, & de eorum decoctione, quæ in ipſa conijciuntur. Cap. XXIIII

EMplaſticorũ medicamentorũ quæ confici ſolent, multæ ac uariæ particulares differentiæ ſunt. quædam enim eorum ad cruentos affectus idonea, uulneraria, agglutinatoria, & catagmatica, quædam maturatoria, quædã diſcuſſoria, alia attractoria, alia ſinuum contractoria, alia pinguia nuncupantur, quorum omnium uarietates uaria ſimplicium medicinarũ natura diſtinguit. Ideo prius quantum compendio fieri poteſt, de ſimplicium facultatibus ſummatim dicendum eſt: ita enim uires quoq; compoſitorũ, & cauſas per quas emplaſtra inter ſe inuicem differunt dignoſcemus, ut non tantum ſingulorũ naturas intelligamus, ſed artem etiam componendi ediſcamus, ualeamusq́; inde, ſi forte liber in quo medicamentorum confectiones quibus iugiter utimur, interciderit, recta ratione ducti noua deperditis ſimilia reparare. pergraue enim fuit quod duobus medicis à me notis obtigiſſe memini, quorũ alter ob huiuſmodi medicamentorũ iacturam mœrore tabeſcens occubuit, alter à medicorũ arte prorſus receſſit. ineſt uero eo modo exercitatis, non tantum facultas utiles medicinas conficiendi, ſed iudicandi quoque quæ à prioribus medicis deſcripta leguntur, ut per hanc uiam & rationem quam proxime docebimus nõ aliena tantum, uerum & propria, quæ tute ipſe inueneris recte applicare poſſis. ſatius tamen iudicauerim magis eligenda eſſe medicamẽta quæ longo experimento probata ab aliorum uſu didiceris, quàm noua inculcare. ſed quod nuper dicebam, in peregrinatiõibus interdum deprehẽdimur, ut neceſſe ſit, nos ipſos noua quædam inexpertos aſtruere. ſi enim omnibus præter naturam affectibus ſimplici medicina mederi poſſemus, compoſitis nunquã indigeremus. frequenter autem uſque ad quampiam certam menſuram corpus excalefacere cogitantes, nihil quod id facere queat è ſimplicibus inuenimus: nam medicamentũ curato affectui, proportione correſpondere oportet: imò & quædam ſimplicium abſque alterius mixtione ad uſum deduci nequeunt, ut quando emplaſticũ medicamentum alicui applicare uoluerimus, nullum è ſimplicibus habemus ad huiuſmodi opportunitatẽ idoneum. neq; enim bitumen, neq; cera, neq; reſina, neq; pix ſed nec propolis, nec ladanum, nec ærugo, nec ceruſſa, nec ſpuma argenti, nec alia metallica talia ſunt. ideo qui primo emplaſtica medicamenta excogitauerũt, cum oleo metallica decoxerunt, & quæ liquari poſſent, liquefecerũt, deinde herbas aridas tritas & cribratas admiſcuerunt. Contra in nõnullis affectibus unico quidem ſimplici medicamento indigemus, ſed alia quędam illi admiſcemus, uel ad uirium eius uehementiã obtundendam, uel ad guſtus aſperitatem mitigandã: ut quando purgãtibus medicinis quidpiam eorum adijcimus quæ ſtomacho abblandiantur, & dolorem inferentibus quædam, quæ mitigatoria nuncupãtur, ſicut caſtoreo &

cæteris huiuſmodi, opium & mandragoram. Tunc uero maxima componendarū medicinarū neceſſitas eſt, quādo ægritudo contrarias facultates requirit, ut repellentes ſimul, & abſtergentes, aut craſſum reddentes ſuccum, & ſimul attenuantes, quale eſt quod è capitulis papaueris & è melle cōficitur. papauer enim tenues deſtillationes à capite defluentes craſſiores reddit, mel autem humores qui iam ad pectus defluxerint, ad facilem eiectionem diſponit. neceſſariam præterea compoſitionem ducimus, ut idem medicamentū habere poſſimus ad plures morbos conueniens, ut ad letalium ferarum ictus, & uenenoſas potiones. De antidotis ergo, & epithematis ſatis ſupra explicauimus. Eorū uero quæ in emplaſtra imponūtur quædam terreſtria, quædam metallica ſunt, inter terræ ſpecies quędam feculenta, quædam teſtacea, quædam oleagina, quædam lachrymæ, quædam liquores, quædam ſucci, alia ſemina, alia herbæ, alia radices, & rurſus quædam certa qualitate carentia, quædam acria, quędam adſtringentia, quędam calefactoria, quędam abſterſoria, quędā maturantia, nōnulla diffundentia, alia mollientia, alia diſcuſſoria, milleq́ huiuſmodi differētiæ reperiuntur. ſpuma igitur argenti exiccat, calefacit, abſtergit & moderate refrigerat, ad omnia pariter efficax. Hæc interdum in oleo ſolo, interdū mixto cum aqua, aut uino, aut aceto decoquitur: primo ſeorſum exquiſitiſſime terenda eſt, deinde rurſus in mortario cum oleo ad glutinis conſiſtentiam ſubigenda, atq; ita uerſata aſſidue ad mitiorē ignem decoquenda. Tumeſcit primo & bullas emittit, ac iam idoneæ decoctioni proxima fecis colorem ſuſcipit: tunc uero quæſitam decoctionis mediocritatē aſſecuta eſt, cum decocta tumorem contraxerit, neq; amplius inquinet. ſimiles ſpumæ argenti uires plumbago habet, ad frigiditatē tantum magis declinans nec æque abſtergens: eodem etiam modo decoquitur, niſi quod in eius decoctione, non tantum quęritur ut non amplius inquinet, ſed ut colorem quoq; è ſordido ad ruffum floridiſſimūq; tranſmutet. Aes uſtum adſtrictionis acrimoniæq; particeps, contrahit, ad cicatricem ducit, & ſine inflammatione conſeruat. Quum decoquendū eſt non ſtatim à principio, ſed emplaſtro iam ſemicocto inijcitur, cuius probam decoctionē, niſi pauciſſimū admodum fuerit, color eius exuberans indicabit, ita ut ruffum reddatur emplaſtrū, tunc enim exquiſitiſſime decoctum erit. ſquama æris carnem erodit, contrahit, adſtringit, & potentius ære conglutinat, ſed minus diſcutit. Decoquit̃ ſicuti & æs, eodem tempore iniecta, eandemq; decoctionis rationem habens: niſi enim colore exuberauerit, ruffumq; emplaſtrū reddiderit, nondum ad idoneam decoctionē peruenit. ſquamma autem ferri pręſertim ſtomomatis amplioris adſtrictionis particeps eſt, propterea ad malefica ulcera æreæ præfertur. Eodem uero tēpore inijcitur, & ſordidum colorem inducit. Diphryges mixtas facultates habet, adſtrictionē inquam cum acrimonia. Ideo ad putrida & malefica ulcera utiliter adhibet̃. Id quoq; medio decoctionis tēpore inijcitur bullitq;, donec color eius exuberet, neq; amplius inquinet. Chalcitis adſtrictionis ſimul & acrimoniæ particeps, cōtrahit, attenuat, diſcutit, aperit, prędictiſq; magis adſtringit, & minus mollit, cremata uero tenuior redditur, & adſtrictionē deperdit. Decoquit̃ ſicuti & æs, celerius tamen liqueſcit. Menſura decoctionis eſt, ut fuluius rubicundiusq; reddatur emplaſtrum. miſy ſimiles chalcitidi uires habet, tenuius tantū, ideo magis attenuat, diſcutit & aperit, ſed minus mollit, & adſtringit, circa decoctionis finem inijcitur: perpaucam enim coctură tolerat, nullam uero qua menſurari poſſit, in decoctione notam relinquit. Sori ſimiles quoq; chalcitidi uires habet, niſi quod terreſtrius eſt, ideo magis adſtringit: inijcitur & ipſum medio decoctionis tempore, tardiusq; liqueſcit, & niſi quidpiam aliud obſtiterit atrum colorem reddit. flos æris, ære uſto, & ſquāma tenuior, nōnihil etiam abſterſionis particeps eſt, ideo attenuat & agglutinat. Decoquitur

quitur ueluti de ære diximus. atramentũ ſutorium ex mixtis facultatibus cõſtat, ualidiſſimę enim adſtrictioni plurima calefactio admiſcetur. conſtat ergo præ cæteris humidas carnes areſacere, omnemq; prorſus humorem abſumere, cogere & conſtipare ſubſtantiã poſſe. iniĳcitur & ipſum medio decoctionis tempore, decoctumq; liuidiorẽ emplaſtri colorem reddit, immo niſi alia quædã obſtiterint, etiã atro colore inficiet. auripigmentũ, & ſandaracha ambo adurendi poteſtatem habẽt, magis igitur prædictis diſcutiũt, ac cremata tenuioris ſubſtãtiæ ſunt: iniĳciuntur quando iam prope decoctionis finẽ emplaſtrum peruenerit. Plumbum uſtũ eorum omniũ quæ ſine eroſione exiccant efficaciſſimũ eſt ad malefica, chironia, cancroſaq; ulcera, habetq; priuatim, & cũ aliĳs mixtum cicatricẽ inducendi poteſtatem. Iniĳcitur medio decoctionis tẽpore. Ceruſſa emplaſtica, & moderate frigida eſt, decocta uero aridior ſeipſa redditur: hæc in cãdida quidẽ emplaſtra in fine decoctionis iniĳcitur, ita enim colorem conſeruat, uel etiam magis albificat: in nigra uero, aut flaua ſtatim à principio imponiť. Aerugo æris acrimoniæ particeps diſcutiendi, purgãdi, omnemq; carnem incidendi facultate pollet, plurimo autem cerato admixto cicatricem inducit. Hæc in emplaſtra urentia poſt decoctionem iniĳcitur, in nonnullis uero ne in patellã quidem imponitur, ſed aceto in mortario diluta reliquis liquabilibus cõmiſcetur, in flaua aũt medio decoctionis tẽpore immittitur. At in ea quæ diproſopa dichromaq; appellantur quaſi geminas facies geminosq; colores habentia, ſtatim à principio iniĳcitur. ærugo enim decocta primo quidem flaua, deinde bicolor, poſtremo ruffa efficitur. alumẽ omne uehementiſſimam habet adſtrictionem deſiccatoriam agglutinatoriamq;, omniũ uero tenuiſſimũ ſciſſile eſt, iniĳciť plerũq; poſt decoctionẽ, neq; ſignũ illi peculiare ineſt, quo decoctionis menſura noſcatur, plerunq; tamẽ color eius ad uiriditatem mutatur. Rubrica adſtringit, exiccat, agglutinat, iniĳcitur in fine decoctionis. cadmia abſterſoriæ facultatis eſt, caliditate, & adſtrictione tẽperata, uſta & lota ſine eroſiõe abſtergit, & deſiccat. Põpholyx & ipſa immordaciſſimũ medicamentũ efficitur, ideo ad malefica cãcroſaq; ulcera cõgruit, in emplaſtra ſtatim in principio decoctionis iniĳciť. Sali uero ꝑmixta quædã facultas ineſt, abſtergẽdi inq; & adſtringendi, magis tamẽ adſtringit, & ualde exiccat. at nitrũ abſtergẽdi, incidendi exiccandiq; poteſtatẽ habet: in attractoriĳs emplaſtris ſal illi admiſceri ſolet, & medio decoctiõis tẽpore iniĳciť. ſulphur attractoriæ poteſtatis eſt omne calidæ tenuiſq; ſubſtãtiæ, iniĳciť in fine decoctionis. decoctũ enim nigreſacit. atq; hæc quidẽ ferę metallica ſunt, quæ in emplaſtra cõĳci conſueuerũt. terra aũt ad hos ipſos uſus adhibita ſamia eſt, erethrias, cimolia,, ampelitis, & lemnia, ſicut & è lapidibus, phrygius, aſius, pyritis, hæmatites, magnetes, achates, iaſpis, gagates, cos, quorũ poteſtates & actiones ſuperioribus libris explicauimus. Adhibetur & pumex abſtergendi, attenuandi, diſcutiendiq; facultatem habens. Teſtę præterea oſtreorũ crematæ & crudæ, tanquàm attenuantes, abſtergentes, diſcutientes, & exiccantes ad ſinus conglutinandos admiſcentur. Idem poſſunt fictilium teſtæ, abſterſoriæ & ipſæ deſiccatoriæq; facultatis. iniĳcitur & calx tanq; generoſe exiccãs, & ad cicatricẽ ducens. Cinis uero præſertim ſarmentorũ ſinus agglutinat, callumq; exterit & deſiccat. Hęc omnia terreſtria in fine decoctionis iniĳciuntur, in pinguia aũt emplaſtra, & quæ oleum ſuſcipiũt, oleum ſtatim à principio cũ metallicis coniĳci oportet. At ſi cum reſina quapiã aut pice liquida emplaſtrũ præparetur, ſi oleum confeſtim ab initio inieceris incõpactile reddetur medicamẽtum: ideo ad compactionem faciendã ſatius erit reſinas liquidas primo imponere, deinde in fine oleũ ſuperaddere, atq; ita rurſus ſimul uſq; ad probam conſiſtentiã decoquere. reliqua pinguia, & præcipue adipes recentes delicatiſſimi, medio decoctionis tempore

iniiciuntur. Ex unguentis irinum quidem multũ decoctionis sustinet, ligustinum perparum, ac multo minus rosaceum, cætera ne minimũ quidem ferũt, propterea talia in fine decoctionis iniicies. Cera aũt calefacit & mediocriter mollit, minusq́ cruenta uulnera glutinat. Hæc nunq́ priuatim decoquitur, ita enim uretur, neq́ cum resina, aut liquida pice, nam incompacta persisteret: sed in oleum uel purum uel cuiuscunq́ generis cum quopiam è metallicis prius decoctum, uel in resinã aut picem liquidam prius simili modo decoctas iniicitur. Resina omnis multo magis cera calefacit, discutit, mollit, euocat, & aperit, magisq́ cruenta uulnera glutinat. Ac resina quidem arida post ceram iniicitur, liquida autem ipsa seorsum à cæteris nisi per pauca admodum fuerit, sola decoquitur. Pix omnes resinæ facultates ualidiores habet, iniicitur præ reliquis omnibus: mensuram decoctionis liquidæ quidem consistentia declarat, aridæ uero presertim si cum aceto decoquitur, cum non amplius bullas emittit, neq́ intumescit. Bitumen cruenta uulnera glutinat ac generose calefacit & exiccat, ac sinus contrahit: decoquitur confestim ab initio iniectum, neq́ minutissime tritum iniici oportet, alioqui improbe liquescit, asperumq́ tanq́ granis milij refertum emplastrũ reddit, sed præcipue si cũ aceto decoquatur: frustulatim tantum concisum nullo agitatu decoquendum est, donec non amplius bullas emittat, agitatum enim grumescit. at si absq́ aceto decoquatur, cera simul statim à principio coniecta, facilius etiam sine ulla prorsus agitatione liquescit. Propolis ualide calefacit, & præ reliquis omnibus discutit, nec parum maturat, aperit & euocat. Hanc prius diligẽter manibus subactam sublatis primo ab igne quæ decoquuntur iniicere oportet: nullam enim prorsus decoctionem tolerat. è lachrymis ammoniacum mollit, discutit, calefacit, putredinẽ educit, attrahit, iniicitur medio decoctionis tempore. ac si conteri cribrariq́ poterit, contritissimũ impones, sin minus, cum liquido quopiam dilutum in patellã immittes, cũ aceto quidem aut uino, si ad cruenta uulnera emplastrum conficitur. Si uero ad fistulas, aut strumas, non nisi cũ aceto. At si mollitorium fuerit, quemadmodũ ea sunt quæ ad sedis uitia componuntur, cum aqua dissolues, deinde in emplastrum prius refrigeratum conijcies ne efferuescat, rursusq́ decoques. opopanax magis quàm ammoniacũ calefacit, discutit & exiccat, iniiciturq́ non nisi peracta decoctione, qua nihil penitus indiget, ipsum autẽ aceto prius aut uino diluere oportet. Chalbana ualide calefacit, maturat & discutit, decoctionemq́ omnino non tolerat, sed eam sublato prius ab igne medicamento diligenter præmollitam iniicere oportet, aut potius cũ aceto aut uino ad glutinis consistentiam dilutã reliquis admiscere. Sagapenũ facultatem habet chalbanæ similem, magis tamen discutit, & attenuat, iniicitur in fine aceto prius aut uino dilutum. Bdellium calefacit, discutit, euocat, & mollit, tritum & ipsum peracta decoctiõe reliquis admiscetur: at si pingue fuerit in mortario tusum, aut cum quopiam liquore dilutum iniicitur. Thus modice quidẽ calefacit, sed generose maturat, moderateq́ euocat, & sinus agglutinat. Pollen thuri similes uires habet, magis tamen adstringit, ideo medicamentis ad cruenta uulnera utilius admiscetur, utrunq́ in fine decoctionis iniiciuntur. Myrrha calefacit, maturat, attenuat, discutit, & exiccat, facit ad uulnera sanguinolenta cum aliquo liquore, eorum quæ emplastris admiscentur, diluta iniicitur in fine decoctionis. Aloe ex uarijs componitur facultatibus: adstringit enim, calefacit, abstergit, attenuat, discutit, sinus agglutinat, & exiccat, immiscetur post omnẽ penitus decoctionem. Liquor papaueris generose refrigerat, doloris inflãmationisq́ mitigatorius, cruentorumq́ uulnerum glutinatorius. Hunc pridie in aqua madefieri oportet, & ita deinceps emplastro admisceri. Thapsia calefacit, & cutim rubificat, iniicitur postrema quopiã liquore diluta. Nulla uero ex herbis, aut radicibus

nullumq́

nullumq; semen decoctionem tolerat, celerrime enim torrefiunt. Trita igitur sin gula quæq;, & exquisitissime cribrata, post omnem penitus decoctionem sublata ab igne sartagine inijciuntur: interdum tamē herbas aut radices præmadefactas in oleo decoquimus, quas deinde expressas abijcimus, & oleum tantum ad medicamenti confectionem admittimus.

De cruentorum uulnerum curatione ex Galeno. Cap. XXV

PArua superficiariaq; uulnera spōte sua natura nullius extrinseci medicamēti indiga sanare consueuit: labia tantum dissecta à nobis colligenda erunt, & uinculo orbiculatim nectenda, ne quis pilus aut arena, aut quippiam simile interci dat, & ulcus penitus coalescet. quod si per amplum fuerit, ut labia diuisa cōiungi nequeāt, saniesq; in loco aggregēt, aut dolor urgeat, huiusmodi uulnus sola partium collectione agglutinari nō poterit, sed desiccātibus medicamētis defluxam saniē absumi, & defluentē ꝓhiberi oportebit. Talia uero sunt agglutinatoria medicamēta, inflāmandi potestate carētia. At si uulnus profundius fuerit, in superficieq; angustius, scalpro incidatur, ut æqualis reddatur latitudo, & ne insinuati humores cōputrescant, circūiacentesq; partes cōtagio corrūpant. qui ergo cruenta uulnera agglutinare cogitauerit, animaduertere debet, quę ꝓxime sunt dicēda, ac præ reliquis omnibus grumos è uulnere diligēter educere: quantulacūq; eī eorū pars in cauitate derelicta in pus uertitur, & carnes subinde putrefacit. Grumos uero educemus spōgijs mollibus assidue locū fouendo, neq; tamē in omnibus spongias ex aceto exprimemus, sed quęcūq; uulnera sine eruptiōe sanguinis fuerint, aqua tantū fouebimus: ita enim nihil ꝓrsus carnē offendimus, quam adstringens cōstipansq; acetū, impedimēto est ne cito coalescat. ꝓfundiora aūt uulnera, penitiores grumos atq; hos extirpatu difficiles cōtinentia, aceto ꝓfundemus, quod ex spōgia ad fundū usq; exprimemus. Acetū enim ad dissoluēdos & eliquādos grumos efficax est, sua adstringēdi ui adaperta uasa occludere obiter potens, delationemq; sanguinis cohibere: qbus omnibus à principio summope studere oportet, quāuis alioqui acetū obturādo corpora tardiorē uulneris unionē efficiat. At si in capite uulnus fuerit, præter reliqua quæ prædiximus, mēbrana os cōtegens, quā pericraniū uocāt, cōsideranda est, nūquid illæsa, an simul pertusa sit. si enim illæsa perstiterit, labia suturis protinus colliges, & ad glutinationē uerteris: sin perforatā aut cōtusam inueneris, ad tutiorē medicationē membranā secabis, & os diligentissime abrades, linamentisq;, quæ tilta appellātur, uulneris profunditatē replebis, spleniumq; inflāmandi potestate carēs exterius applicabis, ac supra succidā lanā, seu spongiā mollissimā, uino aut aceto madefactā & expressā, sine oleo impones, præcipue si sanguinis eruptio præcesserit. postea fasciolā lineā aceto madefactā & expressam alligabis, uinculi caput in uulneris loco statuēs, quemadmodū in artuum fracturis fieri cōsueuit: studetoq; ut ligatura superius uergat. constrictionē uero mediocrē esse oportebit. nā si uehementior fuerit dolorē excitabit: sin laxior, utilitate carebit. trāsacta tertia, uulnus fractura carens spōgijs fouebitur, deinde sectioni linamēta suppurante medicamento illita applicabūtur, ac reliqua ad suppurationē faciendā curatio admittetur: postea ad repurgandū, & incarnandū progredimur, quemadmodū paulo infra loco de ulceribus declarabitur. Quoniā uero fracto pericranio, ubi uulnus negligitur, inflāmatio superuenit, si inchoante adhuc inflāmatione uocaberis, protinus desiccare uulnus enititor, ac pericranium diligenter abradere: uulnere enim dissecto inflāmatio, anteq; excādescat, supprimitur. peracta sectiōe linamētis labia diduces, exteriusq; retinēdo linamento pannū uino & oleo madefactū, aut spleniū inflāmandi potestate carēs applicabis, partibusq; adiacētibus lanā uino & oleo madefactā cōgrua diligētia alligabis. Deinde

ad suppurandũ uerteris. at si inflãmationem uehementẽ nactus fueris, derasis capillis affectũ locum aqua calida tẽperata irrigabis, & medicamenta illines, quæ ad sedandas inflãmationes cõficiuntur. Cessante uero inflãmatione pericraniũ necessario suppurat, & adiacẽtes partes abscedũt, propterea expedit ut dissecetur, ueluti dictũ est, & pus excernat, membranaq; abradatur, deinde reliqua ulcerum curatio cõmunis transigatur. sin fractura in capite aut alio quopiã loco cũ uulnere fuerit, emplastrũ apponendũ erit ex ijs, quæ ad fracturas cõlecta sunt. Abscindere aũt oportet splenij partẽ quæ ad uulnus accedit, quadrangularẽ, aliudq; paruum spleniũ uulneri alligare, sicuti diximus. In curatione uero paruũ spleniũ singulis diebus auferendum est, & ulcus medicandũ, postea congrua deligatio adhibenda. cæterum agglutinatoria medicamenta in xv. libro descripta inuenies.

De uulneribus neruorum ex Galeno. Cap. XXVI

Neruus uulneratus aut punctus ob sentiendi excellentiã uehemẽtissime dolet & inflãmatur. Cutis ergo sectionem apertam ad saniem excernendam seruare oportet. Vbi tamen sectionis os latius fuerit, enitendum est, ut arefacientibus medicamentis ad unionem compactionemq; labia ulceris deducantur. ubi uero ab acu, aut paxillo, aut quopiam tali uulnus illatum sit, præsertim si in altum recessum descenderit, uni tantum rei uacabimus, ne inflãmatio superueniat. ac longe tutius censuerim, cutim quidem in uulneris orificio aperire, ut commodius ad profunditatẽ loci medicamentorum uires progrediantur: corpus uero uniuersum sanguinis missione euacuare, si uirtus robusta fuerit, & nihil aliud obstiterit: semperq; in euacuando seruanda locorum affinitas est, ut dextra manu uulnerata, dexter malleolus, sinistra autem sinister incidatur: contrà dextro crure percusso, axillaris uena dextræ manus, sinistro uero, eadem uena sinistræ, rectitudine seruata secanda est, ac si axillaris non apparuerit, mediam incidemus. Quod si corpus potius deprauatis succis infartum sit, protinus congruo medicamento purgabimus. Cæterum aquam calidam reliquis inflammationibus utilissimam, scio oportet, uulneratis neruis infestissimam esse: ab humectantibus enim & calefacientibus medicinis putredo huiusmodi affectibus comparatur. præstat igitur neruos ictos oleo tenui calefacto adstrictione prorsus carente perfundere, quale dulcissimum est, quod longe melius erit, si duos, aut tres annos transegerit. Nerui enim uulnerati curatio medicamentis tepidam quidem caliditatem excitantibus, ualide uero & sine molestia desiccantibus ac substantia tenuissimis indiget. nam sola huiuscemodi sine partium distensione, aut mordicatione saniem à profundo euocare queunt: propterea oleum interdum in quo anethum & rutam decoxerimus calidissimum affatim perfundimus: sæpe & ceratum ex euphorbio, aut emplastrum anicetum, aut quodpiã aliud ex ijs, quæ ad uulneratos neruos describentur, modico oleo liquefacta irrigamus. Deinde emplastro aliquo ex paulo ante memoratis apposito, lanam calido oleo madefactam exterius alligamus, bisq; aut ter singulis diebus exoluimus, & si noctes longiores fuerint, noctu quoq; exoluere consueuimus, præcipue si mordicatio uulnus irritet. Quod si neq; mordicatio, neq; dolor percipiatur, bis tantum in die & circa uesperam exoluemus, axillas præterea & collum affatim calido oleo iugiter irrigabimus. At si neruus in crure ictus sit, inguina, totamq; spinã, & collum eodem oleo calido uberrime perfundimus. Neruorum uero uulneribus perperam à principio curatis, maxima omnino inflammatio & putredo superuenit. farinam ergo fabaceam, aut potius eruinam in lixiuio aut oxymelite decoctam loco illinere oportet, ad hæc enim quæ iam putrescunt medicamentum efficax est. Quod si uehemens inflammatio cum maximo dolore infestauerit, eruinam farinam, aut fabaceam cum optima sapa addito

paucissimo

paucissimo aceto decoctã illinito, prius tamẽ parte affecta oleo calido affatim perfusa. Ceratũ uero ex euphorbio ad neruos uulneratos, cuius paulo ante meminimus, ita conficitur. Ceræ, terebinthinę, olei, sing. unc. iiij. euphorbij recentis unc. ij. & si duos annos transegerit unc. iij. ac si prorsus antiquum fuerit unc. iiij. & si terebinthina desit, colophoniam imponito. Longe uero præstantius euadet medicamentum, si propolim pinguem & recentem assumpserit, ut sint terebinthinæ unc. iij. propoleos unc. iiij. ceræ unc. i. olei unc. iiij. euphorbij recentis unc. ij. Deficiente euphorbio, sulphur splẽdidum, aut castorium, uel quodpiam ex his similiter calidis & tenuibus admiscebis. omnino autẽ ad neruorũ uulnera, si ab exquisita mediaq́ medicamentorum consistentia aberrandum sit, satius est ad molliorẽ substantiam declinare, quamuis quod ita conficitur, inquinet. optimum præterea ad eosdem usus medicamentum est, quod è brutia pice, & opopanace aduersus rabidas morsiones parari solet, præcipue si robustiora corpora nactus fueris. Nam in delicatioribus cerato ex quopiam discutiente oleo uires eius sunt refrenandæ, quale est irinum, aut amaracinum, aut antiquum, aut opobalsamũ. Egregie etiam cõfert anicetum, quod in xv. libro inter mollitoria medicamẽta describitur. sed & ad neruorum punctiones ex metallicis ualidum medicamentum cõficimus, quod ita habet. Chalcitidis crudæ drac. viij. misyos crudi drac. xvi. squammę æris drac. xxiiij. ceræ drac. xcvi. olei dulcis aut antiqui æstate quidem drac. cviij. hyeme uero drach. cxx. thuris drac. xxiiij. terebinthinæ drach. xvi. chalbanæ drach. xij. aceti acerrimi & antiqui quod sufficit. metallica prius sub æstiuo sole pluribus diebus conterito, inde iniecto thure rursus conterito, tunc quæ liquari possunt, liquata infundito, & conficito. Id medicamentum uulneri appositum sine inflammatione conseruat, quod nos sexcenties experti sumus. admirandum præterea ad uulneratos neruos medicamentum est quod è senecione paratur, habens succi senecionis unc. xxiiij. olei antiqui, olei ligustrini, olei dulcis, apochymatis singu. unc. iiij. chalbanæ, æruginis æris, sing. drac. iiij. terebinthinæ drac. vi. adipis antiqui drach. xi. ceræ drac. viij. piceæ resinæ aridæ drac. vi. succum cum oleis commixtum decoquito donec succus propè absumptus sit, æruginem uero cum modico succo diluito, & quæ liquari possunt, liquata excolato, iniectaq́ terebinthina cum decoctis unito, postremo in æruginem dilutam omnia infundito & conficito. facit ad maximas in uulneribus musculorum inflammationes, duritiesq́ ac recentes puerorũ strumas dissoluit. Qui uero neruorum uulnera perpetiuntur, urgente necessitate, post septimam, uel quotiescunq́ dolor prorsus cessauerit, tuto lauari poterũt: sed ubi lauandi sunt, medicamẽtum uulneri atq́ exterius multiplicem pannum oleo madefactum apponimus, deinde iam ægro in labrum descensuro ligamenta oleo multo perfundimus, tum post lauacrum abiectis protinus cunctis, quæ applicata fuerãt, pauloante descriptam curationem admittimus. sin uulnus in manu fuerit, admonendus est æger, ne eam prorsus seu calido, seu frigido lauacro madefaciat. Oribasij ad priuatos uulneratorum neruorum abscessus. priuatos autẽ abscessus uocat, quando in proximis pũctioni locis abscessus parui & multi per certa quædam interualla suboriuntur. ceræ, colophoniæ, butyri, sing. lib. i. picis aridæ, mellis singu. unc. vi. æruginis unc. iij. aceti quãtum ad æruginis dissolutionem sufficerit.

Curatio ad neruos in ulceribus denudatos & uulneratos. Cap. XXVII

QVod si neruus non tantum ictus, sed manifesta quoq́ incisione dissectus sit, præiacens cutis ampliori diuisione aperienda est, uulnusq́ spectandũ trãsuersum ne sit, an secundum nerui longitudinem: ac quatenus cutis sectio patebit, ut neruus incisus sensui appareat, eatenus neruo ita denudato, nihil appli-

care oportet eorum quæ ex euphorbio aut metallicis præparantur, abstinẽdumq; ab aniceto emplastro, & cæteris quæ ad tantam acrimoniã attingunt, neq; enim uires adeo uehementes toleraret. Tunc igitur præstantissimum erit calcem lotam plurimo optimoq; rosaceo admixtam apponere, sitq; calx in diebus canicularibus sub sole aqua dulcissima sæpissime abluta, & exiccata. congruit & medicamentũ è pompholyge plurimo itidem ac probatissimo rosaceo solutũ, pompholygẽ aũt medicamento imponendã lauare oportet, quemadmodũ de calce docuimus, immo & cerã in huiusmodi præsidia inijcendam lauabis. Ad omnem enim denudati nerui medicationem desiccare sine mordicatione potissime intendimus, propterea uulneri nihil acre admouendum. Sensu enim uegetissimus neruus est, & principiorum dominio affinis. sed nec oleo tale ulcus fouẽdum, at lana nucleari spicillo inuoluta sanies tantum abstergenda, & ne arida lana uulnus attingat sapa madefieri poterit, eaq; deinde expressa uulnus detergi. præterea medicamenta quæ applicantur tepida esse oportet, quæ enim frigida apponuntur conuulsionem inferunt. Ad neruos etiam denudatos, ægyptium emplastrum efficacissimum est, quod è succida lana conficitur, & Aliei fuluum, si ambo plurimo rosaceo diluantur, & linamentis imponantur. Reliquis uero cunctis præcellit, ut nulli prorsus sit comparandum emplastrum quod Isis uocatur, plurimo optimoq; rosaceo dissolutum, & cum linamento tepidum ulceri impositum: dolores enim mirum in modũ sedat, sordidaq; ulcera celerrime mundificat, incarnat & ad cicatricem ducit. Vbi uero ulcus linamentis munieris, exterius medicamentum è senecione confectũ si haberi potest, sin minus anicetum applicabis. At si uulnus nerui trãsuersum sit, maximum conuulsionis periculum imminet, inflãmatione à dissectis fibris ad integras succedente. quòd si integræ fibræ cõuulsione laborauerint, his simul & ulceri eadẽ prorsus curatio adhibetur. Parcius tantũ huic ægro sanguis mittendus est, tenuioriq; uictu alendus, atq; in quiete omnino, & strato mollissimo continendus, plurimoq; oleo calido affatim & assidue inguina, spina, axillæ, collum, & caput perfundendũ. hęc tibi ratio cõmunis ad omnia neruorũ uulnera proponatur.

De nerui contusione. Cap. XXVIII

CONtuso neruo, si cutis simul contundatur, & ulceretur, fabaceam farinã oxymelite dilutam, aut eruinam cũ sapa & modico aceto illines. Vtraq; enim efficax est. quòd si cum contusione dolor infestet, picem liquidam linimento è farina fabarum adijcies, & postq; simul decoxeris calidum applicabis. Si uero medicamento magis desiccatorio indigueris, eruinæ farinæ parem mensuram admiscebis, quod adhuc impensius desiccabit, si iridem illiricam adieceris. Vniuersi autẽ corporis curatio eadem est cum ea, quam paulo supra docuimus, sed si neruus quidem contusus sit, cutis uero nihil, quod sensui appareat, à natura recesserit, oleo calido discussorio quale anethinum est, & rutaceum iugiter locum irrigabis, & lana oleo madefacta soucbis, reliquamq; totius corporis curationem prædictis similem adhibebis. Neruo autem toto prorsus dissecto, nullum quidem conuulsionis periculum imminet, sed membrum ea parte debile efficitur, præsertim si dissectus neruus insignis magnitudinis fuerit. Huic uero, ac reliquis ulceribus eadẽ curatio adhibenda est.

De inguinibus ex Galeno. Cap. XXIX

QVando inguina corpore existente plethorico sine alia manifesta causa intumuerint, cõstipatio humorum circa glãdulas oritur: nisi ergo quidpiam obstiterit, cubiti uena secanda est, tantumq; sanguinis euacuandum, quantum plenitudo indicauerit. Loco uero inflammato & ante uenæ sectionem, & in ipso sectionis tempore, adstringentia & repellentia medicamenta sunt apponenda, sed

postea

postea euacuata ab uniuerso corpore plenitudine, ad ea quæ discutere possint, quod influxit, transire oportet. At si ulcus in crure existens ad affectionis consensum inguen perduxerit, sicuti ex digitorum pedis offensu fieri consueuit, glandulam inflammari incipientem, statim in principio lana calido oleo madefacta mitigare oportebit, non quidem adiecto sale sicut nonnulli faciunt: sal enim tenuiores partes confertim discutiens, reliquum callosum, curatu difficile, ac sæpe immedicabile omittit. Vbi uero inflammationis ueluti feruor quieuerit à mitigatorijs præsidijs abstinebimus, & discussorijs utemur, eruntque discutientia medicamenta quæ inguini applicari debent ad cerati consistentiam diluenda. Quę enim duriora fuerint, eas partes distendunt, rursusque inflammationem irritant. atque inguini quidem ita studebis, totum uero crus statim à principio mitigandi gratia, calefacies & humectabis, & ulceri inflammationis authori cataplasma mitigatorium, aut ceratum quodpiã ex ijs quæ ad sedis uitia cõficiuntur appones, totumque membrum lana calido oleo madefacta fouebis, & ægrum in quiete continebis: sedato autem ulcere plerunque & inguen sine dolore persistit. Cæterum ad inguina egregie confert psyllium aqua calida madefactum, & panno aut oleris folio illitum. Nec minus ceratum ex butyro confectum, & quod ostrea cremata suscipit. confert & discussorium emplastrum quod Dionysias appellatur, & quod buccinis præparatur, quorum omnium confectiones libro decimoquinto describentur, sicut & ceratum è psyllio.

psyllium aqua calida madefactum confert ad inguina.

De quacunque inflammatione ex eodem. Cap. XXX

OMnis inflammatio ob sanguinis defluxum, uel à manifesta, uel ab occulta causa producitur. à manifesta, quando ab offensu pedis inguen superuenerit. ab occulta, quando aliquo membro, uel uniuerso corpore transmittente, & parte affecta ob imbecillitatem recipiente, multitudo in loco decubuerit, ueluti superius in capite de podagra prædocuimus. sæpe & membrum quod inflammatur ob quampiam morbosam, & præter naturam caliditatem, ad seipsum materiam attrahit. Erit igitur inflammationis principium, quo primum tempore membrum sanguinea materia repletur. Augmentum uero, quando id quidem quod aliunde fluebat, desierit: quod autem in membro continetur, tunc primum putrescere incœperit. atque eo potissimum tempore caloris præter naturam incrementum, & humorum diffusio, & membri extensio longe maior inuadit, quam antea fuerit. Vbi autem iam pus consistit maximique dolores infestant, tunc inflammatio in uigore est, postremo declinationem appellamus, quando delapsus humor discutitur, tumorque, & extensio minuuntur, doloresque mitiores fiunt. Inchoante itaque inflãmatione, uictus ratio moderãda est, cibique cõtrahendi, & aquę potio imperãda. quòd si inflãmationis principium sanguinis ablationem postulauerit, ætasque, corporeus habitus, & anni tempus non repugnauerint, præcipue in hominibus sanguine redundantibus, licebit, ubi prius recta uiuendi ratione corpus direxerimus, sanguinis missionem adhibere, tantumque euacuare, quantũ plenitudo, & inflammationis magnitudo, & ægri uires indicauerint. Verum in principio, & ante sanguinis missionem, & ipso missionis tempore, inflãmato loco cataplasmata repellentia adhibebimus: in augmento autẽ, repellẽtibus nõ nihil ex his quæ discutiũt admiscebimus. At in uigore, uehemẽtissimisque doloribus, mitigatoria applicanda sunt, sicut in declinationibus ea tantũ, quæ discutiendi ui pollent. Ad inchoantes uero inflammationes repellendo aptissima esse experimur, glaucium, parietariam perdicium, stratiotem herbam in aquis fluitantem, plantaginem, polygonum, & his similia: sicut mitigatoria, uigori ac dolori inflammationis idonea, maluam priuatim, & cum modico pane, & rosaceo illitam. efficacissimum quoque

In princ°. repellentia.
In aug.to repellentia et discutientia.
In declinat.e discutientia solũ.

melilotum est in passo decoctum, & cum pane applicatum. Idem possunt & palmulæ in passo elixatæ, & cum pane & rosaceo confectæ. porro in declinatione reliquis præfertur agrestis malua illita, & passulæ exemptis acinis cum pane & modico melle, & hordei farina cum melle siue oleo applicata. quod si ob morbi difficultatem locus affectus nimiam materiam continuerit, non statim, ut quidam faciunt, ad chirurgiam prorumpere oportet, sed eniti ut materia collecta discussorijs medicamentis per halitum digeratur, quale est quod è buccinis combustis conficitur, aut fuluum Oribasij, aut quod Dionysias appellatur è misye præparatum, ac reliqua huiuscemodi, quæ in decimo quinto libro describentur. sed si inflammationis residuum callosum apparuerit, iam uehementioribus medicamentis considere oportet, bis singulis diebus quantum profecerint inspectando.

De abscessibus. Cap. XXXI

PRoductis inflammationibus, & ad suppurationem conuersis, transmutationi, ut quam celerrime fiat consulere oportet. partem igitur affectam althææ, & ficuum decocto soueb imus, & farinam hordeaceam, uel panem cum aqua & oleo illinemus. Et si inflammatio fuerit suppuratu difficilis, hordeum aut panem in pinguium caricarum & althææ iure elixatum illinemus. Quæ si diutius perstiterit, fimum quoque columbinum, & nitrum, & terebinthinam adijcimus. peracta uero trãsmutatione, locus aperiẽdus qua parte maxime fastigiatur. ibi enim tenuissimam cutim inuenies. & si pars aliqua suppurati loci, tibi putrescere appareat, eam necessario abscindi oportebit, eritq; circumcisio ad myrtei folij formam ducenda, ut oblonga inquam, & angusta sit: id profecto in axillis & inguinibus peragendum est. In capite uero & huiusmodi locis incisione simplici utemur, post quam thuris polline contritissimo ulceris cauitatem replebimus, & linamenta è filis linteoli confecta imponemus. constat autem ubi duæ, aut tres sectiones fuerint, limniscos esse immittendos, deinde linamentis è filorum uulsione confectis ulcus replendum. Ad loci uero tutelam simplex linteolum uino & oleo madefactum, alligabimus. Tum in tertia ad suppurantem curationem uertemur, ueluti cum tetrapharmaco, aut similibus rosaceo dissolutis. sed si post linamentorum applicationem circumiacentes partes adhuc inflammentur, cataplasmata adhibebimus, & si nihil amplius turgeat, splenium inflammationibus sedandis idoneum apponemus. Vbi uero suppurata loca mundificata fuerint, repurgantibus medicamentis utendum, inter quæ insigne ægyptium emplastrum est, quod habet terebinthinæ liquidæ & mellis, & olei rosacei portiones æquas simul in sartagine colliquatas. sed in robustioribus corporibus, & acutissimis ulceribus terebinthinæ cum melle par pondus absque oleo liquefit, & mirum in modum repurgat. Ad ulcera autem quæ difficillime repurgantur, confert ægyptium, quod coctum appellatur, colore rufum, cum ærugine rasili & melle decoctum, quousque rufum colorem susceperit. sunt & alia huic similia, quæ in capite de fistulis paulo infra memorabimus. repurgatis ulceribus ad incarnantia pergemus, quæ non multo postea explicabuntur, ubi de concauis ulceribus agetur. peracta incarnatione rhodio emplastro, aut psaro contrahantur, & ubi plana reddita fuerint, ad cicatricem ducantur, cum ijs quæ infra dicentur. Suppuratorium abscessuum multis experimentis probatum. Maluæ agrestis tritæ & decoctæ, farinæ triticeæ, fimi porcini partes æquas in sapa elixato, & illine, ac celerrime suppurabit. Philosophi ad omnes inflammationes discutiendas quæ cataplasmatis discuti nequiuerint, facitque priuatim ad mammillas, collum & inguina inflammata, quod habet adipis porcini liquefacti unc. vi. ouorum albumina duo, mel ad

ouorum

ouorum pondus, nitri unc. ij. pollinis farinæ quod sufficit. adipi liquefacto oua ad misceto, deinde nitrum, postremo & pollinem farinæ quantũ ad emplastri consistentiam suffecerit. sunt qui ita præparent: oua numero xi. cum luteis suis, pollinis farinæ unc. i. adipis porcini puri lib. i. mellis quantũ expedire iudicaueris. nã si discutere cogitabis, uberius: sin sedare, parcius admiscebis. nitrũ etiam à quibusdã conijcitur. sed quod nitrũ habet, magis discutit: quod nõ habet, magis sedat. utere præterea ad inflãmationem, quod è psyllij succo conficitur, ruptorium abscessuũ nitrum & ammoniacũ cum aceto subacta illine, quãto spacio uolueris locum infringi. Quidam pro ammoniaco thus inijciunt. Abscessus autẽ etiam permutatos discutiunt Ariobarzanium è buccinis confectum, & quod Dionysium appellat, ambo in sequẽti libro explicata. Sed quod ad Oribasium refert, ita habet. Lapidis pyritidis drac. xij. ammoniaci thymiamatis tantundẽ, cymini drac. vi. terito & cribrato acũ c resina assumito: sitq; resina si haberi potest terebinthina, sin minus liquida, ut emplastri formã perficiat. hoc uel discutiet, uel disrumpet, euacuabit, ad cicatricem ducet, & sanabit. confice quantum una tantum occasione suffecerit. Diutius enim seruatum exarescit. In xv. uero libro aliud discussoriũ, & nonnulla ruptoria inuenies. Oribasij ægyptiũ repurgans. mellis despumati lib. i. aceti lib. ij. squãmæ unc. i. æruginis drac. iiij. acetum & mel usq; ad melleã consistentiam decoquito, deinde liquida admisceto & cõficito. Aliud eiusdem sordida ulcera ua lide expurgans: amurcæ decoctæ, mellis despumati, aluminis phorini, portiones æquas. Aliud ad abscessus, plerunq; humores per cæcos meatus discutiens, aut omnino rumpens, & sine dolore euacuans, Spumæ argenti, cerussæ, ammoniaci, sing. lib. i. olei quod sufficit, resinæ piceæ, propoleos, opopanicis sing. unc. vi. castorei unc. iiij. chalbanæ, myrrhæ, thuris sing. unc. ij. aceti quod sufficit. Spumam argenti & cerussam cum aceto decoquito, terenda cum aceto terito, quæ liquari debent, liquefacito, & cum decoctis misceto: deinde res contritas adijcito, refrigeratiq; finito, ac manibus subigito.

De concauis ulceribus nequáq; maleficis, uiaq; & ratio qnomodo ulcera curari oporteat ex Galeno. Cap. XXXII

CONcauum ulcus humens sordidumq; est, ideo medicamẽtis moderate exic cantibus & abstergentibus indiget. iam uero sæpissime diximus nõ eadem medicamenta omni naturæ cõgruere, sed debiliori molliorîq; molliora, ualidiori aũt ualida esse adhibenda: neq; enim potẽtiora imbecillis natura tolerat. quãto er go ulcus in humidiori corpore fuerit, tãto minus desiccantes medicinas requirit: ideo duobus ulceribus æquali humiditate infectis, alterũ quod in sicciori tẽperatura cõtigerit, magis desiccari postulat: alterũ quod humidiorẽ inuasit tanto minori desiccatione indiget, quanto alia natura humidior alia inuenitur. carnem enim quæ nutriendo ulceri distribuitur, reliquo corpori persimilẽ esse oportet. pristina igitur carne aridiore existente, noua quoq; superueniens aridior fieri debet: iure ergo exiccanda est, & quo prius aridior fuerat, eo impensius maiorẽ desiccandi facultatem medicamentũ habere debet. cõtrà humidiori naturę, eo minus desiccantes medicinæ conueniunt, quo minus arida caro fuerit. thuris ita q; qualitas humani corporis temperamento comparata, temperato quidem & mediocri concordat: humidius uero aliquãto magis desiccat, sicut & summe siccum leniter humectat. Si ergo diligenter obseruabis facile deprehendes, thus in humidioribus quidem naturis incarnandi uim possidere, in siccioribus uero nequaquam, sed potius suppurare. thus igitur sicut moderate calidum est, ita omnium quæ incarnantia appellantur, minime exiccat. At hordeacea & fabacea farina thure magis ate facit, & nullius caliditatis particeps est. Aristolochia uero & panaceæ radices

reliquis

reliquis omnibus sui generis magis desiccant, calidiorisque naturæ sunt. inter has radices, & ea quæ prædiximus, eruina farina & iris mediæ consistunt. ponuntur omnia huiuscemodi in primo abstergendi desiccandique ordine, inter se tantū maioris aut minoris ratione differentia, & quòd aliæ quidem facultates, quibus excellunt, simplices habent, aliæ compositas. In libro aūt de simplicibus medicinis, ostendimus pompholygem ustam & lotam, & cætera huiusmodi, sicut cadmiam & ostreorum testas, ex ijs esse, quæ sine mordicatione desiccant & incarnant. Ad ulcera præterea cōcaua incarnāda uiride medicamentū, tam simplex, quàm compositum congruit, quale est quod Isis appellatur, plurimo rosaceo dilutū. Qui ergo recta uia & ratione medebitur, cum ægrum perspexerit, statim dignoscit quonam remedij genere ulcus indigeat. Veruntamen ubi quædam ad incarnandum idonea, uel similia applicauerit, & nihil profecerit, ad aliud transire oportet. ac si sordiciem, aut humiditatem exuberantem sine inflāmatione inuenerit, nosse debet, medicamētum infra id quod requirit desiccare: propterea mellis admixtione uires addendæ sunt. sed si purum & humiditate carens ulcus deprehenderit, colliget inde nimiam fieri desiccationem. oleum igitur aut humidum ceratum medicamento admiscebit, estque his omnibus summa diligentia adhibenda. nonnunquam enim à potentiori medicamēto carnem ulceris eliquari contingit, ut sordidius humidiusque appareat, simile his, quæ minus quàm oportet exiccantur: hoc tamen à peritis facile dignoscitur: nam ulcus eliquatum, cauius seipso efficitur, protuberantibus in cauitate labijs, totaque circum rubescente & non nihil inflammata crepidine: sæpe & æger manifestam erosionem percipit. alterum uero ulcus quod ob parcam desiccationem humescit, nihil eorum præ se fert.

Medicamenta linamentis imponenda quæ emmota uocantur, ad suppurandum, repurgandum, & incarnandum. Cap. XXXIII

SVnt & alia plurima ad repurgandū idonea, ueluti lens, aut iris, aut marrubium, singula cum melle elixata, Herinacei marini testa, narcissi radix cum rosaceo & melle. Basilicum uero & tetrapharmacum, & quod ad Euzonitē refertur, & macedonicū, singula liquefacta suppurandi uim habent, quæ omnia in xv. libro describuntur. sed & hoc quoque ad suppurandū admirabile est: omnem enim duritiem absque ullo prorsus dolore emollit, suppurat & incarnat, confertque præter id quod dici possit ad cauitates, ita habēs. Ceræ, terebinthinæ, medullæ ceruinæ, adipis uituli, anserini, bubuli, butyri recentis, mellis attici, olei rosacei, myrrhæ sing. drac. viij. myrrham cum melle subactam & in fictile exceptam prunis decoquimus, tunc reliqua colliquata addimus, & diligenter conficimus. Aliud ægyptium ad ulcera repurganda admirandum. Mel cum æquali terebinthinæ pondere, aut rosaceo, uel si neruosæ partes afficiantur butyro, prunis admotis colliquamus. ad robustiora uero corpora, ulceraque sordidiora, terebinthinam cum melle siue quopiam alio admouemus. utere etiam emmoto à Galeno ualde probato, cuius confectionem libro de simplicibus medicinis, capite de Lilijs, & utendi modum descriptum habes. Ex melle enim & aceto & succo foliorum lilij uiridium conficitur. his omnibus efficacius est quod Aegyptium à quibusdam uocatur, ita habens. æruginis drac. iiij. squammæ unc. i. aceti unc. iiij. mellis unc. ix. arida cum aceto trita melle adiecto super prunis ad partam russedinem decoquuntur.

Aliud emmotum, quod aureum appellatur, antiqua & recentia uulnera repurgans, & incarnans, quod habet: Salis communis, cerussæ, attramenti sutorij, aphronitri albi singu. unc. iij. aristolochiæ longæ & rotundæ, aluminis scissilis singu. unc. i. arida ex aceto trita cum ceræ unc. ij. & olei unc. ix. excipito. Deinde usus tempore plurimo rosaceo ad olei consistentiam diluito, & admiraberis. idem

ris. idē offibus quoq; capitis denudatis per linamenta imponitur. Aliud caua ulcera replens. Adipis uituli recētis, ceræ, terebinthinę sing. drac. iiij. rosacei drac. xvi. confice & utere. Aliud Archigenis quod alimentum uocatur ad cauitates replendas. Rosacei, terebinthinæ, mellis sing. unc. ij. cerussæ, butyri sing. unc. i. cōfice & utere. quidā addunt & thuris unc. i. Aliud ad caua puraq; ulcera explenda experimento probatum. Rosacei unc. iiij. ceræ unc. ij. terebinthinæ, butyri, mellis sing. unc. i. omnibus super calido cinere colliquatis & simul confectis ad linimenta intingenda utere. quæ uero ulcera sordida fuerint, prius repurgato ijs, quæ ad incarnādas cauitates, & ad ossa denudata, paulo supra memorauimus. Aliud Cerussæ, spumę argenti, par pondus cum uino odorato, & oleo probo subigito, & in linamentis usq; ad cicatricem obductam utere. Aliud ad sordida cicatrici renitētia, malefica callosaq; ulcera. Marrubij succum cum optimo melle subactū illine. Aliud aridum, malefica & profundissima ulcera replens. Eruinæ farinæ drac. xxx. iridis drac. xx. spumæ argenti drach. xv. aristolochiæ lōgæ tantundem, pollinis thuris, terræ samiæ sing. drac. x. squammæ, cadmiæ sing. drac. xv. Hoc sordidis quidem affatim, puris autem parcissime illinito. At exæquatis ulceribus, & iam cicatrice indigentibus nucleum specilli arido inspergens ulceri indito, postea linamentum uino madefactum imponito.

De aridis medicamentis, quæ cephalica appellantur ad repurganda ulcera, & incarnanda. Cap. XXXIIII

Arida medicamenta quæ cephalica nuncupantur, omnibus quidem totius corporis, sed capitis potissimum ulceribus incarnandis conueniunt, præcipue in quacūq; animalis parte ossa fuerint denudata. ad ossa enim denudata pinguium & eorum quæ ad intingenda linamenta conficiuntur usum euitantes, aridis tantum utimur. immo & præter ossium denudationem pinguia curandis ulceribus non adeo frequenter admittimus. Arida autem cephalica sunt huiusmodi. Asclepiadis aridum cephalicū, ad Xenocratem relatū, quo fistulas sanabat. orobi, ceræ sing. unc. iiij. iridis illiricæ unc. ij. aristolochię minoris, squammæ æris, pollinis thuris sing. unc. i. confice & utere. quidam & radicis panacęę unc. i. accipiūt, & cum melle decocto oblongum quasi collyriū conflant, quod fistulæ imponūt, deinde aridum adijciunt. Aliud aridum. Erui drac. xx. iridis, aristolochiæ minoris sing. drac. x. squammæ, radicis uitis albę sing. drac. v. quo ad repurgandum quidem cum melle, ad replendum autem arido uteris. Aliud aridum optimum, quod tuniculas ulcerum tabefacit, callositates abscindit, sordida purgat, concaua replet, ita habens. Squammæ, resinæ piceæ sing. drac. xij. pumicis torrefacti & uino extincti, iridis, aristolochiæ minoris, silphij sing. drac. viij. thuris, squāmæ sing. drac. iiij. confice & utere, uel arido, uel cum melle. Aliud aridum ad omne profundum ulcus incarnandum. Eruinæ farinæ drac. xx. thuris drac. xviij. fuci tinctorij, amyli, sing. drac. viij. confice & utere. Aliud ad replenda ea quę sunt in capite. amyli, alicæ, thuris translucidi, lapidis cremati sing unc. i. translucidum lapidē Latini appellant specularem. uel colophonia seorsum trita ulcus repleto, & citissime sanabitur. Aliud Colophoniæ, amyli, thuris, cerussæ par pondus cōficito & arido utere. Aliud admirandum Seueri ad ossa præcipue capitis denudata, deraso ossi appositum, celerrime enim incarnat. Pollinis tritici, colophoniæ contritissimę par pondus confice & applica, tum linamento imposito, pro linamenti custodia quopiam emplastro molli, ex ijs quæ cicatricem inducunt, locum munito, quale est quod è cerussa aut psitacio præparatur. Aliud ad ulcera contrahenda. Misyos drac. iij. gallarum, chalcitidis, atramenti sutorij, aluminis scissilis, squammæ sing unc. i. confice & utere.

De ossibus

De ossibus in quibus caro præter modum excrescit, & quæ contractione indigent, & de medicamentis ualide exiccantibus ex Galeno, in quibus est & quod Rhodium appellatur. Cap. XXXV

CArnem in ulceribus superexcrescentem medicamenta ualidissime desiccantia absumunt, qualis est, flos asiæ petræ, & omnium ostreorum testæ cremata, & herinacei cum carne usti, & diphryges inspersum, & æris flos, sed erugo reliquis omnibus præstat. Aridum Herculis: æris, squammæ, misyos, chalcitidis ustę, atramenti sutorij, aluminis scissilis par pondus confice, & utere. Aliud rhodiũ appellatum, quod ad Heram refertur, sanguini quoque sistendo idoneum. Gallarũ drac. ix. squammæ drac. v. atramenti sutorij drac. iij. aluminis scissilis drac. ij. gallarum semissem ustam uino austero extinguito, & reliquis tritis admisceto, & conficito. Quidam atramenti quidem sutorij drac. v. squammæ uero drac. iij. imponunt, & gallas omnes adurunt. Rhodium autem, inquit Heras, ad sanguinem reprimendũ efficax est, facit & ad sacros ignes, & depascentias: & ulcera, quæ nimio humore marcescunt, contrahit, cicatricemque inducit. Quidam rhodium hoc modo conficiunt, & mirifice extollunt. Chalcitidis crudæ, misyos crudi, sing. drac. x. squammæ ferri drac. xvi. gallarum drac. viij. Aridũ quod Psarum appellatur, id si affatim ulceri imponatur contrahit, si parce ad cicatricem ducit. Chalcitidis crudæ lib. i. æris usti unc. vi. squammæ par pondus confice, & utere. Aliud utilissimum contrahendi uim habens. Squammæ drac. iiij. ęruginis drac. i. Aliud. Squammæ, æris, calcis uiuæ, pollinis thuris par pondus, confice & utere. facit ad malefica ulcera, carnis fungos cum melle repurgat, & cum cerato replet. misyos drac. iiij. chalcitidis drac. ij. gallarum drac. iiij. atramenti sutorij, aluminis scissilis, squãmæ, sing. drac. ij. terito, & cum specillo ulcus modice aperiẽs imponito. utere etiam ad maximas carnis excrescentias ijs quæ inter sedis uitia ad thymos descripta sunt. Aliud. Lanæ rubræ ustæ & contritæ carnes marcore flaccescentes absumunt. idem celerrime possunt balaustia affatim applicata.

De ulceribus minime maleficis, quæ cicatrice indigent ex Galeno. Cap. XXXVI

IN ulceribus quæ cicatrice indigent, caro quidem innato operimento munitur, sed cutis enasci non potest. Ergo in extima carnis superficie, quidpiam cuti simile moliri enitemur, & quoniam cutis carne siccior & densior est, desiccãdo carnem & adstringendo, cutis uicem supplebimus. neque tamen docere sufficit, exiccantia & adstringentia applicari oportere: nam & cruentorum ulcerum glutinatoria medicamẽta, inter adstringentia & desiccantia cõnumerantur: sed in cruentis uulneribus glutinandis, id tantũ quod aliunde fluit desiccare conamur, ut pars affecta sublatis excrementis coalescere possit. In cicatricibus uero inducendis, nõ tantum aliunde fluentem, sed & adhærentem carnibus humorem absumere oportet. Medicamentum igitur, quod cicatricem inducit, glutinatoria desiccandi potestate longe præstare necesse est, ut non solum carnis recrementa absumat, sed innatum quoque humorẽ attingat. cui actioni congruunt, gallæ acerbæ, punici mali cortex, spinæ ægyptiæ semen, & quæcunque absque erosione ualidissime adstringunt, cuius generis est & myrtus. ostrea præterea, cadmia, plumbum, singula cremata & lota immordaciter desiccant, & ad cicatricem ducunt, sed his præcellit, chalcitis, misy, alumen scissile, quibus adhuc potentius æs ustum est, omniũ uero potentissima eiusdem squamma, quæ si uratur immordax medicamentum efficitur, antiquorum ulcerum cicatrici inducendæ idoneum. Linimentum quod tetranicum dicitur, absumens & mirifice contrahens. Adipis porcini præliquati, ceræ flauæ, sing. unc. i. terebinthinæ unc. s. nitri unc. i. fellis tauri unc. s. resinæ unc. i. hæc

hæc omnia simul decocta & excolata, ubi tepuerint manibus subigito, & utere. Quidam adijciunt, atramenti sutorij drach.v. & medicamento à prunis remoto, aceti & saponis sing. unc.i. imponunt, quæ prius in alio uase simul diluta fuerint: obseruandumq; ne medicamentum in bulliendo efferuescat, proinde assidue uersandum est, quousque ad consistentiam peruenerit.

Arida ulceribus nequaq; maleficis solidandis. Cap. XXXVII

ARidum quod ad cicatricē ducit, ita paratur. ostreorū ustorum drach.xij. pollinis thuris drach.vi. cadmiæ drach.iiij. confice & utere. Aliud Spumæ argenti, cerussæ sing. drach.viij. recrementi plumbi, myrti aridæ, gallarū acerbarū partes æquas confice & utere. Aliud aridum ad cicatricem ducens. Cadmiæ, cerussæ, pollinis thuris par pondus unito, & applica. Aliud ualde admirandum. Cerussæ unc.ij. amyli unc.i. spumæ argēti, thuris, rosacei sing. unc.ij. unito & utere. incarnat enim & ad cicatricem ducit. Aliud etiam diuturna ad cicatricē ducens. Corticis piceæ drach.vi. cornu cerui usti, cerussæ sing. drach.iiij. æruginis drach.ij. cadmię drach.viij. pollinis thuris drach.vi. confice & utere tanq; optimo. Aliud ex aristolochia. Aristolochiæ minoris drach.vi. corticis piceæ, pumicis usti & uino extincti, colophoniæ aridæ sing. drach.iiij. iridis drach.ij. unito & utere ad incarnandum, & cicatricem inducendam. Aliud ad idem. Pumicis usti & uino extincti drach.viij. pollinis thuris & squāmæ sing. drach.iiij. confice & bene sperato. Aliud mirabile. Aluminis scissilis, drach.iiij. in aqua diluito, & ubi dilutum fit in eo linteolum tenue, purum, & uetustū madefacito & in sole exiccato, quod deinde usus tempore incisum uulneri impones. Ad sedis autem uitia & ulcera peruetusta, alumen in uino dilues, reliquaq; omia cum linteolo perages, quæ proxime diximus, sed ad auriū morbos lanam pro linteolo assumes. Aliud aridum ex plantagine. Plantaginē cum radicibus aridam terito & cribrato, ac fidenter utitor. Aliud ad cicatricem ducens. Cerussæ drach.viij. gallarū, myrti, recrementi plumbi, sing. drach.iiij. confice & utere. Aliud ex ostreis. Ostrea usta, cerussam, cadmiā, pollinē thuris pari pondere unito, & applica. Aliud aridū ad caua & malefica ulcera replenda, quod ego expertus sum. Eruinæ farinæ, drac. x. iridis drach.xx. spumæ argēti drach.xv. pollinis thuris tantundem, terræ samiæ drach.x. squammæ, aristolochiæ minoris, cadmiæ sing. drach.v. confice, & ad sordida quidem ulcera affatim, ad pura uero parce applicato, supraq; thorulū è uino expressum apponito. id & chironia ulcera ad cicatricem ducet. Aliud ad cicatrices inducendas, quod etiam callos exterit. Chalcitidis crudæ, spumæ argenti, ladani sing. drach.x. bituminis drach.viij. ceræ drach.ij. myrtini olei lib.i. uini heminam unam, usus tempore splenium applicato & linamenta intingito. Aliud Andromachi, Spumæ argenti drach.xxxij. atramenti sutorij drach.viij. aluminis scissilis drach.xij. ceræ drach.c. squāmæ drach.viij. bituminis & ladani sing. drach. xxxij. olei myrtini unc.xv. uini antiqui adstringentis, quod sufficit, utere ut prædiximus. Aliud, bituminis ladani sing. drach.viij. squammæ, myrti, spumæ argenti sing. drach.iiij. ceræ drach.xxiiii. olei myrtini drach.xxx. & si hyems fuerit drach.xxxvi. uini quod sufficit, confice & utere ut dictum est.

Emplastra quæ ulcera nō malefica ad cicatricē ducunt. Cap. XXXVIII

EMplastrum è cadmia confectum rosaceo dilutum repurgat, & incarnat concoloresq; cicatrices reddit. Pernionibus etiā & rhagadibus & ani uitijs medetur, quod ita habet. chalcitidis ustæ lib.ij. cadmiæ ustæ & uino extinctæ lib.i. ceræ unc.iiij. terebinthinæ lib.ij. olei myrtini lib.iij. chalcitim & cadmiam cum idonea quantitate uini diluito, ac liquabilia admisceto & utere. Aliud, Cadmiæ, chalcitidis sing. drach.xxv. ceræ drach.xlviij. terebinthinæ drach.xxiiij. olei myrtini

lib.i.confice & utere. Aliud ad cicatrices inducendas efficacissimũ ad ignis etiã ustiones mirabile. Cerussæ, spumæ argenti, hordei usti sing. unc.i. ceræ unc.iiij. rosacei aut myrtini olei unc.viij.cerussam & argenti spumam è uino terito,ceram uero cum oleo liquefacito,deinde medicamentũ ab igne sublatũ excolato,& hordeum ustum tritum & cribratum inijcito,atq; unito, & ubi refrixerint omnia coniecta in mortariũ conficito, & utitor. Aliud è ladano ulcera antiqua ad cicatricem perducens. Spumæ argenti drach.c.picis drach.l.ladani drach.xxv.æruginis drach.viii. æris usti tantundem, squãmæ drach.ij, olei myrtini lib.vi. decoque argenti spumam cum oleo & in medio decoctionis tempore æruginem, squãmam & æs inijcito,bullianto; quousq; inquinare desiuerint.Deinde picem liquefactam & excolatam decoctis admisceto.Quæ cum recte unita fuerint,& inquinamento caruerint,ab igne remouebis, & ubi feruoris uehementiam deposuerint ladanum è uino tritum imponito, cumq; refrixerint in mortarium coniecta diligenter subigito,& ad malefica ulcera & fistulas utitor. Aliud, Cadmiæ, chalcitidis sing. unc.iiij. ceræ colophoniæ, olei myrtini sing. unc.i. uini quod sufficit. Aliud, Aeris usti, & crudi sing. unc.ij. cadmiæ unc.vi. chalcitidis ustæ lib.i.s. ceræ lib.i. myrti torrefactæ lib.ij.uini quod sufficit. Aliud emplastrũ candidum ad cicatricem ducens experimento probatum,faciens ad tenera corpora,ut mulieres,eunuchos, pueros, quod etiam ad spontina ulcera congruit. Spumæ argenti unc.xvi. cerussæ lib.i. ceræ unc.xvi. thuris & pollinis sui sing. unc.v. terebinthinæ unc.i. aquæ lib.i. olei myrtini lib.ij. in aqua & oleo cerussam & argenti spumam decoquito,aqua uero absumpta,& inquinamẽto remoto ceram primo,deinde resinam imponito,sublatoq; ab igne medicamento thus cum polline suo admisceto.

De maleficis ulceribus,& quæ cicatricem effugiunt. Cap.XXXIX

QVemadmodum prius diximus, ijs partibus curandis quibus nullus deprauatus habitus inest, duplex cõsilium capimus, alterum quidem repellendi, quod defluit, alterũ discutiendi,quod affecto membro impactum fuerit.quæ quidem à contrarijs qualitatibus fiunt,nam quæcunq; adstringũt,reprimere possunt, quod defluit: quæ uero attrahendi ui pollent discutiunt, quod in ægra parte continetur.Adstringentia ergo exasperant, propterea dolorem inferunt.Attrahentia uero & discutientia cum acria sint,loca ulcerata mordicant,ideo euenit,ut ijs quæ exasperant & mordicant,infestantibus, ad partes affectas excrementosa humiditas delabatur,quam inflammatio & erosio in ulcere subsequuntur.Illud autem in tota orationis nostræ serie meminisse oportet, quod iam sæpissime diximus, corpora quæcunq; plethorica,aut deprauato succo referta,uel mollia ac sensu uegeta sint,mordicata facile ad inflammationẽ perduci. mulieres uero,pueri,eunuchi,& uiri colore candidi muliebriterq; degentes, inter molles naturas connumerantur. Quantũ itaq; fieri potest medicamentorũ materia indaganda est, quæ absq; mordicatione & dolore ulcus desiccet, nunq; profecto inuenienda, nisi medicus quid unumquodq; medicamentũ applicatum peregerit,recte perpendat. Animaduertendum igitur quantum humiditatis prima illitio ab ulcere desiccauerit, aut si sordes inerit,quantum sordis absterserit,idq; tertio ac quarto experiendum, quousq; siccum, purumq; ulcus appareat.quod ubi deprehenderis ad aliam medicinã priori quidem congenerem,sed imbecilliorẽ uerteris. ualidiores enim iam depurgatis ulceribus mordicationẽ,doloremq; inferũt, ac defluxus inflãmationesq; pariunt. Huiusmodi ergo corpora exquisite euacuari & sine excrementis seruari oportet.

Alijs,sanguis,si exuberare uideatur,detrahendus est,nõnullis quoq; purgatio simul & uenæ sectio conuenient, nec desunt à quorũ ulceribus uaricem excidere, aut quorum iecur, uel lienem curare oportebit, neq; solum maleficis, crurum aut

surarum

surarũ ulceribus ita medeberis, sed manuũ quoq; ac reliquarũ corporis partium. Quodam enim a dolescentulo diuturnũ ulcus in radice manus habente, uenam ad ipsum ulcus superius delatam excidi, atq; intra paucos dies homini sanitatem restitui, qui quinq; integris annis eo morbo laborauerat. sunt quibus loca ulceri cohærentia scarificari oporteat. alijs labia eiusdem ulceris quæ occalluerunt circumcidi. Quod si nihil horum peregerimus, humiditatis sordiumq; quantitatẽ considerabimus, & inde ad congruũ medicamentũ pergemus, singula quæq; recolendo, quæ desiccandi quidem, sed non abstergendi ui pollent, & quæ contra abstergũt, sed nõ potenter desiccãt, gradusq; qualitatis singulorũ perpendendo. Medicamentum ad cicatricẽ inducendã: plũbi usti unc. vi. cadmię unc. iiij. æris unc. ij. colophoniæ, olei myrtini sing. lib. ij. uini antiqui odorati, quod sufficit. Aliud. Cadmiæ, cerussæ, sing. unc. iiij. ceræ, olei myrtini sing. unc. vi. Aliud. Cadmiæ, spumæ argenti, cerussæ sing. unc. i. ceræ unc. iiij. rosacei unc. vi. Aliud è ladano. Squammæ unc. i. bituminis, terebinthinę sing. drach. iiij. cerę, ladani sing. unc. iiij. olei myrtini tantundẽ: sed si hyems fuerit, etiam uberius ceræ cum oleo & bitumine liquefactæ terebinthinã adijcito. deinde squammæ ac ladano prius tritis cõmisceto.

De simplicibus medicamentis ulcera malefica sine erosione exiccantibus. Cap. XL

EGo uero singula quæq; medicamenta quæ sine mordicatione, & manifesta exasperatione ad exiccanda ulcera accommodantur, seriatim enumerabo. Lemnium igitur sigillum moderate desiccat, & cadmia sub canis feruore è uino trita, & arefacta, quæ interdum ubi ulcerum malignitas multum exuberauerit, ex aceto teritur. præstat utrique chalcitis usta, in cadmiæq; morem trita, & exiccata: nam cruda adeo pollet, ut iam crustas inducat. Huic ærugo cremata assimilatur: non cremata enim sicut & chalcitis nimis efficax est, nisi quod chalcitidi simul adstringẽdi uis inest. Atramentũ uero sutoriũ inter omnia metalla summe desiccat. Congener est chalcitidi misy & sori, maioris tantum & minoris ratione differens. At stibium sorece magis arefacit & adstringit. utilissimũ ad hæc medicamentũ diphryges est, quamuis aliquantulũ mordeat: omneq; aluminis genus exquisite desiccat, & uehementer adstringit, propterea solum priuatim alumen ad huiusmodi usus adhibebis. Chrysocolla autẽ tam aurificum, quàm metallica eiusdem facultatis est. plumbũ ustum sorei & stibio pręfertur, plumbi recrementũ sicut & squamma ferri præsertim stomomatis, plurimũ exiccando pollet. Aeris squamma præter desiccationẽ, etiam abstergit. ideo ulcera præ cũctis mundificat: omnia tamen metalla, sicut prædiximus, primo lauari oportet, deinde ulceribus applicari: hæc enim mirifice desiccare absq; mordicatione possunt, quemadmodũ buccinarum purpurarũ, ostreorumq; testæ crematæ & lotæ. Item translucidus lapis crematus mollia corpora sine mordicatione desiccat. Eiusdem facultatis est uitrũ ustum, & quod in æneis balneorũ lebetibus subsidens inuenitur: pariter enim arefacit, & adstringit. gallę pręterea, & malicoria cremata, & arida apposita ad malefica, & quæ male coalescunt ulcera efficacissimum medicamentũ deprehenditur: sed capparis cortex tritus & aridus malefico & putrido ulceri utilissime imponitur. Item polium minus, lignorum caries cum abstergendi facultate, peucedani & pastinacæ præcipue agrestis radix, & folia, scordium, centaurium, & reliqua huiusmodi uel priuatim, uel simul composita.

Modus prædicta medicamenta simplicia ad usum ducendi. Cap. XLI

NEcessariũ autem est huiusmodi ulcera deprauato humore referta, quædam & sordidissima esse. Vbi ergo quodpiam eorum quæ prædiximus simplex, aut compositũ aridum simus applicaturi, linteolo prius molli, mundo & sicco ul-

cus detergemus, deinde medicamento cauitatem replebimus, ac platysma extrinsecus eorũ quæ ad attenuanda ulcerũ labra conficiũtur applicabimus. postea platysma panniculo obtegentes, spongiam ex aqua frigida aut uino expressam apponemus, enitemurq; ut toto tempore frigens spongia perseueret, quod facile fiet si iugiter illi aqua frigida absq; uinculi solutione instillabitur.

De ligatione, uiaq; & ratio quomodo curare oporteat. Cap. XLII.

LIgatio uero conueniet, qua ad fracturas utimur. quod si unum tantum uinculum sit, principio eius uersus superiorem ulceris partem statuto nectendum erit, siue sura, siue genu, siue malleolus, siue cubitus, aut alia quæcunq; pars male habuerit. At si duobus uinculis uti malueris, quemadmodũ in fracturis fieri solet, primum quidem ab ipso ulcere ad superiorem regionem tantum ducatur. secundum uero incipiat ab ulcere, & prius infra nectatur, postea sursum desinat, & ad eundem terminũ cum primo deducatur: præter reliqua enim cõmoda, illud etiam accedet, quod ulcera quæ ob rotunditatẽ coalescere nequeũt, oblonga reddentur. Solutio autem nõ singulis diebus, sed alternis facienda est, neq; in solutione ulcus aqua inspergendũ, sed molli linteolo puro & sicco sanies detergenda. quod si partes ulceri adiacentes inflammari uideantur, platysmati exterius plurimo spatio liquidum medicamentũ illinere oportet, quale est è palmulis cõfectum, uel aliquod simile, non quidem quocunq; contigerit dilutum, sed uino adstringenti, quantum imbibi poterit, sitq; oleum quod adijcitur malinum, siue myrtinum. At si durities circa partes ulceri adhærẽtes apparuerit, emplastrum è palmulis oleo antiquo, aut ricinino diluendum est, tutiusq; erit superiacenti regiunculæ, quodpiam ex medicamentis repellentibus adhibere, præsertim in crurũ ulceribus, & ijs quæ eminentem uaricem habuerint. uena autem quæ amplior fuerit, & melancholicũ sanguinem continuerit, ut prius diximus excidenda, auferendaq; est: nõnunquã tamen huiusmodi uena excisa, ulcus quidem primũ protinus coalescit, sanumq; persistit, sed qua parte uenæ abscissio peracta fuerat, nouum superuenit maleficũ, & quod ad cicatricem duci non possit. Expedit igitur in huiusmodi ulceribus, nos curationis uehementiã ueritos à sanguinis missione inchoare, deinde medicamento melancholicũ succum & pituitosum educente purgare: nam & pituita quandoq; ad huiusmodi uarices generandas confluit: tum uaricosam uenam incidere, multaq; inde sanguinis copia educta prius uaricis sectionẽ curare: quæ ubi exacte coaluisse appareat, tunc demum ad malefici ulceris medicationẽ accedere, eam artem adhibendo, quam proxime diximus. Aluum uero sero lactis in quo cnicus decoctus sit, oxymelitis portiuncula adiecta iugiter mollire oportebit, quod ab hemina usq; ad cyathos quinq; exhibebis, dum tamen pluribus antea diebus ægrũ intra aquæ potum continueris. optimum præterea & lac nuperrime mulctum priuatim, uel cum aquæ calidæ, aut passi portiuncula, ante cibum propinare. simul enim & humores contemperat, & uentrem abluit. confert etiam aloes drach. i. per interualla deuorare. balnea uero minime dulcia, sed sulphurea potius & bituminosa adhibenda sunt. quod si æger absq; totius corporis nocumento illotus permanere non possit, denudato ulcere nequaquam lauandus erit. postremo ab omnibus acribus edulijs potionibusq; & concoctu difficilibus, prauumq; succum generãtibus omnino abstinere oportet.

De emplasticorum medicamentorũ compositione ad malefica ulcera. Cap. XLIII

QVoniam uero in maleficis ulceribus, quæ male ad cicatricẽ ducuntur, summum illud curandi caput habemus, ut immordaci medicamẽto exiccemus, maximeq; omnium aqua & oleum humectat, ab utrisq; omnino cauere oportet,

neq; ea

neq; ea uel priuatim admittere, uel cum prædictis aridis cōmiſcere. Cera ergo recens pinguis & in ſole ſubacta eligenda eſt, cum qua, quodpiam aridorum, quæ prædiximus aſſumatur. quod ſi calidi ſolis cōmoditas non affuerit, ceram prope ignem molliemus, uel in feruidam aquam inijciemus, neq; enim illi omnino admiſcetur aqua. Admiſcendi uero proportio huiuſmodi eſt, ſi medicamentū moderatum eſſe uolueris, metallicorū quadrantem ceræ admiſcebis, ſi ualidius, trientem. neq; uero parua uarietas oritur pro corporū ratione, quæ curantur, molliores ne, an duriores carnes habeant. nullo igitur pacto fieri poteſt, ut omnibus hominibus idem medicamentū conueniat. Quapropter ubi hæc intellexeris, ac prius ſimplicium medicinarū facultates perceperis, haud ægre iudicare poteris uim cuiuſque medicamenti, quæ ab antiquis deſcripta ſunt. Emplaſtrum admirandum è ſoree confectum cicatrices inducens, ad deplorata ulcera congruū, quæ à multis fruſtra tentata fuerint, cui cum propter alia confidere oporteat, tum quoniam longo experimento probatum eſt. Soreos drach. xxiiij. gallarū drach. xxxvi. aluminis ſciſſilis, calcis uiuæ, malicorij ſing. drach. xvi. thuris drach. xxxij. ceræ drach. cxx. adipis uituli drac. cvij. olei antiqui lib. i. & ſi uitulinus adeps defuerit, porcinus antiquus ſine ſale admiſcendus erit, nam taurinus plus æquo calidior eſt. arida trita & tenuiſſimo cribro excuſſa denuo ſimul terito. Quæ deinde his, quæ liquari oportet, liquatis et ab igne remotis permiſcebis, cumq; omnia probe unita fuerint, alumen, thus, ſori, calcem, ſingula prius è uino adſtringēti trita adijcies, & uteris. Ego uero (inquit Galenus) dum hoc medicamentū conficerem, oleum & adipem quadraginta annorū adieci, ſemperq; ad malefica, diuturnaq; ulcera præter id quod ſperari poſſit profeci. Sunt autē huiuſmodi ulcera, à quibus pars affecta in deprauatum habitū ducitur: nutrimentū ergo quod ad ipſam generandi ſanguinis gratia defertur, quamuis incoctum fuerit, hoc tamen medicamento tranſmutatur, atque diſcutitur. Aliud platyſma optimū. Plumbi uſti & loti unc. iij. cadmiæ unc. i. s. æris uſti unc. i. thuris unc. i. s. aluminis ſciſſilis unc. i. æruginis unc. ij. ceræ unc. vi. olei myrtini lib. i. Aliud Galeni ad malefica & chironia. Ceræ, picis, bituminis ſing. lib. i. pollinis thuris, ceruſſæ, æruginis, ſing. unc. vi. malicorij, gallarum, ſpinæ Aegyptiæ, iridis, ariſtolochiæ rotundæ, atramenti ſutorij ſing. unc. i. ariſtolochiæ longæ, æris uſti ſing. unc. ij. olei antiqui aut ricinini lib. i. arida ex aceto pluribus diebus terito, & quæ liquari debent, liquata infundito, & utitor. Aliud Oribaſij ad efferata ulcera cōtrahenda. Ochra attica cremata trita, & arida utiliter applicatur. Ego uero inquit, & cypria uſus ſum. idem poteſt & nigri chamæleontis radix, & malicorium uſtum, ſupraq; thorulus è uino alligatur. Aliud Galeni ruffum. Spumæ argenti lib. iij. olei ricinini, aut antiqui lib. s. aceti acerrimi lib. ij. ſquamæ, chalcitidis, æruginis ſing. unc. ij. ſpumam argenti cum oleo decoquito, medioq; decoctionis tempore metallica ſub æſtiuo ſole pluribus diebus ex aceto trita conijcito, tandiuq; ad ignem ſinito, quouſq; inquinare deſierint. Quando autem metallica inijcies, lebes ab igne tollendus eſt, ne efferueſcant, & effundantur. Sed & ſpuma argenti cum aceto & oleo decoqui poteſt, & medio decoctionis tempore metallica admiſceri, quæ deinceps uſq; ad inquinamenti depoſitionem ſimul bulliant. Hoc medicamentū fiſtulas glutinat, & labra quæ iam occalluerint deſiccans copulat atq; unit, neq; ſi quis poſtea recta uiuendi ratione utatur, amplius diſſoluuntur. Diuturna præterea ulcera & cicatrici renitentia, quæ chironia uocantur, hoc idem priuatim appoſitū, quamuis antea nullum prorſus puris ueſtigium apparuerit, maturat, & optime ſuppurat, quod quidem non ſingulis diebus, ſed alternis exolui oportet: ſi uero ſtomomatis quoq; ferri ſquammā adieceris, longe præſtantius reddetur. Equidē dum ego hoc emplaſtrū conficerē, nōnunq; & phrygij

 lapidis

lapidis unc.i. admiscui, nonnunquam chrysocollæ unc.ij. sæpe & utrunque apposui, atque ita confectũ magna uulnera agglutinat. Hactenus de hoc medicamento Galenus. Nunc uero hoc modo cõficitur. Spumæ argenti lib.iij. olei antiqui lib.vi. aceti lib.ij. æruginis, squammæ, chalcitidis sing. unc.iij. quæ decoquũtur sicut prędiximus. quidam phrygij lapidis unc.i. adijciũt, asseruntque efficacissim.e strumas discutere.

Aliud Galeni ad chironia ulcera in mollibus corporibus. Ceræ lib.i. cerussæ unc.viij. rosacei lib.i. salis ammoniaci unc.iiij. squãmæ æris unc.ij. thuris, aluminis, æruginis, malicorij, calcis uiuæ sing. unc.i. quæ liquari debẽt liquata, & frigefacta aridis è uino tritis admisceto, atque placidiori igne decoquito. Aliud ad malefica & depascentia ulcera, præsertim tibiarum. Spumæ argenti, mastichæ, adipis capræ, rosacei, sing. unc.vi. euorũ uitellos.v. argenti spumã cum rosaceo, & adipe decoquito, deinde masticham adijcito, & cum modice friguerint, oua admisceto.

Aliud ad malefica tibiarũ ulcera experimento probatum. Lupinos aridos crematos & optime tritos affatim imponito, & thorulũ uino expressum superligato. id enim repurgat, incarnat, & ad cicatricem ducit.

De ulceribus quæ dissoluuntur, & ad tibiarum ulcera diuturna. Cap. XLIIII

QVædam ulcera postque coaluerint non multo tempore postea inflãmantur, & refringuntur: nam cum substratũ os male habeat, adiacens caro ad cicatricem quidẽ ducitur, & exacte sana uidetur, sed deinceps tabo paulatim defluente putrescit, & suborta inflãmatione cicatrix disrumpitur. quarnam igitur horum curatio futura est? eatenus exiccare, quatenus squãma affecti ossis exciderit: ossium autem squãmę facile excident, si agrestis papaueris, & ficulni ligni folia cum uino & polenta illeueris, aut hyoscyami & atramenti sutorij portiones æquas applicaueris. sed & peucedani radix contrita uelocissime ossium squãmas abscindit. utere etiam aridis cephalicis supra descriptis, præsertim eo quod è silphio conficitur. Aliud aridum ad chironia & cicatrici renitentia ulcera admirandum. Squammæ æris, thuris sing. unc.ij. aluminis, salis ammoniaci sing. unc.iiij. malicorij, cerussæ sing. unc.i. arido utere, uel si malueris cerato admisceto. Aliud ad chironia & destillantia ulcera. Pumicis multifori unc.vi. sulphuris uiui unc.i. terito & cribrato. facit & priuatim pumex aridus tritus & appositus. Aliud ad inducendã cicatricem diuturnis tibiarum, totiusque corporis ulceribus. Calcis uiuæ, & plurima aqua ablutæ, deinde effusa aqua exiccatæ unc.i. cymoliæ tantundẽ, ceræ, terebinthinę liquidæ, sing. unc.ij. olei myrtini uel rosacei unc.iij. addere potes etiã ostreorum combustorũ in puluerẽ redactorũ unc.i. aridis in mortario è uino tritis, quæ liquari possunt, liquata admisceto & conficito. Hoc, & reliqua omnia quæ prædiximus, pręcipue quod è force pręparaẽ, chironijs maleficisque ulceribus medentur. Eisdem uero priuatim conuenit capparis radix trita, & illita, centauriũ minus, fontinalis herba trita, ueterũ lignorũ caries, & pastinacæ radix antiqua minutim concisa, & cum polenta pari pondere cremata trita & apposita, Peucedani radix subacta, malicoriũ ustum tusum & applicatũ, oleum in quo scillæ bulbus decoctus sit absque linamẽtis cum penna illitũ, malicoriũ in uino decoctũ & cum rosaceo cerato assumptũ & applicatũ: omniũ autem efficacissima est theriaca Andromachi è uiperis pauco rosaceo diluta, & emplastri loco applicata. Aliud. Sandaracham contritissimã, cum ursino adipe assumptam apponito, uel armeniacũ simili modo præparatum, uel solum priuatim adhibeto.

Ad extremorum ulcera. Cap. XLV

VNguentũ cum uino illine, uel peucedani radicẽ tritam, & uetustorũ lignorũ cariem applicato, uel brassicæ, aut sauinæ folia fœnograeci farina & aceto confecta

confecta, uel sideritidem cum melle subactam apponito, uel oleum in quo scilla decocta sit absq; linamẽtis cũ penna illitum, ita enim neq; musca ulceri appropinquabit.

Ad callosa extremorum. Cap. XLVI

BRassicæ folia è melle trita cum cerato ex sinopica rubrica assumito, & applicato. Aliud Clibani antiqui testam è uino austero tritam cum cerato ex ouis, aut cum medicamento ex pompholyge ad sedis uitia confecto apponito.

Aduersum ulcerum uermes. Cap. XLVII

VErmes in ulceribus exortos interficiunt, plantago arefacta, ficulni ligni cinis, calamenthi succus iugiter instillatus. cerussæ, inquit Theodorus, & porrij par pondus cum pice liquida illinito. quidam pro cerussa absinthium iniiciunt. Aliud Saliua ieiuni hominis linamentum illitum applicato, uermes enim etiã in auribus perimit, & concolores cicatrices reddit.

Ad depascentias & putrida ulcera. Cap. XLVIII

DEpascentia putridaq; ulcera, appellantur, quæ adiacentes partes erodunt, uehementissimis sane medicamentis indigentia, quibus frequenter etiam inustiones sunt necessariæ. Aridum optimum faciens ad depascentias, putredines, polypos, uerrucas, formicas, thymos, sedis hæmorrhoidas, sine ulla mordacitate. misyos crudi, chalcitidis crudæ, singu. drach. viij. ochræ drac. iij. sandarachæ drac. iiij. calcis uiuæ drac. ij. squammæ, aluminis sing. drac. ij. diphrygis drach. iiij. confice & utere.

Arida crustas inducentia ad depascentias. Cap. XLIX

MAlinum crustas inducens & callos exterẽs inspersum, uel cum nucleo specilli appositum. Ac si tenuiter illinatur, id est, cum nucleo specilli ulceris tantum superficies huius medicamenti puluisculo coloretur, contrahendis & sanandis ulceribus confert, quæ uix curationem admittunt, quod ita habet. Chalcitidis crudæ drach. viij. cadmiæ drac. iiij. cum ieiuni saliua assumito, ut tantum humescant, deinde operto mortario citonij mali colorem induci sinito, atq; ita leui pistillo circumducto in umbra exiccabis. Aliter tamen ab alijs medicamentum conficitur, & à colore, quem contrahit phæon, id est, liuidum appellatur. Sumunt enim chalcitidis drac. xij. cadmiæ drac. viij. & sub canis feruore ex aceto teruntur, deinde in umbra arefiunt. Aliud aridum sub feruenti sole confectum, quod malini coloris est. Calcis uiuæ unc. ij. auripigmenti unc. i. auripigmento ex aqua diligentissime trito, calcem admisceto, & simul exacte conterito, deinde in mortariũ aqua plenum coniicito, donec subsideant, ubi subsederint priori aqua abiecta nouam infundito, diuq; uersato, tum subsidere sinito, & post subsidentiam, rursus, priori aqua effusa nouam immittito, atq; idem tertio repetito. postremo uas aqua replebis, permittesq;, quousq; arefiat singulis diebus agitãdo, & ubi aqua absumpta fuerit, nouam iniicito, idem usq; ad dies xl. sub canis feruore repetens: quod tandem exiccatum in fictile uas cõiectum in sublimiori parte domus minime humecta seruabis, absq; mordacitate enim crustas inducit, & ualide contrahit, facit & ad gingiuarum putredines, cicatricum eminentias reprimit, dentes albificat. potest quoq; ubi in mortario subegeris in fictilem lagenam coniici, & ita insolari. Vtere & Faustini pastillo ac reliquis huiusmodi ad dysenteriam descriptis.

Aliud ad uniuersi corporis putredines, & depascentias. Calcis uiuæ, chalcitidis, singu. drac. ij. auripigmenti drac. i. quod ad digitorum reduuias, & putredines partibus putridis in ambitu illitis, & ad carbunculos splenio è resina confecto adhibemus. confert & ad fistulas in melle decocto assumptum, & ut collyriũ impositum. Oribasij ad pudendorũ depascẽtias, præsertim quæ meliecrides appellantur. Gallarum, cytinorũ, aristolochiæ rotundæ, balaustiorũ, squammæ, chalcitidis

crudæ,sing.drac.viij.atramenti sutorij drac.vij.aluminis scissilis drac.iiij. malicorij drac.i.injicitur in pudendum cum melle,sicut & quod è charta conficitur, facit ad depascentias multum profundas,quemadmodum pastillus Andronis.

Arida ad depascentias. Cap. L

MEdicamentum quod è charta conficitur.Squammæ æris,chartæ ustæ sing. drac.xxiiij.auripigmenti,sulphuris uiui,sing.drac.xij.uel ut alij drac.xiiij. plumbi usti drach. iiij. quidam drach. vi. charta priuatim teritur,deinde metallis contritissimis admiscetur.facit ad oris,totiusq; corporis putredines, ad humidiores quidem aridum appositum, ad ficciores uero rosaceo irrigatum, interdum & rosaceo mellis portiuncula adijcitur.ego uero plumbi drac.vi. admisceo.Aridum ad antiquas depascentias & ad gingiuas sanguine manantes, quod & carnis excrescentias contrahit, ita habens. Chalcitidis ustæ drac.xl. misyos drac.xxx. æris usti drac.x.atramenti sutorij usti drac.viij.sandarachæ drac.v.auripigmenti drac. ij.confice & fidenter utitor. Aliud ad depascentias probatum. Rhu obsoniorum drac.x.squammæ,aloes,foliorum oleastri aridorum sing.drac.viij.chalcitidis drac.v.auripigmenti,sandarachæ,aluminis scissilis, salis torrefacti, sing. drac.iiij. malicorij aridi drac.vi. chrysocollæ aurificum aridæ drac. iiij. rusci sicci drac. viij. tere singula, confice & utere. Aliud ad depascẽtias & putredines Oribasij. Salis fossilis drac.ij.aluminis in fictili cremati unc.i.squãmæ,pumicis usti, sing. unc. i. Eiusdem ad depascentias. Auripigmenti,squammæ,misyos,chalcitidis,portiones æquas confice,& utere. Aliud quod Pasiphilum uocatur. Atramenti sutorij,sandarachæ,misyos,chalcitidis,par pondus commisceto. Aridum,quod aureum appellatur,auferens ossa,defluxus reprimens, fistularũ callos abscindens & sinus contrahens.In fistularum uero & sinuum concauitates specillo lana imbuto illitum immittitur,quod ita habet: melanteriæ à uetustis clauis derasæ drac. v.malicorij drac.xxv.aluminis scissilis drac.iij. atramenti sutorij, misyos, chalcitidis,æris usti,sing.drac.viij.squammæ drac.xvi.gallarum drac.xv. aceti quod sufficit.oportet autem aceto in æneum uas coniecto clauos singulis diebus agitare, donec tabuerint,deinde acetum excolare.longe tamen præstantius est,quod subsederit. Aliud aridum ad depascentias,defluxus,gingiuas,columellas,& pudenda. Ochræ lib.i.s.croci lib.i.putaminum ouorum crematorum unc.vi. gallarum tantundem terito & utere,esse autem gallas acerbas oportet.

Pastilli ad depascentias utilissimi. Cap. LI

SAuinæ,myrrhę,sing.drac.iij.foreos,cyperi,atramẽti sutorij,thuris,aloes sing. drac.ij.è uino terito,& pastillos formato. Pastillus ad depascẽtias & putredines quo utor,inquit Oribasius,qui Asclepius, & Cyriacus appellatur. Gallarum drac. viij.cytinorum,aristolochiæ rotundæ, chalcitidis crudæ, cadmiæ, sing.drac. vi.iridis,squammæ sing.drac.iiij.misyos crudi,atramenti sutorij,aluminis scissilis thuris,nitri,singu.drac.iij. tere ex aceto quot diebus suffecerit, & rotulas uiginti formato,quas usus tempore oxymelite, aut cerato dilues, eritq; diluendi modus huiusmodi.sumito rotularum unc.iiij. ceræ unc.iij. myrthini olei unc.vi. chalbanæ unc.iiij.ac rotulis aceto solutis,quæ liquari debent,liquata admisceto. & ad ignes quidem sacros,panos,condylomata sic præparantur.ad ozenas uero, carbunculos,& carniũ excrescentias aridæ rotulæ adhibent,uel cũ oxymelite diluuntur. Pastillus Corax uocatus,ad putridorũ ulcerũ pręsertim pudendorũ, & sedis depascẽtias,aridũ admittens,quod Heliocaes nuncupatur, cito sanitatẽ restituens. Gallarũ unc.ij.squãmę unc.i.s.chalcitidis crudę,thuris, sing.unc.iij. cerę unc.iiij. terebinthinæ unc.i. taurini adipis unc. viij.myrtini olei unc.x. arida ex aceto sub sole terito,quot diebus suffecerit,postea mellis unc.vi.adijcito, & cũ cerato affumito

mito, & utere. is si priuatim nulli admixtus applicetur, ad omnes depascentias, præcipue aridiores confert, & ubi nerui nudi apparuerint: æquali uero cerati pondere contemperatus, sordida ulcera abstergit, sed pluri cerato adiecto cicatricem inducit. Ego uero inquit Asclepiades, ita confeci. squammæ lib. i. gallarum, tauri ni adipis sing. unc. ix. chalcitidis, thuris sing. unc. vi. ex aceto ad collyrij formam terimus & rotulas conflamus. In diluendo autem medicamento sumere consueui rotularum ex aceto tritarum drac. xxij. & mellis drac. x. deinde confecto cerato, quod habet, myrtini olei, adipis taurini sing. unc. ix. ceræ unc. ij. terebinthinæ unc. iiij. omnia simul commisceto. Pastillus qui è castoreo præparatur: myrrhæ, malicorij, æruginis, aluminis scissilis sing. unc. ij. croci, aloes, squammæ, thuris, singu. unc. i. sulphuris uiui drac. iiij. mellis lib. i. cum uino adstringenti subigito. facit ad depascentias, putredines oris, & ubicunque fuerint: dentes tremulos firmat, ulcera cum marcore flaccescentia repurgat & adstringit, purulentas aures, sinus, fistulas, & carbunculos curat, squammas ossium abscindit, & incarnat. est enim ad ossa carne uestienda præcipuus. confert & dysentericis, adhibeturque uel aridus, uel hoc modo decoctus. Mellis lib. iij. aceti lib. i. pastilli unc. ij. quæ omnia simul ad mellis consistentiam bulliant, ac si membris sensu uegetis sit applicandus uino tantum diluitur. Pastillus qui è plantis inscribitur ad depascentias: malicorij, foliorum myrti aridorum, extimi corticis iuglandium aridi, sing. drach. viij. seminis acanthi, gallarum sing. drac. iiij. salis fossilis drac. ij. omnia tunduntur, deinde aceto irrigantur, in fictileque uas conijciuntur, & usque ad carbonum speciem torrefiunt, quibus postea, ubi ex aceto optime trita fuerint, adijciuntur myrrhæ drachmæ iiij. thuris drac. ij. & rotulæ conflantur quæ usus tempore cum aceto diluuntur. Pastillus è succidis lanis, quem Leonidas summe commendat. Lanæ succidæ ustæ, ramenti plumbi, squammæ, bituminis sing. drac. x. aluminis scissilis & rotundi, gallarum, thuris, misyos sing. drac. v. myrrhæ drac. ij. amurcæ heminam i. s. terito ex aceto, ac rotulas conflato, & utere. Pastillus bithynus ad depascentias, fistulas, reduuias, carnis excrescentias sine mordicatione contrahens. facit & cum cerato ad ignes sacros, & reliqua huiusmodi. Malicorij, gallarum, aristolochiæ, chalcitidis, cadmiæ sing. unc. vi. iridis, squammæ sing. drac. iiij. misyos, atramenti sutorij, aluminis scissilis, chrysocollæ aurificum sing. unc. ij. nitri, thuris sing. unc. ij. sub canis feruore ex aceto terito, & rotulas formato. Pastillus Pasionis. Squammæ drac. xij. æris usti, salis ammoniaci, aluminis, æruginis, thuris sing. drac. viij. æruginem cum ære, squamma & alumine sub sole terito, deinde ubi optime trita sint, adijce thus & simul subigito, ac rotulas formato, usus tempore in aceto diluendas. Sigillum Polyidis, ut asserit Asclepiades. aluminis scissilis drac. v. thuris drac. iiij. myrrhæ, aloes, glutinis tauri sing. drac. viij. cytinorum, malicorij sing. drac. xij. cum uino dulci assumito, & utere. Sigillum coracinum, facit ad depascētias & tonsillarū inflammationes, columellamque relaxatam, faciens & ad flaccescentes gingiuas, ac sedis uitia. Pastillus Andronis ad omnia ulcera destillantia, inflammatasque columellas, tonsillasque defluentes, illito exterius mento, & ad pterygia reduuiasque oculorum, & ad inguina inchoantia, diruptosque intestinorum abscessus: à fistulis præterea callos exterit, qui ita conficitur. Aristolochiæ rotundæ, cytinorum, chalcitidis torrefactæ, thuris, myrrhæ, atramenti sutorij, crocomagmatis, aloes, fellis taurini, portiones æquas cum passo assumito, ut dictum est. Alius. Cytinorum hiantium drach. x. gallarum, aristolochiæ singu. drac. viij. aluminis scissilis, atramenti sutorij sing. drac. iiij. alij duas tantum imponunt. myrrhæ, aloes, thuris, croci singu. drach. i. singula seorsum prius, deinde simul conterito, ac pastillum conficito. Inijcitur ex eo quantum uires tolerauerint ad diruptoss intestinorum

abscessus

abscessus, si febris adsit cum aquę cyathis viij. si non adsit cum uino. Pastillus Antonij musæ. Aluminis scissilis, aloes, atramenti sutorij singu. drac. iij. cytinorum, myrrhę troglodyticæ, sing. drac. vi. croci, crocomagmatis, sing. drac. iij. tere è uino mulso, quod è passo confectum sit, pastillumq́ formato, & in umbra exiccato. Heras quidem & nos ipsi ita conficimus. Asclepiades uero hunc ipsum ad Aristarchum tarsensem referẽs, cætera quidem prædicta simili modo componit, sed atramenti sutorij sex tantum drac. adijcit, & è uino phalerno, id est, passo antiquo omnia simul terenda præcipit. facit pastillus is ad omne recens diuturnumq́ ulcus, putridum, marcore flaccescens, efferatum, phagedænicum, serpens, pingue, fistulosum, cariosum, & ad meliceridas ulceratas, & ad ozænas cum uino dilutus, ad suppuratas aures cum sapa. & modico aceto, ad condylomata simili modo cũ sapa, ad ulcera genarum carbunculosa, & malefica cum sapa, ad carnis excrescentias in naribus, ore, extremis omnibus, uulua, pudendis: omnemq́ eminentiã compescit, & digitorum pterygia sanat, cauaq́ ulcera replet, sinus & fistulas melle dilutus, & cum lixiuio instillatus glutinat. idem gargarissatus oris uitia emendat, quod si semel in mense fiat, neq́ dentes dolebunt, neq́ aliquod ori continget incõmodum. congruit & ad erysipelata testium, articulorumq́ inflammationes, circumlitus, ad quæ omnia eo utitur Asclepiades. quod si aliquid mollire discutereq́ malueris pastillo ãmoniaci partes quattuor admiscebis, & cũ aceto ad mellis crassitudinem subiges, locoq́ illito linteolum attritum superligabis. si uero emplastri formam elegeris singulari medicamenti portioni quattuor terebinthinæ admiscebis, adiecta olei portiuncula, si duriusculum uideatur. mollit enim, cicatricem inducit, & glutinat. quin & idem pastillus bibitus lienosis, iocinorosis, & dysentericis confert, & si in aliquo eorum uiscerum ulcus fuerit, sanat: propterea inchoanti tabi, stomachiq́ & uentris ulceribus congruit. dato eius triobolum alicui familiari potioni immixtum, aliquot enim diebus urinas lotioni carnis similes ducit, à quo non prius desistere oportet, quàm sanitas exacte sit restituta. uino etiam mulso, & malipunici dulcis succo dilutus, & cum penna illitus anginis medetur: inter illinendum tamen penna intime penetrans nauseam excitat, & ad uomitum cogit. Crocomagma autem pastillo admixtum, quo ad capitis dolores utimur, ita conficitur. Croci drach. c. myrrhæ troglodyticæ, rosarum recentium excisis unguibus, amyli noui, singu. drac. cl. è uino ad collyrij formam terito, & rotulas conficito. At pastillus è solano uesicario inter remedia ad sedis morbos superius descriptus est.

De eruptione sanguinis ex Ruffo, & de crustam inducentibus. Cap. LII

QVoniam pleraq́ eorum, quæ ad eruptionem sanguinis adhibemus depascentibus quoq́ ulceribus accommodari solent, his quæ prædicta sunt sermonem de eruptione sanguinis subnectemus. Ex ea enim præsentaneum nonnunq́ periculum occupat, plurimumq́ negocium terror, & turbulentia imperitis affertur: immo nec medicus parũ sollicitus est. primũ itaq́ nosse oportet arterias eruptiõi sanguinis uenis magis paratas esse: perpetuo enim pulsant amplioresq́ ductus solidioresq́ tunicas habet, ut nõ facile cedãt. sanguis pręterea in eisdẽ contentus præter tenuitatẽ, plurimo etiã spiritu abundat. Sed & aliquãdo obducta in sectionis loco cicatrice sanguis sub cute excolatur, efficiturq́ morbus, quem aneurisma appellant. Ab arteria igitur, uel à uena sanguis emanat, aut osculis earum reclusis, aut discissis tunicis, aut quòd extra, tanq́ per colũ, ut ita dixerim, traijciatur. tunica discinditur, uel à quopiam uulnerata, uel præ multitudine disrupta, uel contusa, uel ob acrimoniã erosa: oscula recludũtur, uel propter multitudinem con

sertim

fertim,& repente ad hostium uasis irrumpentem, uel propter acrem qualitatem
extrorsum incidentem, uel propter uasis imbecillitatem. Quæ uero exilitio aut
tãquàm excolatio uocatur,uel rarefacta tunica, uel attenuato sanguine efficitur,
nonnuquam tamen & adapertis paruiorum uasorum osculis excolatio produci/
tur. si ergo à uulnere,aut contusione, aut casu ruptura contigerit, causa efficiens
iam præteriuit,sed ubi à multitudine generatur, fieri potest ut perseuerante cau/
sa,adhuc disruptio persistat.quàm ocyssime igitur per reuulsionem multitudo e/
ducenda est,ac deinceps sanguis retinendus,postremoq; uulnus uniendum: at in
quibus iam efficiens causa cessauerit,protinus sanguis cõtinendus, & deinde uul
neri occurrẽdum. At quomodo sanguinem continebimus? partem effractam con
stipando,aut aliorsum sanguinem diuertendo. Labia ergo rupturæ constipabi/
mus uel digitis nostris, si uulnus superficiarium fuerit,uel deligatione,uel adstrin
gentibus,refrigerantibusq; medicamentis,hostiola aperta obturabimus,quæ gru
mis etiam cruoris interdum occludi solent. Eorum uero quæ apponuntur quæ/
dam adstrictoria sunt,quædam emplastica,quædam crustam inducentia. Empla/
stica itaq; eruptioni sanguinis applicata propere incarnant. Ab ijs uero quæ cru
stam inducũt,ulcus crusta decidente excauatur, frequentissimeq; eruptio sangui
nis sanatu difficillima excidentibus crustis insequitur, propterea eiusmodi medi
camentis,ubi tantum necessitas cogit utemur,ueluti si à putrida erosione sanguis
eruperit. Tunc enim ubi totum putridum exciderimus, tutius erit, uel cauterijs
tanquàm morbi radicem exurere,uel crustam inducentia admouere, pręcipue in
pudendorum,aut sedis uitijs,quoniam huiuscemodi membra ob redundantem
humiditatẽ,& quod acribus recremẽtis transitũ præstẽt,facillime putrefiunt. Ad
eligenda ergo medicamenta quæ crustã inducunt, consilium sit non tantum cali/
ditatem,sed adstrictionem quoq; inquirendi,qualia sunt misy,chalcitis,atramen/
tum sutorium. Quæ enim ex calce uiua & auripigmento conficiuntur,his quidẽ
uehementiora sunt: sed crustæ inde obortæ celerrime excidunt quoniã nulla illis
inest adstrictio. crustæ uero ab astringentibus genitæ diutius in corporibus persi/
stunt,quod non paruam cõmoditatem affert,prius enim quam excidãt, præuenit
incarnatio,ut caro medijs partibus innata tanq; operculum quodpiam uasis su/
perueniat: ideo non properabimus,quemadmodum multi faciunt, crustas abscin
dere,ubi erumpendi sanguinis periculum imminet, sed in his tantum affectioni/
bus quibus putredinis causa ustionem inferre coacti sumus: uocaturq; huiusmo
di affectio depascentia, quoniam ab affectis locis progrediens membra secundũ
naturam se habentia depascitur, iugiterq; quidpiam eorum inuadit. Medicum
itaq; his consilijs munitum ad curandas sanguinis eruptiones accedere oportet,
locorum naturæ & uenarum magnitudini remedia coaptando, primumq; eniti
debet,ut digitis uenæ sectionem comprehendat, suauiterq; erigat, & indolenter
comprimat. simul enim & sanguinem retinebit, & grumũ uulneri infiget. quòd
si uas unde emanat sanguis profundum fuerit,ut hanc diligentiam non admittat,
ubi situm eius, & magnitudinem diligenter perspexerimus, nouerimusq; nun/
quid uena sit,an arteria,uas immissa uolsella extendemus & moderate circumfle
ctemus: at ubi ne sic quidem cessauerit,uinculo constringemus. nõnunq; & post
uinculi nexum oblique uas incidere cogimur, & inde ulcus quàm ocyssime in/
carnare festinamus: magnis tamen uenis parcere oportet, neque ad sectionem
earum properare,id enim iugulationi per quam simile est. Sed id artificium par/
uioribus tantum adhibendum, quæ recta extenduntur. In maioribus uero om
ni studio enitendum, ut arido, quod ex thure & aloe conficitur, sectionem in/
carnemus. Idque præcipue deligatis applicandum, priusquàm uinculum exci/

dat. nisi enim subnutrita caro loca circa uas denudata munire præuenerit, sed inanis regio persistat, affectio superueniet, quæ aneurisma appellatur. propterea ad huiusmodi morbos emplasticis, quæ sanguinem sistunt, utendum consulimus, nã uulnus ab ipsis tutius incarnatur. omnium ergo quæ nouimus optimum est, quo etiam ad sanguinem è membranis cerebri manantem tutissime utimur, ita habẽs. Thuris partes duas, aloes partem unam, cum oui albumine ad mellis consistentiã subiges: postea super mollissimis leporis pilis extensum uasi, & toti ulceri affatim applicabis, superiusq; mollem lanam eodem medicamento madentem appones: deinde fascia deligabis, primas quidem nexuũ reuolutiones quattuor, aut quinq; in ipso uase sanguinem emanante deducens, postea ad caput eius supremum nexibus deuolutis ligationem terminabimus, nec nisi die tertio soluemus: & si medicamentum ulceri adhuc solide adhæserit, nouum rursus orbiculatim superponemus, & primum linamentum tanq; madefaciemus, quod prorsus à proprio loco immotum seruantes eodem modo ligabimus, qui proxime dictus est. at si in exoluendo uulnere primum linamentum exciderit, sinistræ manus digito sensim uasis radicem comprimemus, & ita eo priori linamẽto abiecto, nouum apponemus ab hoc nunquàm curandi ordine recedentes, quousq; uas in circuitu exacte incarnetur, atq; interim usq; ad adeptã sanitatem membrũ affectum in plurima quiete seruabimus. Hoc autem medicamento diuersissime utimur, interdum duplum aloes thuri, interdum æquali pondere admiscentes, sæpe pro thure pollinem suũ, tanquàm magis adstrictorium imponentes. Illud uero constat, durioribus corporibus quæ magis adstringunt, & quæ plus aloes suscipiunt esse applicãda. Sed ad cerebri membranas sanguinem emanantes, & ad iugulares colli uenas, medicamento utimur quod plurimum thuris admiserit: eorum enim sanguinem sine uinculo sistit, & quamuis plurima alia medicamenta emplastica sint, nullum tamen æque incarnat. optima etiam emplastica habentur ex pice torrefacta & colophonia, puluisculo farinæ è pistrinorum parietibus collecto, ex gummi tragacanthæ, & huiusmodi, interdum & ex gypso confecta. Symphyti præterea radix prçstantissima est, maxime uero medico congruit, ut præsidia sistendo sanguini idonea penes se præparata conseruet, ut singulis quibusq; opportune succurrat. Aridum Philagrij ad sanguinem reprimendum ex aloe & thure confectũ, quod ulceri sanguinem emananti applicatur. primo autem digitis partes sectionis colligimus, ac simul comprimimus, donec cohæreant: tunc enim impactum suo lentore sanguinis impetum cohibet, qui magis cohibebitur, si leporis pilos molliusculos sub uentre repertos impacto medicamento apponemus, non nihil ex eodem arido supra inspergentes: quod quidem dimittendum erit, quousq; adiacens caro ita excreuerit, ut tanq; operculum sectioni obduxerit. Confert ad idem Rhodium, quod inter medicamenta contrahendo idonea describitur. Quædam autẽ ex his quæ sanguinem sistunt, sicuti diximus, crustum inducunt, quædam cum ariditate adstringunt, quædam opplent, & agglutinant: quorum aliqua comparatu faciliora explicabimus, ut liceat repente singulis quibusq; caussis peculiare medicamentum deligere. Ex ijs igitur quæ crustam inducũt, immordacissime & efficacissime sanguinem sistit, quod habet, sandarachæ, auripigmenti, chalcitidis singu. drac. iiij. hoc Ammonius chirurgus utebatur, quo adhuc efficacius est, quod habet chalcitidis drac. xxxviij. atramenti sutorij drac. x. calcis uiuæ drac. vi. æris usti tantundem, misyos, diphrygis sing. drac. v. Aliud ualde insigne: aluminis scissilis, atramenti sutorij, gallarum sing. drac. vi. misyos drac. viij. soreos drac. iiij. hoc optime facit ad depascentias. Aliud ad sistendũ sanguinem è terra rubra confectum. Terræ rubræ, aut cimoliæ drac. viij. squammæ, aluminis rotũdi, resinæ aridæ, thuris, myrrhæ sing.

chæ sing. drach. viij. aceti quod sufficit, terito in sole usq; ad consistentiã, & rotulas conficito. Aliud. Spongiam nouam liquida pice intinctam & bitumine trito insparsam in olla cremato. Deinde sumito huius unc. ij. chalcitidis, misyos sing. unc. i. quod si mitius facere uolueris sumito spongiæ ita crematæ unc. ij. plumbi usti & loti unc. i. hoc crustam non inducit. Aliud sanguinem emanantem facile sistens. Chalcitidis drach. viij. thuris aut pollinis drach. xvi, resinæ aridæ, gypsi recentis sing. drach. viij. cætera quidẽ trita & cribrata in ænea pyxide reponito. gypsum uero, quo tempore medicamẽto admiscendum erit recens terito, ac seruata proportione admisceto. Aliud ad sanguinẽ sistendum sine crustæ inductione. Misyos, succi polygoni aridi sing. drach. xlij. aluminis scissilis drach. xxi. aridum aceto irrigatũ in spongiam assumito, & ulceri appositã alligato. Aliud Oribasij faciens ad pudendorũ, totiusq; corporis depascentias, quod etiã callos, & strumas aufert. Mellis oleo rosaceo inspersi, sulphuris uiui, auripigmenti, sandarachæ, calcis uiuæ portiones æquas confice & utere. Aliud optimũ ad sanguinis eruptiones ex Galeno. Gypsum & tritici pollinẽ cum oui albumine assumito, & cum leporinis pilis apponito. Aliud ad sistendum sanguinẽ efficax. Resinam piceam diligẽter tritam uel priuatim, uel cum polline thuris applicato. Cui ergo plura medicamẽta inquirendi potestas erit, multo plura in libris & de simplicibus medicamentis, & de priuatis singulorũ membrorũ morbis descripta inueniet. Sed & quæ hactenus recensuimus sufficere poterũt: ferè enim reliqua omnia ex eisdem conficiuntur, & non longe inter se facultatibus differunt, quædam tantum robustiora, quædã imbecilliora sunt, ut singula cuiq; congrua accõmodari possint. Quodam enim eunucho ulcus in summitate manus habente, cũ maleficũ euasisset, locumq; circa eroderet, atq; ideo sanguis emanaret, medicamentũ è thure & aloe cum oui albumine apposui, & cum ne sic quidem sisteretur, deprehendi id ex nimia sensus subtilitate fieri, ꝑpterea linamẽta oxycrato dilutissimo madefacta imposui, iussiq; idem iugiter super linamẽta instillari, atq; ita statim sanguinis eruptionẽ repressi, neq; ab eodem præsidio usq; ad incarnationẽ exactam destiti. Aliud ad arteriæ sectionẽ. Sal cõmune brutiq; fimum aridum pari pondere cum lixiuio ex querno cinere subigito, & sectioni apponito. Aliud. Porrũ contusum illinito. Aliud. Cochleas cum suis domicilijs, siue magnę, siue paruæ fuerint, cremato ac terito, & sectioni applicato.

Putrefactoria & adurentia medicamenta. Cap. LIII

PVtrefactorijs & adurentibus medicamẽtis ad columellas utimur, quæ iugiter destillant & relaxantur, & ad callosas carnis excrescentias, cancerosaq; interdum ulcera & ad strumas, quas putrefaciendas decernimus. Item ad coxendices, articulares morbos, lienum uitia, cauterij loco adhibemus. præterea ad formicas, uerrucas, clauos, ficosos tumores, & reliqua huiusmodi: præcipua uero illorũ facultas eminet ad carbunculosa & malefica ulcera: illita enim depascentias cohibendo, crustasq; exterendo protinus tutam ægritudinẽ reddunt. Putrefactorium mordicatione carens: squãmæ drach. iiij. sandarachæ drach. ij. ellebori nigri, auripigmenti, sing. drach. i. Quod erit longe præstantius, si pro auripigmẽto aluminis scissilis par pondus adijcies. Aliud, squãmæ, sandarachæ, auripigmenti, ellebori nigri, seminũ urticæ torrefactorũ par pondus cum rosaceo terito & utitor. Aliud sine ulla prorsus mordicatione crustas usq; ad profundum inducens: squãmæ, sandarachæ sing. unc. iij. ellebori nigri drach. i. ad humida quidem ulcera arido utere, ad reliqua uero cum rosaceo subigito. Oribasij putrefactorium efficacissimũ quo utor: seminis urticæ, squammę rubræ, sandarachæ, par pondus cum rosaceo terito & utere. Aliud optimũ. Sandarachæ, aluminis scissilis sing. drach. iij. squãmæ drach. ij. auripigmenti drach. i. Si ulcus quidem depascatur, & adstrictionem re-

quirat,aridũ applica:ſin ſtruma,aut canceroſus tumor curetur, cum roſaceo ſubiges,biſq; ſingulis diebus appones. Ceratũ adurens,quo aduerſus lippitudines utimur tẽporibus quouſq; rubificentur illinentes:facit & ad coxendices,ſtatim enim dolor ſedatur : quod ita habet. Cantharidum,atramenti ſutorij,ſucci thapſiæ,allij ſing.unc.i.ceræ unc.iiij.olei unc.v. aridis ex aceto tritis liquabilia admiſceto,atq; ubi locus rubuerit,illine ea,quæ ad ignis uſtiones conficiuntur. Aliud cauteriũ è uiſco:calcis uiuæ,fecis uſtæ,ſing.drach.iiij.uiſci drach.ij.nitri drach.i. quod mitius fiet,ſi calcis tres tantũ drachmas adieceris,& ſaponis quod ſufficit. Deficiente ſapone lixiuij lib.i.uſq; ad trientem decoquito.Ita uero cõficitur:arida exquiſitiſſime trita cum uiſco prope ignem ſubacto aſſumes,& tudicula cõficies: deinde ubi refrixerint,lixiuium paulatim inſtillando remollito,ut glutinoſa cõſiſtentia liquidius medicamentũ reddatur, quod deinde in plumbea pyxide ſolidiori ſeruabis,& ſi deſiccabitur,lixiuiũ ſubinde inſtillabis. Hoc ad menti lichenas ſemihoræ ſpacio illinito, tum loco ſpongia recreato candidũ ex ouis uel ex plumbagine uel ex hordeo confectum apponito,quo nonnulli etiam ad coxendices & lienis uitia, & deſtillationes articulorũ utuntur,hac arte applicãtes:linteolo craſſo attrito medicamentũ quodpiam ex glutinoſis illinunt, quod orbiculatis foraminibus tranſigentes locis applicant,foramina dirigentes,qua parte inuſtionẽ requirunt,in quibus cauſticũ medicamentũ affatim imponunt,ut.ſ.pars tantum quæſita inuratur, tum linimento braſſicæ aut betæ folia alligantes decem aut paulo pluribus diebus permittũt,quibus poſtea ſublatis ad mitigatoria uertuntur,quæ ad ignis uſtiones præparantur.Putrefactoriũ nulli comparandum : ellebori nigri drach.iij. ſquãmæ rubeæ drach.xij. ſandarachæ,auripigmenti ſing.drach.ij. atramenti ſutorij drach.iiij.uentrium cantharidum drach.xij.omnia cum lixiuio aſſumito. Cauterium ad columellas ex Demoſthene:calcis uiuæ drach.iiij. ſpheclæ drach.ij. eſt autẽ ſphecla fex uini cremata, quæ minime uetuſta, ſed duorũ menſium ſit: nitri torrefacti drach.ij.mellis drach.i. è lixiuio ad mellis liquidioris craſſitudinem terito,ſinitoq; bis aut ter ebullire,donec conſiſtat,deinde in plumbea pyxide ſeruato,ne cito areſcat,cuius rei gratia lixiuium ſubinde inſtillabis.facit ad uerrucas,formicas,pterygia, clauos pedum & manuum,callos, eminentes cicatrices,& carbunculos. poſt uſtionem uero columellæ oleum gargariſſandum & in ore detinendum iugiter dato. tranſacta tertia aqua mulſa ſeu potius lacte cum melle aſſidue os abluatur, quouſq; cruſta deciderit, eodemq; pacto anthero,aut phrygio medicamento uteris.In alijs uero corporis partibus,loco inuſto optime repurgando,aluminis liquidi,amurcæ, mellis decocti portiones æquas admiſce,& applica, deinde poſt ulcerum mundificationem mitigatorijs medicamentis utere.

De ſinibus ex Galeno. Cap. LIIII

OMnia inſinuata ulcera ſæpe melicrato,ſępe uino,ſępe uino mulſo,ſępe oxymelite abluimus.Ad abſtergendam enim & expurgandã ſinui inhærentem ſaniem melicratum præferendum eſt:ad purgandum uero ſimul & roborandum, uinum mulſum eligimus:at ubi glutinationẽ quęrimus uinum admouemus,ſicut ſi cruentus fœtidusq; ſit humor qui excernitur, oxymeli cæteris præſtat. In diuturnis autem affectionibus emplaſtica medicamenta quæ acriuſcula ſint plurimo roſaceo diluentes tubulo in rectum perforato inijcimus. Ad quem uſum efficaciſſimum eſt, quod ad Machærionẽ refertur, & quod Iſis quodq; Armenium appellatur, & pleraq; ex nigris. ſed & proxime deſcribendum ſumme conuenit. primo enim ſinus expurgat, deinde incarnat, poſtea agglutinat. A mollibus caprifici ramulis corticem deraſum parte lignoſa abiecta in oleo decoquito,cui poſtea excolato ceræ quod ſufficit admiſceto, ita ut liquidũ & fuſile reddatur medicamentũ,

cuius

cuius quod satis uidebitur, tepidum in sinum inijcies, ex eodemq́ solidius cerato conficiens commode superligabis, sed & exterius utiliter applicatur, & sinus agglutinat. Barbarum & quæcunq́ ex pice & bitumine præparantur, quodq́ ex salice, quodq́ ex uino mulso, quodq́ ex spuma argenti conficitur, & armenium, & quod ad Alieum refertur, & melinum Pasionis. Ad eos tamen qui adiacētes partes tenuiores habuerint, quæ ex sale conficiuntur magis conueniunt, super emplastro autem spongia oxymelite, aut posca, aut uino madefacta applicanda est. Deligatio uero à fundo sinus incipiens ad os ulceris desinat, ac uinculorū reuolutiones sine dolore quidem fundum sinus adstringant, sed inde paulatim remissæ tandem in ipso ulceris ore laxius cōnectantur. Emplastrum autem exterius applicatū in hostiolo sinus circūcidatur, ut ex sinu sanies excerni possit, & in ipso excisi emplastri loco aliud emplastellū apponatur, alternis diebus auferendum, cōmuni illo totū sinum ambiente semper dimisso: atq́ ita iniectis congruis ablutionibus quæ paulo supra memorauimus, curationē peragemus: deinde ubi sinum agglutinatū nouerimus, ad ea quæ cicatricem inducunt proficiscemur. nunquid autē sinus in profundo recte coaluerit, ex pure effluente dignoscemus, an paucū concoctum'ue sit, & nunquid in ipso sinu dolor quispiam uel tumor percipiatur: ubi enim recte coaluerit arescet, & dolor omnino cessabit. Linimentum ad sinus antiquissimos: gallas acerbas in oleo duabus horis prędemadefactas, in fictilē siue æneum lebetem cum oleo conijcito, & quousq́ ad nigredinē peruenerint, & ueluti torrefiāt prunis admotis decoquito, quarum deinde ab oleo exemptarū, ubi refrixerint unc. unam sumes, & aluminis scissilis, aloesq́ tantundem, radicum uero althea aridarū, artemisiæ unicaulis aridæ, sampsuchi, sing. unc. ij. ac singula seorsum teres, & cribro traijcies, postea simul cōmixta seruabis, deinceps usus tempore luteo oui adiecto locum illines. in ipso uero ulceris hostio paruum emplastrum ex pastillo impones, qui ad iudæum refertur. idem facit ad fistulas, aquosos ramices & podagras.

De sinibus attritis ex eodem. Cap. LV

INflāmationibus uero ad abscessum uersis, si serius ad incisionem deuentum sit, euenit nonnunq́, ut cutis locum ambiens, tenuis ueluti attritum uestimentum reddatur, propterea ulcera huiuscemodi, attrita appellantur, quæ difficillime coalescere glutinariq́ possunt, pręsertim si quis eis durum & substantia siccum medicamentū applicauerit: ab illo enim magis adhuc cutis atteretur, & in ariditate similis pellibus peruetustis euadet. ad ea igitur glutinanda medicamentū substantia quidem liquidum sed facultate siccum congrue admouebimus, quale est Galeni phœnicinum, quod nos ad huiusmodi affectus præstantius esse deprehendimus, cum nondum decoctione exacte indurauerit, neque adhuc inquinate desiuerit: ita enim præparatū ad cruenta uulnera glutinanda, ad cicatricemq́ omnibus ulceribus inducendam efficacius: ad sinus autem attritos efficacissimū, quod in teneritate persistens, emplasticam tantum consistentiā attigerit. nam sicut ad huiusmodi usus medicamenti duriciem recusamus, ita & fluida mollicies displicet: orbiculatim enim diffluens inane linteolū derelinquit, quod haud solum nihil confert, sed & glutinando ulceri plurimum officit. mel præterea moderate decoctum ad hanc sinuum speciem mirum in modum congruit, cui myrrham, uel aloem, uel thus exquisitissime trita, siue quodpiam eorum priuatim, siue omnia simul miscere longe melius crediderim, præsertim si mel linteolo illitum, liquidius apparuerit. Ego uero ad hunc ipsum usum centaurium minus mire proficere expertus sum, deinde symphytum & plantaginis folia cum radicibus arefacta. conueniunt, & rumicis radix, oleastri folia, uerbenaca supina cum radicibus, uitis alba, iris, dictamnus, saluia, polium, sauina, cupressi folia, salicis succus, & in tenellis carnibus eruina

E 2 farina

farina, quæ omnia prius terenda & subtilissimo cribro excutienda erunt, deinde melle ad emplasticam consistentiam decocto, quæpiam prædictorũ admiscemus, & linteo illinentes apponimus.

De fistulis & fistularum ad os desinentium dignotione. Cap. LVI

CVm uero sinus perperam curati in fistulas uerti consueuerint, seriatim de fistulis quoq; dicendum est, quæ ita appellantur per translationẽ à fistulis ex arundine, aut alia quapiam materia confectis. in eis enim cauitas quædam deprehenditur harundinũ cauitatibus similis, ubi sinus callosus inest, qui absq; manuũ auxilio, uel ualidiori medicamento abscindi non potest. fistulis ergo obliquis sub cuti extensis nucleum specilli immittentes, & cutim suspendentes, unica sectione totam longitudinẽ incidimus: deinde callos tanquã fistularũ causas, si superficiarij fuerint, specilli apice abradimus, sin in profundum penetrauerint, scalpro abscindimus, nisi enim abscindantur, neq; caro produci, neq; ulcus coalescere poterit. quod si fistula figura obliqua non sit, sed decliuis, id est, ad profundũ progrediens, fistulæ ambitum circũcidimus, tantum carnis orbiculatim auferentes, quantũ ad integros callos commode abscindendos suffecerit. si uero fistula ad os decubuerit, ab osse denudato squammã abradimus. Fistulæ autem usque ad os decumbentes, latiores quidem nucleo specilli immisso ex renitentia deprehendũtur, sed in angustioribus apice specilli pertentando durum ossuosumq; corpus occurrens attingimus, ac sonum quempiam percipimus, tanq; ossis cum ære concussi: quo artificio non solum fistulam ossi attiguam esse dignoscimus, sed etiam nunquid os corruptum, illæsum ue fuerit. Deducto enim undequaq; specillo, si tanq; à leui corpore semper ipsum delabi percipimus, os incorruptũ esse fatebimur: sin specillum penetrando partibus quibusdam inhæserit, inæqualitates asperitatesq; subesse indicans, ossis corruptionem coniectabimus. in fistulis tamen quæ lauissima habent orificia, sæpe os uisu quoq; deprehenditur, ut iam coniecturis opus non sit. sin obliquę fuerint, flexumq; aliquem, uel plures habuerint, ut specilli apex progredi nequeat, uirgulã plumbeam stamneam ue conflabimus, qua iter pertentemus: cum enim flexilis admodum sit ad fistulæ figuram facile accõmodabitur. sed si ob nimiam obliquitatem fistula nihil tale susceperit, ex ipsius humoris delati natura, fistulæ terminũ indagabimus. At si fistula neruum attigerit primum dolore indicabitur, stuporis enim punctionisq; sensum incutiet: deinde motus qui ab eo neruo perfici solet, deterior apparebit. sed in specilli attactu molestus acutusq; sensus redditus rem manifestissime indicabit. Humor etiam inde delatus tenuior est, ei similis qui ab ossibus defluit, non quidem oleaginus, aut pinguis, sed saniosus & glutinosus, eademq; omnia accidentia fistulas consequuntur, quæ ad musculos penetrauerint. In his uero quæ carnes tantum pertranseunt, crassiorem humidioremq; tabum inuenies. at quæ uenas occupãt, eadem comitanẽ accidẽtia, quæ de neruis prædiximus, imbecilliora tantum, & quo ad dolores attinet * * Idemq; omnino de his dicendum quæ ad arteriam pertingunt. *

At fistula locum erodente si uena suberit, plurimus crassusq; sanguis effunditur, sin arteria aperiatur, tenuis & flauus cum multo spiritu stridoreq; exilit. Hactenus quidem de fistularũ signis & differentijs: deinceps uero de medicamentis ad easdem conferentibus disserere oportet. post callosarum igitur partium abscisionem carnosis quidem membris suppurandi studium adhibebimus, nihilominus tamen desquammata ossa desiccare conabimur. Basilicum autem & reliqua huiusmodi inter suppurantia medicamenta connumerantur, sicut quæ cephalica dicuntur, desiccandi ui pollent. linamenta etiam melle illita utiliter imponuntur. Ad fistulas uero inchoantes, nec multum profundas, quarum chirurgiam ægroti prorsus recusant

recusant, medicamenta callum exterentia adhibebimus. Deinde remoto callo ad curationem reliquis ulceribus communem uertemur. Fistulare collyrium ab antiquis fistulis callos exterens: atramenti sutorij, misyos, chalcitidis crudæ, æruginis, aluminis scissilis, rubricæ sinopicæ, gummi portiones æquas in aceto assumito. Quod si gummi uice thus duodecuplo mellis admixtum susceperit, callosos sinus repurgat: at si uni parti eiusdem, octo mellis adieceris, incarnat & ad cicatricē ducit. Aliud ad antiquas fistulas faciens. Misyos, atramenti sutorij, aluminis scissilis, ammoniaci thymiamatis, par pondus in aceto sumito. eiusdem aridum à fistulis callos exterens: cadmiæ, chalcitidis crudæ, sandarachæ, gummi sing. unc. iij. æris usti, misyos crudi sing. unc. i. s. Eiusdem xyraphium appellatū ad capitis mentiq; ficosas pustulas faciens. misyos, chalcitidis crudæ, squammæ drach. duas, aluminis scissilis drach. unam, confice & loco prius abluto aridum medicamentū assatim imponito, ac postridie eidem rursus loto, & calli ramento spongia deterso nouum medicamentū applicato, idem eousque repetens, quousq; totum derasum sit: cauendumq; interim ne olei attactu pars curata inquinetur. & si libuerit, poteris ammoniaci drachmam in aceto dilutam septem eiusdem aridi drachmis admiscere, & collyria conficere. Eiusdem collyrium fistulare, Chalcitidis crudæ, misyos crudi, æruginis, soreos, atramenti sutorij, ammoniaci thymiamatis par pondus in aceto assumito. Aridum fistulare Philosophi: brassicæ radicem, cucurbitā aridam, os canini capitis simul urito, cinerisq; eorum origanum, & gallinæ fimum utrunq; exiccatum & contritum admisceto, & aridum seruato. usus tempore fistulæ orificium uino humectabis, deinde aridum affatim insperges, impositumq; linamentum alligabis: id abscessus aperit, sanatq; fistulas nondum manu tractatas.

Aliud eiusdem ad fistulas, Conchulas cum testis ustas, & tritas applicato, uel carnes cochlearū, cum myrrha, thure, & aloe tritas fistulæ imponito, & exterius admoueto. summe enim conferunt. Aliud fistulas mirifice exiccans, faciens & ad feminis fluorem, capitis destillationē, aurium contusiones, dysenterias, omnemq; humiditatem absumens. idem sumini & lumbis illitum muliebrem defluxum, & hæmorrhoidas sistit. cochlearum carnes cum suis domicilijs, bulbum paruum, bitumen, aloem, thus, ex aceto terito, & utere. Aliud ad fistulas optimum. Polygoni folia à ieiuno manducata apponito, supraq; passulas cum suis acinis tritas alligato, neque remedium despicies. Aliud aridum Magistriani, fistulas incarnans. chamæleontis nigri radicem, pini corticem, thus masculum, aristolochiam longam pari pondere terito, fistulæq; mulsa ablutæ aridum applicato. Aliud. Aloes unc. duas, radicis anchusæ unc. unam, replet enim & incarnat. Aliud. Scillam in olla ustam & tritam apponito. Aliud nullo modo prætereundum, quod Hercules appellatur, ægilopas etiam à radicibus auferens: pridie uero papyrus in fistulam imponenda est, deinde ad fistulæ seu papyri mensurā collyrium imponendum, tribusq; diebus permittendum, & in quarta fistulam prorsus sublatam inuenies, quod ita conficitur. Cadmiæ testaceæ drach. vi. æris usti drach. v. misyos torrefacti drach. ix. chalcitidis crudæ drach. viij. cantharidas numero vij. libanotidis aridæ drach. unam, hermodactyli radicem integram, gummi drach. x. confice ex aceto & collyria formato. sunt qui atramenti sutorij & æruginis sing. drach. vi. adijciunt. Aliud ad fistulas, usque ad os attingentes. Squammæ æris, æruginis, ammoniaci thymiamatis portiones æquas ex aceto terito, & pastillum conflato, usus autem tempore quantum sufficiet decerpito, ac prope ignem commollito, deinde collyria fistulæ æqualia formato, & imponito. Aliud Oribasij ad fistulas & uibices quod assumpsit à Dionysio. Foliorum lepidij herbæ in umbra exiccatorū, floris antiqui cnici, mellis liquidi despumati, terebinthinæ partes

æquas, arida ex aceto terito, & adiecto modico rosaceo omnia simul ad emplastri formam conficito, postea fistulæ cum aceto perfricatæ lepidij folia arefacta & trita inspergito, ac supra splenium ex medicamēto alligato. Aliud experimento probatum. Radicum liliorum crematarum cinere fistulam repleto, & callus excidet, quo ablato smilacem herbam sumito arundinibus se implicantem, flore candido, folijs hortensi phaselo similibus, qua arefacta usta & trita fistulam replebis, & incarnabitur. Aliud: oleastri radicem crematam terito, fistulæq; uino calido austero ablutæ aridam inspergito, & callus excidet. Aridum fistulas incarnans, Specularium lapidem quem translucidū uocant urito, & contritissimū fistulæ imponito. omnino autem post usum eorum, quæ callos abscindunt, locus repurgandus erit collyrijs ex ærugine & melle decocto. Medicamentū sinus repurgans, & incarnans: myrrhæ, croci, aristolochiæ, rubricæ sinopicæ sing. unc. unam, fel taurinū integrum, mellis unc. tres. fel cum melle decoquito: deinde reliqua exquisitissime trita admisceto, ac rursus decoquito, & collyria cōficito. Aliud ad fistulas, Musci herbæ quam & dorcadiadem appellant, misyos torrefacti sing. drach. viij. salis cōmunis, aluminis scissilis, æruginis sing. drach. ij. chalcitidis drach. x. nitri, terebinthinæ sing. drach. iiij. mellis lib. iij. aceti libram unam. quæ terenda sunt terito, deinde omnia simul cum melle assumpta decoquito, & collyria conficito, quæ in sinus & concauitates impones. Emplastrum Oribasij ad sinus & fistulas ē cedria confectum, strumas etiam discutiens, & ad tumores elephantiasis cōferens, quod ita habet, Ceræ, picis aridæ sing. libram unā, colophoniæ unc. viij. cedriæ unc. vi. propoleos unc. iiij. uel ut alij unc. vi. reliqua omnia quousq; inquinandi finem fecerint, simul decoquito, deinde propolim adiectam unito, & utere. Aliud. Picis, ceræ sing. lib. i. colophoniæ, cedriæ sing. unc. vi. simul decoque quousq; non amplius inquinent, postea propoleos unc. vi. adijcies, sublatisq; ab igne, thuris, aloes, & interdum myrrhæ sing. unc. unā, admiscebis. Aliud emplastrū, Magum uel Ephestia nuncupatum, sinus & fistulas glutinans, ac cætera huiusmodi. Spumæ argēti lib. i. helcysmatis lib. ij. testæ clibani antiqui, ceræ sing. lib. iij. olei lib. vi. succi coriandri sext. i. simul decoque, quousq; inquinādi uim deposuerint, deinde ceram adijcito, & omnia simul subigito. idem & ad hydropas confert. quidam nihil ceræ, quidam tres tantum uncias adijciunt. alij uero ita cōficiunt, Testæ fictilium lib. ij. plumbaginis tantundem, olei sext. i. atq; hoc pacto consistentiā non admittit. sed & nigrum ē lolio, & reliqua huiusmodi fistulis accōmodantur, tuto etiam adhibe quod ex spuma argenti, & quod ex aceto & oleo conficitur, utrunq; in proximo libro describendum: item ruffum Galeni quod ad malefica ulcera paulo supra descripsimus.

De gangræna & sphacelo ex Galeno. Cap. LVII

Gangrænam appellant, quando ob inflāmationis magnitudinē membri mortificatio imminet, & nisi morbo celerrime occurratur, membrū ita affectum facile mortificatur, labesq; ad attiguas partes proserpens singulis earū perniciem impartitur: sed ubi corpora exacte sensum amiserint, iam non gangræna amplius, sed sphacelus nuncupatur. Hæc autem ægritudo, sphacelus inquā, ossibus etiam accidit, quando adiacens caro saniem deprauatā generans, ea madefecerit & corruperit. membrū igitur quod exacte interierit quam ocyssime abscindere oportet, usq; ad partem sanam, quam proxime attigerit, ita ut tuendæ incolumitatis gratia nihil prorsus putridi relinquatur: deinde locum inurere, & postea sesamum cum melle, uel aridum cephalicum simili modo cum melle confectū applicare, tum panem exterius, uel farinam hordeaceam cum aqua & oleo subactam illinere. sed & squammas auferunt, iris, panaceæ radix, aristolochia, eruum, singula cum melle. Item Machærionis medicamentū cum rosaceo, & melle dilutum, & Isis. ubi uero

squammæ

squammæ exciderint, curationem reliquis ulceribus cõmunem adhibeto. At priusquam membrum mortificetur, morbusq; adhuc gangræna appellatur, sanguinem in affecto loco compactum, quamplurimum fieri potest euacuabimus. inde enim neruis & arterijs oppressis & refrigeratis mortificatio exoritur. Si ergo uena ampla in membro affecto fuerit, hac dissecta corruptũ sanguinem educemus: quam sæpe tanquã uaricem uolsella correptam incidere oportebit: aut cutim uniuersam ægroti membri profundis punctionibus orbiculatim scarificabimus, atq; ubi satis cruoris effluxerit, medicamentum apponemus ex ijs quæ ad putredinem conferunt, qualis eruina farina est, aut irina cum oxymelite, uel si hæ defuerint, fabacea: quarum uires si augere uelimus, sal adijcimus, aut quempiam pastillum minutissime tritum, ex ijs quos ad depascentias descripsimus, applicabimus, quales sunt, qui ad Andronem, qui ad Pasionem, & qui ad Musam refertur, & noster, quem Asclepium uocant, quibus omnibus pro ægroti corporis habitu uteris. Rusticana enim solidiorq; natura potentioribus indiget medicamentis, sicut mollis imbecillioribus. gangrænas præterea scarificant nuces peruetustæ applicatæ, farina loliacea cum rhaphano, & sale, interdum & aceto, passulæ exemptis acinis cum rhaphani cortice, urticæ folia, rhaphani semen cum aceto, quæ & crustas ac squammas abscindunt: præterea ablutio ex lupinorũ amarorum decocto, ad eosdem usus confert. Aliud ad gangrænas. Sordem urinariæ matulæ inhærentem illinito, ac deinde urina abluito. nonnulli eidem sordi cedriam adijciunt. Aliud admirandum celerrime expediens. Plurimas lactucas exemptis fibris cum loliacea farina tritas illinito. nonnulli irinam farinam malunt. Aliud ad gangrænas, quod & uitiligines & reliqua huiusmodi sanat, inflammationesq; mitigat. Herbam catanancen urito, cuius drach. viij. cum gummi drach. xvi. ex aceto terito, & illine. Aliud, æruginem, rubricam, alumen scissile pari pondere ex aqua terito, & applicato.

De cancerosis tumoribus ex eodem. Cap. LVIII

Cancerosi tumores ab atra bile crassiore, & uehementer feruescente generantur, quæ si etiam acrior esse contigerit ulcerosos tumores efficit. Ideo huiusmodi tumores absque manifesto calore inflammationibus atriores sunt, habentq; uenas oppletas, & in ambitu extensas, ut qui durum tumorem uenis circiter protensis inspexerit, fluuiatilis cancri speciem imaginetur. Quoniam uero à profundo inutilis cruoris multitudo attrahitur, ideo uaricosę uenæ redduntur, plurimisq; de causis insanabilis morbus efficitur, inter quas illa quoq; non leuis est, quod ob nimiam humoris crassitudinem neq; repelli, neq; discuti, neq; totius corporis purgatione lauari potest, præterquam quod mitiora quidem medicamenta contemnit, ab acrioribus uero irritatur. At inchoantes cancros, priusquam in membro figantur, melancholico humore euacuato augeri prohibebimus. primo igitur leuioribus utemur, quale cum sero lactis epithymũ est, deinde hiera Ruffi quæ ellebori corticem pro uirtutis ratione assumpserit. solani autem succus loco illitus, ulceratum cancrum sine molestia mirum in modum sedat, quo linteolum molle duplicatum madefacere oportet, supraq; lanam teneram eodem succo madefactam apponere, crebraq; madefactione repetita diligenter obseruabimus ne arescat. sed & ad ulceratos cancros medicamentũ è pompholyge cõgrue adhibebimus. Id quoq; quod statim describam ad cancerosa & malefica, pudendorum, scroti, sedis, mammillarumq; uitia, & ad ani muliebriumq; locorũ rhagadas & condylomata efficacissimũ est. Oleum rosaceũ & hyoscyami, uel solani, uel sedi, uel umbilici ueneris, uel psyllij, uel acerbæ uuæ succũ in plumbeo mortario cum plumbeo pistillo usq; ad glutinis consistentiã subigimus. nec parũ prodest. canceri usti cinis cum cadmia

Iota inſperſus, uel in cerato aſſumptus, & illitus, qui etiam ad gangrænas confert. Aliud Archigenis: eryſimi ſemen cum melle ad emplaſtri formam diu terendo redditum applicato, & malefica ulcera in quacunque parte corporis fuerint celerrime ad cicatricem ducet. Idem poteſt & malicorium uſtum & inſperſum. Aliud ad cancroſa & malefica. Terreſtrem teſtudinem donec albeſcat, cremato, & cinerem ad cętera quidem cum butyro, ad cancros uero ulceratos cum oleo dulci in emplaſtri formam ſubactum ſplenio illinito, & applicato, repurgat enim cogit, & ad cicatricē perducit, neque amplius morbum regredi ſinit, quod & ad gangrænas utiliter adhibetur. neque parum confidere oportet theriacæ Andromachi cum modico roſaceo dilutæ. Æger uero ptiſanæ cremore uberrime alatur, & malua, atriplice, beta, & huiuſmodi elixis, piſcibusque ſaxatilibus, & auibus uniuerſis, præter eas quæ in aquis uerſantur. De ulcerum autem canceroſorum curatione, exquiſitiſſime dicetur, ubi de mammillarum uterique uitijs pertractabimus.

De carbunculis ex eodem. Cap. LIX

SEd & carbunculi à melancholico fœculento feruidoque ſanguine & cutim exurente generantur, ideo cruſtacei fiunt, & quamuis non ſit perpetuū, plerunque tamen ab ampulla exoriūtur: omnino uero loci pruritus quidam præcedit, deinde frequenter ampulla ſubſequitur, qua effracta cruſtaceū ulcus exoritur. interdum etiam non una tantum ampulla, ſed plures puſillæ ueluti milij granula emergunt, quibus diſruptis unum cruſtaceum ulcus ſuccedit. Nōnunquam & ſine ampullis cutis excoriatur, ſemper autem cruſtaceum ulcus apparet, quandoque cineritium, quandoque atrum, ſimile ijs, quæ ab igne fiunt. Eſtque in fundo obdurum, & latum, & quodammodo ad claui figuram accedens, uicinasque partes depaſcitur, & caro in ambitu atra & ſplendida picis aut bituminis inſtar ob ebullitionem feruidiſſima efficitur, bilis enim exquiſite atra huiuſmodi eſt. Hos autē ægros febris longe uehementior, quàm eryſipelate laborantes inuadit. ſed carbunculi qui carni tantum inhæſerint, ocyſſime abolentur: qui uero in neruis aut membranis uſque ad profundum penetrauerint, proxima membra ad affectionis conſenſum ducentes tardius ſoluuntur. Qui uero caput obſident, collum, aut pectus, aut ceruicem, aut brachia, aut alas ad conſenſum trahunt, ſicut qui pudenda inuaſerint, crura, & inguina ſimul afficiunt, nec pauci uicinas partes ad ſuppuratione ducunt, quas iniuriæ magis paratas inuenerint. Dolores præterea in his ſuperueniūt, longe maiores quàm ſuæ paruitati congruant: ſæpe etiam in repurgando ulcere membrana, aut neruus putrefactus tanque medulla eximitur. carbunculo igitur cum primo erumpere incœperit, protinus ſanguinis miſſione uſque ad animi deliquiū occurremus: niſi enim quidpiam uenæ ſectionē prohibeat, à nullo præſidio maius emolumentum percipies. ſed & emiſſo ſanguine locum profundis punctionibus ob humoris craſſitiem ſcarificare præſtantiſſimū eſt, deinde aluus abluenda, tenuiſſimaque uictus ratio cum quiete & tranquillitate imperanda. loco uero nihil quod uehementer uel repellat, uel refrigeret, applicandū, maius enim inde diſpendiū quàm utilitas conſequetur: neque tamen ideo defluxus eſt negligendus, ſed medicamēta excogitanda quæ cum moderata repulſione etiam diſcutiendi uim habeant, quale eſt cataplaſma è plantagine, & quod ex lente & pane cōficitur: panem uero neque ſordidiſſimū, neque puriſſimū eſſe oportet. ſuntque in carbunculi ambitu emplaſtra apponenda, quæ ad uſtionem ignis confici ſolent, ſed ipſi ulceri ad cruſtam exterendam uehementiora medicamēta applicanda, qualis eſt Andronis aut Paſionis aut Polyidis paſtillus, & reliqui huiuſmodi ad depaſcentias confecti, cum ſapa ad mellis conſiſtentiam diluti. carbunculorū autem cruſtas mirum in modum abſcindunt, & affectum locum ſine fluore conſeruant uerbenacæ rectæ folia cum adipe

trita,& apposita.Idem possunt & tenera cupressi folia,eiusdemq; pillulæ cum polenta. Aliud. Gallinæ fimum aridum cum antiqua axungia subactum ipsi tantum carbunculo optima spe illinito. Aliud egregium.nitri,& rutæ par pondus cum aceto applica. Aliud. Columbini fimi & seminis lini partes æquas cum melle, uel silphium rutam & nitrum pariter cum melle soli carbunculo apponito. frequentissime etiam quodpiam putrefacientiū medicamentorū,ex ijs quæ supra descripsimus ulceri illinimus,& linamenta imponimus,in ambitu uero carbunculi lenticulam elixatam applicamus. Aliud ad carbunculos admirandum. Liliorū radicem recentem humidamq; ad emplastri formā redactam,facile autem redigetur,illinito,supraq; ne arescat oleris folium apponito,& admiraberis. circū enim scarificat,crustas abscindit, repurgat, replet, ad cicatricem ducit, ut ne cicatricis quidem uestigium appareat. Aliud Oribasij ad carbunculos minime contemnendum.Saponis partem unam,axungiæ tantūdem,salis,cineris sarmentorū, uel ficulneæ singulorum semissem confice,& applica,panemq; exterius illine.

Aliud aridum ad carbones & depascentias. Chalcitidis crudæ, misyos crudi, atramēti sutorij, æris usti par pondus sub sole ex aceto terito,quousq; exiccentur, & arido utere.Misy uero non crematur,sed tantum torrefiat.Aridum Oribasij ad carbones,depascentias,gangrænas,ulcera antiqua,& chironia, ad strumas & podagras:spumæ argenti libram unam,olei antiqui lib.i.s. auripigmenti unc.i. spumam argenti cum oleo decoquito quousq; non amplius inquinet,& mellea consistentia fiat,cumq; ab igne sustuleris auripigmentū cum olei unc.ij. subactum admisceto,rursusq; decoquito,donec nigrescat,deinde refrigeratū manibus subigito & utere. ad strumas quidem,sicut se habet,ad alia uero cum oleo diluens ut linamentis idoneum fiat. Aliud Massiliensis, quod suæ ciuitati composuit, cum in ea carbunculi exuberarent,plurimosq; conficerent. Bouis armentarij fimum arefactum & tritum seruato. usus uero tempore aqua irrigatū soli carbūculo illinito, supraq; thorulum lineum,aqua madefactū,uel cataplasma è lenticula apponito.

Aliud. Chrysocollæ,nitri torrefacti,lapidis asij,auripigmenti,sandarachæ,misyos torrefacti, chalcitidis, aluminis scissilis, diphrygis sing.drach.iiij. terito,& in æneo uase seruato. usus uero tēpore cum nucleo specilli,in ipsum carbūculi ulcus imponito,supraq; uiride proxime subscriptū applicato,quod habet thuris,æruginis sing. drach.unam, squammæ, aluminis scissilis, salis ammoniaci sing. obolos quatuor,ceræ drach.vij.s. resinæ piceæ arefactæ drach.xvi.olei libram unā. arida sub sole ex aceto terito, & quæ liquari possunt liquata adijcito, & utere. Aliud medicamentum Asclepiadæ:nitri torrefacti,succi cyrenensis sing.drach.iij.laseris drach.iiij.s.ceræ,colophoniæ,olei sing.unc.i.s.confice,& applica.carbūculi enim humorē desiccabit, & quæ in ambitu sunt,scarificabit, quæ ubi scarificata fuerint seriatim utere hoc,quod statim describam:nam id post scarificationem carbunculos à connexis partibus radicitus uellit,ita habens. punici mali recentis præmaturi corium exemptis interioribus in aceto decoquito,& ubi flaccuerit,tritum et super linteolo ad emplastri formam extensum apponito,iugiterq; acetum super instilla, ne exiccetur. idem & in pastillos formari,atq; in umbra exiccari potest,qui deinceps usus tempore aceto diluti applicentur. Hoc ego frequenter etiam in principio usus sanitatem restitui. Pudendorum uero carbones eodem modo curabis, quem in carbunculis oculorū documus.confert & mel cum sapa mixtum simulq; elixatum,ac cum nucleo specilli sæpius in die in præputium impositum. Aliud Oribasij ad pudendorum carbunculos. Chalcitidis, atramenti sutorij, sing. drach. viij. aphronitri drach.unam, cum aqua terito & utere, benefacit & ouium fimus ustus,ac cum melle subactus. Aliud ad carbones,depascentias,putredines oris,

suppura-

suppuratas aures, & pterygia. Aluminis scissilis drach. viij. chalcitidis drach. vi. sandarachæ drachmas tres, malicorij, misyos, atramenti sutorij, nitri, omphacij aridi sing. drachmas duas. confice, & arido, uel cum melle utitor, supraq; lenticulam elixam cum pane illinito.

De erysipelatis & ad ea Galeni cerata. Cap. LX

FLaua bilis crassior acriorq; reddita simul cum sanguine ad aliquam corporis partem decumbens erysipelas efficit, quod aut exulceratur aut sine ulcere fit. si ergo sanguis exuberet inflãmatio ad erysipelatis naturam tendens inuadit, contra si bilis excellit erysipelas ad inflãmationem declinans exoritur. Quod si neutrum excesserit, ægritudo inter erysipelas, & inflãmationem media appellabitur, tumor uero erysipelatis serpentior flauiorq; quàm inflammationis percipitur, non tamen dolorem, neq; pulsum, neq; pressionẽ, neq; tensionem inflãmationi æqualem infert: sæpe enim in cuti tantum diffunditur, carnem ipsam nihil iniuria afficiens, idq; est quod exquisite erysipelas nuncupatur. difficiliora autem erysipelata sunt, quæ caput inuadunt, propterea nisi idoneis remedijs occurratur, partes tonsillis adiacentes ad consensum trahentia & inflãmationem afferentia suffocatione interficiunt. Ea igitur si sanguis exuberet uenæ sectione curabimus, sin bilis, medicamẽto flauam bilim ducente corpus euacuabimus, aluumq; iugiter abluemus, deinde quod defluit repellemus, & quod feruet refrigerabimus, cum ijs quæ adstringunt, pariter & refrigerãt, fitq; ubi refrigerandi terminus coloris mutatio. Erysipelas uero non exquisitum, sed quodammodo ad inflammationis naturam uergens, liuidam cutim efficit, si plus æquo refrigeretur, ac nisi medicus refrigerare desistat, etiã nigrefaciet, præcipue si senile corpus fuerit, quod curetur, ita ut sæpe erysipelata hoc modo refrigerata, ne discussorijs quidem medicamẽtis exacte dissolui queant, sed induratum quendam tumorem in membro relinquũt. satius igitur erit ab adstringentibus & refrigerãtibus ad discussoria progredi, quo tempore mutatum affecti membri colorem dignoueris, priusquã uel liuidus, uel niger appareat. humectantia autem, ac sine manifesta adstrictione refrigerantia, quibus erysipelata indigent, sunt, solanum, sedum, portulaca, umbilicus ueneris, psyllium, lenticula palustris, hyoscyamus, & præ cæteris glaucium, cerataq; ex frigida aqua confecta. cera enim cum oleo præsertim rosaceo optimo, uel omphacino liquatur, ceratumq; liquidum fit, quod ubi refrixerit, in mortario aqua paulatim instillata, quanta imbibi poterit, cum pistillo ualidissime teritur, sitq; oleum ceræ duplum, aut etiam quadruplum. quod si tenuis quoq; & candidi aceti nonnihil adieceris, medicamentũ refrigerando aptius conficies. potest & succus herbarum quispiam admisceri, earum, quas proxime recensuimus. illinendi præterea non tantum affectis partibus, sed sanis quoq; adiacentibus pastilli ad erysipelata confecti. quæ uero illinuntur, humida semper seruanda sunt, & priora iugiter permutanda: ocyssime enim incendũtur, ac uires deperdunt. priora igitur cum spongia molli ex aqua tepida expressa auferãtur. Pastillus Andromachi quo utor, inquit, ad erysipelata. Spumæ argenti libras duas, cerussæ libram unam, opij, sulphuris uiui, croci sing. unc. iij. in passo assumito, & cum passo applicato. Oribasius autẽ Pastillus, inquit, ad erysipelata admirandus ita conficitur: Spumæ argenti, cerussæ, croci, opij, sulphuris uiui sing. unc. iij. in passo assumito. Alius, acaciæ drach. viij. misyos drachmas quatuor, thuris tantundem, opij drachmas duas confice & utere, ut dictum est. Ad ignes autẽ sacros cum aceto diluito, quidam & aloes drachmas duas adijciunt. ad erysipelata præcipue faciei, hirundinis nidum tritum & cribratũ in melle assumito, & cum penna illinito, ocyus enim discuties. ubi uero incensio desierit, locum priusquam liuescat, discutientibus medicamentis illinire oportet, & aqua

aqua calida interdū & marina, & muria fouere, ac cataplasmati marinam aquam aut muriam aceto admiscere. confert & brassica priuatim uel cum polenta illita, aut mandragoræ radix cum pane & aceto, aut figulorū terra cum coriandri succo, aut ceratum rosaceum paulo supra descriptum cum calce. quod si in membro liuor, aut duritíes præuenerit, profundioribus punctionibus scarificari oportebit, marinaq; aqua, aut muria locum fouere, deinde illinere ut dictum est.

De herpete ex eodem. Cap. LXI

Biliosus, acrisq; humor in quampiam corporis partem decumbens herpetem generat, si ergo defluentē bilem puram esse contigerit, herpetem erodentem statuit. est enim hæc bilis omnium tenuissima, ut nō tantum membra pererret intrinseca, sed & per cutim usq; ad extimam membranulā emergat, quam solam ero dit, cōtiguas partes paulatim depascendo. Vnde & herpetis nomen assumpsit. At si bilis pituitæ admiscebitē, alter herpes, quem miliarem appellant efficitur, quod in cuti eminentiæ quædam milio similes erumpant. herpetem ergo congrue curabis, si uniuerso corpore prius euacuato, locis deinceps medicamenta applicabis. Qui uero solidandæ cuticulæ statim à principio intenderit, huic quidem medebitur, humorem uero defluentem non prohibebit, sed semper prioribus ulceribus solidatis contigua cutis in superficie rursus sicut prior erodetur. In herpetibus itaq; corrodentibus serum lactis cum scammonia propinantes totum corpus euacuabimus. In his autē qui miliares uocātur medicamentū exhibebimus, quod bilim simul ac pituitā educat, sed membris affectis nō eadem quæ erysipelatis applicantē: quamuis enim refrigeratione sicut erysipelata, humectatione tamen non indigent. His igitur medicamenta refrigerantia simul & exiccantia cum adstrictione conueniunt, ita ut erodētibus quidem & superficiarijs mitissima applicemus, miliaribus uero quæ magis discutiūt. ergo neq; lactucā, neq; sedum, nec quidpiā aliud quod refrigeret & humectet, adhibebimus, sed in principio peracta purgatione pampinos uitis, rubiq;, aut polygoni, aut plantaginis folia illinemus, postea & his elixam lenticulam, sæpe & polentam ac mel admiscebimus. Linimenta autē ad herpetas idonea sunt acacia cum aceto, plantaginis succus, glaucium passo dilutū: peculiariterq; ad ampullosum herpetem plumbi recrementū è uino austero tritū illinitur, supraq; folia betæ in uino elixa apponuntur. Aliud. Myrti unc. vi. recrementi plumbi unc. quatuor, ceræ tantūdem, recrementū cum uino dilue, ac liquata cera omnia conficito, & cum oleo illinito. Aliud ad herpetas acriter depascētes: lanæ succidæ mollis tædaceo ligno circūuolutæ, & crematæ drach. iij. corij mali punici dulcis, spumæ argenti sing. drach. vi. ceræ, adipis capræ sing. unc. i. s. myrtini olei unc. iiij. aut v. confice & utere. Ad herpetem uero sub cuti existentē plumbi recrementū è succo polygoni tritum illinito. Aliud ad herpetas: lanæ mollis succidæ tædaceo ligno circumplicatæ & ustæ drach. xij. s. recrementi plumbi unc. i. s. ceræ drach. xxv. caprini adipis depurati & frigida loti tantundē, olei myrtini unc. v. con fice & applica. Aliud ad herpetas, omnesq; superficiarias pustulas insigne medicamentū. Cornu caprinū crematū ex aceto tritum illinito, cornu uero cremandū super flamma detineto, exurgentesq; bullas excutiens in mortario terito, quousq; totum absumptū sit. idem & ouinū cornu, sed præcipue arietinū potest. Quin & eorūdem cinis in cerato assumptus efficacissimū est. Pastillus ad herpetas. Terræ cimoliæ, rubricæ sinopicæ sing. drach. iij. misyos torrefacti, aluminis rotundi, corticis thuris sing. drach. vi. terito ex aqua & pastillum formato, utereq; cum aceto, aut myrtite uino. Alius pastillus: misyos drach. viij. salis fossilis drach. iiij. gummi drach. ij. è uino terito, pastillum conflato & cum uino utere. Alius: Aluminis scissilis, atramēti sutorij, salis fossilis sing. drach. ij. excipe in aceto, & utere cum

passo

passo. Alius ualde eximius: aluminis rotundi, chalcitidis melanteriæ aut soreos sing. drach. ij. misyos, malicorij, acaciæ sing. drach. iiij. calcis uiuæ drach. xvi. aceti sext. i. tere, & pastillum confice & utere cum aqua. Ego uero ijs omnibus ualidioribus & eo qui ad Andronem, atque alio qui ad Musam refertur, & reliquis huiusmodi ad morbos iam diuturnos utor: cum enim potentissimi sint plus æquo desiccant, propterea in principio leuiores applicare oportet. simili modo & ad diuturnos affectus hoc medicamentū summe admirandū est: nitri, chalcitidis, atramenti sutorij, misyos, calcis, acaciç partes æquales in aceto assumito, & cum aqua utere. ceratū ad excoriatos herpetas: cerussæ, spumæ argenti, radicis anchusæ ustæ, sing. drachmas duas, pollinis thuris, aluminis scissilis sing. drachmā unam, ceræ drach. xvi. adipis uituli drach. centum, olei unc. vi. ouorum albumina duo arida è uino trita cum liquabilibus confice. Aliud ad excoriatos herpetas: cerussæ, spumæ argenti, radicis anchusæ crematæ, sing. drach. quatuor, aluminis scissilis, misyos torrefacti sing. drach. unam, resinæ piceæ drach. vi. ceræ uncias quatuor, myrtini olei unc. xvi. uini heminam unam. arida è uino terito, quousque absumptū fuerit, deinde cum liquabilibus conficito, confectumque super linteolo extende & applica. sed & emplastrum ex hordeo dilutum ad eosdem usus cōueniet: assidue euam locus spongia fouendus est & irrigandus, præcipue uino, uel si non liceat, aqua, humorque ex tenui linteolo exprimendus, postea prędicta medicamenta illinenda, neque interim squammulæ ulceribus insidentes abscindendæ auferendæ ue sunt, donec sponte non excidant, aut absistant, neque splenium durum apponendum. Denigratis autem ulceribus medicamenta cum melle illines: eadem si denudata puraque fuerint, iamque depastio quieuerit, spumam argenti, aut plumbaginem in mortario è uino tritam applicabis.

Ad epinyctidas. Cap. LXII

QVæ epinyctides appellantur ulcuscula sunt sponte erumpentia, subrubra, quibus disruptis sanies cruenta defluit, interdiu quidem non multum infestantia, noctu uero longe magis dolorifica, quam præ ulceris magnitudine appareat. His medentur brassicæ, uel solani, uel hyoscyami, uel rhamni folia cum melle illita, uel plantago trita, uel centauriū uiride. Item pinguium passularū caro, cum ruta, cucumeris hortensis folia cum aqua, sesamū cum aceto tritum. summe etiam cōfert calx cum oleo ad mellis consistentiā subacta & apposita, & laser cum aqua, absque enim mordicatione desiccat: aut sulphuris uiui & spumæ argenti portiones æquæ cum aceto & oleo myrtino ad glutinis formam tritæ. ego uero, inquit Oribasius, oleum nō admitto, & pro aceto potius è uino tero. præterea lenticula elixa aut emplastrum è polline tritici utiliter adhibetur. ubi autem epinyctis excoriata fuerit emplastris liquidis utere, obseruabisque ne acria, acida, salsa, ullo pacto admoueas, nec minus à fomentis, à balneis, & à sole cauebis.

De terminthο. Cap. LXIII

TErminthus pani species est, adiacetque supremo ulceri bulla atra: qua disrupta, quod subiacet hyposymati simile apparet: hoc autē dissecto pus inuenitur. curatio quam ad epinyctidas diximus, huic quoque accōmodabitur.

De phlyctenis siue bullis. Cap. LXIIII

BVllæ in nonnullis maxime exoriuntur, similes ijs, quæ in corpore à feruida aqua torrefacto contingunt, non tamen multo dolore affligentes, quibus disruptis subflaui humoris copia paulatim emanat, ad duos nonnunquā, & tres dies non desistens. hæ mulieribus quibus menstrua defecerint, aut quibus secundum rationē non deferuntur, plerunque in cruribus maxime eueniunt, infantibus etiam nōnunquam in toto corpore, sed uiris rarissime accidunt. Quemadmodum ergo

infantium

infantiũ ulcera curari oporteat, iam in iiij. lib. docuimus. in mulieribus uero menses opportune ciere studebimus, sicut uirorum corpus congruo medicamẽto purgabimus, & utrisq; aluum idoneis alimentis molliemus, urinasq; prouocabimus, atq; acria & salsa prohibebimus. ipsas autem bullas acu perforabimus, sinemusq; humorem effluere, & emplastrum è tritici polline applicabimus, sed euacuato humore neq; amplius defluente, quod ex hordeo conficitur apponemus.

De incensionibus ignisq; adustionibus Cap. LXV

Corpora quæ ab igne seu à feruida aqua exuruntur, medicamẽtis moderate abstergentibus absq; manifesta calefactione refrigeratione ue indigent. protinus ergo ad bullas inhibendas terra in teneris quidem carnibus cum aqua, in durioribus autem cum posca madefacta illinenda est, accipiesq; terram dummodo leuis sit, quæcunq; occurrerit. cimolia tamen, si haberi poterit, reliquis præfertur. Item ouum crudum molli lana excæptũ refrigerat, & sine mordicatione desiccat, & thus ex aqua tritũ, & betæ folia cruda contusa, postea elixata & cũ uino illita, & alumẽ omne cũ aqua & oui albumine. nec minus hoc admiraberis, æruginis, & spumæ argẽti portiones æquas è uino & oleo tritas: cum penna illinito, à manuũ enim cõtactu prorsus abstinere oportet, supraq; tenuẽ pannum madefactũ apponito. Quod si bullæ superuenerint, in principio ne frangito: si uero persistent, transgito, & ceratũ applicato, placetq; talem pastillum præparatum seruari. aluminis drac. iiij. thuris drac. ij. ex aqua terito, & pastillum formato, & cum posca utere.

Alius. Cimoliæ unc. ij. corticis thuris, misyos usti sing. drac. vi. rubricæ drac. iij. cum aqua pastillum conflato, & cum posca utitor. Cunctari autem nõ oportet, sed confestim terra quæcunq; occurrerit, cum aqua loco illinenda est, quam deinceps posca tepida ablues, & quæ prædiximus applicabis, sed ad ea quæ iam bullas emiserint rhu & polẽtam cum aceto, uel fel porcinum elixum, uel hyoscyami uiridis succum iugiter illinito, & bullæ tabescent. ex hyoscyami quoq; folijs recentibus pastillos conficito, in umbraq; exiccato, & in hyeme seruato, quos deinde usus tempore cum aqua dilues, uel calcem liquidiori cerato assumens super panno illitam, uel myrrham cum uino subactam applicabis. excoriatis uero & exulceratis betæ folia in uino decocta, tritaq; illinito, aut cerato rosaceo liquefacto betæ succum paulatim instillato, quantum imbibi potest: sintq; olei partes tres, ceræ pars una, succi quod sufficit. utere & admiraberis. Aliud Fimum columbinũ panno illigatum cremato, cineremq; è uino tritum aut in cerato assumptũ tanq; probatissimum applicato. Aliud Lupinorum madefactorum, & elixorum quales quotidie comeduntur cortices in mortario tritos unciæ pondere capito, quos duabus ceræ, & quinq; olei uncijs colliquatis admisceto, & conficito. sed & id quoq; adustiones ignis celerrime ad cicatricem ducit. cerussæ, spumæ argenti, hordei usti contritissimi sing. unc. i. ceræ unc. iij. rosacei aut myrtini unc. ix. hordeum cerato liquefacto admiscebis, & simul conficies, deinde spumam argenti, & cerussam in mortario è uino tritas adijcies.

Ad eos qui in iudicio fuerint flagellati. Cap. LXVI

Pellem ouis nuperrime detractã, & adhuc calentẽ flagellatos protinus indue, omninoq; intra unius diei noctisq; spacium sanabit. confert & brassicæ succus loco irrigatus. est quoq; alia irrigatio inflãmationi arcendę cõmodissima, quę habet olei partes iiij. aceti partem unam, surculorũ anethi fasciculum. acetum & oleum assiduo anethi agitatu usq; ad aceti consumptionem decoquuntur, deinde cera adijcitur, quanta ad glutinis cõsistentiam suffecerit, poteritq; peracta irrigatione hoc idem ceratum solidius confici. Sed & sphærium irrigando efficacissimum est, ac reliqua quæ deinceps sequenti libro describentur, diluta, sicut ibi docebitur

cebitur. Aurigæ uero ad percussiones calce trita, cum ouis crudis soluta, adiecto rosaceo cerato utuntur, sumuntq́ calcis unc. iij. ceræ tantundem, rosacei unc. ij. oua cruda numero tria, quod medicamentum loco illitum iugiter reparant. Ad uibices autem flagellorum, sumito ceræ, terebinthinæ, spumæ argenti, butyri, thuris, mellis, portiones æquas, & loco prius fomentato illinito, singulisq́ diebus immutato linimentũ. Ad flagellatos, Calcis uiuæ ablutę, succi solani, olei rosacei par pondus conficito, & inunctis percussionibus linteolum tenue apponito.

Ad aposyrmata. Cap. LXVII

APosyrmata appellantur, quando casu aut quopiam uiolento offensu cutis auellitur. hæc sine inflammatione conseruat, rhu rubrum cum melle illitũ, sideritidis folia trita, stratiota in aquis nascens cum aceto. utere & subscripto cerato ad intertrigines & cæteris eiusmodi.

Ad intertrigines. Cap. LXVIII

INtertrigines, quæ calceorum attritu fiunt, cum dolorificæ sint, pulmo suillus aut agninus calens appositus mitigat, & sine inflammatione conseruat. Item calciamentum peruetus crematum, tritum, & inspersum, aut succida lana, aut cytini punicorum, singula usta, trita & inspersa, uel acacia cum aceto illita. His uero qui teneras carnes habent emplastrum ex hordeo ad ustiones ignis supra descriptum, & reliqua huiusmodi applicato. sed id quoq; ad exanthemata, intertrigines & inustiones ignis efficacissimum est. Recrementi plumbi, unc. iij. ceræ unc. iiij. adipis suilli recentis unc. i. myrtini olei lib. i. ad cicatricem uero inducẽdam absq; adipe conficito. utere & emplastro e psyllij succo, quod libro sequenti describemus, ex spuma argenti, amylo & cerussa confecto.

De contusione ex Galeno. Cap. LXIX

CArne ab aliquo graui irruente contusa pusillisq́; in ea uenis disruptis sanguis uel erumpens, uel exudans, effunditur, qui deinceps sub cuti collectus facit, quod enchymoma nuncupatur. Intendemus igitur ad grumos sub cuti existẽtes discutiendos, ad quod peragendum per compendia properabimus priusq́ loci nigredo superueniat. In principio autem nonnihil adstringentium cum discutiẽtibus admiscebimus, sicut recte alibi in octauo inquam libro ad faciei hypopia tradidimus. tunicæ enim uenarum contusæ condensari firmariq́; postulant, ne noua materia ob dolorem attracta ad locum delabatur. At postea ubi dolor quieuerit sola discutientia admouebimus, interdũ temporis progressu punctionibus enchymoma scarificãtes, atq; ita deinceps reliquam curationem aggredimur. Optime etiam ad contusiones fracturasq́; confert citri medulla cum oleo illita: uel pannum ricinino oleo madefactum apponito, & admiraberis.

De fracturis & uulsionibus. Cap. LXX

FRactura non in fibrosis, sed carnosis musculorum carnibus soluta continuitate decumbit, nunq́ sine enchymomate eueniens, quę quidem à sinu differt, quod nullum effluendis humoribus orificium quemadmodum sinus habeat. Ergo & in hac ad discutiendum uertemur, quicquid in fracto corpore continetur. Erunt autem medicamenta discutiendo idonea, quæcunq; acopa nuncupantur, quodq́ ex nigra populo & quod ex abiete conficitur, ac reliqua eiusmodi: omninoq́ cum fracturæ profundiores partes occupant, acriora tenuioraq́; medicamenta eligi oportet, atque eadem causa cucurbitulæ quoque applicari debent. si statim igitur totum enchymoma discussum fuerit, facile diducta caro coalescet. At si diutius perseuerauerit, sordésque subter nutrita sit, partes effractæ reliquis amplius rite uniri non poterunt, labia tantum fracturæ simul inuicem colligentur, ita ut quauis leui occasione facile separentur, mediáque rursus regio

humore

humore aduentitio repleatur: fiatq; assidue quodammodo enchymoma ei simile, quod initio sanguinis grumi effecerant. Nec alio præsidio ad tractiones quoq; & fracturas musculorum utemur: quas tilmata, id est, uulsiones appellant. oleum tamen unctionesq; ijs admotæ perniciem afferunt. Erit ergo lauandus æger, & in balneo larido porcino cui quidpiam pinguedinis adhæreat, locus suauiter, non uiolenter fricandus, in anumq; suillus adeps liquefactus imponendus, & os sedis quod cocycha uocant, digito assidue percutiēdum. quòd si parum profeceris cauterium loco adhibebis, obseruando ne crusta multum profundetur.

De spasmate seu tractione. Cap. LXXI

Spasma attractis neruosis fibris contingit, quæ in membranis & musculis continētur, quod solam mitigationem usq; ad indolentiam requirit: neq; enim huiusmodi fibræ conglutinari queunt, cum è sinuum genere, sicut & fracturæ, sint. omnino autem huius morbi curatio cum rupturis proxime memoratis, tum discutiendo, tum sine molestia exiccando conuenit, sed ad fracturas spasmataq; in profundo euenientia, in pectore inquam aut intestinis, aristolochia rotunda utiliter bibitur. est enim ad huiusmodi usus reliquorum omnium medicamentorum efficacissima. simili modo & centaurij maioris radix, & rhapontici succus. item costus, bdelium, singula cum oxymelite.

Ad torsiones articulorum. Cap. LXXII

Torsiones præsertim quæ lubrico delapsu contingunt, lana succida, seu spongia noua è uino & oleo madescens mitigat, admota quiete & ligamentis ad ossium rupturas adhiberi solitis. Ad easdem facit bulbus elixus cum melle, uel cū liquido cerato tritus, si æger molles carnes habuerit, aut urticis folia, salq; & nitrū assum cum cerato, aut cum eodem cerato symphytum. item urticę folia cum sale, heliotropium, quod scorpiurum uocant, sarmentorum cinis cum ueteri axungia, sed nihil præstantius, si copia detur, quàm quodpiam emplastrum eorum quæ ad ossium rupturas conficiuntur, apponere.

Ad relaxatos articulos. Cap. LXXIII

Relaxatos articulos cogit, firmatq; acaciæ succus in aqua dilutus & infusus, & spinæ ægyptiæ semen, rubi, myrti, malicorij, quernorum foliorū, decocta, myrtinum, uel lentiscinum oleum iugiter inunctum, malicorium elixum cum cerato myrtino subactum, aut priuatim in uino coctum tritum & illitum.

Præseruantia à pernionibus. Cap. LXXIIII

A Pernionibus præseruat sal cum melle contritissimum, quo manus ac pedes iugiter perfricandi sunt. Aliud non tantum præseruans, sed & genitos emendans. Citriorum magnorum acidum, quod interius est abiectis seminibus diligenter terito, & cum adipe suis uetusto ad cerati consistentiam assumito, & utere, incipiente hyeme singulis diebus digitos inungens. Aliud Oribasij. Sulphur uiuum cum melle decoctum illinito. Aliud probum, quod & ad omnes feruores facit. Myrrhę unc. iiij. aluminis liquidi unc. ij. aceti quod sufficit, confice, pernionesq; minime ulceratos & feruores qui cum pruritu infestant, illinito.

Aliud Aluminis liquidi unc. iij. mellis unc. i. aceti lib. i. simul decoque, quousque probe coalescāt, & utere. Aliud Succi uuę acerbę lib. i. thuris drac. iij. ceræ drac. xvi. simul decoque donec totus ferè succus absumptus, deinde in mortario conficito, & utere. Aliud ualde insigne ad reliquas quoq; inflammationes conueniens. Cerussæ, spumæ argenti, aluminis liquidi sing. lib. i. myrrhæ, thuris, sing. unc. iij. ouorum assatorum uitellos xvi. suilli adipis uetusti lib. s. arida ex aceto terito, in quo malicorium decoctum sit, quibus glutinis consistentiam habentibus adipem præparatū adijcimus, simulq; diligenter conficimus, & in plumbeo

uase seruamus, usus uero tēpore rosaceo aut myrtino oleo diluimus & illinimus.

Aliud Hyoscyami succus iugiter illitus eodem die inflammationem, dolorem\& remouet, Aliud Allijs in oleo decoctis ceratum conficito, & utere. probe etiam facit amurca illita, & rhu coriarium. irrigationes autem, quæ in ambitu pernionum conueniunt, sunt: Radicis cyclamini, rhu coriarij, betæ, lupinorum amarorum decocta, maris aqua priuatim calida, sed rapę decoctum reliquis omnibus pręstat. Aliud ad ulceratos perniones efficacissimum. Ceratum rosaceum in magna rapa ad ollæ figuram excauata super feruido cinere liquefacito, & applica. idem potest rosaceum ceratum in radice rhaphani liquefactum, & cancri fluuiales exusti cum melle uel cerato assumpti. Aliud Vmbilicus ueneris, & malicorium in uino elixata, & in ceratum rosaceum excæpta. Aliud Rutæ, medullæ taurinæ, rosacei portiones æquas cōficito: quod etiam ad ulcera antiqua mirifice confert, & ad ossa articulorum denudata. Aliud quod imminentes quoq\& perniones arcere potest. Atramenti sutorij, cytinorum sing. drac. iiij. aluminis scissilis tantūdem, myrrhæ, thuris, sing. drac. ij. ceræ drac. iiij. suilli adipis drac. viij. olei myrthini quod sufficit. Aliud Aluminis scissilis drac. x. spumę argenti drac. iiij. myrrhæ drac. i. ouorum albumina duo, uino & myrtino dilue, & utere.

Aliud Aluminis rotundi drac. iiij. calcis uiuæ drac. ij. ceræ unc. i. rosacei aut myrtini olei unc. iiij. confice & utere. idem ad intertrigines facit. Aliud Spumæ argenti drac. x. cerussæ drac. iij. ceræ drach. xij. suilli adipis recentis drach. xx. ouorum assatorum uitellos duos, pollinis thuris drac. i. spumā argenti, cerussam, & oua ex aceto terito, deinde adiecto cerato cōficito, & usus tempore cum rosaceo diluito. Aliud perniones ad cicatricem ducens, quod etiam confert ad exanthemata, excoriatas intertrigines, & aposyrmata. Ceræ, adipis suilli, sing. drac. viij. spumæ argenti, corticis piceæ sing. drac. xvi. pollinis thuris drac. viij. rosacei quod sufficit. quidā pro spuma argenti plumbaginē cōijciunt. Oribasij Hexapharmacū ad perniones ulceratos: Olei omphacini, taurini adipis, succi hyoscyami, sing. lib. i. spumæ argenti unc. vi. colophoniæ unc. iiij. mellis unc. vi.

Ad digitorum pterygia. Cap. LXXV

Ferri æruginē cum aceto illine, uel aluminis, sandarachæ, calcis uiuæ, diphrygis partes æquas apponito, supraq\& linamentum è uino mollem\& spongiam alligato. Aliud Squammæ, malicorij, chalcitidis, caricarum suauiter assatarū par pondus terito, & cum melle assumito, locoq\& prius cum aliqua adstringenti decoctione irrigato illine. Quodque paulatim aruerit in ambitu abstergito.

Aliud breui pterygia arefaciens, & sanans. Sorcos usti, thuris, sing. drac. ij. æruginis drac. i. cum melle confice & utere, facit & ad reliqua eorundem locorum malefica ulcera, nigredines, & putredines. Oribasij ad pterygia (Zopyrius inquit) aluminis rotundi acetabulum in fictili cremato, cui deinde trito aceti cyathum, id est, unc. ij. & mellis unc. iij. admiscebis, omniaq\& simul confecta pterygijs applicabis. Aliud probum. Cimoliæ torrefactæ drach. viij. pumicis usti drach. iiij. æris usti, gallarum, sing. drac. ij. confice & utere. Aliud ad pterygia & digitorum putredines, pudendorumq\& ulcera. Thuris drac. iiij. squammæ drac. ij. æruginis drac. i. mellis unc. iij. terito sub sole quousq\& flauescat, locoq\& uino mero calenti prius irrigato, illinc, supraq\& lintheolum ex aqua expressum, & spongiam alligato. Hoc ego usus mirum in modum profeci. Aliud trium dierum spatio sine mordicatione sanans, Caricarum pinguium torrefactarum, ut optime teri possint, drac. i. cyperi tantundem, squammæ drac. ij. mellis quod sufficit, confice & applica, & admiraberis. Ego uero squammam priuatim tritam adhibui, linamentum superius è uino expressum apponens. Oribasij ad pterygia, Gallarū, auripigmenti, atramēti

sutorij

sutorij par pondus conficito. Aliud Aeruginis drach. iiij. pollinis thuris, sulphuris uiui, singu. drach. ij. Musae etiam pastillo tanquam admirando utere. Linamentumque superius e uino expressum apponito. Aliud ad pterygia experimento probatum. Gallã minime perforatam cũ carie ligni querni tritam inspergito.

Ad reduuias. Cap. LXXVI

Reduuijs inchoantibus priusquam suppurentur, siue in manuum, siue in pedum digitis fuerint, lanam aqua madescentem apponito, aut frustulo linteoli similiter ex aqua expresso frequenter refrigerato. Aliud Thus, uel gallam, singula e melle trita applicato. Aliud Folia myrti trita inspergito, aut ceratum myrteum adhibeto, aut sordem auris iugiter illinito, & sanabis. Reduuijs uero inflammatis panem ex aqua madefactum cum rosaceo apponito. Aliud Tenera oliuae folia illinito. Aliud Cadmia contritissima locum attingito, carnemque ab ungue linamentis e linteolo diuulso confectis separato, & congrua ligatione curato, aut spodio simili modo utere. Aliud ad reduuias ulceratas. Aeruginis, spumae argẽti, sing. drac. iiij. sarcocollae drac. i. terito & affatim inspergito, aut eruinam farinam apponito, & in utroque carnem eodem pacto separato, supraque linamentum, deinde spongiam utraque e uino expressa alligato. hoc ego frequenter uti consueui. Aliud ad reduuias quo utor. Nitri, squammę, pumicis usti, sing. unc. i. cimoliae unc. iij. omnia cum aceto & modico melle terito, & pastillos formato. Deinde usus tẽpore aqua diluito, & in frustulo lintei applicato. utor etiam frequentissime insigni pastillo, quem Irinum uocant, cum uino diluens, qui ita habet. Aluminis liquidi drach. c. croci, myrrhae, sing. drac. viij. quidam & aloes tantundem adijciunt. omnia conficito & pastillum formato, ac cum uino applica, supraque linamẽtum e uino expressum alligato. Musae praeterea pastillus reliquique eiusmodi mirifice conferunt. Ad reduuias uero iam depascentes, auripigmentũ in fictili crematum & contritissimum affatim inspergito, supraque linamentum e uino expressum alligato. Ego autem sandaracham & auripigmentum aequis ponderibus simul trita adhibeo, & si cicatrix induci oporteat, eadem in liquidam terebinthinam excipio & applico. Ad suppuratas reduuias. Primo eas perforabis, totumque humorem exprimes, deinde lenticulam cum melle, uel rosas uirentes aridas, uel in aqua madefactas & tritas, illines.

Ad contusos ungues. Cap. LXXVII

Myrti & malipunici tenera folia illinito. uel felle tauri euacuato in felleam uesiculã digitum immittito, atque ibidem usque ad exactã sanitatem finito. Aliud Sal fossile cum aqua & oleo tritum illinito, est enim efficacissimum.

Ad subcruentos ungues Cap. LXXVIII

Picem aridam liquefacito, & cum farina mixtam apponito. praestat tamen affectum unguem in medio perforare, cruoremque subter detentum exprimere: si enim perstiterit, putrescit, uixque sanabilium ulcerum causa efficitur.

Ad commotos ungues. Cap. LXXIX

Vngues cuiuspiam offensu commotos, pungentique dolore affligentes, cariccae cum melle tritae mitigant. quod si unguis dimidium exciderit, nitrum, aut sal cum pari uitulini fellis pondere admixtum applica, & sedabis.

Ad scabiosos & leprosos ungues. Cap. LXXX

Ouinum adipem praemollitum super linteolo extensum applicato, ac perendie dissoluito, & ubi mollem unguem perceperis, abradito, rursusque idem apponito, totidemque diebus permittito, postea solutum simili modo abradito, idẽ iugiter repetendo donec sanitas integra superuenerit. Aliud Hordeaceam farinam cum pice ad emplastri formam decoquito, & applica, quemadmodum

dictum est. perseuerante autem affectu, utere ijs, quæ superius descripsimus.

Aliud Gummi, drac. vi. lachrymæ oleastri drac. iiij. atramẽti sutorij, drach. ij. gummi & lachrymam prius aceto diluito, deinde adiecto atramento sutorio in olla fictili super ignitis carbonibus usq; ad consistentiam decoquito, & abrasis unguibus apponito, & alligato ac perendie dissoluito, unguiq; rursus abraso medicamentum illinito, id tandiu repetendo quousq; unguis deciderit. Aliud Auripigmentum colore aureum, sandaracham æquali pondere exquisitissime terito, & in terebinthinam ad emplastri formam excipito, & applicato, ubi prius ungui farinam hordeaceam cum aceto & agrestis cucumeris radice subactam illeueris, ac simili modo perendie dissoluito, idem eo usq; iterando, quousq; unguis deciderit. omnino autem cauendũ est, ne locus oleo attingatur. Aliud Sandarachę, auripigmenti, chalcitidis, myrrhæ, thuris, sing. drac. ij. loliaceæ farinæ drach. vi. in terebinthinam excipito, & applica, sextaq; die dissoluito, abrasoq; ungui, nouum rursus apponito, atq; ubi unguis deciderit, ceratum myrtinũ cui quidpiam eiusdẽ medicamenti admixtum sit, applicato. Aliud Calcem uiuam cum oleo, uel masticham cum modico opobalsami illinito. ubi uero morbus obcalluerit, & præscripta medicamẽta nihil profecerint, decorticatoria statim dicẽda adhiberi oportet. Decorticatorium leprosi unguis, callos, uerrucas & clauos auferens. Cantharidas numero xv. sulphuris uiui, chalcitidis, singu. drach. i. allij depurati, nucleos ix. omnia diligenter trita in terebinthinam ad emplastri formam excipito. usus autẽ tempore partes ungui adiacentes mitiori quopiam medicamento tutatus, decorticatorium membranæ bubulę uesicæ illitum applicabis, & postridie dissolues, bullasq; intumescentes unguibus tuis infringito, & si subiacentibus locis sordes inhęserint, panem cum aqua mulsa, aut lẽtem cum melle illinito, deinde ulcera iam repurgata cerato ex anserino adipe, thure, & cera confecto curabis. Aliud decorticatorium. Cardamomi, sinapi, sulphuris uiui, nigellæ, cantharidum, atramenti sutorij portiones æquas diligenter ex aceto tritas in terebinthinam excipito, & utere ut prædocuimus. Aliud Oribasij, unguium lepras exterens. Propolcos, cerę, bituminis, sing. drac. ij. sulphuris uiui drac. i. confice, & caue ne oleum admisceas. usus autem tempore æneo uasi feruidam aquam continenti, exterius illinitur, donec concalescat, deinde ita calefactum ungui applicatur. Aliud eiusdem. Atramentum sutorium, sulphurq; uiuum in congruam uisci quantitatem assumito, corioq; illitum applica. Aliud Picem liquidam, cerã, colophoniam, ammoniacum thymiama commisceto. Aliud Ceræ, colophoniæ, terebinthinæ, sulphuris uiui, uuæ taminiæ, nitri, sing. drac. ij. sandarachæ, cantharidum sing. drac. i. cedriæ quod sufficit.

Ad reparandos ungues, qui deciderint Cap. LXXXI

Myrrhæ drac. viij. aluminis scissilis drac. iiij. panis hordeacei aridi, drach. i. in mel excipito & applica. Aliud ad eos qui difficulter oriũtur. Betę agrestis semen ex aceto tritum apponito.

De annulis in digito impactis Cap. LXXXII

Annulus nonnunq; in digito impingitur, quando fuerit circulus eius angustior, uiolente in crassiores digiti partes intrusus fuerit, tuncq; præcipue huiusmodi impactio contingit, ubi homo potu ciboq; madens relaxata, & pendula manu sopitus decubuerit, ita enim manuũ summitates longe magis intumescunt, q̃ si erigatur. Aqua ergo & oleo seu maluæ decocto manus affatim perfundẽda est, parca enim infusio tumorẽ potius augebit. Deinde annulus suaui uersatu extrahendus. quod si nihil infusiõe profeceris, filũ crassiusculũ cõtortum sumito, cuius alterum caput sub annulo impones, totũ uero fili residuũ digito laxe circũligabis, deinde

deinde caput fili annulo ſuppoſitum ſurſum deuolues: filo enim attracto annulus extra progredieť. quod ſi ne id quidē ſucceſſerit, latiorē ſpecilli partē annulo ſubmittētes, circulū utrinq; prope ſigillū enſiformi limula incidimus, tū lineo funiculo utrinq; circunplicato circulum dilatando attrahimus, qua curatione peracta lanam uino & oleo madefactam mitigandi gratia applicamus.

Ad clauos plantarum. Cap. LXXXIII

CLauus rotundum tuberculum clauorum capiti ſimile plerunq; in calcaneis & pedum plantis enaſcitur, in gradiendo dolorem afferens, ubi plantæ durius quidpiam occurrerit, ſed & ſummis manuum digitis frequentiſſime contingit. Ad hunc igitur remouēdum ſectionem quidem & uſtionem euitamus, quoniam ea membra neruoſa & ſenſu uegetiſſima ſunt: cauſticis autem medicamentis huiuſmodi utimur. Cantharidum pectora xv. ſulphuris uiui, chalcitidis crudę, ammeos, ſing. triobolū, ſingula ſeorſum terito, deinde in picem liquidam ſeu terebinthinam ad emplaſtri formam excipito. Inter curandum uero claui caput adiacentesq; partes ſcarificamus, deinde ita emēdata craſſitudine ſplenium ex ijs quæ inflammationem ſedare poſſunt, glutinoſum in medio exciſum, quantum totius claui ambitus patet, loco applicatur: tum præfati medicamenti platyſma ſolo clauo in glutinoſi emplaſtri foramine imponitur, exteriusq; chartulam paruam adijcimus, extimumq; omnium aliud ſplenium, cuſtodiæ cauſa alligamus, atq; ita duobus, aut tribus diebus in quiete ægrum dimittimus, & donec clauus à ſubiacente carne prorſus abſceſſerit, idem ſemper repetemus. clauo autem ablato, ſcarificatur planta, rurſusq; emplaſtrum apponitur, quod tandiu fiet, quouſq; ulcus æquatum fuerit. Aliud ad clauos, Scarificato prius & repurgato loco ſicut prædiximus, ſuccum præcipue cyrenenſem, uel ſi defuerit laſerem cum nitro in pinguiſſimæ ficus carnem, uel in terebinthinam excæptum applicato. Aliud Lupinos crudos urito, cineremq; in mel aſſumito, locoq; prius ſcarificato, & purgato illine: uel gallinæ ſimum uſtum cum melle ſubactum, uel nigellam cum uino tritam ſimili modo applica. Aliud Partes ambientes repurgato, deinde undecunq; in circuitu ſuccum cyrenenſem exquiſitiſſime tritum, uel laſerem affatim inſpergito, tum ſplenium è melle eodemq; ſucco confectum apponito, quod et iā ad ſtrumas confert. Aliud Repurgato loco eregmum ſeu cyminū aceto madefactum, quouſq; molleſcat apponito. idem ad cicatricem perducit. Aliud Clauo purgato, atramentum ſutorium tritiſſimum inſpergito, linamentumq; ſuper ligato. Aliud ad clauos è manibus, aut pedibus auferendos. Columbinū ſimum in acerrimo aceto ad cerati conſiſtentiam decoquito, locóque repurgato medicamentum apponito, ac duorum triumue dierū ſpacio clauum radicitus auferet. Aliud Scarificatis repurgatisq; adiacentibus partibus quodpiā ex putrefacientibus emplaſtris apponito, eorum quæ ſuperius recenſuimus. Aliud ad clauos digitorum manus ſine moleſtia auferendos. Maſticham nigram ægyptiam in aceto decoquito, & calidam illinito.

Ad plantarum rhagadas. Cap. LXXXIIII

IN plantis quoque rhagades oriuntur gradientibus magis infeſtæ, quæ ſcarificata iugiter planta medicamentis curantur, conuenitq; ijs pręcipue liquida pix ceræ admixta, ut ceræ quidē pars una ſit, liquidæ uero picis partes ij. Aliud Scyllæ interiora in oleo decoquito, cui oleo terebinthinam colliquatā admiſcebis, & illines. Aliud Cancrorum fluuialium uſtorum cinerē cum melle ſubactū applica, uel cum oleo ſolutū inſtilla loco prius ſcarificato. Aliud Malicoriū in aceto decoctū quinq; diebus illinito, quo ſublato calcem deinceps cū oleo imponito. Aliud Cornu caprini uſti cinerē in pice liquida, aut terebinthina aſſumito

& utere. Aliud Amurcæ in æneo uase ad mellis consistentiam decoctæ heminam unam, aceti cyathum unum, squammæ, pollinis thuris, singu. drach. ij. succidæ lanç mollis manipulū. lanam tædacco ligno circumplicatam urito, reliquisq; aridis admisceto, postea amurcam cum aceto ad melleam consistentiam distlato aceto decoctam adijcito. Vtere ad uulnera quidem cum uino diluens, ad planiarum uero pudendorumq; uitia cum passo. Aliud ad pedum rhagadas. Porcinum adipem sale maceratum calentem iugiter instillato. Aliud Spumam argenti, colophoniam, mel, oleum, æquali pondere colliquato, quod etiam ad cætera caua ulcera conuenit. Aliud ad pedum rhagadas, labiorum quoq; duritiem emolliens. Cerussæ drach. ij. spumæ argenti, drach. x. myrrhę drach. i. ouorum albumina duo, è uino odorato paulatim infuso terito, & utere. mihi uero oleum quoque adijciendum uidetur, ut pinguis consistentia reddatur, placetq; præcipue commune illud, quod è melle conficitur, mellis inquam, ceræ, olei, & spumæ argenti, æquas portiones suscipiens, quod ad omnes pedum manuumq; exulcerationes cōgruit, siue in pectine, siue in digitis, sed maxime si prope ungues fuerint. ad calcaneorum præterea intertrigines, quæ calceorum attritu euenerint, & ad eas, quæ ob morbi prolixitatem contingunt, quales sæpe in cubitis, & coxarum uertebris eorum uisuntur, qui diuturno quopiam morbo laborauerint. hoc ego medicamento feliciter uti consueui, neq; enim par facile inuenies, prę sertim ad os sacrum, & ad femorum uertebras diuturno lectuli attactu ulceratas. Aliud, Antherum appellatum ad rhagadas. Calcis uiuæ drac. iiij. cerussæ drac. ij. ceræ drac. iij. adipis suilli recentis drach. vij. colophoniæ drac. ix. succi seminis lini drach. xij. olei dulcis drach. viij. cerussam & calcem simul cum succo seminū terito, ceratoq; refrigerato admisceto, ac loco prius purgato applica. id præ cęteris omnibus teneram plantam efficit, ad reliqua uero ulcera nimio fœtore aspernandum est.

Aliud Amurcæ, mellis dispumati, sing. drac. ij. aluminis phorini drac. i. id eandem inquit cum prædicto, sed efficacius potest. dentium præterea gingiuas exterit, & confirmat, rhagadibusq; medetur.

De crurum reliquorumq; membrorum uaricibus. Cap. LXXXV

VAricces appellantur uenæ ampliores redditæ, quæ plerunque in cruribus, nonnunquam & in testibus ampliari solent, sed quæ in testibus eueniunt, se manuum operæ difficiles exhibent. quæ uero alibi emergunt, hoc modo curari solent. primo simplex sectio in cuti uasi adiacente ducitur, deinde uas à corporibus ambientibus separatum cæca uolsella attrahitur, ac lineo funiculo superius deligatur, neq; aliter quàm in phlebotomia fieri solet inciditur: euacuato sanguine, qui sufficere uidebitur, superior pars constringitur: deinceps totum, quod ampliatum fuerat, amputatur. peracto opere sectio polline thuris repletur, alligatisq; linamentis quies ægro imperatur, seruato accliui membri decubitu, ne si decliue iaceat, humores ad ipsum confluant: postea totum studium puri generando impendemus, cæteraq; reliquis ulceribus communia peragemus. Atq; hæc breuis tutaq; medicatio est. quidam uero ustionem eligentes, digitalibus interuallis innixa cauteria uasibus admouent, at ubi crusta exciderit, ulcusq; incarnatum & cicatrix inducta fuerit, locum roborant. alij inchoantes uarices huiusmodi medicamentis prohibere conantur. Emplastrum sine molestia desiccās, etiam si ulcera emanantia in ipsa uarice fuerint: bituminis iudaici unc. xviij. olei antiquissimi unc. viij. terebinthinæ liquidę unc. vij. sulphuris uiui unc. iiij. bitumē ad cicerū magnitudinē tusum in oleo quousq; liquescat bullire finito: deinde adiecta terebinthina decoquito donec inquinādi finē fecerit, tum sublato ab igne medicamento, sulphur cōtritissimum

inspergito

inspergito, ac simul omnia in mortarium frigida aqua repletum conijcito, & diligenter confecta assumito, & utere.

De brachiorum ac crurum dracunculis ex Leonida. Cap. LXXXVI

QVi dracunculi uocantur, terræ lumbricis similes sunt, interdum magni, interdum minores, inuenti frequentius quidem in cruribus, nonnunquam tamen & in musculosis brachiorum partibus orientes: quod uitiũ magis in æthiopia indorumq́; regionibus in puerili ætate contingit, éstq́; eorum generatio lumbricis uentris, quos latos appellant, non dissimilis: sub cuti enim mouentur nihil molestum inferentes, sed temporis progressu circa dracunculi finem, locus suppuratur, cutisq́; aperitur, & dracunculi caput exeritur: quem si curaturus attraxeris, uehemens dolor concitatur, præcipue si nimia attrahentis uiolentia incidatur. residuum enim quod derelinquitur molestissimos dolores affert. Ergo ne recurrat animal, ualido filo brachium constringere oportet, idq́; singulis diebus repetere, dracunculum paulatim progredientem constrictione quidem intercludendo, sed nequaquam abscindendo. Locus etiam mulsa calida, & oleo in quo absinthiũ abrotanumue decoxeris, aut quopiam alio eorum, quæ ad lumbricos uentris descripsimus, irrigandus est. acria tamen omnia ob inflammationis periculum recusanda, & cataplasmata relaxandi suppurandiq́; uim habentia è farinis cum mulsa & oleo confecta applicanda sunt. Quod si dracunculus sponte progrediens facile extrahi poterit, nihil ulterius machinaberis: sin ad suppurationem uertatur, à cataplasmatibus mulsæq́; & olei irrigatione nõn recedes. Nos uero emplastrum è baccis lauri post cataplasmatis ablationem apponere cõsueuimus. facta suppuratione specillum in cutis longitudinẽ submittatur, & dracunculus denudetur, sectionią; linamenta applicentur, cæteráque generando puri communia suggerantur. Atque ubi animal putrefactum suppuratúmq́; exciderit, ulcus incarnetur, & ad cicatricem ducatur.

Ad morum. Cap. LXXXVII

ACaciæ drac. xij. calcis tantundem, auri pigmenti, sandarachæ, sing. drac. iiij. uini quod sufficit, omnia simul quadraginta diebus insolentur, & conterantur.

AETII AMIDENI LIB XIIII. FINIS.

QVAE IN LIBRO XV. AETII AMIDENI CONTINENTVR

De emplastro

INDICIS FINIS.

AETII AMIDENI MEDICI CLARISSIMI LIBER QVARTVS IOANNE. Baptista Montano medico Veronense interprete

De Oedematibus. Cap. I

QVEMADMODVM à bilioso defluxu erysipelas, ita à pituitoso œdema generatur. Est autem indolens laxusq; quidam tumor flatuosum spiritũ continẽs, tanq; quod à uaporoso humore originem ducat, in hydrope præcipue & tabe maxime in pedibus aggregari solitum, colore inter album & pallidũ, quod si summis digitis prematur fossulam reddit, in nonnullis etiam faciem occupãs. id curaturi tumentem locum interdum oxymelite, interdum sale & oleo & omnino his quæ discutiunt, & sine molestia desiccant perfricabimus. œdemati uero ob plurimum pituitæ defluxum genito spongiam diluta posca madentem alligamus, uinculaq; ab inferioribus partibus ad superiores ducentes leniter constringimus. spongiam si haberi poterit nouam esse oportebit. si non habebitur, quamcunq; habueris, ex purgabis, aphronitroq; uel potius lixiuio ablues. quòd si ab his œdema non reprimatur, poscæ aluminis non nihil adijcies. Tarsicum etiam ellychnium aut aliud quidpiam mollissimum eodem humore madefactum, & spongiæ uice applicatũ efficax est. confert & glaucium pastillusq; ex eodem confectus. sordes præterea, quam in lucernis funiculi ardẽtes fecerint, melicrato diluta utiliter adhibetur. Ad diuturna autem œdemata membro oleo prius inuncto spongiam nouam lixiuio madentem alligato, ac uincula ab inferioribus partibus ad superiores ducendo, uiolenter constringito, & sanabis. sed & isatis domestica œdematicos pedum tumores mirum in modum contrahit, ac per halitum digerit, & terra quæcunq; pinguis, prę sertim nigra, quæ in lentibus reperitur sub sole illita egregie discutit, de qua lib. ij. exquisitissime pertractauimus.

De inflationibus. Cap. II

FLatuosus spiritus in aliquo mẽbro collectus inflationẽ producit, qui interdũ sub cuti, interdũ sub mẽbranis, uel ossa, uel musculos ambientibus, sępe in uisceribus aut intestinis colligitur. Qui igit̃ uiscera inuaserit, hunc satis cõstat à deprauato uictu generari. musculis uero præcedente plerũq; contusione contingit, suntq; huiusmodi musculorũ affectus curatu difficiles, quoniã in omnes ferè musculi partes spiritus flatuosus disseminat̃, cõstrictus undiq;, & impeditus ab operientibus membranis, exteriusq; à plurimis indumentis usq; ad cutim protensis. Ad uentris ergo intestinorumq; flatus quæ attenuant & calefaciunt cum oleo decocta fomentis adhibentur, & per clysterem inijciuntur, ut inclusus spiritus rarefiat, atq; diffletur. Maxima etiam cucurbitula medio uentri absq; scarificatione applicata, ut totum umbilici ambitum complectatur, hominem tam cito à molestia liberat, ut celeritatem admirari oporteat, uideaturq; opus spectantibus magico simile. ad musculos aũt ob contusionẽ flatu repletos, discutiendum quidẽ esse spiritum patet. sed cum id ab acribus calidisq; medicamentis fieri debeat, exauctis inde inflãmationibus musculos magis ledi, doloresq; intendi necesse est. mi

xtarum

xtarum igitur facultatum esse oportebit, quę inflatis musculis sint profutura, præsertim si cōtusio non nihil inflāmationis habuerit. In principio igitur mitigatoriorum medicinarum genus reliquis præferemus, sicut in fine, quod discutiendi ui polleat, neq; tamen repente ab altero ad alterum transilire oportet. sed paulatim quidpiam à mitigatorijs auferendo, & discussorijs addendo progrediemur. Mitigatoria uero ad huiusmodi affectus sunt, sapa & œsypus adiecta olei portiuncula, sicut discussoria, acetum, nitrum, præcipue eius spuma, & lixiuiū. ideo in principio quidem solam sapam cum modico oleo, interdum & uino adhibebimus, ut non omnino repellendi ui careat. Suntq; hæc omnia in succidam lanam excipienda: quæ si defuerit, œsypum in lana quācunq; habueris cum reliquis admisceto. Præ omnibus autem obseruare debemus, ne frigida fomenta applicentur, & ne diutius permittantur, donec frigescant. Exterius ergo calida lana apponenda est, & ubi æger eius calorem non amplius percæperit, nouam statim applicabimus: deinde mitigato membro, iamq; ægro mitius se habente, non nihil aceti & nitri so mentis admiscebimus, copiam eorum paulatim augētes. Inflationes uero quæ ob negligentiam antiquatæ fuerint, primo quidem lixiuio fouebimus, deinde emplastrum quodpiam ex his quæ molliunt, & discutiunt illinemus, quale hoc est. Balnei fecem elixatam excolato ut pura reddatur, cui deinde in lebetem coniectæ calcem uiuam farinæ modo contritam, ad luti consistentiam insperges, & uteris. Ad eosdem etiam usus efficax est medicamentum, quod ex sycomoro conficitur, & reliqua huiusmodi.

De membris induratis ex Galeno. Cap. III

Induratorum corporum dispositio œdematibus opponitur: è notis enim œdematum est, ut innixu digitorum cutis recedat, fossulaq; imprimatur: in duricie uero durus ptinaxq; tumor tactui resistit, magisq; ad sensus difficultatē inclinat, ut deniq; ea loca sine sensu reddanť & ad uerā ossis duriciē perueniant, nullamq; omnino curationē recipiāt: sed & pili in ipsis oriri soliti minime nutriunť, ꝓpterea exacte glabrescūt. Interdū autē inflāmationibus nimiū refrigeratis, interdū erysipelatis succedere solent, qbus medici frigidissima prolixiori tēpore applicauerint, cū tamē trāsacto principio discussoria applicari debeāt. sed q ab erysipelatis fiūt, cutis tantū duriciē præferunt: quæ uero ab inflāmationibus, etiā subiectas carnes tāto ꝓfundius occupāt, quanto inflāmationes erysipelatis profundiores noscunť. Inchoantibus ergo duriciebus & quempiā adhuc imbecillū sensum seruantibus, medicamēta induratis corporibus molliendis idonea applicare studebimus, quæ simul etiā moderate discutiāt, qualia sunt, quę materiā molliendi & diffundendi uim habēt. Nā quæ uehementer discutiūt, & sine mollitione cōfestim euacuant, primis quidē diebus tumoris molē diminuunt, residuū uero morbi insanabile efficiunt. difflatis enim tenuioribus partibus, quod exacte terreū solidissimumq; est, pertinaciter remanet. propterea ad hos usus efficacissima medicamēta sunt, quæ molliendi simul discutiēdiq; uires habēt. Primo igiť mollientibus utemur, deinde ad discutientia ꝓgrediemur, ea mollitorijs paulatim cōmiscendo. Spectādus tamē & curādi corporis habitus, & morbi status quantū excreuerit. Hæc si recte perspexeris, cōiecturalē qdem, nō tamē penitus carentē arte, peritiā habebis. Nā prima statim die mollientia applicabis, altera uero, aut tertia transacta, facile intelliges, nunquid medicamenti uim intendi, an remitti oporteat. Debēt aūt ad huiusmodi usus sicut ad reliquos quoq;, si exquisitā curandi rationem inuenturi simus, opposita medicamenta, ualidissima inq; & mitissima, apud nos præparata seruari, ut deinde diuersæ mixtiones, pro rei diuersitate confici possint. Ad dura igitur corpora mollienda caprinus bubulusue adeps accommodatur, sed sicut taurinus hircinusq;

hircinusq; ualidiores ſunt, ita hedinus, uitulinusq; imbecilliores, ac porcinus imbecilliſſimus. Quibus omnibus diſcutiendo quidẽ, ſed non molliendo præſtant leoninus, pardinus, hyæninus, & anſerinus. Gallinaceus uero inter porcinũ anſerinumq; ambigit. ſed inter medullas ceruina principatũ obtinet, deinde uitulina. reſinæ quæcunq; odoris acrimonia carent, prædictis & dicendis medicamentis admixtę lentorem præſtant, neq; propterea molliẽdi uim auferunt. utiliſſima omnium terebinthina eſt, quæ chia nuncupatur, & laricina nihil ab hac liquoris ſubſtantia differens. has pinea primo, deinde abietina ſequitur. Aridiores autẽ, quale eſt quod proprie piceum phyſema appellatur, pinguedine carentes nimium deſiccant. Ideo ad mollitoria componenda inutiles ſunt, ſed terebinthina & laricina eligendæ. brutia quoq; pix cum eiuſdem facultatis ſit, ad eoſdem uſus admitti poteſt, ſed quæ aridior eſt, mollitorijs non admiſcebimus, quemadmodum nec bitumen. ineſt & maſtichæ chiæ, non nihil mollitorij. Aegyptia uero maſticha nigreſcens molliendi quidem particeps eſt, in ea tamen maturandi diſcutiendiq; uires exuberant. Thus præterea non omnino mollitione caret, ſicut & fœnogræci ſemen. Nam & hoc elixatum mollire poteſt, quamuis thus quoq; in mollitorijs medicamentis paululum decoqui oporteat. Eiuſdem ordinis ſunt balneorum ſordes, butyrum, & althææ decoctum. media autem inter hæc mitia & ualidiſſima propolis eſt. ualidiſſima appello ammoniacũ thymiama, bdellium, præcipue ſcythicũ, quod reſinoſum eſt, & colore nigricans. ſtyrax maxime pallidus, qui calamita uocatur, deinde flauus ac pinguis. Nam chalbana & opopanax præter diſcutiendi uires, non nihil quoq; mollire poſſunt: ſicut uero opopanax diſcutiendo, ita chalbana molliendo præſtat. Talis ergo mollientium medicamentorum uis eſt. Tu uero libris occurrens, in quibus medicamenta deſcribuntur, ex his, quæ illis admiſcentur ſingulorum uires perpendes, & iudicabis, ſi modo uarias pro maioris & minoris ratione medicinarum differentias, nuper à nobis explicatas recte perceperis, ſimulq; corporum & morborum diuerſitates intellexeris, ut ualida ualidis, & mitiora debilibus applices. inter curãdum uero, affectum membrũ calido oleo præpingui fouere oportet, & glutinoſa medicamenta poſtquam appoſita fuerint, nunq; remouere, priuſq; ſponte abſiſtant. immo ſi & lauandus ſit æger, omnino permittenda ſunt. A balneis tamen medicamentoſis prorſus abſtinendum conſulimus, præſertim quibus atramentum ſutorium, alumen, uel ſulphur cõmiſcetur. Hæc enim huiuſmodi morbis præ cęteris aduerſantur. Atq; iſta quidem ingenioſis uiris, & in artis operibus aliquo tempore exercitatis ſufficere poterũt, ſed quoniam non omnes huiuſmodi ſunt, medicamẽta quoq; frequẽti uſu & experimentis probata explicare oportet, ab ijs auſpicando quæ ſummam molliendi uim obtineant, paruis etiam inflammationibus curandis idonea, quę alicuius duriciei participes ſunt. horum ſimpliciſſimũ eſt, quod Parhygrum quaſi liquidum appellat̃, & quod ex cerę, butyri, & colophonię æquis portionibus cõficitur: deinde quod ad Mnaſeam refertur, & reliqua huiuſmodi. itẽ helladicũ mollitorium, & quod diaprernes uocatur, & quod Lucio adſcribitur ad anchilopas ac cætera, quę ſimul cum ijs in hoc ipſo libro paulo inferius deſcribentur.

Chordarum copularumq; induratarum curatio ubi & de gagate ac molaris lapidis fomento. Cap. IIII

PArtium quidem induratarum mollitio ac diſcuſſio prædictis medicamentis perficitur, quæ mollitoria appellari conſueuerunt. cum uero partes quædam natura rariores, quædam denſiores ſint, neceſſe erit ſingula proprijs medicamentis priuatim indigere, propterea ad chordas & copulas ſatius iudicaui, ſi molliẽtibus medicinis aliquid adderetur, quod incidendi uires haberet. in quo ordine pręcipuum

cipuum acetum comperio. Affecto igitur membro prius relaxato, & cõgruis medicamentis præmollito, huiuſmodi fomẽtum ſæpe laudem promeruit. Acerrimo aceto lapidẽ ignitum reſtinguo, pyritin ſi haberi poteſt, ſi non habetur, molarem, ex quo molas conficiunt: deinde ad excipiendũ iniecti lapidis calidum uaporem ab aceto eleuatum copulã, chordamúe induratam apte applicari iubeo, ac ſupra ſuſpenſam huc illuc detorqueri. inde enim mirifice iuuatur. tũ denuo medicamentum mollitorium appono, paucisq́; diebus interiectis rurſus eodem fomẽto utor, nã ſæpe in ipſamet ſuſpenſione & motu induratæ copulæ, aut chordę ab eleuato uapore duricies diſſoluta eſt, ut opus ſpectãtibus magico ſimile uideretur. In principio tamen affectum membrum, non aqua, ſed oleo plurimo ſingulis diebus affatim perfundo, eligoq́; dulciſſimum oleum adſtrictione penitus carens, in quo interdum fœnogræcum, althææq́;, & cucumeris agreſtis uel cuiuſpiã talis radices decoquo. Vtor etiam nonnunq́; aceto ad reliquas induratas partes quæ pridem medicationem expertæ ſint. noui enim quædam medicamenta ex aceto cõfecta, quæ poſt mollitoria per integrũ diem apponere ſoleo, deinde rurſus mollictia admouere, paucisq́; diebus interiectis, quæ ex aceto cõficiuntur per totum diem applicare: nã uis aceti per interualla quædam locis iam præmollitis admota, craſſos uiſcidosq́; humores incidens ac ſoluens, huiuſcemodi affectus non leuiter iuuat. At ſi quis ijs tã ualde diſcutientibus plus ęquo uſus fuerit, prę cipue in ipſo ſtatim morborum principio tenuiores quidẽ partes diſcutiet, reſiduũ uero ad lapideam naturã conuerſum loco inpactũ perſiſtet, præterq́; quòd nimius eorum medicamentorum uſus etiam neruorum ſubſtantiã lædit. ideo neq́; frequenter, neq́; ab initio, neq́; duobus ſeriatim diebus ad copularum chordarumq́; duricies medicamentis ex aceto cõfectis uti debemus. carnoſis tamẽ lienis partibus induratis tuta utilisq́; eorũ applicatio eſt, ut plures alij quoq́; tumori lienis ad luteã conſiſtentiã redacti, ammoniacũ thymama cum aceto confectum adhibeant, ſæpeq́; id tantũ ad integram indurati lienis curationem ſufficiat. Ego aũt & carnoſarum partium muſculis induratis poſt mollitoria medicamenta ammoniacum illinere cõſueui, ſummamq́; inde utilitatem ſubſequutam deprehendi. atq́; id ibi quoq́; una tantũ aut altera die illinendum eſt, deinde ad mollitoria reuertendum, pluribuſq́; diebus interiectis denuo ad medicamentum ex aceto pergendum, ſiue ammoniacum ſit, ſiue quodpiam aliud mollitorium cum aceto confectum, (eſſe enim oportet mollitorium, quod cum aceto conficitur) nam deſiccantia primo quidem prodeſſe uidentur, ſed reſiduum poſtea inſanabile efficiunt. Propterea ergo inter mollitoria frequẽter hoc cataplaſmate uti ſoleo. Althæę radicem tritã, & ſubtiliſſimo cribro excuſſam, atq́; in adipe aſſumptam appono. Eſt enim ad eiuſmodi affectus medicamentum efficax. ſitq́; adeps ſi haberi poteſt anſerinus, ſin minus gallinaceus, & ſi hic quoq́; defuerit, ſuillo utemur. ſed & maluæ agreſtis ubiq́; naſcentis, folia cũ aliquo ex prædictis adipibus ſubacta utiliter adhibentur, quæ ſi moderate decoquantur crudis erunt præſtantiora. talia enim medicamenta locis iam præmollitis admota immordaciter, & tuto diſcutiunt.

De ſtrumis Leonida. Cap. V

CHœrades, id eſt, ſtrumæ nomine à ſuibus mutuato appellantur: circa ſuum enim mãdibulas adenoſi quidam globuli inueniuntur, quibus ſtrumæ aſſimilantur. ſunt qui à copioſo animalis partu nomen ſumpſiſſe putent, quoniam & copioſa earum propago eſt. Sunt autem ſtrumæ carnes ſubcãdidæ auctu faciles, intra membranã contentæ, utq́; ſummatim dicam glandulæ induratæ, unde & in collo, axillis, inguinibus ferè generantur, ubi glandulæ uaſis ſubſtratæ collocantũ: nonnunq́; tamẽ, quãuis raro, ex carne eorundẽ locorũ fiunt, quæ affinitate qua-

dam ad strumarū naturā uertitur, & materiæ adiectione exaugetur. differunt strumæ inter se, magnitudine, natura, loco, ortu, multitudine, & uasorū cōplicatione. Magnitudine, quoniā quædam paruæ, quædā mediæ, quædam magnę, quædam immensæ sunt. Natura, quod aliæ mites, aliæ maleficæ inueniantˉ. mites strumæ sine inflāmatione, sine dolore, cū mediocri duricie apparēt: neq; enim molles sunt sicut steatoma, neq; duræ, sicut fauus, sed mediā quandam inter hæc tactus proprietatē habent, tumoremq; omnino circunscriptū rotūdum æqualemq; efficiūt. maleficæ uero strumę inflāmationes doloresq; pulsantes inuehūt, tumoremq; inæqualē præse ferunt, in quo uasa prominent, attrectatuq; manuū & medicamentis efferantur. Loco preterea differunt, quoniā quędam in posterioribus colli partibus, quædā in obliquis, quædam circa guttur oriuntur. itē quædam superficiem statim sub cuti, quædā prope magna nobilioraq; uasa penitiores partes occupāt. Ortu, quòd quædam quasi suspēsa, quædam inserta oriatur, ac suspensa quidem huc illuc facile mouetur. inserta uero subnititur ualidiorū corporum impetū tolerans. Multitudine, quòd modo una, modo plures generentur. Vasorū cōplicatione, nam quædā uenas, arteriasq; implicatas habent, quædam prorsus nō habent. Paruæ igitur strumæ maioribus facilius curanē, sicut mites inflāmatis. At maleficæ sanari nō possunt. cū enim omnes huiusmodi strumæ cācerosæ ac uasis refertę sint, dū curantur erumpendi sanguinis periculū afferunt, preterq; quòd cum plerumq; penitiores inueniantur, minime abscindi possunt. uasa enim nobilia uenas, inquam iugulares, & arterias quæ carotides appellantur, malefica struma tanq; radices habet: sed pro loci ratione superficiarię profundis curatu faciliores sunt, deinde quæ in collo eueniūt, ubi tamē uocales neruos diligēter uitari oportet. multi enim strumas circa asperā cannam incidendo uocalibus neruis simul excisis reliquo deinceps uitæ tēpore ægrū sine uoce reddiderūt: nam præter eius nerui excisionē, uocalia instrumenta denudata, & inter curandū refrigerata uocis functionē uiolarūt. pro multitudine uero constat unam pluribus facilius curari posse: sicut quantū ad ortus rationē attinet, lōge citius sanātur suspensæ, quàm quæ insertæ fuerint. optima uero breuissimaq; sanabiliū strumarū curatio manuū artificio trāfigitur. In chirurgico itaq; conatu ęgrū prostratū recumbere oportet. Nā si sedeat animi deliquiū facillime incurret. ubi ergo decubuerit, cruribus inter se inuicē & ad lecti fulcra innixis caput à ministris detineaē, deinde cutis tumori adiacens, recta uel subobliqua sectione incidatur: sectio eñ trāsuersa collo inutilis est, cū uasa & nerui recta porrigantur. neq; unico impetu tota cutis crassitudo secetur: nihil enim uiolēte fieri uolumus. atq; in paruis quidē tumoribus simplex sectio ducet: in maioribus uero cutim ad myrtei folij figurā abscindes, tum uasa paulatim denudata sepones, quæ cū naturali carne cādidiora sint, facile discernētur: postea sectionis labia uolsellis uehemēter dilatari oportet, strumamq; digitis, & scalpri capulo decorticare: quæ si inserta fuerit summa attētione opus tractandū est, ne per incuriā eruptio sanguinis fiat, propterea in agēdo unum tantū labiū sectionis uolsella extēdatur. Et ita sensim à cōnexis corporibus scalpelli acie separetur, cumq; ab uno latere cōnexio soluta fuerit, in altero idē penitus repetatur, deinde tota basis diligēter propter neruos, & subiecta uasa excidatur. In strumis uero circa alas & inguina cōtingentibus, ob cutis reduplicationem sectio trāsuersa ducitur. Peracto opere si sanguis erūpat, præsidia sistendo sanguini superius descripta applicanē: sin sectio incruenta pstiterit, thuris polline repleatur, linamētaq; imponanē, ac pro linamentorū custodia lana uino madescēs alligetur. Postridie permissis ligamentis locus uino & oleo perfundatur, quod usq; ad tertiā uel quartā diē repetetur. Deinde soluatur, studiumq; puri faciendo impendatur, & curatio reliquis

G 2 ulceribus

ulceribus communis adhibeatur:repurgando autem,incarnando,& cicatrici tuto inducendę, theriaca efficacissima est.at strumas inchoantes,tum in pueris,tum in his qui manuum opus effugiunt,medicamentis dissoluere discutereq; enitemur, atq; earum medicatio ei similis est,quam de duriciebus paulo supra diximus.primo enim mollire,deinde discutere oportet. Emplastrum ad strumas, Sordem palestræ à parietibus derasam,& probe subactam super linteolo extendito,& applicato. Aliud Laserem, uel calcem uiuam cerato ligustrino, aut irino exceptam apponito. Aliud Sulphuris & chalbanæ par pondus resina assumito,uel lumi testam ex aceto terito,& tanq; ceratũ conficito,uel corticem radicis mandragoræ ligustrino,aut irino cerato excipito, quod quidem efficacissimũ est. Aliud pus à strumis educens. Sandaracham cum adipe,uel calcẽ cum seuo caprino, aut bubulo,uel nasturcium cum cerato apponito. Aliud Succũ præcipue cyrenensem,aut si is haberi non potest, laserẽ cum melle attico ad cerati cõsistentiam illinito. Aliud ad frangendas strumas. Pumex ex aceto tritus strumas frangit, & desiccat. Aliud Nasturtij semen & lomentum cum aqua subigito, & bis singulis diebus illinito. Et post fractionem,eodem usq; ad exactam sanitatem utitor. Aliud Vrticæ semen è uino tritum, frangit,repurgat,incarnat, & ad cicatricem ducit. Aliud Grossos præcipue caprifici cum axungia apponito.omnem enim tumorem discutiunt. Aliud Recrementum ferri cum oleo, aut bdelliũ pingue cum melle super linteolo extendito, & applicato.Deinde quinq; diebus translactis dissoluito,& spongijs locũ foueto, cauendo ne oleo inquinetur.Oportet autem bdellium super prunis cũ melle subigi,& optime dilatari, atq; deinceps applicari. Aliud Psyllij,lomenti,seminis urticæ, par pondus cum pice liquida assumito,& utere. Aliud Ostreorum testas ustas & minutissime tritas inspergito,ubi prius loco uinum insufflaueris,idq; iugiter repetito.Emplastris etiã utemur,quæ paulo infra describentur,sed quod ex achate lapide præparatur suppurando,frangendo, & prorsus sanando utilissimũ est, & quod Pardalis appellatur, superius ad curandos hydropicos explicatum. Strumis præterea laborantes usu uiperarum, sicut & de Elephantiacis prædiximus,mirifice iuuantur, & si laserem ad ciceris quantitatem singulis diebus ieiuni potauerint.aluum etiam facilem reddi tenuemq; uictum adhiberi oportet,uomitumq; assidue prouocare, & per os pituitam ducere,caputq; desiccare,ac cataplasmata sincipiti applicare,quæ mediocres pustulas in cuti excitare possint, ueluti capparis radix cũ polenta, ac reliqua huiusmodi,smegmatisq; eiusdem facultatis & puluisculis uti.

De bronchocela,id est,gutturis ramice. Cap. VI

Bronchocele,id est,gutturis ramex appellatur tumor in gutture eueniẽs,omnis enim tumor apud antiquos cele,id est ramex nuncupabatur. nomen igitur morbi commune est,sed species eiusdem differunt.Nam quidam meliceridès, id est,mellis similitudinẽ gerens,quidã steatodes quasi adiposus,quidã atherodes quasi pultaceus,quidã cancerosus uocatur.Interdũ & ob locale aneurisma, id est, uasorũ dilatationẽ gignitur, quemadmodum frequentissime ex partu contingit, quando in uehementissimis doloribus puerpera spiritum uiolente detinuerit,constatq; huius loci aneurisma insanabile esse,quemadmodum & scirrhum ac maleficum insignisq; magnitudinis tumorem. sed reliqui omnes manuũ operi & medicamentis cedentes facile sanãtur:manuũ uero opus adhibebitur,quod præsenti tumori cõueniet,siue meliceris,siue steatoma, siue atheroma fuerit. Cæterũ quæ gutturum ramices per halitum digerunt, sunt bdellium cum melle tritum,calx cum axungia,laser cum sulphure,lixiuium cum melle, fimus caninus cum aceto. Aliud Calcem uiuam, ammoniacum, bdellium, testam clibani ustam,æruginem

ginem, sulphur uiuum, pari pondere ex aceto terito, & cum axungia aut terebinthina excipito, & applica. Aliud Adamantis, ad gutturosos. Gallarum unc.i. lapidis pyritidis drac.iij. pyrethri drac.ij. nitri drac.i. silphij drac.i.s. sandarachę, terebinthinæ, sing. drac.ij. ceræ, picis, sing. drac.iij. axungiæ antiquæ drac.ij. aluminis liquidi unc.i. aridis è uino & sapa tritis, liquabilia admisceto, & utere. Aliud. Spumæ argenti, æris usti, sing. drac.viij. olei antiqui drach. centum, resinæ piceæ, drac.xl. chalbanæ, ammoniaci thymiamatis, sing. unc.i. aluminis scissilis, pollinis thuris, sing. drac.iiij. oleum cum spuma argenti decoquito, & medio decoctionis tempore æs tritum inspergito, bullireque sinito, donec inquinandi finem fecerit, deinde quæ liquari debent, liquata adijcito, denique ut ab igne sustuleris, pollinē & alumen imponito, & utere. Aliud Silphij, similaginis, sing. drac.viij. calcis uiuæ drac.xvi. sandarachæ drac.xij. mellis quod sufficit, cōfice & applica. Ad œdemata uero quæ sub mento oriuntur, irim illyricam ex aqua trita adiecta rubricæ portiuncula ter singulis diebus illinito. est enim medicamentum insigne.

De atheromatibus & meliceride ex Leonida. Cap. VII

ATheroma, est tumor concolor, indolens, in neruosa tunica segnis humoris molem collectam continens, atheræ, id est, pulti similis, quæ ex farina decocta conficitur, & interdum in Atheromatibus simul cum humore pultacco lapidosa quædam duraque corpora, & alia tanquam sulphuris ramenta inueniuntur, nonnunquam tanquam mansa gallinarum ossicula, sæpe tanquam pili complicati tacti occurrunt. estque tumor atheromatis specie & figura oblongus, sublatus, compressu digitorum ob humoris crassitudinem tarde retrocedens, nec minus remotis digitis tarde regrediēs. meliceris autem neruosa tunica est, tenui humore uelu ti melle referta, simili modo dolore carens, ab atheromate figura, & humoris substantia differens. nam & figura rotundior est, & humoris substantia tenuior. Ideo huius tumor magis extenditur, pressuque digitorum celerrime cedit, & amotis digitis pari celeritate ad situm pristinum redit. Chirurgici uero operis ratione nihil interest, siue pultaceus, siue melleus, siue feculentus, siue cuiusque substātiæ humor contentus fuerit. In manuum enim actione una nobis intentio perpetua est, ut tunicam quæ humorem continet auferamus. sed illud reminisci oportet, tumorum quosdam suspensos esse, & ad quemlibet motum expositos, facileque curabiles: quosdam contra insertos, motui ineptos, & in chirurgico opere summam diligentiam requirentes, propter sanguinis eruptiones & neruorum punctiones imminentes. nonnulli enim imperiti chirurgi ab huiusmodi tumoribus etiam subiacentes neruos absciderunt. Ad manuum itaque opus accessuri, ægrum in sella locabimus. & si paruus tumor fuerit, simplicem sectionem ducemus, quemadmodum in strumis prædiximus. sin maior ad myrtei folij figurā, pro tumoris ratione adiacentem cutim abscindemus: sed neque hic uno impetu tota sectio ducenda est, ne temere tunica humorem continens dissecetur, & humor euacuetur. si enim euacuabitur, & tumor deciderit, tunica difficulter excoriari curarique poterit. Ergo impenso studio tunica paulatim excorianda curandaque est, nihilo humoris circa basim omisso, ne morbus reuiuiscat. post tumoris autem curationem, labia sectionis colligimus, quæ si plus æquo laxa euersaque appareant, tunc redundantem cutim abscindimus, deinde suturis labia connectimus. Illud quoque animaduersione dignum, si huiusmodi tumor in capite euenerit, post humoris curationem membranam os ambientem secandā, caluariamque diligenter abradendā esse. peracta uero chirurgia in paruis quidem tumoribus cum paruam sectionem fecerimus, nullaque difficultas uerenda sit, illico post suturam splenium glutinatorium ad inflammationes

mationes idoneum alligabimus. Quæ uero dum adhuc cruenta sunt glutinari non licet, in his ex maioribus interuallis futuras fieri oportet, ut oblonga sectionis figura reddatur. Tum linamenta applicantes puri deinceps generando studebimus, quemadmodum prius in loco de abscessibus declarauimus. in his autem, qui chirurgicum opus recusant ad discutiendum tumorem congruis medicamentis utemur, qualia sunt huiusmodi. Emplastrũ ad meliceridas Passularum exemptis acinis lib. i. cymini contritissimi unc. vi. nitri unc. iij. omnia simul in mortario subacta conficito, & alligato, & si tensiones quæ à constrictione euenerint sint remittendæ in ceratum excipito, quod ex oleo sicyonio & pauca masticha præparatũ fuerit. Aliud ad meliceridas & fauos conferens. Squammam & pollinem pari pondere ad malagmatis formam subigito, & applicato. Aliud ad meliceridas & steatomata. Ceræ, terebinthinę, squammę, sing. unc. ij. sulphuris uiui, nitri sing. unc. i. radicum aridarum cannabis agrestis drac. xxxv. & si defuerint, aristolochię tantundem, olei antiqui lib. i. radices tribus diebus præmadefactas & contusas in oleo decoquito, donec torrefiant. Deinde illis abiectis oleo cætera quæ liquari debent, liquata admisceto, postea arida prius ex aceto trita imponito, & utere.

Aliud discussorium ad meliceridas. Salis ammoniaci, spumæ argenti, cerussæ, singu. lib. i. ceræ, terebinthinæ, chalbanę, opopanacis, singu. unc. i. rubricæ sinopicæ unc. vi. aceti heminam. spumam argenti, cerussam, & sal contritissimum simul decoquito, deinde rubricam prius ex aceto tritam iniicito, & cum uniueris liquabilia, postremo omnibus simul confectis & refrigeratis opopanacem & chalbanam aceto soluta admisceto & utere. Aliud ex oniscis confectum ad strumas, & meliceridas, quod etiam cicatricem inducit. Oniscos sub hydrijs repertos ducentos, ostreorum ustorum drac. iiij. rubricæ sinopicæ drach. viij. terebinthinæ lib. i. ostrea & rubricam singula seorsum primo, deinde simul terito, tum oniscos adhuc uiuentes, adiectos, simul iterum tundito, quæ postea in terebinthina super calido cinere paulatim decoques, donec inquinandi finem fecerint, sublatumq; ab igne medicamentum in mortario conficies cutiq; illines, ac die quinta exsolues, poteritq; locus subinde colui.

De steatomatibus. Cap. VIII

Steatoma est pinguedo præter naturam ob localem proprietatem exaucta, molem habens concolorem, & tactu lenem, in principio quidem pusillũ, sed temporis progressu ampliatur. Pleraq; uero steatomata in basi latiora sunt, raroq; inueniuntur, quæ angustiorem basim & apicem latiorem habeant. differt à struma steatoma, quod tactui mollius offeratur, qua nota etiam à meliceride & atheromate distinguitur. id enim plenum ac solidum est, pressioniq; digitorum minime cedens. curatur & hoc chirurgico artificio, ita ut in agẽdo pro tumoris magnitudine sectio ducatur, aut simplex aut ad myrtei folij similitudinem, libereq; hic cutim incidimus. neq; enim sicut in atheromate, & meliceride, tunicæ perforationem ueremur, nam pinguedo etiam si secetur, nõ effluet. At illud non omittendũ, quod in strumis quoq; prædiximus, si steatoma suspensum fuerit, in circuitu & subter excoriari oportere. In circuitu quidẽ scalpro, subter uero digitis excoriãdo. Insertũ uero in ambitu & subter esse incidendũ. peracta incisione uulneris labia, ut rectius glutinenẽ, suturis colligemus: aut linamẽta profunda imponemus, & curationẽ generando puri idoneã adhibebimus. Ad steatoma uero cuius apex latus & basis angustissima tenuissimaq; fuerit, omissis reliquis superuacuis totũ à basi amputabimus, ita enim chirurgicũ opus expeditissimũ erit, & ulcus paruissimũ planumq; reddetur, & curatio breuissima cõsequetur. Præterea steatomata, ut ferunt, discutiũt, bouis oculi flores cũ cera & oleo antiquo subacti, & ciclamini radix

eft axungia ueteri excepta. sed & emplastris paulo ante ad meliceridas descriptis utemur, præsertim quod è sulphure & nitro cōficitur, & similia paulo inferius describenda.

De ganglio ex Philagrio. Cap. IX

GAnglium est nerui tumor plerunq; à percussione uel impulsione præcedente, & raro sponte proueniens, manuum radices & palmas pedumq; plantas frequentius occupans, rarius cubitum & caput, nonnunq; & quamlibet corporis partem. quantum ad eius notas attinet, occurrit tumor inæqualis sensum in compressu excitans, differtq; à meliceride & atheromate tumoris inęqualitate, & renitentia, & quod sicut illa orbiculatim non transferatur, sed dextrorsum tantum & sinistrorsum pro nerui situ flectatur. A ganglijs autem chirurgicū opus arcemus, pręsertim si in manibus aut pedibus euenerint, sed medicamentis tantum curabimus: ammoniacū enim prope ignem, ad emplastri consistentiam emollitum illinimus, deinde laminam plumbeam tumori æqualem superponimus, & ne hinc inde labatur arctis uinculis in medio constringimus. Iam uero diebus aliquot transactis ubi prius ganglium emollitum nouerimus, nihil ægro præfati statim sublatis uinculis dum adhuc locus incalescit, pollicē dextræ manus ganglio insigimus, ac reliquis quatuor digitis membro innitentibus uehemētissime comprimimus, & ganglium confestim dissoluitur. utere etiam mollitorijs emplastris, pręcipue eo, quod ex psyllio, pice, masticha nigra, fimo columbino, & malua agresti conficitur. utere & Lucij malagmatibus ad angylas. sed id quoq; ad hos usus cōuenit, Cerussę, olei antiq, resinę piceæ sing. lib. i. ceræ unc. ij. ammoniaci thymiamatis, chalbanę sing. unc. unā. cerussam cum oleo decoquito quousq; inquinandi finem fecerit, deinde tritum ammoniacū, postea resinam piceam, & ceram, postremo chalbanam præmollitam conijcito. Alij resinæ quidem piceæ unc. v. ceræ autē unc. iiij. imponūt.

De aneurismate. Cap. X

ANeurisma in qualibet corporis parte fit, sed in gutture frequentius, ubi eius causa gutturis ramex producitur, idq; præcipue mulieribus à partu ob spiritum uiolente detentum euenit, sed & in capite circa arteriarū loca, & in reliquo corpore, ubi arteriæ uulnerantur, sicut quando imperiti medici cubiti uenam secturi simul & subiacentē arteriam incidunt. omnino autem aneurisma generatur, uel quod sanguis & spiritus ab arterijs excolentur, uel quod arteriæ aperiātur, uel frangantur, sanguis uero & spiritus paulatim excreti sub cuti colliguntur. Notæ, quæ aneurisma consequūtur sunt, tumor seu paruus, seu magnus, concolor, indolens, egregie mollis, spongiositatis cuiusdam imaginem præferens, atq; ita digitorum pressioni cedens ut propè euanescere uideatur, sed rursus amotis digitis uelocissime rediens, quod in menti aneurismate & reliquis quæ sine uulnere fiunt, præcipue euenire solet. at ubi arteriæ uulnus præcessit, ac deinde coalescente cuti aneurisma accessit, tumor non eodem modo mollis occurrit. Quoniam sanguis copiosior spiritu est qui grumescit & tumorē extendit, atq; hactenus quidem de Aneurismatis notis. Quantum uero curationi attinet sciendum à chirurgis deplorari, quod gutturi, aut capiti accidit: simul enim cum aneurismatis sectione irreuocabilis abundantissimaq; eruptio sanguinis ingruit, cum quo simul etiam uitalis erumpit spiritus, ut homo sæpe in manibus medicorū deficiat. sed aduersus aneurisma, quod in cubiti cauitate contingit, ita enitemur. primo arteriam desuper ab axilla ad cubitū per interiorē brachij partem delatam signamus, deinde in eadem interiori brachij parte simplicem sectionem tribus aut quatuor digitis inferiorem axilla per longitudinē ducimus, ubi maxime tactui occurrit arteria: qua paulatim denudata deinceps adiacentia corpora sensim excoriamus, & separamus, ipsamq; arteriam cæca uolsella subinde attrahentes duobus fili uinculis exquisitissime con

In gutture ramex ex aneurismate praecipue in mulieribus a partu.

A chirurgis deploratur, a hoc parte gutturis ...

Curat. aneurismatis in cubito

stringimus, mediamque inter duo uincula abscindimus, sectionemque polline thuris repleta ac linamentis impositis congruas ligaturas adhibemus: postea tumorem in cubiti cauitate tuto secamus, nihil amplius eruptionem sanguinis ueriti, tum grumis recte euacuatis, arteriam unde sanguis emanabat perquirimus, quã inuentam uolsella attrahentes, sicut priorem cõstringimus, rursusque thuris polline sectionem replentes puri generando studium impendimus. Ad gutturis autem aneurismata emplastrum è cupresso inferius inter discussoria medicamenta describendum utiliter adhibetur.

De fauis. Cap. XI

FAuus crudum distillansque ulcus est, quod adiacentẽ cutim corrumpit, & perforat, unde tenuis sanies melli similis emanat, propterea tum foraminũ figura, tum excreti humoris specie fauus uocatur, ac iugiter in musculosis locis, in articulis, & pedum plantis contingit, nec raro sextam colli uertebram occupat, nõnunquam & costas inuadit. Qui uero in capite generatur, reliquis partibus primo, deinceps caluæ quoque putredinem impartitur. Morbum igitur inchoantem subscriptis medicamentis curare enitemur. Quibus deuictis partes corruptas præcipue capitis amputare licebit, deinde membrana os ambiente dissecta, os caluæ abradere, tum ferreis cauterijs labia sectionis in ambitu exurere, à calua penitus abstinẽdo, quod etiam in reliquis diuturnis ægritudinibus fieri debet. postea medicamenta ad depascentias descripta applicabimus, quale aridũ est quod ex charta combusta conficitur, & pastillus è fuccida lana, ac reliqua huiusmodi: lenticulam etiam elixam cum malicorio, aut oliuæ folijs illinemus. Repressa depascentia curationem cæteris ulceribus cõmunem adhibebimus. Hæc uero incipientibus fauis idonea sunt, Sulphur & farinam cum mulsa decocta illinito, uel adipis porcini terebinthinæ & mellis portiones æquas ad congruam consistentiã decoctas apponito. at ubi aperti fuerint, sulphure uiuo cum pice liquida mixto utere, aut erui farinam cum melle illine, aut squammæ, pollinis thuris, passularũ par pondus terito, & applica. Ad latiores autem fauos ficus optime tritas apponito: ego autẽ lenticulam cum malicorio elixam & cum melle subactissimã illinire soleo, & si inflãmatio adsit, modicum panis adijcio. Deinde remissa inflãmatione malagma helladicum applico, aut malinum Serapionis uel Pasionis, aut quod Venus appellatur. medicamentũ autem huic morbo applicandũ mollius esse oportebit, propter molestias quas durum afferre solet: si ergo durum sit, cum oleo molliendum erit.

Emplastra ad cruenta ulcera glutinanda & quæ polychresta, id est, ad plurimos usus uocantur. Cap. XII

ATractylis quam quidam androsæmon uocant, herba est aculeata liquorem sanguineũ reddens, si folia eius cõfricentur. Hanc tu spinam radicitus euulsam, & in umbra exiccatam terito, & subtilissimo cribro excutito, sumitoque eius unc. iiij. colophoniæ unc. xviij. olei dulcis unc. iiij. æruginis unc. ij. ceræ unc. viij. colophonia oleo & cera liquefactis & excolatis, æruginem primo, deinde herbam tritam & cribratam adijcito, tum omnia simul in frigidam aquam coniecta, diu manibus subigito, finitoque per totam noctem in eadem frigida madescere, ac deinceps ad cruenta uulnera in quacunque corporis parte sint, reseruato, siue in infantibus, siue in adultis fuerint. confert & ad antiqua ulcera, ad excisiones, percussiones, suggillationes, & ad dolores qui ob frigus euenerint. item crustas, & cætera quæ in ulceribus difficulter purgãtur, ocissime exterit, leprosisque affectibus & uitiliginosis medetur. Femur enim cuiusdam ad penitissimos usque recessus impetu ensis dissectum, ita ut sectio ab exteriori capite incipiens, usque ad inguen descenderet, cum quatuor mẽsibus decubuisset æger, neque glutinationis initium appareret, hoc ego medicamento conglutinaui. Tibiam præterea alterius à poplite usque

ad tali

ad tali articulum uulneratã, inflãmatione prius cum cataplaſmatẽ mitigata, quod ex lomento, paſſo, mulſo & roſaceo confecimus, intra paucos admodum dies ſanitati reſtitui. Ego autem, inquit Philagrius, cum Iſide emplaſtro antiquos ſinus; qui tamen ſine inflãmatione eſſent, purgatos prius, & uino mulſo ablutos, ad firmandas .ſ. excitandasq́ naturales facultates, quas deinde glutinationi faciendæ magis paratas haberem, feliciter ſanaui. Illud uero conſtat, fiſtularum ſinuumq́ ligamẽta à ſuperioribus partibus ad inferiores moderata cõſtrictione ducenda eſſe, ut humores in cauitatibus detenti ad ulceris orificium exprimant. Viride Andromachi hecatondrachmon appellatũ, Ammoniaci thymiamatis drach. viij. ſquãmæ drach. xij. pollinis thuris drach. xvi. reſinę piceæ drach. xij. adipis uituli drach. xiiij. terebinthinæ drach. viij. ceræ drach. xxx. olei drach. viij. aceti quod ſufficit. Hoc magna uulnera glutinat, ſordida ulcera abſtergit, craſſaq́ eorum labia emendat, ſinus contrahit, diſcutiendi repercutiendiq́ ui pollet, & cum cerato per linamenta accurate impoſitum concaua ulcera incarnat. Viride quod Iſis uocatur à nõnullis Hermoni ſacerdoti inſcriptum. eſt autem plurimi uſus, & ad omnia uulnera præcipue capitis cum oſſis fractura idoneum: ſine enim caluæ perforatione confeſtim ſanat. confert & ad punctiones, ſurculosq́ infixos, ad hominũ & canum morſiones, ad uiperę, ſcorpionis, marinorumq́ draconũ, & turturũ uenena, & ad ſinuum fracturas cum uulneribus cõtingentes, tutiſſime enim & celerrime tophaceã ſubſtantiam, quã poron uocant, oſſibus fractis obducit. delet fiſtulas recentes, & antiquos ulcerũ receſſus, ſinus omnes, panos, & parotidas, mammillarũ, axillarumq́ abſceſſus prohibet primo ne fiant, deinde ſi facti fuerint, quamocyſſime ſanat, ubi eos ad commodum ſaniei defluxum inciderimus. Idem ſtrumas intra tunicas ſuppurans protinus curat, fronti illitum oculorum deſtillationes ſiſtit, ſuggillationes delet, gangrænas reprimit, putredines expurgat, prorſusq́ ad omnia medicamentum efficax eſt, quod ita habet, Ceræ drachmas centum, colophoniæ drach. ſexaginta, ſquammæ æris rubri, æris uſti, ſalis ammoniaci, æruginis, ariſtolochiæ, thuris, ammoniaci thymiamatis, ſing. drach. octo, aluminis drachmas ſeptem, aloes, myrrhæ, chalbanæ ſing. drach. xij. olei libram unam, uel ut alij unc. vi. aceti quod ſufficit. hactenus quidem de eo quod abſolute Iſis uocatur. Iſis uero quæ Epigoni priuatim inſcribitur, etiã radicis aridæ centaurij drach. viij. aſſumit, qua Galenus omnino ſe uti affirmat. ſola enim centaurij radix ſeorſum ſumpta, & ad minutiſſimi pulueris formam trita, maleſica ulcera ſanat. metallica igitur cum aceto exquiſitiſſime in mortario ſubiges, ac reliqua arida teres, & cribro excuties: deinde his quæ liquari debent, colliquatis adijcies, omniaq́ ſimul in mortario conficies. quo poſtea medicamento interdum puro, interdum diluto uteris. Ad ulcera enim ſordida, ſit quidẽ huius medicamẽti pars una, roſacei uero cerati liquidi partes duæ: ſed ad ea quæ pauca abſterſione indigent, ſit medicamenti pars una, cerati partes tres. Aliud Machærionis inſigne, & ad plurimos uſus idoneum, quod prædictis omnibus congruit, ſed & recentia uulnera glutinat, & ſine inflãmatione conſeruat, præſertim quæ contuſionem annexam habent. rabidi uero canis morſibus illitum & aſſidue mutatum ſummo præſidio eſt. facit & ad phagedænicas depaſcentias, ad aurium pudendorũq́ ulcera: oſſa denudata incarnat, & cum roſaceo narium ulceribus medetur, quod ita habet, Ariſtolochiæ, chalbanæ, æruginis, opopanacis, iridis, ammoniaci thymiamatis ſing. drach. vij. terebinthinę drach. i. s. olei omphacini lib. vij. s. chalbanam cum dimidio olei ſuper carbonibus colliquato, & terito, deinde olei reſiduum cum cera & terebinthina decoquito, opopanacem uero in aceto dilue, poſtea reliqua contrita admiſceto, & omnia ſimul conficito, & utere. Cephalicum ex herbis cõfectum ſine perforatione ſquammas auferens, &

ossa corrupta educens: ossibus autem prius derasis inspergi oportet. Idem recentia uulnera & depascentias linamentis impositū repurgat, & cum rosaceo cerato incarnat, atq; una quidem medicamenti pars, duæ uero cerati cōmisceantur. facit & ad carcinomata & putrida ulcera, lepras extent, dothienas dissoluit, strumas ad suppuratione ducit, & putredinem euacuat. congruit podagricis, & eorum callos discutit, quod ita habet, Anagallidis ceruleum florem habentis, cornuti papaueris, foliorum uiridium hyoscyami, foliorum marrubij recentis sing. drach. lvi. squāmæ drach. xxv. pollinis thuris drach. xx. resinæ piceæ drach. xvi. aloes drach. vi. aluminis scissilis, & rotundi, ammoniaci thymiamatis, salis ammoniaci sing. drach. iiij. ceræ drach. xx. olei antiqui unc. xxiiij. aceti quod sufficit. herbarum folia in pilam coniecta leuiter pinsito, ut contundantur tantum, neq; succus exprimatur, deinde in mortarium translata ad ultimam minutiem redigito, & in alio mortario squammam, pollinem thuris, resinam piceam, alumen, aloem, sal, ammoniacū thymiama sub sole ad glutinis consistentiam terito, tunc commixtis herbis omnia simul subigito, & quæ liquari debent liquato, & rudicula uersato, ac deradito, deinceps cum cæteris in mortarium coniecta conficito, & utere. Emplastrum hestia appellatum nomini respondens, quod etiam drachmarum D X V I. inscribitur, & ad Nechepsonem regem refertur. confert præ reliquis ad omne uulnerum genus, ad neruorum punctiones priuatim sufficiens, omnem oculorū destillationem pro glutinamento appositum reprimit, facit ad uenenosorum animalium ictus uenenum exugendo, ita ut emplastro adhærens uenenum inueniatur. Item depascentias, fistulas, maleficaq; ulcera prę cunctis omnibus repurgat, ad cicatricemq; ducit, narium ozenas cum aceto emendat. Egregie uero facit ad strumas & ad duros abscessus: aut enim discutit, aut perfringit ut admireris. uaricibus medetur, sagittas, & surculos euocat, quod ita conficitur. Spumæ argenti, ceræ sing. drach. lxxiiij. terebinthinæ drach. xvi. aristolochiæ, propoleos, chalbanæ sing. drach. xx. æruginis drac. x. gallarū, radicis chamæleontis nigri, sing. drach. xxiiij. olei sext. iiij. adipis uituli drach. xlviij. aceti drach. xxiiij. succi brassicæ drach. viij. serapiadis, quam triorchin uocant drach. xvi. succi medullæ arundinum drach. xij. oleum, argenti spumam, & adipem simul decoquito, quousq; rite uniantur. deinde ceram, resinam, chalbanam, propolim, prius cum modico ceræ in mortario tusam seriatim inijcito, atque ut ab igne sustuleris, aristolochiam, gallam, radicem chamæleontis addito, æruginem uero cum succo & aceto tritam reliquis, ubi iam tepuerint, postremam admisceto, omniaq; simul in mortarium coniecta conficito, & manibus commollito, & utere tanquā admirando. Aliud ad cruenta uulnera glutinanda Purpura inscriptū. Spumæ argenti, olei dulcis, sing. libras duas, picis, ceræ, colophoniæ sing. unc. xvi. radicis symphyti ad ultimam minutiem redactæ, & cribratæ unc. ij. sanguinis draconis tantūdem, aquæ marinæ unc. xx. oleum, spumam argenti, & marinam aquam simul decoquito, quousque inquinandi finem fecerint, deinde quæ liquari debent, liquata adijcito, atq; ubi ab igne sustuleris, draconis sanguinē, symphytumq; imponito, & conficito: ac ubi refrixerint manibus subigito, & pastillum formato. Sanguis uero draconis in India ex herba dracontia colligitur. Phœnicinum Galeni. Spumæ argenti contritissimę lib. iij. adipis suilli absq; sale antiqui & liquati lib. ij. olei antiquissimi lib. iij. chalcitidis crudæ unc. iiij. spumā argenti tritam & subtilissimo cribro excussam, rursus in mortario cum chalcitide exquisitissime conteres, deinde oleum in sole cōmisceto, ut liquidum medicamentum persistat, tum adipem exemptis fibris in mortario tusum, ut exacte liquari possit, liquabis, & excolabis, donec purissimū reddatur, cuius ita præparati libras duas in mortario diligenter cum cęteris cōmiscebis. Deinde omnia simul in lebetem con-

iecta

secta decoques cum palmea spathula iugiter agitãdo, eritq́ tibi unus è maioribus ramis ad hunc usum parandus, cuius parte crassiori ad agitationem pro spathula uteris, partem uero subtiliorem exempto cortice purgatã & in tenues partes dissectam, in medicamentũ conijcies, ut ibi succus eius excoquatur, nec nisi eo tempore inijci oportebit, quo medicamentũ mediocrem cerati consistentiã habuerit. si enim statim à principio conieceris, succus nimia decoctione absumetur, quẽ ob uim eius adstringendi, maxime adesse uolumus. quin & spathæ ipsius, qua medicamentũ uersatur pars infima, decoctionis feruore arefacta, abscidenda abijciendaq́ est, & residua utendum, atq́ idem frequentissime repetendum. Vbi uero medicamentũ inquinandi finem fecerit, priusquã nimis arescat, ab igne auferri oportebit, & ablatis omnibus rami frustulis, quæ prius iniecta fuerant agitari, donec frigescat. deinde in mortariũ coniectum & manibus emollitum, in magnum pastillum redigimus, quo postea ad cruenta uulnera & ulcera quæ male coalescunt, utemur, atq́ oleo diluentes in sinus fundemus. conuenit & membris omnibus inflammatis, & podagris, quo tempore uehementes dolores non urgent, qui irrigationibus & fomentis mitigatorijs indiguerint, item & inguinibus, panis, inustionibus, pernionibus, contusionibus, & omnibus à destillatione morbis medetur. quod si sex chalcitidis uncias inieceris, longe efficacius erit ad ampla uulnera glutinanda, & ad cicatricem ulceribus inducendam, quæ male coalescunt, sed non ita inflãmationibus congruet. in dissoluendo autem medicamẽto hæc tibi proportio seruanda est, ut medicamentũ paulo pus olei qualitatẽ excedat, præsertim æstiuo tempore, ut sit medicamenti quidem unc. x. olei uero nouem. Emplastrũ bicolor: æris usti unc. iij. aluminis scissilis unciam unam, colophoniæ, adipis porcini recentis, ceræ sing. libram unam, aceti quod sufficit. Emplastrum ex hydrelæo. Spumæ argenti cõtritissimæ, olei sincerissimi, aquæ puræ sing. lib. ij. argenti spumam cum aqua & oleo in mortarium coniectam exquisitissime unito, deinde super prunis fumo carentibus iugiter uersando decoquito, donec inquinandi finem fecerit. Habet hoc moderate refrigerandi uires, propterea membris ulceratis nihil influere sinit; quodq́ iam defluxit ad propinquas partes repellit, qua ratione etiam desiccat, ulcera ad cicatricem ducit, & discutit. utimur eo ad mulierũ, infantium, eunuchorum, cæterorumq́ corpora, quæ molles candidasq́ carnes habuerint, quod adeo glutinosum efficitur, ut ne lotum quidem abstergi possit: sed ulceribus ad cicatricem ducendis maxime confert, ut applicatum medicamentũ multis subinde diebus impactum persistat, cuius facultatis id quoq́ est quod parhygrum appellatur, & reliqua huiusmodi. Emplastrum è uino & oleo. Spumæ argenti libram unam, uini & olei sing. libras tres. spumam argenti in mortario octo diebus sub canis feruore è uino antiquo ad dulcedinem uergente subigito, tantum uini instillando, quantum exiccari possit, atque ubi trita exaruerit, oleum & uinum conijcito, ac simul conficito, deinde assiduo uersatu decoquito, quousq́ inquinandi finem fecerit, & utere. Quod ego medicamentũ oleo diluens, quemadmodum phœnicinũ ad ulcerosos affectus adhibui, sinusq́ glutinaui, & femur antiquitus induratum sanaui, optimumq́ omnino ad uulnera cruenta quæ inueterauerint, experimento deprehendi. Ad sinus uero & duricies solidum, sicut se habet, apposui. Emplastrũ ex oleo & aceto. Spumæ argenti contritissimæ libram unã, olei antiquissimi libras tres, aceti albi acerrimi tantundem ad mitissimũ ignem assiduo agitatu decoquito obseruãdo ne grumescant, finitoq́ ut integrum diem bulliant quousq́ nigrescant & splendeant, enitendumq́ est ut decoctum medicamentũ uere non inquinet, facile enim imperitos fallit. nam si in frigidã aquam funditur, durissimũ statim euadit, sed postea digitis diutius subactum remollescit, relanguet, ac rursus inquinat.

D i

ergo

ergò non prius ab igne remouebis quousque compertum habueris non amplius inquinaturũ. habet autem hoc supremas exiccandi uires, ideo cruēta uulnera glutinat, ulcera curatu difficilia & fistulas inchoantes sanat: ego enim cum eo fistulam pueri à parotide exortam sanaui, quæ semestris existens usque ad mandibulæ articulum peruenerat: sed & mulieres & adolescentulos eodem præsidio curaui, induratosque musculos remollijt. tribus autem diebus transactis dissolui oportet, nouumque iterum applicari, & inde post tres dies rursus dissolui. Ruffum uero Galeni quod Harmonia appellatur supra descripsimus, ubi de ulceribus maleficis egimus.

Aliei Ruffum ad cruenta uulnera sinuum glutinatorium, inflãmationes sedans, durities ac strumas discutiēs, plurimo rosaceo dilutũ caua ulcera priuatim replet, sordida abstergit, & ad cicatricem ducit. Ceræ libras duas, chalbanæ, œsypi, terebinthinæ, propoleos, pollinis thuris, rubricæ sing. uncias duas, aceti libram unam. Spumã argenti sub æstiuo sole ex tribus aceti libris terito, quousque acetum absumatur, deinde oleo adiecto & duabus reliquis aceti libris simul decoquito, donec inquinandi finem fecerint, tum quæ liquari debent liquata & excolata inijcito, & cõmisceto, atque ubi ab igne sustuleris, pollinem thuris, rubricamque ac chalbanã, utranque ex aceto tritam imponito, & omnia simul conficito, demum ubi refrixerint manibus cõmollito & utere. quod quidem sinubus glutinandis efficacissimũ est: spongiam uero è uino expressam supra applicari oportet. Aliud.

Aliei Ruffum ad cruenta uulnera neruorumque incisiones, ad omniaque antiqua cicatrici renitentia & manantia ulcera: omnes durities præsertim mammillarum efficacissime mollit: utimur eodem ad hominum canumque morsus, & ad marinorum turturum, draconum, reliquorumque uenenosorum piscium ictus, uiresque omnino admirandas habet. Quod ita preparatur: Spumæ argenti drachmas centum, ceræ, terebinthinæ, myrrhæ, rubricæ sing. drachmas octo, olei libras duas, confice sicut prediximus absque aceto tamen. Aliud Aliei insigne, Spumæ argenti drachmas centũ, ceræ, terebinthinæ, myrrhæ, rubricæ, synopicæ, æruginis squammæ æris sing. drach. viij. aristolochiæ drachmas duas, confice sicut prædocuimus. nonnunque & hæc addantur, iridis drach. iiij. diphrygis drach. vi. thuris drach. xxv. ammoniaci drach. viij. chalbanæ drach. xij. olei libras duas. Aliud tyrium, ad ampla uulnera & quadrupedum morsus, dothienas discutiens aut frangens, humorem crustis inductis euocans, & ad cicatricem ducens: fronti illitum oculorum fluorem reprimit, idem post decoctionem tyriæ purpuræ colorem imitatur, propterea tyrium appellatur. Quod habet spumæ argenti, æris usti, squammæ æris, chalbanæ sing. unc. iiij. olei lib. vi. oleum & argenti spumam, ubi simul in mortario exquisitissime triueris, in fictilem ollam coniecta, uersatu assiduo ad mellis consistentiam decoquito, deinde addita ærugine & squamma finito ut bulliant, postea æs adijcito, tandiuque omnia simul decoquantur, quousque iucundus color emerserit, & inquinatio cessauerit, tum ceram resinamque excolatam conijcito, ac denuo simul coquantur, donec finis inquinationi imponatur, postremo ut ab igne substuleris chalbanã manibus diligenter subactam cõmisceto & utere. Emplastrum ex anemona, Colophonię drach. lxxiiij. resinę, piceæ liquidę, ceræ sing. unc. xiij. olei unc. ix. florum anemonæ recentium exempto nigro, quod in eis reperitur, & excisis unguibus unc. viij. colophoniam cum oleo incensis piceæ lignis decoquito, & tædacea spathula usque ad soliditatem uersato, deinde piceam liquidam inijcito, ac rursus decoquito, quousque inquinandi finem fecerit: postea ceram imponito, qua liquefacta medicamentũ ab igne remouebis, conficiesque, ac manibus oleo illitis subiges: est enim glutinosum, aquam uero uitare oportet. facit ad cruenta uulnera, & carnis cõtusiones, ad malefica, antiqua, extuberãtia, & cicatrici renitentia ulcera

ulcera, ad tumentes, inflammatos, dolentes & motu contumaces articulos, ad strumas, fistulas, ganglia, steatomata, dothienas, sinus, depascentias, abscessus cum reliquarũ partium, tum præcipue thoracis: ad eruptionem autem sanguinis narium splenium eiusdem stomacho apponito, sed & idem fronti recte apponetur, omninoq; mollit, discutit, contrahit, desiccat, doloremq; mitigat. & si malueris hoc medicamentũ cum aceto cõficere, ita fieri debet, Flores anemonæ excisis unguibus, purgatos, & sub sole exiccatos in uitreo uase seruato, quorũ postea sumito uncias octo, & aceti candidi acerrimi heminas tres atticas admiscebis, sinesq; diem ac noctem, quousq; exacte maducrint, tum diu manibus subactos, paulatim confrica donec succum omnem expresseris. deinde capito colophoniæ lucidissimæ uncias xlij. resinæ piceæ liquidæ unc. iiij. ceræ, olei sing. unc. iiij. succi anemonæ heminas atticas ij. s. colophoniã cum oleo incensis tædaceis lignis mitiori igne leuiter decoques, tædaceaq; spathula iugiter uersabis, donec tentanti tibi solidius apparuerit, deinde resinam liquidam paulatim inijcies, ne intumescens extra ollam redundet, sinesq; ut rursus bulliat: cumq; iam plane solidum uidebitur, ceram impones, qua liquefacta medicamentũ ab igne ablatum spathula uersabis, atque ubi iam deferbuerit, succũ paulatim immittes, diligenter obseruando ne efferuescat. facile enim intumescit, & efferuescit, periclitaturq; ne ab olla totus redundet. ubi uero ita paulatim cõmixtus fuerit, diuersicolor purpureus, & colore iucundus efficitur. Toto igitur succo iniecto & unito, medicamentũ in mortarium fundatur, atq; ubi refrixerit, manibus dudum subigito, quousq; totus succus secesserit: quod ad eosdem omnino usus applicabis, ad quos aliud ex recentibus anemonæ floribus præparatum conferre prædiximus, nisi quod lenius temperatiusq; est magisq; ad canum morsus uenenosorumq; ictus conferens. Idem rosaceo dilutum ad ani pudendorumq; ulcera conuenit, quæ remissioribus medicamentis indiguerint, omninoq; curationes magis expeditas conficit.

Emplastra cephalica & ad fracturas & plurimi usus & quomodo ad usum ducenda sint. Cap. XIII

CEphalica emplastra appellari consueuerũt, quæcunq; uulneribus capitis applicata in altum recessum penetrandi uim habent, squammasq; & ramenta ossium nõ in capite tantum, sed in qualibet corporis parte euocandi, & auferendi. quandam igitur acrimoniam eis insitam esse oportet, qua ex profundo ad superficiem, non ossa solum, sed multo magis crassum, uiscidum, aut quocunq; modo deprauatũ humorem euocare queant. Quæ uero catagmatica, id est, ad fracturas confecta appellantur, abstergendi discutiendiq; uires habent, quibus aliqui nonnihil quoq; adstringentium admiscuerũt, ut quod ad affectas partes defluit, repellatur, & abstergentiũ facultas usq; ad profundum deducatur. Illud autem minime ignorari oportet, adstrictoria nisi prius sub sole exquisitissime ex aceto ad ultimã prorsus minutiem terantur, maius damnum his quæ euocandi facultate pollent, quàm utilitatem esse allatura. neq; id negligere aut obliuisci debemus, inter catagmatica ea omnino præstantiora reliquis esse quæ cephalica inscribuntur: nam & cum rosaceo cerato liquidiori diluta, ac linamẽtis imposita repellendi uires acquirunt. Eiusdem generis cum cephalicis, Isis quoq; est superius descripta, & aliud quod ad Machærionẽ refertur, & Barbarum cappadocis, quod quidam Aphrum appellant. Emplastrum nigrum ad insigniores morbos præcipue capitis, ad fistulas, ad sinus, ad fracturas sine inflammatione glutinandas, ad neruorũ chartilaginum ossiumq; incisiones: facit & ad ulcerũ recessus, sinusq; magnos agglutinat, & qui abscessus dissecuit ad saniem educendã, hoc utiliter applicabit. lienosis etiã iocinorosisq; congruit, estq; ad cruenta uulnera efficacissimũ: ad sanguinis uero

H screatum

ſcreatum duobus corijs illinito, quorum alterum pectori ac coſtis applicato, alterum dorſo & ſcapulis: præter id enim quod credi poteſt, ſanguinem ſiſtit. hominũ præterea ac canum morſiones ſanat, omninoq́ inflammationibus ſedandis idoneum eſt. Quod habet, ceræ, picis, bituminis, reſinæ piceæ ſing. libram unam, pollinis thuris uncias ſex, ceruſſæ, atramenti ſutorij ſing. uncias quatuor, opopanacis uncias duas, olei, aceti ſing. libram unam. ceram, bitumen in tenues partes diſſectum, oleum, & acetũ modico eius reſeruato, omnia ſimul in ollam nouam conijcito, & uerſatu aſſiduo colliquato, tum liquefactis picem & reſinam piceæ tenuiter diſſectas imponito, quæ ubi liquatæ fuerint excolato, ac rurſus decoquito, omnibusq́ ſemicoctis ollam ab igne remouebis, & atramentũ ſutorium cum modico aceto tritum paulatim inijcies, obſeruando ne efferueſcat, atque iterum placidiſſimo igne decoques, demum ubi inquinandi finem fecerint, opopanacem reſiduo aceto tritum immiſcebis: poſtea pollinem thuris, & ceruſſam ad ultimam minutiem redactam inſperges, ac tantum tepefacies, ut uniantur, obſeruando ne opopanax aut pollen comburantur: poſtea medicamentũ in mortarium effundes, & ubi refrixerit manibus ſubiges, uterisq́ ad omnia quæ prędiximus. quod quidem cętera uulneraria medicamēta antecellere experimento didicimus, eſtq́ in hyeme quidem poſt ſeptem dies, æſtate uero poſt tres tantum à loco exoluendum. Nigrum inſigne ad plurimos uſus quod Panalithes appellatur: olei dulcis uncias ix. bituminis, ceræ, reſinæ piceæ, aridæ picis ſing. libram unam, ſpumæ argenti, ceruſſæ, æruginis ſing. drachmas decem, ammoniaci thymiamatis, thuris, aloes, myrrhæ ſing. drach. viij. opij, ſucci pomorũ mandragoræ ſing. drachmas ſex, aluminis ſciſſilis, atramenti ſutorij, chalcitidis, croci ſing. drachmas quatuor, aceti acerrimi quod ſufficit, omnia ſimul à ſpuma argenti ad crocum exquiſite ad fecis conſiſtentiam terantur, deinde coniecto in lebetem oleo bitumen ad fabarum quantitatem contuſum, ceramq́ admiſceto, & nihil uerſando liquefacito, quibus colliquatis picem & reſinam piceæ adijcito: quæ poſtquam liquata fuerint, excolato, ac rurſus quantum ſuffecerit coquito, deinde reliqua trita imponito, & conficito. Facit hoc ad recentia uulnera, ad enſium, ſagittarum, lancearumq́ punctiones, item ad contuſiones & fracturas, ſiue cum uulnere, ſiue abſq́ uulnere fuerint. eodem fidenter ad neruos uulneratos, ad canum, luporum, urſorum, leonum, aprorumq́ morſus utitor. confert & ad uenenoſorum, præcipue uiperarum ictus, ſi prius locus ſcarificabitur, ubicunq́ membra intumuerint, & inde medicamentum applicabimus. Ad abſceſſus autem ducta ſimplici ſectione, & ſanie euacuata, hoc idem apponemus. uulnera enim repurgat, imò & quoſdam uulneratis uertebris ac talis ſanitati reſtituit. ego uero cuiuſdam manum uulneratam curaui, in qua enſis inter duo oſſa, ulnam inquam & radium, penetrauerat. ſed & ad ſcrotum inciſum mirifice confert, & ad inflammationes iocinoris, & lienis in febribus contingentes: duobus etiam corijs illitum, ut alterum pectori, alterum dorſo applicetur, ſanguinis ſcreatum reprimit. Ad inflammationes præterea irrigationis uicem ſupplebit, ſi ſumantur, huius quidem unc. tres. ceræ uero, reſinæ coctæ & picis ſing. unc. duæ, olei libra una. Quæ liquari debent liquato, & per colum trajcito, deinde medicamentum cum tribus hordei uncijs ex aceto tritis imponito, quod ijs quoque qui in iudicio flagellantur accommodari poteſt. Aegyptium Andromachi inſigne ad maximos ſinus conglutinãdos, ad oſſa carne denudata earundemq́ diſſectiones, ad detortos & luxatos articulos, ad abſceſſus, ad hominum quadrupedumq́ animalium, & reptilium uenenoſorũ morſus: fronti illitum fluores oculorum reprimit, maximas profundiſſimasq́ enſium inciſiones tribus diebus ſanat, egregiam diſcutiendi uim habet, ut pus quoq́ niſi plurimum fuerit ſine cutis perforatione

discutiat,membra quouis modo indurata emollit,maleficaq; ulcera ad cicatricem perducit,quod ita conficitur, Ceræ,spumæ argenti sing.drach.cxliiij.ammoniaci thymiamatis drach.lxij. terebinthinæ drach.xxxij. succidarũ lanarum crematarũ drach.xviij.Aristolochiæ,thuris,squammæ æris sing.drach.viij.squammæ stomomatis tantundem,myrrhæ drach.tres,opopanacis drachmas duas,olei ricinini,aut sycionij,aut antiqui libras tres.spumam argenti cum oleo ricinino ad concretionẽ decoquito : deinde iniecta squamma rursus bulliat,quousq; inquinandi finem fecerit,tum ceram primo deinde ammoniacũ tritissimum imponito,quibus liquatis terebinthinã addito,utq; ab igne sustuleris,thus ad ultimam minutiem redactum, & lanæ cinerem imponito, & ubi iam medicamentũ refrixerit manibus subigito, uterep; interdum puro, interdum diluto. Panaceum, quod à quibusdam trium fratrum appellatur,Heras uero sanitatem uocat,faciens ad maleficas depascẽtias, eas enim coercet,neq; crustas inducendo,neq; adiacentes partes indurando, sed quicquid putridum est infringendo & tabefaciendo, ut caro liquefacta, quæ uisu discernitur, nihil à passulis humidis differat. Myrtino etiã oleo aut uino dilutum sanguinis impetum,siue ab hęmorrhoidibus,siue aliunde erumpentem sistit,imò & hęmorrhoidas ipsas arefacit,& absumit,præterea carbones,ægylopas,chironia ulcera, omninoq; quodlibet diuturnorũ & uix sanabilium genus, mirum in modum curat: priuatim uero ad mammillarũ durities,earundemq; cancros,& depascentias confert,facit & ad hydropicos,lienosos,articulorumq; morbos.item oleo ligustrino dilutum in uterum iniicitur,cuiq; ulceri appositum,siue ferum,siue mitius fuerit,non leuiter prodest,dolores mitigat,uigilias emendat : rosaceo dilutum magnos sinus & fistulas glutinat,si prius colluanť.sinus autẽ recentes mulsa prælui oportet, deinde exterius medicamentũ applicari, quod congrua ligatione adhibita integrę glutinationi sufficiet.Ad fauos etiam inflammatos efficacissimũ est, sed Democrates ad rabidi canis morsum, uenenosorumq; animaliũ ictus iam liuescentes, & nigrefactos & ad medicatas sagittas priuatim cõferre asserit, quod habet spumæ argenti,bituminis iudaici,terræ ampelitidis sing.drach.cc. Thuris, propoleos sing. drach.l. aloes, polij, centaurij, chalbanæ, aluminis scissilis sing. drach.xxv.chalcitidis ustæ drach.xvi.chamæpytios,symphyti,radicis chamæleontis nigri, marrubij, helenij, aristolochiæ sing. drach.xvi. gallarum,myrrhæ, iridis sing.drach.xij. terebinthinæ drach.xxv. mellis attici unc.xv. olei noui libras viij. oleum,spumam argenti,terram ampelitidem, bitumen contritissimũ assidue uersatum ne resideat, placido igne decoquito,ocyssime enim exuritur : atq; ubi fecis consistentiam perspexeris, chalcitim inspergito, bullireq; finito, deinde alumine iniecto rursus decoquito, quousq; inquinandi finem fecerit : atque interim in alio lebete chalbanam,propolim,& terebinthinam cum melle liquefacito, postea medicamento ab igne remoto,mel ipsum cum reliquis tepidioribus admisceto : quæ cum recte unita fuerint,arida trita iniicito,& omnia simul conficito, atque in uase pelle operto seruato & utere,tanquam admirando medicamẽto. Sed & Archigenis nigro uti poteris, quod inter orthopnoica medicamenta superius in octauo libro descripsimus.Nigrum Hicesij ad omne nouum antiquumq; ulcus præsertim summitatũ dolorem confestim mitigans & agglutinans:confert & ad canum morsus,ad dothienas,ad duritiès præcipue mammillarũ,ad sedis condilomata, ad hydropem,& ad quæcunq; discuti oporteat. est enim attractorium,discussorium,& agglutinatoriũ, ulcera malefica,strumas,parotidas,perniones,uitiligines,clauos, nigredines, fistulas, & hæmorrhoidas inflatas sanat, surculos & sagittas euocat: facit ad uenenosorũ reptilium ictus, ad quadrupedum morsus, quod ita conficitur, Spumæ argenti,bituminis,terræ ampelitidis sing.drach.cc.thuris,propoleos,

ceræ sing. drachmas quinquaginta, terebinthinæ, chalbanæ, aluminis scissilis sing. drach. xxv. chalcitidis, drach. viij. myrrhæ, iridis, gallarum sing. drach. xij. mellis libras tres, olei omphacini recentis lib. viij. Panacæi modo decoquito tedacea spathula iugiter uersando, ne resideat: cito enim inflãmatur. Asclepiadæ nigrum ad ossium fracturas optimum: hoc ego usus sum ad fracturas ossium fluitantium, & cum cæteri huiusmodi ossa auferenda esse censerent, nihilominus præter opinionem contulit: ossa enim fluitantia & ab alijs ossibus separata, ita efficaciter detinet ut in tophi speciem quem porum uocant simul coalescant, quod ita habet, Spumæ argenti drach. ccl. bituminis drach. cc. ceræ, picis sing. drachmas centum, resinæ piceæ drach. quinquaginta, aluminis liquidi, propoleos sing. drach. xxx. ammoniaci thymiamatis drach. xxiiij. æruginis drachmas decem, olei drach. xlv. spumã argenti cum oleo decoquitõ, donec inquinandi finem fecerint, deinde ceram & bitumen priuatim nihil uersando colliquato, tum piceam imponito, atq; omnia hæc per colum traiecta spumæ argenti decoctæ admisceto, postea ammoniacũ tritissimum addito, & rursus ad probam soliditatem decoquito, inde propolim, & resinam piceæ præmollitas inijcito, utq; ab igne substuleris alumen & æruginem ad ultimam minutiem redacta cum cæteris unito, postremo medicamentũ in aquam aceto permixtam infundito, & manibus subigito. Aliud Pallas inscriptum. Cadmiæ drachmas uiginti, æris usti, malicorij, aristolochiæ rotundæ & longæ, salis ammoniaci, squammæ, nitri, aluminis scissilis, aluminis rotundi, iridis, misyos, atramenti sutorij, chalcitidis, æruginis, aloes, myrrhæ, thuris, ammoniaci thymiamatis, chalbanę sing. drachmas triginta, ceræ, picis sing. drach. centũ, uel ut alij cc. colophoniæ drach. cccc. olei uncias sex. Hoc quidem in Oribasij monumentis ita iacet. Asclepiades uero habet aloes drach. xij. zingiberis tantundem, ammoniaci thymiamatis drach. xvi. Arida sub æstiuo sole quot diebus suffecerit terito, quibus deinde quæ liquari debent liquata adijcito, & simul conficito. confert ad cruentos sinus, & ad maxima capitis uulnera sine inflãmatione conglutinanda. idem cum liquido cerato dilutum linamentis utilissime imponitur, ad uulnera purctionesq; neruorum, ad musculorũ sectiones, ad capitis ulcera, ad fistulas, ulcerumq; recessus: ossa corrupta sine perforatione educit, facit ad depascentias, putredines, cancerosos affectus, ad inguinũ, axillarum, & colli nigrescentia, & cicatrici renitentia ulcera, omninoq; desiccãdi uires habet, quæ quidem de ipso laudes ab Asclepiade traduntur. Nigrum è salice confectum insigne, & ad plurimos usus: confert ad cruenta uulnera, ad exolutos articulos, ad fistulas, flaccescentes marcore carnes præcipue summitatum appositum emendat, erysipelata plurimosq; alios affectus qui sine ossium fractura euenerint, sanat. pectori & dorso illitum sanguinem excreantibus, tabidis, & empyicis, medetur. Quod ita habet, Cerussæ, gallarum, aluminis scissilis, aluminis rotundi, melanteriæ sing. uncias sex. malicorij tantundem, ceræ, resinæ piceæ, picis, bituminis, foliorũ salicis uirentium, olei sing. libras duas, & uncias quatuor, atramẽti sutorij unc. vi. aceti sextaria vi. salicis folia cum aceto ad tertias decoquito, deinde folijs contritis, primo æruginem, cerussam, & melanteriam ad ultimam minutiem redactas, postea reliqua arida admisceto. postremo quæ liquari debent, liquata adijcito, & simul conficito. Aliud è salice ad Critonem & Herodotum relatum: melanteriæ, gallarum, aluminis scissilis, aluminis rotundi sing. unc. vi. ceræ, bituminis, picis aridæ, resinæ piceæ, foliorum salicis sing. libras duas, olei libras duas, aceti sextaria vi. confice ut dictum est. Aliud ex Oribasio è succo salicis, quod Magnus, inquit, inuenit ad destillationes conferẽs, Salicis folia uirentia sub sole terito, postea in ollam fictilem nouã cum uino quod suffecerit conijcito, & adhibito operculo placido igne perquam diu decoquito, deinde

deinde per colum spissum traijcito, abiectisq; folijs primo expressis, succum confectioni seruabis. postea sumito colophoniæ unc. xxiiij. olei unc. ij. succi lib. unã. colophoniam prius transcolatam placido igne decoquito, quousq; in aquam iniecta, & manibus subacta non amplius inquinet, inde ceræ unc. xxiiij. admiscebis, qua liquata ollam ab igne auferes, & salicis succum adijcies, uinũ inquam in quo folia decocta sunt paulatim instillando, ne turgeat: tum rursus mitissimo igne leuiter decoques ut medicamentum resideat, quod ubi confectum fuerit in mortarium eodem succo humefactum infundes, & manibus exquisitissime subiges.

Aliud, Cyzicenum uocatum, faciens ad recentia & antiqua uulnera, & depascentias, durities præcipue mammillarũ dissoluens, euocans, repurgans, replens, agglutinans, & ad cicatricem ducens, cancerosos affectus & fistulas sanans, & ubi scalpri usus admoueri non potest, ueluti in collo collyrium huius medicamenti imponemus, uicem enim fistularis supplebit. idem infestos abscessus & panos mitigat, ganglia diffundit, abscessuum collectiones fastigiat, & effringit, sagittas & surculos euocat, crustas sine molestia extrudit. ad sinus uero magnos splenijs illinendum est. præterea strumis conuenit, & uesicæ uitijs summopere opitulatur: fumini appositum sanguinis eruptiones sistit, thoraci & dorso illitum tabidis medetur, quod ita habet. Thuris, myrrhæ, croci, iridis, bdellij, atramenti sutorij, propoleos, aloes, chalcitidis, misyos crudi, aluminis rotundi, radicis panacis, masticorij, ammoniaci thymiamatis, uisci, opopanacis, æruginis, acaciæ, florum rosarum singu. drach. viij. æris usti drach. xxiiii. alij pro ære squammæ tantundem imponunt. aristolochiæ, gallarum singu. drach. xvi. terebinthinæ drach. cxliiii. ceræ unc. xxxii. adipis uituli tantundem, aceti aut uini antiqui sextarium. Si ergo medicamentum acre discussoriumq; etiam malueris, acetum eligito, sin adstringens & repulsorium, uinum praeferto: arida & quæ ad succorum naturam accedunt, ẽ uino aut aceto terito: deinde ceræ cum adipe colliquatæ & transcolatæ terebinthinam adijcito, simulq; ad quandam consistentiam decoquito, tum propolim ac uiscum seriatim imponito, spathulaq; agitato, quibus solutis quæ prius trita fuerunt, paulatim addito & ualidissime uersato, postremo in mortarium coniecta, unito & manibus subigito. Ego uero neq; acetum, neq; uinum adhibeo, sed arida omnia tantum contero, & iniecio. nam si uinum uel acetum uel aquam medicamentũ susceperit, ad consistentiã non perueniet. Moschionis medicamentũ ad ossium fracturas quæ uulneri adiunctæ sint: simul enim & uulneribus medetur & ossibus tophaceam substantiam inducit, si cum congrua ligatione applicetur. facit & ad inchoantem hydropem, testium contusiones, & iridis eminentias corrigit. cum butyro dilutum rhagadibus, & gutturis ramici conuenit, omnem duritiem dissoluit, tubera reprimit, manuum pedumq; callosos tumores, quos clauos uocant, absque exulceratione aufert, omninoq; utilissimum medicamentum est, quod ita conficitur, Spumæ argenti uncias tres, picis aridæ, adipis uituli sing. unc. uiginti, terebinthinæ, pollinis thuris sing. uncias decem, ceræ uncias quinq;, æruginis, opopanacis, chalbanæ singu. unciam unam, picis liquidæ selibram, aceti, succi mororum, olei ricinini, uel sicyonij, uel antiqui sing. heminam, id est libram unam. spumam argenti cum oleo decoquito, & ubi ferbuerit adipem inijcito, sinitoq; ut bulliant, quousque inquinandi finem fecerint: tum ceram & picem imponito, quibus liquatis picem liquidam & succum mororum priuatim ad concretionem decocta, reliquis admisceto & unito: utq; ab igne sustuleris, pollinem thuris contritissimũ, deinde æruginem inspergito: postremo opopanacem cum aceto dilutum immittito. iamq; confectum medicamentum in uinum transfundito, sinitoq; tribus diebus madescere, postea manibus diligenter subigito, & utere post

medicamenti autem applicationem, thorulum aut fasciam uino irrigare oportet. Quod uero statim describetur faitis succum non habet, Est autem medicamentũ ad ossium fracturas efficax,ad cruenta uulnera,sinusq; glutinandos,& capiti idoneum,quod habet,spumæ argenti,adipis tauri,picis aridæ sing.unc.xx. uel ut alij unc.xvi. olei ricinini, aut sicionij, aut antiqui unc.x. terebinthinæ,pollinis thuris, aut ipsius thuris sing.unc.viij.ceræ unc.iiij.opopanacis,chalbanæ, æruginis sing. unc.i.uisci unc.vi. spumam argenti cum adipe & oleo usque ad probam soliditatem decoquito, deinde ceram & picem, postea terebinthinã iniicito, & statim ab igne auferto,atq; ubi quadantenus refrixerint,reliqua prius aceto trita admisceto paulatim instillando, ne efferuescant, rursusq; admota carbonibus sensim decoquantur, quousque inquinandi finem fecerint, ac demum commollito, & utitor.

Emplastrum insigne ingestes sinus ac fistulas sanans, surculos & sagittas educens, inflãmationes & durities dissoluens, coxendicibus & renum uitijs extra illitum medetur. Quod habet, spumæ argenti unc.x.olei unc.xv.picis aridæ,colophoniæ sing. unc.xvi. taurini adipis tantundem, misyos, iridis, calcis uiuæ sing. unc.iij.atramenti sutorij unc.i.s. spumam argenti cum oleo usque ad probam soliditatem decoquito,deinde liquabilibus adiectis & excolatis rursus paulatim decoquito, postea ubi quadantenus refrixerint, reliquis prius in mortario ex aceto tritis cõmisceto. Theriaca ex centaurio cui adstipulatur Oribasius,facit ad neruorum musculorumq; uulnera & punctiones,ad ferarum & rabidi canis morsiones: sinus antiquos glutinat, & ad cicatricem ducit, præcipue uero reptilium ictibus aduersatur, genuum fluores & ulcera sanatu difficilia compescit,quæ ita conficitur: spumæ argenti unc.vi.olei antiquissimi unc.iiij.resinę piceæ aridę unc.xxxij. ammoniaci thymiamatis,propoleos,thuris sing.drach.xij.cerussæ drach.viij. æruginis,chalbanæ,aristolochiæ rotundæ, centaurij sing.drach.iij.thuris,aloes,iridis, gallarum, chalcitidis sing.drach.iiij. spumam argenti cum oleo, usque ad mediocrem consistentiam decoquito, deinde squammam,æruginem,cerussam,& chalcitim immisceto,& ubi inquinandi finem fecerint,propolim,ammoniacũ,& chalbanam,prius in mortario contusa iniicito,postea ubi ab igne sustuleris,& quadantenus refrixerint, reliqua arida ad ultimam minutiem redacta apponito, ac iam plane refrigerata manibus cõmollito. Alia ex dictamno cuius uis admiranda est, ad neruorum,musculorũ,chartilaginumq; sectiones,ulcera etiam antiqua, & difficulter sanabilia compescit,ossa corrupta,acus,& surculos euocat,habetq; discutiendi uires: confert & ad omnes uenenosorũ ictus,fronti illita oculorum fluores reprimit. Estq; ad pleuriticos & hepaticos efficax mollitorium cum emplastro è succis confecto, eadem oleo æquis ponderibus diluta inflammationes egregie discutit. Quæ habet,spumæ argenti drach.centũ,colophoniæ drach.viij.ceræ drac. xxv.ammoniaci thymiamatis drach.xvi. mannæ thuris,chalbanæ sing.drach.xij. æris usti, æruginis, dictamni, aloes, propoleos sing.drach.viij. diphrygis,squammæ æris,gentianæ sing.drach.vi.olei antiqui lib.ij.Heras uero dictamni & aristolochiæ sing.drach.decem,& ammoniaci thymiamatis drach.xxv. admiscet,in reliquis postea conueniens. Hoc autem conficies quemadmodũ Aliei emplastrum, aut tyrium supra docuimus.illud obliuisci non oportet,herbas non nisi sublato ab igne medicamento ad ultimam minutiem redactas esse immittendas. sed & Democrates in cæteris similis, dictamni tantum drachmas decem, diphrygis drach. octo,imponit,& ad mammillarum, colli, spinæq; ulcera conuenire asserit, quamuis antiquissima fuerint.

Emplastra mollitoria & discussoria ad plurimos usus. Cap. XIIII

EMplastrum nigrum Asclepiadis, quod Achillæum inscribitur, mammillarũ durities

durities, & testium inflammationes discutiens. Hoc medicamento tanquam prae ceteris omnibus discutiendo efficaciori uti debemus, quod omnino plurimis morbis medetur. locus autem prius abluendus est, deinde medicamentum applicandum, quod ita habet, Spumae argenti lib. vi. picis brutiae lib. iiij. bituminis, resinae piceae aridae sing. lib. vi. terrae ampelitidis lib. ij. cerae lib. iiij. thuris lib. i. s. aluminis scissilis, aloes, myrrhae, sing. unc. iiij. olei omphacini antiquissimi lib. viij. serapiadis lib. vi. aceti quod sufficit, confice ut Panacaeum. Nigrum è lolio ad Heram relatum discussorium, facit ad fistulas, & ad alarum inguinumque abscessus, ut nihil abscindi chirurgica manu oporteat, sed facta tantum perforatione sanieque expressa medicamentum applicari. Duobus uero corijs illinendum est, alio penes aliud applicato, neque humor è splenijs abstergendus. imbibitur enim ualidiusque medicamentum efficitur, quod ita paratur. Picis lib. ij. resinae piceae aridae unc. ix. cerae hetruscae, cerae ponticae sing. unc. iij. olei antiqui unc. v. His quae liquari debẽt colliquatis & transcolatis, ubi feruere desierint loliaceam farinam inspergito, & bitumen prius in quatuor aceti uncijs dilutum infundito, omniaque simul in mortario conficito, & manibus aqua frigida humectatis dudum subigito. esse autem oportet bituminis unc. i. s. loliaceae farinae unc. xiiij. facit & ad maleficas mammillarum durities, parotidas & perniones. Emplastrum substantia inscriptum, quo nullum neque magis desiccat, neque magis dolores mitigat, aut prorsus praestantius inuenitur, facit ad sanguinis screatum, ad articulorum laterumque durities, ad gangrenas, sinus, strumas, ulcera chironia, fistulas, aegilopas: sagittas euocat, intra septem dies hydropicos sanat, iocinori & lieni summopere congruit. si enim pluribus diebus illinatur, lienem penitus delet. confert & podagricis, ac coxendicum uitio laborantibus, quod ita conficitur. Spumae argenti contritissimi drach. xx. cerussae, aeruginis, sing. unc. ij. s. squammae, thuris sing. unc. i. bituminis unc. viij. resinae piceae unc. x. s. cerae unc. xvi, picis unc. xxxij. olei unc. vi. Alius codex habet ammoniaci thymiamatis drach. vi. chalbanae unc. vi. spumam argenti & cerussam cum oleo ad probam soliditatem decoquito, nonnulli simul cum ijs in principio bitumen quoque conijciunt, utunturque eo ubi magis desiccare cogitauerint, deinde reliqua seriatim imponito, sicut saepe docuimus. si uero plus aequo decoxeris durities non emolliet. Emplastrum Ebrietas inscriptum uires habens per halitum digerendi rarefaciendique & durities inflammatas discutiendi. Eodem ad ossium fracturas, ad cruenta uulnera, spasmata, rupturas, uulsiones, coxendices, & calculos utimur, & ad omnes capitis morbos utiliter illinimus, interdum fronti & temporibus, interdum uertici derasis capillis, quod habet, Spumae argenti unc. ix. olei antiqui unc. vi. olei rosacei, cerae sing. unc. ij. adipis taurini, terebinthinae, thuris sing. unc. iiij. picis unc. ix. chalbanae, opopanacis, aeruginis sing. unc. v. aceti sextarium, confice ut dictum est. Emplastrum diachylon, id est, è succis confectum uulnera neruorum sine inflammatione conseruans, sectiones glutinans, inflammata ulcera & uulneratos musculos absque alio cataplasmate aut fomento sanans: congruit & podagricis quocunque tempore illitum, ad uteri inflammationes tam diutinas, quàm recentes pessarium efficacissimum est. rosaceo aut myrtino oleo dilutum caua ulcera replet, citoque ad cicatricem ducit. utque summatim dicam, reliquũ omne cataplasma, aut cuiusque generis medicamentũ ulceribus extra applicatum, ijs qui huius copiam habuerint prorsus superuacuum est. Duricies etiam mollit, ac discutit, si caeteris misceatur, quae ad hos usus idonea fuerint, quod ita praeparatur, Olei pinguis & recentis aestate quidem lib. vij. s. hyeme uero lib. iiij. succi libras iiij. Oleum cum succo super carbonibus decoquito, & ubi feruere tenuesque bullas emittere inceperit, spuma argẽti iniecta finito, ut placido lentoque igne

simul bulliant, donec succus cum pingui conficiatur, medicamētumq; inquinandi finem fecerit, flauumq; & iucundum colorem susceperit, sed nondum ruffum attigerit. postea ab igne sublatum uersato, ac refrigerato, manibusq; diligenter subigito, & pastillum magnum conficito, deinde usus tempore sumimus medicamēti quidem partes duas, ceræ uero & olei sing. partē unam, uel plures si res exegerit.

Succi præparatio. Succus autem ita paratur. Aquæ sext. xx. radicum agrestis maluæ recentium lib. iiij. fœnograeci, seminū lini sing. semisextariū. radices maluæ lotas & contusas aqua madefacito. postridie fœnograecū expurgatum, & lotum adijcito, & madefieri sinito. perendie semen lini simili modo ablutum, quarto die usq; ad probam crassiciem decoquito, & per colum traiectum ad medicamēti confectionem admittito. Ego uero, inquit Oribasius, duodecim aquæ sextarijs maluæ lib. iiij. fœnograeci ac seminum lini sing. sextarium admisceo. Aliud ē succis ex Oribasij monumentis, Spumæ argenti, olei sing. lib. ij. ceræ unc. viij. fœnograeci, seminū lini, radicum altheæ, ptisanæ sing. portiones æquas præmadefactas decoquito, quousq; crassissimus succus reddatᵘ: cuius postea transcolati lib. ij. decoque, ut prędiximus. Aliud emplastrū ē ptisana: fœnograeci, seminis lini, ptisanæ sing. unc. i. meliloti, radicis altheæ sing. unc. ij. hæc diligenter expurgata, & lota duobus diebus in moderata aquæ quantitate madefacito, & decoquito, quousq; succum reddiderint, cuius trāscolati sumito lib. iij. olei antiqui lib. iij. & simul decoque, donec oleum tantum remanserit, cui postea admiscebis taurini adipis unc. vi. colophoniæ tantundem, ceræ lib. i. chalbanæ unc. i. id quopiam unguento solutum habet etiam relaxandi uires. Aliud emplastrum ē psyllio. Spumæ argenti lib. iiij. olei dulcis lib. vij. ceræ lib. i. resinæ piceæ lib. vij. succi psyllij lib. iij. succum uero ita conficies. tres psyllij uncias in quinq; aquæ sextarijs madefacies, deinde decoques excolatumq; rursus cum oleo & spuma argēti ad probam consistentiā decoques, tum adiectis liquabilibus ad omēs induratas inflāmationes uteris. Aliud ē psyllio simplicius, inflāmationibus, intertriginibus, exanthematibus, panis et podagris cōueniens, quod habet spumæ argēti, cerussæ sing. unc. ij. ceræ unc. vi. olei rosacei lib. i. succi psyllij lib. iij. confice & crudo utere, non enim decoquitur. Aliud simplicius ē psyllio, inflammationibus podagricis presertim in ipsa accessione occurrens, quod habet psyllij unc. iiij. in duobus aquæ sextarijs præmadefactas decoquito, deinde succum per colum traijcito, illiq; ceræ unc. vi. olei lib. i. admisceto, ac spathula uersando conficito, & utere tanquā experto. Aliud ē serapiade ad panos, exanthemata, & intertrigines faciens, quod ita præparatur, Spumæ argenti lib. i. olei lib. ij. succi serapiadis quam triorchin uocant lib. iij. spumā argenti cum oleo & succo ad probam soliditatem decoquito, & utere. Psittacium ex althæa Poletis: corticē radicis altheæ herba uigente in pila contūdito, deinde in æneum seu fictile uas translatū uino albo & uetusto, odorato, & adstringenti respergito, ita ut tantū humescat: deinde operito ac tribus diebus permittito, quarta in pila rursus contundito, succoq; inde ualide expresso, sumes colophonię unc. xxiiij. ceræ unc. iiij. olei, æruginis sing. unc. ij. & succi duas atticas heminas, atq; hoc modo pręparabis. colophoniam cum oleo liquatam & transcolatam placido igne piceæ lignis incensis, tædacea spathula uersando decoquito, quousq; in aquā instillata solidior euadat: deinde ceram adijcito, qua eliquata ollam ab igne remoueto, & ubi refrixerit, succum paulatim infundito, diligenter obseruando ne efferuescat: facile enim intumescit, ut ab olla effundatur. ubi uero constiterit, rursus igni admoueto, & postquam incaluerit, æruginē immittito, tollitoq; ab igne, & refrigerato. quod postea manibus dudum subiges, ut exquisite uniatur. facit ad noua & antiqua ulcera, ad ferarū canumq; morsus, uirus ab ulcere educendo: ad panos & strumas, aut enim discutit

discutit,aut suppurat,aut effringit,aut materiam ad superficiem euocatam,ueluti in hypopijs solet,per halitum digerit.præterea dolores egregie sedat,scabiem scabiosos,& ungues lepram & uitiligines exterit,à quibus non nisi post septimũ diem exolui oportet:infixos acus et surculos euocat,podagricis inflãmationibus in ipsa accessione occurrit,tumentes articulos & ganglia dissoluit,fauos & ficus compescit, hydrocephala infantium sanat,lienis duritiem emollit,cancros non ulceratos mitigat,imminentemq; erosionem prohibet,pessulo illitum menses ducit, fumini applicatũ calculos pellit,urinæ difficultatem emendat,aluum detentam prouocat, rosaceo dilutum plantarũ rhagadas curat,ulcera,præcipue pudendorũ & testium purgat,& incarnat,& si absq; ærugine cõficiatur,serpentia ulcera reprimit,& ossium fracturas iuuat irrigationis uice appositũ,dolores enim restinguit. Fit etiam ex rosaceis altheæ floribus efficacissimũ medicamentũ hoc pacto:flores rosis assimilati exemptis unguibus tunduntur,ad ultimamq; minutiem rediguntur,quorũ postea sumuntur partes duodecim,colophoniæ partes triginta sex,ceræ partes sex, olei partes duæ,omniaq; simul cõficiuntur,& manibus exquisite subiguntur.utere ad omnia, quæ prædiximus. priori enim utilius est, ac magis dolores mitigat. Emplastrum è semine lini ad Poletem relatum, pectoris morbis conueniens, neruosarum partium inflammationes discutiens,doloremq; mitigans. facit & ad tumentes articulos, quod ita conficitur: seminis lini partes duas, farinæ hordeaceæ partes tres, colophoniæ partes quatuor, resinæ piceæ liquidæ, uel si haberi potest cupressinæ,partes duas,seminis thlaspios partem unam,florum chamæmali,pilularum cupressi clausarũ sing. tantundem,olei partes duas. ceræ super carbonibus cum colophonia liquefactæ oleum admisceto, quibus uersatu assiduo confectis, & ab igne sublatis cupressi pilulas contritissimas,& cribro excussas imponito, diligenter obseruãdo ne intumescant, deinde farinam,semen lini, resinam liquidam ubi seriatim adieceris, rursus igni admoueto, & paulatim donec uniantur decoquito, postea procul ab igne, chamæmalum, & thlaspim inspergito & conficito. demum medicamentum in mortarium frigidæ semiplenum conijcito & manibus diligenter subigito. Elephantinũ De elephantino Poles libro ij. Id egò,inquit, prius inueneram, sed postea longo usu ductus immutaui, cumq; facilius speciosius,ualidiusq; intellexissem,in hunc secundũ librum retuli. Quod habet dorycnij seu solani uesicarij unc. x. radicis mandragoræ unc. viij. radicis panacis unc. vi. colophoniæ uncias duas,resinæ piceæ liquidæ unc. iiij. opopanacis unc. duas, ceræ, terebinthinæ sing. unc. xij. bdellij unc. xx. aceti lib. i. uel plus. quidam & potamogitonis unc. xx. adijciunt,cum tamen non habet descriptio. Aliud Elephantinũ quod articulorum dolores mollit ac discutit,podagricorũ callos, & eos qui ob ossium fracturas euenerint soluit, panos, strumas difficiles, & quamlibet duritiem uehemẽter emollit. quod si experiri uolueris, eboris aut cornu ramentum illinito, ac triginta,uel quadraginta diebus alligatũ permittito, deinde exoluito, neq; iam inuenies ossis,aut cornu naturam, sed aliud quidpiam, quod libere inflecti possit. ita uero conficitur. Radicis corticis dorycnij,uel solani uesicarij,siue uirentis,siue in umbra exiccati,corticis radicis mandragoræ sing. unc. viij. radicis panacis unc. vi. opopanacis unc. viij. potamogitonis uirentis quem quidam sitem appellant, bdellij, resinæ piceæ liquidæ sing. unc. xx. terebinthinæ unc. xij. ceræ unc. ij. aceti acerrimi candidi unc. viij. mandragoræ & solani uesicarij cortices uirentes quidẽ in pila tundito,postea in mortario subigito, aridos uero cum panacis radice terito & cribrato: bdellium simili modo terendum, cribrandumq; est, potamogiton comminuendus: tumq; omnia in pilam coniecta, cum opopanace tundenda acetum paulatim instillando, cumq; simul confecta fuerint, quæ liquari debent, liquata & trans

& transcolata ad probam consistentiam decoques, cæterisq; admiscebis, & refrigeratum medicamentum manibus subiges, inq; fictili uase adiecto aceto seruabis, & ne transpiret diligenter operies. Emplastrum ex sacra herba uel uerbenaca ad Poletem relatum. uerbenacæ recte uigentis cum radice euulsæ, & in umbra exiccatæ tusæq;, ac cribratæ unc. vi. colophoniæ unc. xxiiij. ceræ unc. iiij. olei unc. ij. Quæ liquari debent liquato, transcolato, & ad probam consistentiam decoquito, postea uerbenacam adiectam simul conficito, & utere. facit ad omnem capitis dolorem, ad hemicraneam, ad oculorum destillationem, ad dentium dolores, si extra applicetur, ad scorpionū ictus, ad neruosarū partium inflammationes uniuersas, omninoq; illitum loca sine defluxu conseruat. Geranium Poletis facit ad relaxationem crassitudinemq; neruorū, qui resolutionis discrimen subeunt, ad omnesq; distillationes tumescentes inflammatosq; articulos, ad ganglia, steatomata, atheromata, strumas, panos, & quæcunq; molliri, attenuari, effringi, à pure abstergi, firmariq; postulant. his enim omnibus utile medicamentū est, quod ita cōficitur: Ramenta æreæ statuæ sordidæ, & æruginosæ, quod assidua olei inunctione paulatim euenerit unc. xxiiij. ceræ tantundē, sandycis, sandarachæ, terebinthinæ sing. unc. xij. quod si statuæ ramenta aridiora fuerint, impone terebinthinæ drac. xxiiij. omnes gruis pennas hoc modo cremato: in ollam nouam totam argilla exterius illitam & arefactā, gruis pennas conijcito & operito, illitoq; operculo ollam in fornacem mittito, quam ubi totam exterius ignitam uideris, extrahito, refrigeratiq; finito. ea deinde aperta pennas in unum collectas crematasq; inuenies, quas conteri oportet, longoq; antea tempore præparari, ac seruari. ita igitur medicamentū conficies: ceræ & resinæ liquatis, & transcolatis sandycem, & sandaracham ad ultimam minutiem redactas adijcies, uersabisq;, donec omnia probe commixta fuerint, postea ubi ab igne substuleris, pennarum cinerem admiscebis, & simul conficies: deinde medicamento quadantenus refrigerato statuæ æruginem e modico aceto tritam impones, atq; in mortario diligentissime subiges, & uteris. Emplastrum Poletis è buglosso. Buglossum herbā cum radice euulsam, & in umbra exficcatam terito, & tenuissimo cribro excutito, cuius deinde sumes partes quatuor, colophoniæ, resinæ piceæ liquidæ, ceræ sing. partes octo, olei partes quinq;. colophoniam cum aceto placido igne decoques, spathulaq; uersabis. ubi uero tentanti tibi durior apparuerit, resinam liquidam injicies, ac rursus decoques, donec inquinandi finem fecerit, postea ceram impones, utq; ab igne sustuleris cribratam herbam immittes: postremo medicamentū in mortarium aqua semiplenū infundes, dudumq; manibus subiges. facit ad omnes inflāmationes, strumas, parotidas, panos, percussiones, & illisiones, ad antiqua, & malefica ulcera, ad uulnera neruorū, sinus, fistulas, depascentias, repurgat, mollit, contrahit, attenuat, & quędā discutit, quædam frangit, replet, & ad cicatricē ducit, senilium, puerilliumq; ulcerū dolores confestim mitigat, liuores omnes exterit. Ego uero deficiente buglosso Nycteridem herbam accepi, quam quidam Helenæ unguentum uocant, & ad coxendices adhibui, mirumq; in modum profeci. Emplastrum ex achate lapide Poletis. Lapides quos Achatis appellant, leoninæ pelli colore similes, in fabrorum fornacem mittito, ingestisq; carbonibus ualide insufflato, atque ubi ignitos lapides inspexeris, forcipe extrahito, refrigeratosq; terito, & subtilissimo cribro excutito, deinde sumito colophoniæ drach. xlviij. resinæ piceæ, & ceræ sing. unc. viij. olei unc. iiij. achatum lapidum ustorum unc. v. colophoniā simul cum oleo liquefactam decoquito, quousq; inquinādi finem fecerit, tum ceram primo, deinde resinam utranq; prius liquatam & excolatam injicito: quibus unitis lapidum cinerem imponito, finitoq; ut rursus usq; ad moderatam soliditatem coquantur: deinde medicamentum in

tum in frigidam aquam coniectum refrigerari finito, dudumq; manibus tanquam pastillum subigito, uterecq; ad scorpionū, uiperarū, uenenosorūq; animaliū ictus. facit & ad concoctu sanatuq; difficiles tumores, ad scirrhos, ad liuedines: habet etiam uelocem suppurandi uim, strumas uel discutit, uel maturat & frangit, eritq; ad strumas efficacius, si capparis folia uirentia aut corticem exquisitissime triueris, illisq; emplastrum calefactum & remollitum probe miscueris. Emplastrum parhygrum breuioribus inflāmationibus ad duritiem quandam inclinantibus conferens. Quod habet adipis porcini exēptis fibris unc. xliiij. ceræ unc. xxiiij. spumæ argenti, cerussæ sing. uncias vi. liquabilia cum aridis permisceto, manebit quidem medicamentū quopiam tempore liquidius, sed postea paulatim ad probam consistentiā perueniet. Emplastrū è buccinis quo Xenocrates abscessum malleoli iam suppuratū discussit. inflāmationes uero induratas præsertim parotidas, priusquā transmutentur mirum in modum dissoluit. Quod habet spumæ argenti drach. cc. ceræ drach. lij. olei antiqui lib. iij. cerussæ drach. viij. terebinthinæ drach. lij. buccinarum ustarum drach. x. thuris drach. xix. aquæ sextarium. spumam argenti, & cerussam ad ultimam minutiem seorsum redactas, rursus cum aqua terito, deinde adiecto oleo, & unito à mortario in ollam transferens placido igne decoques, assidueq; uersabis, ne subsideat: tum ubi omnia semicocta fuerint, ceram primo, postea thus tritissimum inijcies, & ad probam consistentiam, non tamen ad multam duritiem decoques. postremo cinerem impones, & ubi paululū conferbuerit, medicamentū ab igne auferes, & in mortariū aqua humefactum effundes, dudumq; manibus subiges, ut glutinosum reddatur. temporis enim progressu durius buccinarum ratione efficitur. Emplastrum Dionysias inscriptum, inflammationes, & abscessus precipue mammillarū discutiens. omnis enim humor per cæcos meatus difflatur, sed & durities, parotidasq; dissoluit. Quod habet ceræ, terebinthinæ, aphronitri, olei antiqui sing. unc. vi. misyos crudi unc. unam, aquæ quod sufficit. Aphronitrū & misy cum aqua diluito, & cum oleo affatim decoquito, tum ceram primo, deinde terebinthinā inijcito, finitoq; ut simul bulliant quousq; inquinandi finem fecerint, nec tamen ad nimiam soliditatem peruenerint, postea sublatum ab igne medicamentū in mortarium aqua humefactū effundito, dudumq; manibus subigito, & utere. Hanc Dionysiadem inter attractoria emplastra recte descriptā inuenies, eaq; uti debebis sicut ibidem iacet. Emplastrum è sapone discussoriū, ad Dothienas præcipuum, quod habet adipis porcini, picis, ceræ, saponis nigri portiones æquas, liquato per columq; traijcito, & utitor. Hydropas etiam discutit.

Aliud ad Dothienas parotidas & panos uniuersos: oleum antiquum ceram, saponem, nitrum, lixiuium æquali pondere sumito, tum ceram cum oleo colliquatā, saponem cum lixiuio in mortario diluito, deinde saponem simul contrito, postea omnia in lebetem coniecta, paulatim decoquito, quousq; ad consistentiam quandam peruenerint, & utere. Emplastrum ex heliotropio faciens ad percussiones, illisiones, torsiones, spasmata, fracturas, stilorum & similium punctiones, ad dolores in profundo affligentes. idem neruos crassiores, uel à percussione, uel à frigore redditos, uel à quapiā huiusmodi calamitate affectos, ocyssime transmutat, firmat, & à doloribus liberat: ulceribus antiquis, & recentibus uulneribus confert: aduersus medicatas sagittas loco dolenti efficaciter illinitur: digitorū fracturas mitigat, & quamuis quidpiam officulum cōtusum sit, eos tamen sine inflāmatione, & sine dolore conseruat: maturat, pus educit, discutit, contrahit, agglutinat, repurgat, incarnat, cauitates replet, & ad cicatricē ducit, quod habet, Heliotropiū herbam triplici grano insignē in autumno totam cum radice euulsam, & in umbra exiccatā terito, & cribrato, cuius postea sumes unc. iiij. colophoniæ lucidissimæ unc. xlviij.

resinæ

resinæ piceæ, aut cupressi liquidæ unc. viij. ceræ tantundem, olei unc. iiij. resinam, oleum & ceram, simul igni admoueto, donec liquescant, cõmisceanturque: deinde herbam inijcito, & placidissimo igne decoquito, ac congruo temporis spacio taxdacea spathula agitato, quousque optimam consistentiam susceperit, inde in frigidam aquam effundito, manibusque subigito, & utere. strumas & durities suppurat, frangit, desiccat, incarnat, & ad cicatricem ducit, omninoque dolorem sedat. Emplastrum Mnaseæ in secundo molliendi ordine positum, quod ita conficitur. Spumæ argenti, adipis porcini, olei partes æquas simul decoque, quousque inquinãdi finem fecerint, & si ualidius medicamentũ efficere cogitaueris, adipem & oleum utrũque uetustum eligito. Quanto enim uetustiora fuerint, tanto efficacius reddetur medicamentũ. quod si contra imbecillius esse malueris, adipis pondus diminues, oleoque adijcies. quidam cum oleo & adipe radicis altheæ contusæ lib. xv. decoquũt, quousque torrefiat, qua deinde abiecta, in oleo & adipe transcolatis spumam argenti coquunt, sicut prædiximus. Atque hactenus quidem Galenus. Mnaseas uero ita conficit, Spumæ argenti, ceræ, passi, colophoniæ, axungiæ sing. lib. unam, oleum & spumam argenti decoque, quousque inquinandi finem fecerint. Inde ceram, colophoniã, & axungiam, colliquatas, & transcolatas adijcito, ac rursus ad probam consistentiam decoquito, postea passum infundito, ualidissimeque uersato, & conficito, sublatum denique ab igne medicamentũ sub canis æstu insolato, singulis diebus in sole spathula uersando, quousque ad congruam soliditatem peruenerit, & utere. Mollitorium Helladicũ, Ammoniaci thymiamatis, spumæ argenti, cerussæ, olei antiqui, resinæ piceæ, ceræ sing. libram unam, thuris unc. vi. chalbanæ unc. ij. castorij lib. ij. propoleos, opopanacis sing lib. i. aceti quod sufficit. oleum, spumam argenti, & cerussam simul decoquito, & medio decoctionis tempore, ammoniacũ tritissimum inijcito, sinitoque ut bulliant, donec inquinandi finem fecerint: tum adiectis prius liquabilibus, & probe unitis, thus & castorium ad ultimam minutiem redacta, imponito. postremo opopanacem in aceto dilutum infundito, refrigeratumque medicamentum manibus subigito, & utere. discutit abscessus etiam, iam transmutatos. Aliud abscessuum mollitorium discussoriumque, usu probatum. Spumæ argenti unc. vi. cerussę unc. i. s. ceræ unc. iiij. ammoniaci unc. ij. chalbanæ, myrrhæ, thuris sing unc. iiij. olei lib. i. oleum, spumam argenti, & cerussam decoquito, quousque inquinandi finem fecerint, tum ammoniacũ primo, postea ceram, postea thus, & chalbanã imponito, statimque ab igne auferto, & myrrham adijcito, conficitoque, & utere. Aliud abscessuũ discussoriũ, etiam iam fractos euacuans, & sanans, & ad tineas capitis mirifice congruens, quod habet. Colophoniæ unc. vi. ammoniaci thymiamatis unc. ij. mastichæ unc. i. ceræ tantundem, resinæ piceæ lignosæ, olei sing. unc. iiij. chalbanæ scrup. vi. Aliud è polline tritici faciens ad abscessus, & Dothienas, ad intestinales, aquososque ramices, post chirurgiam ubi inflãmationes cessauerint, quod ita conficitur. Ceræ pollinis tritici, resinæ liquidæ sing. unc. vi. ammoniaci thymiamatis unc. iij. olei unc. iiij. aceti aut uini quod sufficit. pollinẽ in aceto, aut uino pridie fermentabis, postero die his quæ liquari debent colliquatis, fermentũ exquisite subactum in mortario admiscebis, conteresque & cõficies. Aliud è fermento, Saponis, sandarachę sing. unc. ij. fœnogręci unc. i. resinæ piceæ lib. i. colophoniæ, ceræ sing. unc. vi. fermentũ in aqua dilutũ ijs quæ liquari oportet colliquatis, admiscebis, omniaque simul deinceps coniecta cõficies, & uteris. hoc discutiendi frangendique uires habet. Aliud è masticha. Colophoniæ lib. i. ceræ unc. vi. ammoniaci thymiamatis unc. iiij. mastichæ, chalbanæ, terebinthinæ sing. unc. ij. omnia simul colliquato, & transcolato, deinde in frigidam aquam coniecta cõmollito, & utere. Aliud priori longe efficacius, trigener uocatum

catum, Ceram, colophoniam, terebinthinã liquidam pari pondere simul colliqua-tas, in frigidam aquam conijcito, dudumq; manibus subigito, & utere. Hoc sicut quod proxime praecedit ossa capitis denudata incarnat, & squãmas sine molestia abscindit, solumq; sine alterius adminiculo ad cicatricem perducit, ac si mastichae tantundẽ suscipict, ad ossium fracturas admirandũ reddetur. Emplastrũ iudaei. Colophoniae lib.i. mastichę unc.i. olei unc.i.s. omnia simul colliquata, in frigidam aquam conijcito, & post abscessũ fractionem uteris, neq; quidpiam abscindens, neq; linamentũ imponens, sed tantum medicamẽto cauitatem replens. Ex eodem emplastrum applicabis. ocyssime enim repurgat, cauitatesq;, prae cęteris incarnat: ubi uero ulcus exaequatũ fuerit, ad cicatricem inducendã alio medicamento opus est. hoc enim superuacuã carnem efficeret. Emplastrum Politeuomeni, resinae in uasculis ligneis afferri solitae transcolatae lib.i. cerae unc.iij. mastichę tantundẽ, olei à Martyreo uel aliunde aduecti, unc.i.s. oleum cum resina tantum liquabis, centaurij ℞ fasciculo uirenti si haberi potest, si nõ potest, arido uersabis, quibus deinde transcolatis reliqua admiscebis, & manibus subiges. quidã centaurij aridi unciam unam adijciunt. inter liquandũ uero, & uersandum haec uerba insusurrabis: Deus Abraham, deus Isaac, deus Iacob, huic medicamento uires addat. Quod quidem sinus, & fistulas agglutinat, aegilopas desiccat, & si centaurium susceperit durities strumasq; inchoantes emollit. Emplastrum mutum uocatum, Ammoniaci thymiamatis, chalbanę, opopanacis sing. unc.i. mastichae, cerae, colophonię sing. unc. vi. marinae aquae quod sufficit. hoc ad ossium fracturas inflãmatione transacta utemur. optime enim ad cicatricem perducit, quod habet colophoniae, resinae piceae sing. lib. unã, cerae unc. vi. omnia in ollam feruentis aquae coniecta simul liquato, & excolato, deinde in frigidam aquam translata diutissime cõmollito, pastillumq; formato, & utere. Aliud mollitorium omnino admirandũ. facit ad stomachi duritiem, frigidosq; affectus, quod habet colophonię purae unc.ij. cerae albae unc.iiij. mastichae purae unciam unam, olei cochleare unum, omnia simul liquata ad probam consistentiã decoquito, & utere. Aliud Pyxis inscriptum ad omnes inflammationes praecipue pedum conferens, est enim mollitoriũ habetq; cerae, colophoniae sing. unc. vi. succi feminũ lini unc. iiij. adipis porcini unc. ij. terebinthinae unc. iij.s. olei omphacini unc. x. ammoniaci thymiamatis unciam unam, thuris uncias tres, lactis bubuli unc. iiij.s. ouorum albumina nouem. ammoniacum & thus cum lacte, succo, & ouis subigito. Aliud è melle molliens & discutiens, quod habet spumae argenti, olei sing. libras duas, colophoniae, cerae, axungiae sing. unc. xx. spumam argenti, axungiam, & oleum simul decoque, quousq; inquinandi finem fecerint. deinde quae liquari debent, liquata adijcito, ac simul conficito, utq; ab igne sustuleris mel infundito, refrigeratumq; medicamentũ cõmollito. Malinum Serapionis uulnerarium ad plurimos usus conueniens, omnes enim durities dissoluit, abscessus discutit, humores per caecos meatus difflando, sinus agglutinat, sagittas, ossa corrupta, & surculos euocat, rosaceo dilutum caua ulcera incarnat, estq; ad inflammationes sedandas efficacissimũ. Hoc praeceptor Lucius utebatur, ipsum dupliciter modo inquam glutinosum, modo solidius conficiens. uermiculos enim ex solidiori conflabat, quos ut subinde ad usum paratiores haberet, filo nectebat, & ita in fistulosos sinus mittebat, fili capite exterius derelicto. nam quae sine filo in sinus mittuntur, cum duriora sint saepe infringuntur, priuatosq; ibi abscessus efficiunt. habet autem medicamentũ spumae argenti drach. ciiij, colophoniae drach. lxiiij. cerae drach. xlviij. ammoniaci thymiamatis drach. xxiiij. aeruginis, myrrhae, chalbanae sing. drach. xx. olei aestate quidem unc. xv. hyeme uero xviij. spumam argenti cum oleo placido igne usq; ad dissolutionem decoquito, utq; ab igne su-

stuleris æruginem imponito, diligenter obseruando ne efferuescat, deinde rursus decoquito quousque inquinandi finem fecerint, & ad citonij mali colorem peruenerint, tum ceram resinamq; transcolatas injicito: quæ ut parum bulliuerint, & probe se habere iudicaueris, ammoniacũ contritum colliquabis, quibus colliquatis sublato ab igne medicamento, myrrham postremo admiscebis. Malinum Passionis Athanasia inscriptum, quod præ cæteris medicamentis sinus agglutinat, quamuis uacuitates attritas habuerint: idem puerorum strumas recentes discutit, confert & distractis articulis, sicut Heras & Galenus attestantur: habetq; spumæ argenti, resinæ piceæ aridæ sing. drachmas centum, ceræ drach. lxxij. s. olei, uini antiqui odorati adstringentis sing. unc. xviij. spumam argenti tritam & cribratam sub æstiuo sole in mortario cum uino pluribus diebus subigito, atque ubi exsiccata fuerit, oleum & uinum alternatim instillato, quæ cum probe unieueris in lebetem conjecta placidissimo igne decoques, quousq; inquinandi finem fecerint, postremo cera & resina adiectis omnia simul conficies, & uteris. Aliud ad plurimos usus, quod Venus inscribitur, omnem duritiem dissoluens, strumas discutiens, sagittas & surculos euocans, ad uenenosorũ animalium ictus mirum in modum conferens, fistulas & sinus agglutinans: podagricis per accessionũ interualla utiliter illinitur, & diuturnæ coxendici medetur, quod ita conficitur: Spumæ argenti unc. xxv. ammoniaci unc. x. colophoniæ unc. xvi. æruginis, chalbanæ sing. unc. ij. bdellij, opopanacis sing. unc. iij. aristolochiæ sing. unc. i. olei antiqui sing. lib. ij. oleum cum spuma argenti decoquito, & in medio decoctionis ærugin $\bar{e}$ imponito, finitoq; ut simul bulliant, donec inquinandi finem fecerint, deinde colophoniam transcolatam adijcito, utq; ab igne sustuleris, aristolochiam cum reliquis prius in mortario ex aceto tritis cõmisceto, postea omnia simul in medicamẽtum conjicito, & unito. Alia uenus faciens ad quæcunq; præcedens, sed ad podagras per accessionũ interualla applicata, maxime insignis, quæ habet olei antiqui lib. iij spumæ argenti lib. ij. ammoniaci thymiamatis lib. unã. ceræ unc. xxij. colophoniæ unc. ix. chalbanæ, æruginis sing. unc. iij. resinæ piceæ unc. xvi. myrrhæ unc. iiij; confice, ut dictum est. Panacea molliendo, discutiendoq; efficacissima, habens ceræ unc. viij. colophoniæ, terebinthinæ sing lib. i. ammoniaci thymiamatis unc. vi. chalbanæ, olei opopanacis, pollinis thuris sing. unc. i. uini quod sufficit. Emplastrum è rumice plurimi usus, abscessus discutiens aut frangens, strumas & reliqua huiusmodi molliens, quod habet ceræ, resinæ, adipis porcini, foliorum hyoscyami uirentium exquisitissime contusorum, aphronitri, ammoniaci thymiamatis sing. lib. i. confice atque usus tempore cum oleo antiquo remollito, & utere. Emplastrum è perna, quamlibet duritiem, strumas, ganglia, meliceridas, & reliqua huiusmodi dissoluens, sinus agglutinãs, ad Dothienas, ad priuatos abscessus, ad neruorum affectus per consensum obortos conferens, nec minus pleuriticis, coxendicum aut articulorũ uitio laborantibus cõueniens, quod habet pinguedinis suillæ pernæ antiquissimæ, spumæ argenti sing. lib. iij. resinæ piceæ lib. i. ammoniaci thymiamatis unc. iij. chalbanæ, thuris, euphorbij sing. unc. i. pernæ uero pinguedo ita auferenda est. Antiquã suis pernam in olla fictili cum aqua præcipue marina decoquimus, cuius ius deinde excolantes, & refrigerantes concretam pinguedinem, cum quæ fluitabit, tum quæ subsidebit auferemus, expurgatamq; ad medicamẽti confectionem seruabimus. cum hac ergo rursus colliquata spumam argenti commixtam placido igne decoquimus, quousq; inquinandi finem fecerint, inde ammoniacũ tritum imponimus: quo liquato resinam transcolatã, & thus ad ultimam minutiem redactum adijcimus: quæ cum unita fuerint, chalbanã premollitam immittimus, sublatoq; ab igne medicamẽto euphorbium admiscemus, & simul conficimus

fecimus. Aliud è perna Galeni tophaceos nodos dissoluens, quod ita cōficitur. Pinguedinis suillæ pernæ præparatæ, sicut prædiximus lib.i. ammoniaci thymiamatis, casei bubuli, aut caprini antiquissimi, adipis taurini, apochymatis sing. lib.i. medullę ceruinæ lib. viij. œsypi unc.iij. opopanacis unc.i. ligustrini olei unc.vi. uini quod sufficit. cætera quidē liquato, & excolato, caseum uero cum uino diluito, & colliquatis adijcito, atque ubi omnia probe confecta fuerint, in mortarium effundito, & manibus cōmollito. Mollitoriū Lucij præceptoris ad torsiones articulorū descriptū, faciens ad profundos abscessus, ad neruorū contractiones, ad difficiles articulorū motus, quos torsiones uocant. confert opisthotonicis, & omnes neruorum morbos per cōsensum obortos, curat, oleo ligustrino, aut irino, aut laurino dilutū dolores efficaciter sedat, facit & ad durities diuturnas curatu difficiles, quod ita cōficitur: bdellij, adipis uituli, ammoniaci thymiamatis, iridis illyricæ sing. unc. xvi. opopanacis drach.l. chalbanæ, canchryos, styracis, thuris sing. drach. viij. piperis grana clx. ceræ terebinthinę sing. unc. vi. irini olei æstate quidem unc. ij. hyeme uero unc. iij. uini quod sufficit. ceræ cum oleo irino liquefactæ ammoniacum bdellium, & thus tritissimū admisceto, & si thus teri non poterit uino prius madefactum diluatur. atque ubi hæc omnia probe unita fuerint, terebinthinā & styracem adijcito, quibus dissolutis medicamentū ab igne auferto, & irim, canchry & piper ad ultimā minutiem redacta imponito. postremo opopanacem è uino dilutum infundito, & diligenter subigito. hoc medicamentū (ut inquit Galenus) in molliendo supremi ordinis est, neque enim facile inuenies, quod eo impensius induratas partes emolliat, quin quod in eisdem partibus obduruerit, per halitum digerit. Emplastrum è Psyllio usu probatū, strumas desiccat, & dissipat, dothienas aperit, & sanat, inguinū axillarumque abscessus etiam ad suppuratione tendentes discutit, sinus agglutinat, ganglia dissoluit, clauos manuū pedumque abscindit, carbones sanat, & uitiligines exterit, quod habet radicis altheæ tritæ cribratæ unc.i. psyllij pariter triti & cribrati unc.ij. fimi columbini aridi ad ultimā minutiem redacti, axungiæ antiquæ expurgatæ sing. unc. iij. picis aridæ lib.i. mastichæ nigræ æthiopicæ unc.iij. quæ si non affuerit mastichæ chiæ tantūdem accipies. quæ liquari oportet colliquabis, postea ut ab igne sustuleris arida admiscebis, & simul conficies, medicamentumque refrigeratū diligenter manibus subiges, atque usus tēpore chartæ, aut corio illines. Mollitoriū rutaceum, manus, quarum articuli inflexi fuerint, mirum in modum molliens, quod habet ceræ unc. iiij. terebinthinæ unc.ij. chalbanæ, opopanacis, œsypi, castorij sing. unc.i. euphorbij unc. iiij. rutæ unc.ij. quæ liquari oportet liquato, postea euphorbiū & castorium singula seorsum trita cum opopanace, & rutæ folijs simul subactis in mortario conficito, deinde omnia commiscebis. Aliud mollitoriū, strumas, parotidas, dothienas, panos, & meliceridas dissoluens, quod ita conficitur, ladani mollis, bdellij scythici & resinosi, propoleos recentis & mollis, ammoniaci thymiamatis, terebinthinæ portiones æquas simul subigito, & utere. Aliud mollitorium, & discussoriū, faciens ad strumas, parotidas, meliceridas, & atheromata, quo etiam ad aneurismata utimur, habetque spumæ argenti drach. centū, colophoniæ, adipis caprini sing. drach. lxxx. ceræ, rubricæ, misci sing. drach. xl. pyritidis lapidis drach. xvi. picis drac. xxiiij. calcis uiuæ marmoreæ drac. xxxij. chalbanæ, ammoniaci thymiamatis sing. drach. xvi. cerussæ, aloes, myrrhæ, bituminis, pollinis thuris, dictamni sing. drach. xij. olei antiqui lib. iij. spumam argenti, oleum, cerussam, adipem, simul usque ad probam consistentiam decoquito, deinde ammoniacū, & bdellium utrunque contritissimū imponito, quibus liquatis uiscum primo, postea pyritidem, calcem, cæteraque arida ad ultimā minutiem redacta adijcito: quæ omnia ubi simul unieris, refrigerata manibus subiges, & uteris.

Mollitorium et discussorium

Aliud abscessuum strumarumq; discussorium: candidum canis fimum cum terebinthina assumito, & utere. Aliud optimum inflamationes sedans, strumas, carnosos ramices, & quamlibet duritiem emolliens: caricarum pinguium carnes, nitri torrefacti, seminis cardamomi, sing. portiones æquas cum melle ad emplastri formam assumito, & exquisite cõmollito. Emplastrum e buglosso durities dissoluens, quod habet buglossi unc. viij. spumæ argenti unc. iij. ammoniaci thymiamatis unc. ij. adipis porcini unc. vi. olei antiqui tantũdem. Emplastrum persarũ è lapidibus, quod tyrrhenicũ & pampathes appellatur, uesicæ & renum calculos perforans, si loco applicetur, manuũ pedumq; diutinos callos dissoluens. eos enim in tenuem saniem transmutat, & sine molestia suppurat, estq; post septimã diem à loco exoluendum, quod idem etiam in steatomatis, strumis, gutturis ramice, ganglijs, & similibus efficit. ad ægylopas uero & ad fistulas antiquas præcipue sedis axillarum inguinum & mammillarũ tanquam diuinum archanum habetur, quod erit a quinta die exoluendum, callusq; fistulæ abrasus in ipso iacens spectabitur, à quo non prius absistes quàm totus omnino callus excisus fuerit. idem ad maleficia ulcera, & ad ungues manuũ, pedumq; decidentes, ueluti à deo missum putabitur, sed & ad aquosos ramices, ad hydropas, & lienes, corio pro tumoris magnitudine illinitur, & apponitur, in hydrope quidem anterius ab axillis usq; ad inguina, posterius à ceruice usque ad lumbos. Totam enim aquam inspicies diuino quodam mysterio composite efferri, quo uteris, donec rem iam bene habere iudicaueris. ad asthmaticos preterea, orthopnoicos, tabidos, & ad deploratos interius latentes abscessus pastillũ cum modico melle diluens, pilulas confeci, quas uiris, mulieribus, pueris & senibus exhibui, conspexiq; deploratos ueluti reuiuiscere, idem & in pestiferis cõstitutionibus peregi, pluresq; iam pestilentia oppressos liberaui, omitto plurimas alias eiusdem facultates recensere, ne tantũ Dei munus quispiam forte fabulam putet. Quod habet spumæ argenti contritissimi lib. unam, ceræ unc. xvij. ammoniaci thymiamatis unc. iij. s. propoleos unc. xvi. s. chalbanæ unc. i. s. squamæ æris unciam unam, lapidis phrygij unc. xviij. resinæ piceæ aridæ librã unam, diphrygis uncias duas, scrupu. xviij. æris usti unc. i. thuris unc. ij. oboli iiij. radicis aristolochiæ rotundæ unc. xl. scrupu. xvi. lapidis magnetis uiuentis & attrahentis unc. i. aloes unc. ij. s. dictamni unc. iij. cinabaris cõmunis scrup. xviij. adipis struthocameli lib. ij. lapidis pyritidis unc. ij. lapidis uitæ scythici scrup. xviij. lapidis hęmatitæ unc. i. cadmiæ ustæ unc. iiij. gentianæ, aristolochiæ longæ, lapidis parciaci, aut eius uice gagatæ sing. unc. i. betonicæ, radicis chamæleontis nigri sing. unc. i. alibi sing. scrup. xviij. æruginis unc. i. olei antiqui lib. i. in alio lib. ij. floris salis & aceti scyllitici sing. quod sufficit. Spumã argenti, reliquosq; omnes lapides singulos primo seorsum ad ultimã minutiem redactos, postea simul tritos, salis flori admisceto, & terito, quousq; fecis consistentiam susceperint, inde æruginem, & æs utrunq; tritissimum imponito, & rursus pinsito, postea thus, aloem, ammoniacũ, singula seorsum trita iniicito, postea chalbanã, & denuo salis florem imponendo terito. postremo herbas minutissime tritas, & cribro excussas addito, atq; iterum simul subigito, salis florem singulis quibusq; instillando, tum cum aceto scyllitico pastillos formato, & quæ liquari debent, liquata priuatim seruato, quæ deinceps ubi medicamentũ conficere uolueris, cõmiscebis. oleo uero locum nõ inquinabis, cui medicamentũ applicare cogitaueris. Aliud ad discutiẽdas strumas. Spumæ argenti lib. i. olei antiqui lib. i. s. auripigmenti unc. i. spumam argenti cum oleo decoquito, donec inquinãdi finem fecerit, deinde auripigmentũ prius è duabus olei uncijs tritum imponito, & fidenter utitor, neq; utilitatem despicies. Aliud ad strumas. Spumæ argenti unc. vi. æruginis ferri unc. ij. ammoniaci thymiamatis,

olei antiqui

olei antiqui sing.unc.viij.spumam argenti,æruginem ferri,& ammoniacum, sin-gula seorsum trita decoquito,ita ut primo æruginem ferri,& oleum in ollam con-ijcias,quæ ubi semicocta fuerint, ammoniacum addito, sinitoq; ut simul bulliant, donec inquinandi finem fecerint. Aliud Democratis è sale confectũ,ad quam-libet duritiem discutiendam multis præferendum, quod habet salis ad ultimã mi-nutiem redacti, cerussæ sing.lib.i. chalbanæ, propoleos, aristolochiæ sing.unc.ij. olei antiquissimi lib.ij. & si crassius medicamentũ fiat, aliam olei libram adijcito, cerussam & sal cum oleo decoquito,quousque inquinandi finem fecerint, deinde chalbanã & propolim, postremo aristolochiam singula tritissima imponito, & si-mul conficito. Aliud eiusdem strumas discutiens, omnem frigidum humorem contrahens, iocinoris & lienis aquosos affectus sanans,lotij copiam educens, co-xendices inueteratas dissoluens,quod habet,ceræ,resinæ piceæ,colophoniæ sing. lib.i.calcis uiuæ,aluminis scissilis,auripigmẽti sing.unc.i.quæ liquari oportet ad-iecta olei portiuncula liquato,& transcolato, deinde aridis è modico aceto in mor-tario tritis admisceto,ac simul conficito. Potest diutinas uiscerum durities dissol-uere, plurimum sudorem à loco educendo, mensesq; iam dudum detentos ciere. Ego uero ablata calce duplum aluminis adijcio, ac medicamentũ longe præstan-tius comperio,neq; enim pustulas infert. Philagrij discussoriũ ad curandos gut-turis ramices,& durities per halitum digerẽs, quod habet spumæ argenti drach.l. resinæ piceæ drach.xl.olei antiqui drach.lxxx. æris usti,ammoniaci thymiamatis sing.drach.viij.aluminis scissilis,pollinis thuris sing.drach.iiij.cerę drach.l.oleum simul & spumam argenti decoquito,quæ ubi semicocta fuerint,æs imponito,bul-lireq; finito,quousq; inquinandi finem fecerint,postea ammoniacũ minutissimũ adijcito,quo liquato adde resinam & ceram transcolatas, ac rursus decoquito do-nec amplius non inquinent,deinde chalbanã præmollitam imponito, utq; ab igne medicamentũ sustuleris,thuris pollinem inspergito,& unito, refrigeratumq; ma-nibus commollito. Discussorium abscessuũ admirandum, nulla enim ruptione facta pus crassissimũ in emplastro inueniri solet, quod abstergendum est, idemq; medicamentum refectum apponendum.Habet autem colophoniæ libram unam, ceræ lib.i.s. olei hyeme quidem cochleare unum, æstate uero semissem, nitri uer-nicarij fului,aut si aderit,matronalis,albi,& friatu facilis unc.vi.cætera liquato & excolato,nitrum uero contritissimum inspergito,& assidue uersando refrigerato, deinde manibus commollito,& pastillos conficito.obseruari uero oportet,ne me-dicamentũ in aquam transfundamus,nitrum enim aboleretur.Aliud:picis aridæ, ceræ nouæ sing.lib.ij. olei lib.iiij. placido igne decoquito, subigito,& utere. facit ad memoratos abscessus,strumas,fistulas,& reliqua huiusmodi. Aliud Oriba-sij ad strumas,& ad axillarum, inguinum, colliq; durities. Quod ita habet, papa-ueris cornuti folia cum axungia & propoli pingui terito & illinito. Aliud ad strumas & omnem duritiem. Foliorum recentium, uerbenacæ rectæ drach.xlij. hyoscyami uiridis drach.cxliiij.adipis porcini,resinæ piceæ aridę sing.drach.xlvi. picis drach.xxiiij. quæ liquari debent, liquato & transcolato, & cum herbis tritis commisceto. Aliud è rumice. Foliorum rumicis, perdicij, senecionis, resinæ piceæ sing. drach.xlviij. foliorum hyoscyami, axungiæ antiquæ sing.drach.xcvi. chalbanæ drach.viij.liquabilia cum herbis tritis confundito. Aliud è rumice ad strumas, quamlibetq; duritiem, ad axillarum inguinumq; abscessus, ad malefica ulcera & fistulas, ad pudendorum strangulationes. est etiam ad induratos lienes insigne, habetq;, allij nucleos xv. ceræ drach.xcvi. olei drach.xcvij. nitri alexan-drini drach.xlviij. æris usti, terebinthinæ sing. drach.xxiiij. thuris drach.viij. fo-liorum rumicis, quæ uel in olla, uel in charta sub calido cinere quadantenus elan-

 guerint

guerint drach.xlviij.colliquatis quæ liquari debent arida contritiſſima admiſceto, deinde in mortarium effundito, allia uero prius in oleo fricta ſunt conterenda. Aliud è ſcolopendrio Philoſophi ſumme diſcuſſoriũ ad abſceſſus,dothienas,plurimaq́; alia conferens,quod habet colophoniæ lib.ij. ceræ,axungiæ recentis,ſing. lib.i.reſinæ piceæ unc.viij. olei unc.vi. ſcolopendrij unc.ij. uini antiqui ſext.duo, pollinis tritici unc.xiij. tritici pollinem cum uino diligenter decoquito, deinde liquabilia infundito & unito. poſtremo ſcolopendrium admiſceto, & utere. quod ſi oleum recuſauerit eius loco ſex axungiæ uncias imponito,eritq́; molliendo efficacius: ſicut ſi oleum ſuſceperit, diſcutiendo.

De emplaſtro malicorij. Cap. XV

EMplaſtrũ malicorij ſtrumas, cæteraſq́; durities diſcutit, facit & ad podagras per acceſſionũ interualla illitum,quod habet terebinthinæ,lapidis aſij,bituminis ſing.drach.ccclx.aphronitri,adipis uituli,ceræ,baccarũ lauri, ammoniaci thymiamatis ſing.drach.cxl.lapidis pyritidis,calcis uiuę ſing.drach.cxx.cineris aſpidum uiuarũ crematarũ drach.cxl.olei antiqui lib.ij.oleum & ceram prius, deinde bitumen contritiſſimũ eliquato,quibus colliquatis,adipem primo, poſtea ammoniacũ tritum & terebinthinã adijcito,utq́; ab igne ſuſtuleris,calcem & lapidem admiſcebis,mox lauri baccas,& aphronitrũ.poſtremo aſpidum cinerem,ne aboleat· immittito, omniaq́; ſimul ſubigito, & utere. ad aſpidas autem cõburendas ollam totam exterius argilla craſſiuſcula illitã, in ſole exiccato, & deinde iniectis aſpidibus ollam operito,operculumq́; tutiſſime cõmunito,duobus tantũ,aut tribus ſpiraculis derelictis,poſtea cõburito, quouſq́; uapor purus reddatur. Hoc idem emplaſtrũ gleucino oleo dilutum,& inunctum articulorũ uitijs, & coxarũ reſolutionibus medetur,& cum tædaceo oleo illitum uitiligines albas exterit.

De aniceto Critonis emplaſtro. Cap. XVI

ID ad neruorum uulnera mirum in modum confert, eſtq́; nobis uſitatiſsimum, euocat enim,frangit,expurgat,agglutinat, ſpleniumq́; ex eo confectũ pus educit:eiuſdem uermiculus oleo ex aceto dilutus,& iniectus ſinibus medetur. Vlceribus articulorum,torſionibus, cicatricibus dolentibus confert,durities diffundit, neruorũ concretionibus opitulatur: præterea ſine irrigatione,unctionis uice tanquam acopon excolatum, ſpontaneas laſſitudines in morborũ principio uel quacunq́; alia cauſa euenientes opprimit, ſummitatũ etiam mollitorium inſigne eſt, ſi magnis ſplenijs illitum applicetur. facit & ad plantarum putreſcentia ulcera,ad digitorum affectus, ad oſſium fracturas uulneri adiunctas, ſolum priuatim cum oleo roſaceo dilutum maleficorũ ulcerum cauitates expurgat, replet, labiaq́; eorundem emollit, & ad cicatricem perducit, licet nullum aliud adhibeas, quod uel incarnandi uel ad cicatricem ducendi uires habeat, huic enim ſoli tuto creditur. Confert etiam ad hominum canum ferarumq́; morſus, maximaq́; eius pollicitatio eſt, ad interiores colli abdominiſq́; abſceſſus diſcutiendos, priuſquã ſuppurauerint, imò & ſuppuratos attenuat,& ad inteſtina eruptionem perficit: ſplenium amplum loco applicare oportet, deinde thorulum ſupra aceto & oleo madefactũ apponere,biſq́; ſingulis diebus irrigare,quod niſi tribus quatuor'ue diebus tranſactis exoluendũ non erit, ſed ubi exolueris locum ſpongia fouebis, rurſuſq́; ſplenium eodem modo applicabis. deniq́; Anicetum uocatur, quoniã uires eius admirandæ à nullo uincuntur. habet autem ſquammæ æris drach.lij. pyrethri, uuæ taminiæ,grani cnidij,ſinapi,canchryos,fimi columbini,ariſtolochię minoris,æruginis,cyperi,ſeminis erucæ,cymini ſing.drach.vi.nitri,ſalis ammoniaci ſing.drac. xxxij. pollinis thuris,baccarum lauri,iridis ſing.drach.xx. aceti acerrimi ſext.xij. caricarum decocti heminas quinque,quod quidem ita conficitur. Pinguium cari-

carum lib. v. sex aquæ sextarijs madefacito, & postridie ad aquæ trientem deco quito, exprimito, & per colum traijcito. arida ergo ex aceto trita, & sub canis feruore exiccata caricarum decocto irrigato, & commollito, deinde in pyxidem ex ære rubro conflatam recondito, utcꝫ humida seruentur, aliquot diebus aceto subinde inspergito, atcꝫ usus tempore medicamenti unc. ij. in mortario ex aceto ad glutinis consistentiam diluito, postea ceræ, colophoniæ, olei, singu. unc. vi. colliquato, ac simul in mortario cum medicamento conficito. quod si durius efficaciusqꝫ esse malueris, ceræ, colophoniæ, & olei uncias tantum quatuor inijcito: sin contra mollius, octo eorundem unciæ sunt imponendæ. Proditur idem ad feras quoqꝫ uitiligines facere, si meracius applicetur. Aliud ad discutiendos abscessus. Ceræ, terebinthinæ, nitri, butyri, portiones æquas conficito. Aliud ad abscessus. Verbenacam rectam cum nitro, sulphure, & resina liquida subigito, & applica. hoc quidem suppurationes dissoluit, reliqua uero diffundunt.

Emplastra frangendo idonea. Cap. XVII

EMplastrum scalpelli uicem supplēs. Nitri lib. iij. fimi columbini, propoleos, salis ammoniaci, æruginis, sing. unc. vi. marinæ aquæ seu muriæ, lib. i. s. olei antiqui lib. iij. singula arida primo seorsum tundito, deinde æruginem, nitrum, & sal simul in mortario ad ultimā minutiē redigito, postea adiecta aqua rursus exquisite terito, mox oleum admisceto, ut fiat glutinis consistentia, tum simul omnia in fictilem ollam coniecta placido igne ad totius aquæ consumptionem decoquito. postremo propolim præmollitam imponito, utcꝫ medicamentum ab igne sustuleris, & quadātenus intepuerit columbaceū fimū inspergito, & commisceto, quod deinde panno trito illitum sublimiori molliorícꝫ loco applicabis. esse autem oportebit splenium pusillum figura oblongum, cui aliud amplum splenium superponendum est, emplastri e succis, uel ex melle confecti, aut malini serapionis, aut eius quod ad Mnaseam refertur, aut cuiuscunque, quod molliendi uires habeat. Aliud discutiens seu perforans: ceræ, unc. xvi. salis cōmunis, cerussę, sing. drac. xl. cineris sarmentorum uitis crematorum, arūdinis græcæ ustę, sing. drach. x. nitri rubei tantundem. singulis seorsum tritis, deinde commixtis aquam infundito, ut fecis consistentia reddatur, tum cerussam cum quindecim olei uncijs quadantenus decoquito, postea ceram adijcito, siniróque ut simul bulliant, quousqꝫ in quinandi finem fecerint, ac postremo reliquis contritis admisceto, & utere.

Aliud perforans arundinesqꝫ & surculos & quæcunque infensa in recessū decubuerint euocans, & ulcera agglutinans, quod habet, Bituminis, nitri, sing. drac. xxv. aristolochiæ drachmas. xij. baccarum lauri drach. xx. confice & utere.

Aliud Fimi columbacei, nitri, sing. drac. iiii. caricas vii. nitrum & fimum simul terito, deinde cum caricis contusis subigito, quod postea panno illines, & si duriusculum fuerit, mel & axungiam purgatam adijcies, eodem die dissipat & effringit. Oribasij ruptorium, Picis liquidæ, picis aridæ, propoleos, portiones æquas unito, & applica, frangit & ad cicatricem ducit. Aliud eiusdem euocans, frangens & agglutinans: ammoniaci thymiamatis, propoleos, aluminis, sing. unc. ij. thuris drac. i. s. chalbanę, auripigmenti, sing. drac. i. Emplastrum ruptoriū: succi ranunculi, auripigmenti, chalcitidis, lathiridis, squammæ, æris rubei, uentriū cantharidum, sing. unc. i. calcis uiuæ drac. ij. in cedria assumito, atcꝫ usus tēpore splenium cōficito semidigiti latitudine, lōgitudine quantum uidebitur, & applicabis, supraqꝫ medicamētum diachylon remollitum impones, deinde tribus aut quinqꝫ horis permittes, obseruādo ne neruus, aut uena, aut arteria attingatur, neue prius applicetur, quàm abscessus feruor quieuerit. hoc etiam strumas effringit.

Aliud quod oxynitrum inscribitur. Cerussæ unc. xx. salis fossilis drach. vij. nitri

unc.ij.s.olei antiqui unc.iiij. aceti heminam unã, omnia simul decoquito, donec inquinandi finem fecerint. Aliud sine molestia frangens: ceræ, nitri, sing. unc. ix s. fecis uini usti unc. xiiii. auripigmenti drac. vii. olei antiqui lib. ij. liquatis quæ liquari oportet, arida trita admisceto. Aliud ad strumas quamlibetq; duritiẽ, aut enim discutit, aut mollit, frangit, purgat & sanat: succorum potamogitonis, stratiotę, ceparum acerrimarum, ceræ, propoleos, pollinis tritici, sing. unc. xvi. fermẽti acidi, serapiadis, quam triorchim uocant, sing. unc. vi. tragacanthæ, resinæ piceæ, sing. unc. ij. quidam & horum unc. vi. imponunt. chalbanæ, opopanacis, olei antiqui, sing. unc. ix. Tragagantham in parte aliqua succorum madefacito, similiq; modo opopanacem, & chalbanam seorsum madefacito, & terito, quibus postea fermentum succis dilutum admiscebis, & simul conficies, deinde oleo & resinæ colliquatis, & transcolatis, propolim præmollitam adijcito. atq; ubi hæc eliquata fuerint, tritici pollinẽ inspergito, & unito, postremo omnia in mortariũ simul cõiecta cõficito, & manibus exqsite subigito. Aliud abscessus uel dissipans, uel frangẽs: uitrũ præcipue specularij lapidis minutissime tritũ, & thus ęquis ponderibus cum aceto diligẽter subacta, penna illinito. Ruptorium efficax, bulbum africanũ, cardamomum, nitrum, fimum columbaceum, ficus aceto præmadefactas, axungiam expurgatam æquis ponderibus omnia simul cum melle ad emplastri formã subigito, & loco illinito, pro partis ratione quam effringi uolueris. Aliud discutiendi siue euocandi uires habens, ad strumas & gutturis ramicem mirum in modum conferens: olei antiqui lib. iij. plumbi lib. ij. simul decoquito quousq; inquinandi finem fecerint, deinde terebinthinæ & chalbanæ, sing. unc. vi. atque ammoniaci thymiamatis unc. ij. admisceto & utere. Aliud Oribasij, candidum canis fimum tritum & cum terebinthina assumptum applicato.

Emplastra euocando & discutiendo idonea. Cap. XVIII

QVi plures medicamentorum facultates simul complicauerunt, quibusdam emplastris discutiendi, quibusdam euocandi uires attribuerunt, alijs utrãq; simul potestatem inesse prodiderunt, quod nemini mirum uideri debet, cum parũ admodum inter se differant, euocandi discutiendiq; facultates, quæcunq; enim euocant, omnino etiam discutiunt, ac contra, quæ discutiunt, eadem euocant, tantum in discussorijs discutiendi, in euocatorijs euocandi facultas excellit: euocãtia autem è simplicibus medicamentis conficiuntur, quæ humorum substantiam à profundo ad cutim attrahere possunt, sicut discussoria ex ijs quæ quod iam attractum fuerit, discutiendi uires habent. spumam uero argenti, ceram, picem, & oleum ad emplasticam consistentiam inferendam adijcimus, cum alioqui nihil insigne habeant, quo discutiant, quemadmodum propolis, chalbana, calx, medullæ, asiæ petræ flos, aphronitrum, acetum, lixiuium, piper, struthium, sal, atramentum sutorium, & reliqua plura huiuscemodi, quæ in superioribus libris de simplicibus medicamentis cõmemorauimus. nonnulli defluxum ueriti adstrictorias medicinas euocatorijs admiscuerunt, interdum enim plus ęquo attrahũt, ut sæpe non à profunditate tantũ affecti mẽbri, sed à partibus quoq; circumiacentibus materia euocetur. Illud etiam tanq; necessarium reminisci oportet, quod superius in loco de incarnantibus medicinis docuimus, quęcunq; euocare, discutere, & abstergere possunt, eadem incarnandi quoq; uires habere, si modo cerati admixtione diluantur, plurimo quidem cerato admixto quibus robur ualidius inerit, contra, quibus imbecillimum paucissimo adiecto. hac ratione antiquissima ulcera cicatrici renitentia, putrida, & serpentia ab emplastris è sale confectis, ac reliquis eiusmodi cerati admixtione temperatis præcipue repurgantur, & celerrime ad cicatricem ducuntur. At medicamentum euocatorium aut discussorium cui quidpiam adstringentis

gentis commixtum fuerit, ob eam adstringendi facultatem incarnando non erit idoneũ,sed ad uulnera sinusq; glutinandos & ad cicatrices ulceribus inducendas utiliter admouebitur.emplastra uero euocãdi discutiendiq; facultates habẽtia ad omnes panos inflammationesq; induratas, ad dothienas, strumas, atheromata, hominum ferarumq; morsus,ac cætera huiusmodi congruunt, & sinus etiam agglutinant,quibus exasperatæ flaccidæ marcescentesq; partes adhæserint, podagricis, & articulorum morbo laborantibus, in declinatione opitulantur: ab articulis enim frigidos crassosq; humores exugunt.si memor fueris,discutientium euocantiumq; medicamentorum, & quæ prius descripta sunt, & quæ postea describentur utilitates facile inuenies. Emplastrum ad omne panorum genus discutiendũ, & euocandum,quod ab abscessu etiam trãsmutato pus sine cutis incisione tanq; per colum exugit,& ad desiccandos sinus si exterius illinatur, efficacissimum est, quod ita cõficitur.Radicum aridarum hyoscyami,& cucumeris agrestis,hordeaceæ farinæ,sing.unc.v.terito & cribrato,atq; hyoscyami succo cõspergito, ac pastillos leues conflato, quos in umbra singulis diebus uertendo exiccabis, & usus tempore in aqua dilues,ita ut crassiusculi illinantur. Ego uero inquit data eorum facultate,etiam corticum radicis capparis drac.ij.& elaterij drac.i.adieci. Candidum euocatorium ad strumas,ad parotidas,ad priuatos cuiuspiam membri abscessus,ad fistulas,& ęgilopas cõferens,ut absq; incisione sanare possit.facit & ad antiqua sanatuq; difficilia ulcera, & ad aquam intercutem, quod ita conficitur. Spumæ argenti,cerussæ,salis,sing.drac.lxxx.olei lib.ij.singula seorsum exquisitissime pinsito, deinde omnia simul in mortario cum oleo subigito, tum in fictilem ollam coniecta assiduo uersatu decoquito, quousq; inquinandi finem fecerint, postea refrigeratum medicamentum diligenter commollito,& utere. Aliud latentes abscessus discutiẽs, rosaceo dilutũ duricies dissoluens,diutina putridaq; ulcera expurgans & incarnãs,quod habet,Cerussæ,ceræ,sing.lib.ij.olei antiqui lib.iij.atramenti sutorij,salis cõmunis sing.unc.vi.nitri lib.i.aceti quod sufficit,cerussam cum oleo ad probã cõsistentiam decoquito,deinde cerã inijcito, qua liquata, cętera seorsum primo ad ultimã minutiẽ redacta,deinde omnia simul in mortario rursus exquisitissime trita,admisceto,cõficito & utere. Aliud ad euocandũ,rumpendum,& cicatricẽ inducendam,Picis aridæ,picis liquidæ,propoleos,portiones æquas cõmisceto & utere. Aliud ad euocandũ,cui Philagrius adstipulat,Iridis pollinis thuris, aphronitri,pumicis sing.drac.viij.ammoniaci thymiamatis drach. xxv.chalbanæ drac.vi.canchryos drac.xii.ceræ drac.c.olei lib.ij. æstate uero unc. xv.ceræ cũ oleo liquatæ & trãscolatæ ammoniacum tritissimũ imponito,quo eliquato chalbanam præmollitam adijcito,deinde ubi ab igne sustuleris,arida ad ultimam minutiem redacta admisceto,& simul cõmollito. Andromachi Malinũ ab scessus profundos ebibens,quo exquisitissimam ponderum proportionem habente uti oportebit.facit & ad strumas,gãglia,meliceridas,atheromata,panos,tabefacit parotidas,dothienas,& abscessus perforat, fistularũ callos exterit, sinus discutit & agglutinat.habet autem,cerussæ,salis fossilis,sing.lib.i.ceræ,colophoniæ,sing. unc.v.ãmoniaci thymiamatis unc.iij.opopanacis,chalbanę,sing.unc.i.sal tritũ & subtilissimo cribro excussum in mortario rursus ad puluisculi formam redigito, deinde aqua præcipue marina exquisitissime subigito, postea cerussam simul terito, tum oleum infundito, utque omnia probe uniueris, usque ad appetentem concretionem decoquito, inde adiecto ammoniaco sinito ut bulliant, quousque inquinandi finem fecerint, postremo liquabilia cum chalbana & opopanace præmadefactis, & præmollitis admisceto, & diligenter conficito.

Aliud ad strumas, gangrænas,& antiqua chironiáque ulcera,Spumæ argenti, olei

olei antiqui, auripigmenti, sing. lib. i. spumam argenti cũ oleo decoquito, quousq; inquinandi finem fecerint, utq; ab igne sustuleris auripigmentum ex duabus olei uncijs tritum immittito, finitoq; ut rursus bulliãt, donec medicamentũ nigrescat, quod deinde in mortarium coniectum pistillo prius, deinde manibus diligenter subigito, & utere. ad strumas quidem & durities sincero & meraci, ad podagras uero & ad ulcera cum oleo diluito, mire etiam ad carbunculos facit. Aliud euocatorium Oribasij manifestos humores attrahens. Spumæ argenti, cerussæ, nitri, ceræ, colophoniæ, ammoniaci thymiamatis, sing. unc. iij. olei antiqui lib. ij. spumam argenti, cerussam, nitrum, oleum cum lixiuij e cinere ligni ficulni lib. ij. decoquito, quousq; nõ amplius inquinent, deinde ammoniacum tritum, postea cerã, postea colophoniam adijcito, & si nitri loco aphronitrum habueris præferendum erit. Aliud ad strumas, ganglia, parotidas induratas, & mammillarũ abscessus, præ reliquis insigne: tumores enim dissoluit, & impactum humorem per cæcos meatus educit, sinus agglutinat, fistulas & ægilopas absq; incisione curat, quod habet: ceræ, terebinthinæ, nitri fului, olei antiqui, sing. lib. i. aquę heminam unam. Andromachus tamen pro aqua lixiuium imponit. nitrum ad extremam minutiẽ redigito, deinde rursus ex aqua terito, ut penitus diluaṫ, postea in fictili olla operta decoquito, ex interuallis uersando. ubi uero ingens feruor quieuerit, liquabilia infundito, assidueq; agitato donec inquinandi finem fecerint, deniq; medicamentum in mortarium coniectum, & refrigeratum exquisitissime commollito. Aliud quo Menecrates utebatur, ad strumas, mammillarumq; durities peculiare prę sidium: tumores enim discutit, & fere non frangit, sed tenuissimas quasdam rimulas infert, per quas ueluti per colum impactus humor excernitur. sinus etiam agglutinat, & ad cicatricem perducit, quod habet ceræ, terebinthinæ, aphronitri, chalbanæ, resinæ piceę, olei antiquissimi sing. lib. i. cineris querni & ficulni sing. sex. unum. cineris uero sextarium decem uncias pendet. quæ liquari oportet liquata & excolata paululum decoquito, deinde chalbanam præmollitam adijcito, utq; ab igne sustuleris cineres commisceto, & diligenter conficito atq; applicato, ac primo quinq; diebus trãsactis, postea tribus, exoluito, donec tumor perforetur, deinceps quotidie locum solui curariq; oportet. Aliud euocando discutiendoq; efficax, abscessuum humorem sine fractione per cæcos meatus, tanq; per cribrum traijciens, qui uero adhuc permutati non fuerint, per halitum digerens, quod habet, olei antiqui unc. xxij. ceræ albæ unc. xv. aphronitri albi unci. iij. terebinthinæ unc. xij. lixiuij è cinere querno uel ficulno sextarium unum cum pistillo ad fecis consistentiam diluito, tum ceræ cum oleo colliquatæ terebinthinam admisceto, & unito, quæ postea ut ab igne sustuleris, & assidue uersando refrigeraueris, cum aphronitro exquisitissime conficies, residuum lixiuij paulatim instillando. Aliud Dionysias inscriptũ Heræ cappadocis ad memoratos affectus conferens, sed ad mammillarum reliquarumq; partium induratas inflammationes præcipuum, quod ita conficitur: ceræ, terebinthinę, pollinis thuris, aphronitri albi sing. lib. i. olei antiqui lib. ij. lixiuij sextarium unum, misyos crudi unc. ij. misy & aphronitrũ cum lixiuij semisse terito, deinde ceræ cum oleo liquatæ terebinthinam adijcito, ac paulatim ad temperatam concretionem decoquito, postea ubi medicamentum ab igne sustuleris, pollinem thuris inspergito, & assiduo uersatu refrigerato, postremo reliqua prius contrita admisceto, & conficito, residuum lixiuij paulatim instillando, quousque totum absumptum fuerit. ubi uero inflãmationem discussam, & dolorem sublatum percæperis, ac quędam durities permanserit, hoc medicamentum à loco remouebis, cuius uice Malinum aut quod Venus inscribitur, aut aliud molliendi discutiendiq́ue uiribus pollens applicabis. Aliud euocando discutiendoq;

discutiendoq́ idoneum longo usu probatum. Colophonię lib.i.ceræ unc.i.s, nitri unc.vi. olei, hyeme quidem cochleare unum & sem. æstate uero semi cochleare. Nitrū prius ex aqua, uel posca, uel aceto tritum, sicut res exegerit cū liquabilibus commisceto, dudumq́ manibus subigito, obseruando nitri ratione, ne aquę copia infundatur, ac pastillum cōficito. facit ad carbunculos, dothienas, strumas, abscessus, fistulas, & ęgilopas, humorem .q́ per cęcos meatus sine fractiōe exugit, ut em plastro impactus uideri possit. Emplastrū quod captiuum inscribitur, Nitri.unc.i. salis communis, cerussæ, sing. drac. viij. propoleos drac. xxiiii. chalbanę drac. viij. medullę ceruinæ, lib.i. olei antiqui lib.ij. aristolochię unc.i. Eritq́ medicamentum prestantius, si pro oleo medulla sumatur, ut sint medullę lib.ij. Aliud captiuum longo usu probatum. Nitri drach. xviii. fimi columbini, salis communis, cerussę sing. drac. viii. aristolochię rotundæ drac. xix. propoleos drach. xxiiii. chalbanę drac. xxviii. medullę taurinæ, olei antiqui, sing. drac. iij. cerussam, oleum, sal, nitrum, singula seorsum trita ad emplastri consistentiam simul decoquito, postea propolim chalbanamq́ conijcito, utq́ medicamentum ab igne sustuleris, fimum & aristolochiam cōmiscebis. Aliud emplastrum ad strumas, reliquaq́ huiusmodi expertum, Cerę lib.i. colophoniæ, unc.x. auripigmenti, chalbanę, opopanacis, myrrhę, halcyonij, sing. unc.i. adarcę unc.ij. floris spumę, misyos, sing. unc.i.s. atramenti sutorij, aluminis scissilis, sing. unc.ij. & scrup. vi. aluminis rotundi, aluminis liquidi, sing. unc.i. & scrup.iij. sulphuris uiui unc.ij. scrup. vi. nitri drac. xviii salis communis xiii. terebinthinę unc.ij. olei communis libram unam, aquę marinæ libram unam, & unc.ij. colophoniam cum oleo decoquito, quousque inquinandi finem fecerint, deinde ceram imponito, qua liquefacta terebinthinam addito, sinitoq́ ut simul quadantenus bulliant: utq́ medicamentum ab igne sustuleris omnia arida prius seorsum ad ultimam minutiem redacta, admisceto, cōficito, & illinito, & ubi superficiem accensam inspexeris, locusq́ effractus fuerit, infra scriptum emplastrum adhibebis, quod habet spumę argenti, plumbaginis, singu. lib.i. picis aridę, chalbanę, chalcitidis crudæ, ęruginis, squammę rubræ, pollinis thuris, singu. drac. xxii. salis assati, uisci, sing. drach. lxxii. olei communis lib.ij. spumam argenti, plumbaginem, chalcitidem, squammam cum oleo decoquito, quousq́ inquinandi finem fecerint, ac iam solidiora euaserint, deinde liquabilia admisceto, sinitoq́ ut simul paulatim bulliant, donec inquinationē quidem posuerint, lentorem tamen non amiserint: postea uiscum inijcito, quod ubi solutū fuerit, tū demum arida imponentur, sublatumq́ ab igne medicamentum conficietur, & dudum manibus subigetur, quo usq́ ad perfectam sanitatem utemur.

Emplastrum Nechepsonis è cupresso ad strumas ramicem gutturis parotidas omnemq́ duritiem & œdematū genus. Cap. XIX

CVpressi folia uirentia quando in uigore fuerint, ad ultimam minutiem redacta uino racemali inspergito, id est, quod à uinaceis post primi uini expressionem distillat, efficitoque solidæ fecis crassitudinem & affectis locis illinito: omnem enim tumorem discutiet, & si strumis illeueris, non nisi die tertia dissoluito, strumasq́ aperte cōtractas, & adiacentes partes desquammatas inuenies, eas igitur digitis exprimes, & dissoluentur, postea medicamentū rursus applicabis: ac die itidē tertia dissolues, iterumq́ digitis locū ualidissime comprimes, illinesq́ tertio medicamētum, & simili modo dissolues. In septē enim aut ad summum nouem diebus strumæ abolebuntur. utere autem hoc prę̄sidio tanquam admirando, & tanquam naturalem quandam proprietatem ad huiusmodi affectum habente. si enim quidpiam admiscere, aut aliquo pacto ipsum permutare uolueris, magis officies, quàm proficies. confert & ad gutturis ramicem extra fauces tumescentem

Ad [illegible] admirandum experimentum

tumescentem, estq; prorsus eodem modo adhibendum cum digitorum pressione, sicut prædiximus. loca enim quibus applicatur, adstringit simulq; discutit, & desiccat, tumoremq; delet, ac uasa ad membrum affectum materiam transcolantia constipat, eo igitur audacter utaris, nam pollicitationes nostras experimentũ probabit. Emplastrum è capparibus Oribasij. Plũbaginis, olei antiqui, sing. lib. ij. salis communis lib. i. ceræ unc. vi. resinæ piceæ unc. iiij. squammæ corticum radicis capparum sing. unc. iij. aristolochiæ rotundæ unc. ij. propoleos tantũdem, chalbanæ unc. i. squammam & plumbaginem tusas & cribratas, ac sal primo seorsum, deinde simul exquisitissime contritum cum oleo in mortario diligenter subigito, postea omnia in sartaginem coniecta decoquito, quousq; inquinandi finem fecerint, tum ceram, resinam, propolim, chalbanã, liquatas, & excolatas, addito, utq; medicamentum ab igne sustuleris cõficito, refrigerato, commollito, & utere. facit ad durities, coxendicum uitia, hemicranias, & hydrocephala infantiũ. si enim abrasis capillis capiti applicetur humorem exugit, sinus etiam agglutinat, sunt qui ipsum sine cera conficiant. Emplastrum ex agarico utilissimum, latentes abscessus omnemq; humiditatẽ ebibẽs. Ceræ, picis torrefactæ, aphronitri, thuris, agarici, sing. lib. i. terebinthinæ, uisci quercini, sing. unc. vi. ceruinæ medullæ unc. iiij. œsypi unc. iij. grani cnidij, pyrethri, chalbanæ, sing. unc. ij. quæ liquari oportet, liquatis, excolatis, & ab igne remotis uiscum adijcito, & ubi liquatum fuerit, arida commisceto, conficito, & utitor.

Apochymatis præparatio ex Oribasio. Cap. XX

Picis aridæ lib. i. picis liquidæ, ceræ, sing. unc. iiij, resinæ piceæ unc. vi. omnia liquata & excolata in peluim marinæ aquæ siue communis plenam conijcito, dudumq; manibus tanq; pastillum subigito, & utere. Emplastrum eiusdem ad illisiones mitigandas, irrigationum uicem supplens. Spumæ argenti lib. ij. fecis à uirorum balneis excolatæ lib. vij. marinæ aquæ à pelago haustæ, sextaria duo, colophoniæ unc. xvi. ceræ unc. ij. squãmẽ unc. v. spumam argenti, squammam, oleũ, marinam aquam uirentibus arundinibus uersando, simul decoquito, quæ ubi inquinandi finem fecerint, ceram & resinam adijcito, ac rursus ad probam consistentiam decoquito, & irrigationis uice utitor. Ego uero olei lib. ij. adijcio. At inter mollitoria Oribasij hæc series inuenitur, Fecis lib. iij. s. marinæ aquę, olei antiqui, spumæ argenti, colophoniæ sing. lib. ij. ceræ lib. i. æris usti, ammoniaci thymiamatis, sing. unc. ij. facit inquit ad durities, & præparatur sicuti dictum est.

Cerata utilissima & de tetrapharmaco & basilico. Cap. XXI

Macedonicum, ceræ, colophoniæ, picis, adipis tauri, æquis portionibus liquatis & transcolatis, thuris, par pondus contritissimum commisceto. Macedonicum emplastrum Azaniæ efficacissimum, & insigne, picis unciam unam, ceræ unc. iij. suilli adipis antiqui, & expurgati unc. vi. adipis taurini, œsypi singu. unc. iij. resinæ piceæ, aut pineæ unc. v. liquato & utere, facit ad omnia malefica ulcera, ad gãgrenas, ad fistulas, ad uulnera recẽtia, ustiões ignis acopi modo recreat, estq; pessarium molliendo idoneum. confert & ad uteri ulcera, ad panos, ad parotidas. ad ulcerum uero cauitates plurima medicamenti copia illinenda est, obseruando ne tunc oleum commmisceatur. idem neruis musculisq; percussis præcipuam utilitatem præstabit.

Heptapharmacum relaxando suppurando & incarnando idoneum diuersimode illitum. Cap. XXII

Cerussæ, unc. viij. spumæ argenti, uncias quatuor, ceræ, picis, colophonię, adipis taurini, thuris, sing. unc. ij. liquabilia aridis admisceto, atq; usus tempore sumito

sumito, medicamẽti quidem & ceræ sing. unc. i. olei uero rosacei unc. iiij. & si relaxandi uires augere uolueris oleum irinum, uel sicyonium, uel gleucinũ eligito, copiamq; maiorem imponito.

Hori Mendesij enneapharmacum Cap. XXIII

ID suppurando & remittendo efficax est, præcipue ubi neruos affectui consensuros ueremur: ex eodem pessarium utilissimum ad sedis uitia conficitur. Adipis anserini, uitulini, butyri, medullæ ceruinæ, ceræ, terebinthinæ, olei rosacei, ricini, mellis, sing. portiones æquas colliquato, & utere.

Emplastrum Philosophi ad calcitrationes & uulnera tumescentia. Cap. XXIIII

HAbet id frangendi, pus educendi, & ad cicatricẽ ducendi uires. Hyoscyami, perdicij, foliorum recentium sideritidis, portionibus æquis contritis, panem aridum siligineum, tusum, & cribratum admisceto, qui unius herbæ pondus habeat, omniaq; simul cum axungia porcina conficito, & ad emplastri formam redigito, & tanquam admirando utere.

Oesypi confectio. Cap. XXV

HVius quidem in secundo libro optimam præparationem descripsimus, ex lanis enim succidis apparatur, sed ubi id haberi non possit, accipe quod pigmentarij hoc modo conficiunt. Meliloti unc. iiij. cardamomi, hyssopi herbæ sing. unc. ij. succidæ lanæ ex ouium axillis decerptæ unc. iiij. colophoniæ, ceræ, resinæ piceæ, sing. unc. x. olei dulcis lib. ij. aquæ sextaria tria. Melilotum, cardamomum, lanam, & hyssopum in aqua per integrũ diem madefacito, deinde usq; ad tertias decoquito, & excolato, cum ijs quæ liquari debent, liquatis, & per colum traiectis, succum & oleum admisceto, finitoq; ut simul ad succi absumptionem bulliant.

Emplastrum quod quia quinq; rerum genera continet, manus appellatur. Cap. XXVI

COlophoniæ lib. v. ceræ, lib. iiij. resinæ piceæ, lib. iij. adipis taurini lib. ij. butyri lib. i. colliquato & utere.

Bromium Cap. XXVII

FOenograeci, seminis lini, succi altheæ, olei sing. lib. i. omnia simul usq; ad succi absumptionem decoquito, postea sumito, colophoniæ, resinæ piceæ, sing. unc. iij. ceræ unc. vi. chalbanæ unc. iiij. quas colliquatas cæteris admisceto, & utere. Aliud optimum. Seminis lini, altheæ, fœnograeci, sing. unc. iiij. in duobus aquæ sextarijs præmadefacito, succoq; inde expresso sumito, huius & ceræ, sing. lib. i. resinæ piceæ, colophoniæ, singu. unc. vi. chalbanæ unc. ij. opopanacis unc. i. confice & utere.

Emplastrum ex ouis optimum. Cap. XXVIII

SPumæ argenti, cerussæ, sing. unc. iiij. cadmiæ unc. ij. ceræ lib. i. rosacei lib. ij. ouorum albumina x. metallica ex aqua & uino terito, deinde cum ouorũ albuginibus subigito, postea liquatis, quæ liquari oportet admisceto, unito & utere.

Parhygrum Galeni. Cap. XXIX

SPumæ argenti, cerussæ, sing. lib. i. olei purissimi & aquæ, singu. lib. ij. Sed ego inquit frequenter olei quidem lib. i. adipis uero anserini unc. vi. immisceo. uel si hoc defuerit gallinaceum, uel hoc quoq; deficiente, suillum recentem accipio: omnia simul super prunis fumo carentibus citra soliditatem decoquuntur, ac nõnunq; in decoctionis fine, amyli unc. vi. adijcio. si ergo adipem susceperit maiores mitigandi uires habet, uulnerumq; inflammatorum dolores magis extinguit, inducendæ tamen cicatrici inutile est. aquam præterea frigiditatem illi addere satis constat.

Aliud emplastrum ex ouis Oribasij. Cap. XXX

CEræ unc.i.spumæ argenti,cerussæ,amyli,singu.unc.ij. oua iiij. rosacei lib.i. oua in confectione postremo imponenda sunt.

Parhygrum Oribasij ad spontanea delicatorum corporum ulcera. Cap. XXXI

PInguedinis porcinæ recentis unc.xi.ceræ unc.vi.cerussæ,spumę argenti sing. unc.xv.liquabilia cum aridis admisceto. facit ad serpentia ulcera, ac rosacco dilutum uuluæ sedisq; uitijs,& maleficis faciei pustulis medetur.

Aliud optimum Asclepiadæ quod rosaceum inscribitur. Cap. XXXII

ID mammillarum durities discutit,estq; ad sedis uitia efficacissimũ, si myrtino aut rosaceo diluatur,quod ita conficitur.Spumæ argenti,cerussæ,adipis porcini recentis,singu. unc.vi.olei antiquissimi sing. lib.i.s. myrrhæ drac.iiij. ouorum crudorum uitellos duos. reliqua ad probam consistentiam decoquito,deinde ubi refrixerint, oua ex uino albo trita admisceto, utereq; interdum sincero medicamento interdum diluto.

Emplastrum phycotyche inscriptum ad omnia ulcera sed pręcipue sedis conueniens. Cap. XXXIII

CRoci unc.i.cerussæ,spumæ argenti,medullæ ceruinæ,adipis anserini,ceræ, singu.unc.vi.rosacei unc.xxxvi.ouorum albumina xxx. uini quod sufficit. Sphærium quod madefactionis uicem supplet ad cutis excoriationes,ad intertrigines,adustiones ignis,ad flagellatos in iudicio,ad tibiarum illisiones cõferens. Habet autem spumæ argenti, cerussæ, calcis uiuæ, sing.unc.iij. ceræ unc.i.s.nitri unc.i.olei rosacei lib.i.aridis cõtritissimis liquabilia admisceto, & rotulas magnas conficito, usus uero tempore, olei unc.xvi. rosacei unc.iij. ceræ unc.ij. super carbonibus liquato, deinde medicamenti unc.ij. adijcito, spathulaq; agitato nouem aquæ uncias paulatim instillando,& conficito.

Pentathetum. Cap. XXXIIII

CEræ,picis,colophoniæ,adipis taurini,calcis uiuæ,portiones æquas. liquatis ijs,quæ liquari oportet,calcem adijcito,atq; usus tempore sumito olei unc. xvi.cerę unc.ij.medicamenti tantundem,olei sicyonij unc.iij.& dilue ut proxime diximus.facit ad uibices flagellorum,ad cutis excoriationes,illisionesq;,& cętera huiusmodi. Aliud ex ochra easdem cum prædictis facultates habens:ochrę lib. ij.cerę * singu.lib.i.colophoniæ, picis, resinæ piceæ, singu.lib.i. spumæ argenti,terebinthinæ sing. unc.viij. olei lib.ij. aridis tritis liquabilia admisceto,& rotulas conficito,atq; usus tempore libræ ceræ liquatæ & transcolatæ medicamenti libram admisceto,quod ubi solutum fuerit,uini libram paulatim instillato,& utitor,ad eadem,quæ paulo supra memorauimus.

Telamonium. Cap. XXXV

CArbonibus medetur, dilutum sinus desiccat, & cicatricem inducit. Habet autem,Spumæ argenti,calcis uiuæ,cerę,resinæ piceæ, sing.unc.ix. cerussæ unc.xxv.olei lib.i.s.spumam argenti cum oleo ad consistentiam decoquito,deinde ceram & resinam conijcito, tum calcem & cerussam ad ultimam minutiem in mortario redactas commisceto,& conficito, quod quidem aduersus carbunculos panno illitum applicabis, ad reliqua uero rosaceo aut myrtino oleo ad fecis substantiam solutum appones.

Pilarium ex argenti scoria ad cutis excoriationes,& reliqua huiusmodi. Cap. XXXVI

SCoriæ argenti unc.vi.ceræ,taurini adipis sing.unc.x.colophoniæ unc. iiij.picis unc.ij.olei unc.ij.s.scoriã argenti,interdũ aridã imponimus, interdũ uino aut fœnogręci succo diluimus,& si argẽti scoria defuerit, plumbaginẽ sumimus.

Medicamentũ è pompholyge lõgo usu probatum. Cap. XXXVII

ID eunuchorũ,mulierum,puerorũ,reliquorumq́ molliũ corporũ ulceribus cõgruit,ubi cicatrix absq́ dolore inducẽda sit,tutoq́ cãcerosis ulceribus adhibet. Quod habet cerussæ,spumę argẽti,põpholygis, sing.unc.ij. cadmiæ unc.iiij.medullæ ceruinæ unc.iij.ceræ,olei rosacei,sing.lib.i.olei myrtini unc.vi. metallica trita & cribrata,ac cũ uino subacta liquabilibus admisceto,& utere. Aliud Archigenis & Oribasij.Pompholygis,cerussæ,spumæ argenti,sing.unc.i.ladani unc.ij. acaciæ unc.iiij.ceræ unc.iij.olei myrtini unc.viii.ouorũ assatorum uitellos ix.uini quod sufficit. Aliud Rutaceum inscriptum ad scabiosas fistulas cõferens,quod habet,Cadmiæ,spumæ argenti,scoriæ eiusdẽ,sulphuris uiui,sing.unc.ij.aluminis scissilis,rutæ uirẽtis,sing.unc.i.ceræ unc.viii.myrtini olei lib.ij.uini quod sufficit.

Ceratum è perdicio ad sinus. Cap. XXXVIII

FOliorum perdicij lib.ij.ceræ,colophoniæ,olei,sing.lib.i.herbæ exquisitissime tritę liquabilia admisceto,& in mortario cõficito.hoc in nõnullis ob nimiã repellendi uim adiacentibus locis inflãmationes inferre, atq́ ibidem materiã colligere cõsueuit.quod si euenerit, loco quidẽ inflãmato ex eodem medicamento apponito,in ipsius uero sinus orificio emplastrũ è lolio, aut quod uenus inscribitur, aut quodpiã aliud attrahẽdi uiribus pollens applicato.Ceratũ è succo betę ad uulnera inflãmata,ad ichoras,ignisq́ adustiones:ceræ lib.i. olei lib.i.s. liquato & excolato,utq́ ab igne sustuleris, betæ succum quantũ imbibi possit infundito, & in mortario conficito:eritq́ longe pręstantius si succum cerato paulatim instillabis.

Ceratum ad inflãmationes & sinus. Cap. XXXIX

CEræ lib.i.olei lib.ij.s.succi plantaginis quod sufficit. ceratũ liquatũ & in frigidam aquã cõiectum aqua multoties immutata exactissime ablues, quod postea in mortario pistillo subigi oportet,ac subinde plãtaginis succũ paulatim instillari,quantũ imbibi poterit.Ceratum myrteũ ad omnẽ oculorũ inflãmationẽ cicatrici inducẽdæ,intertriginibus,& affectibus scabiosis idoneũ, quod habet ceræ lib.i.myrtini olei lib.ij.plumbi usti unc.vi.cerussæ,spumæ argẽti,syrici,sing.unc.i uini quantũ ad triturã suffecerit. Malinũ ad cicatrices inducendas. Chalcitidis crudæ unc.vi.cadmiæ unc.iij.ceræ lib.i.myrtini olei lib.i.uini quod sufficit.

Ceratum è sandyce quod homo appellatur. Cap. XL

ID ulcera diuturna ac malefica,& quę in tibijs eueniũt,solum priuatim illitũ ad cicatricẽ perducit.sandicis lib.i.olei dulcis lib.ij.simul decoque,quousq́ inquinandi finẽ fecerint,& fidenter utere. Emplastrũ ex allijs euocãdi uires habẽs, & ad quãlibet duriciẽ,abscessus,dothienas,strumas,inguina,fistulas, uitiligines humidas,mamillas induratas cõueniens,habet aũt. Ceræ lib.ij.colophoniæ unc.vi. medullæ ceruinæ tantundẽ,nitri albi unc.viij.allia xx.olei lib.iiij.Allia decorticata in oleo decoquito donec assentur, deinde oleo excolato, liquabilia admisceto, postremo nitrũ in mortario tritũ adijcito,& utere.nos uero ita cõficimus.ceræ,colophoniæ,olei,sing.unc.v.nitri.unc.vi. medullæ ceruinæ unc.ij. alliorum nucleos ccxxx.cõfice & utere,præsertim ad fistulas:humorẽ em̃ euocat, quẽ singulis diebus crebro abstergere oportet. Id solũ nullius indigũ attrahit,incarnat, ad cicatricem ducit. Aliud Oribasij ad pustulas,intertrigines, inustiones ignis, perniones non ulceratos,ad bullas nondũ apertas,ad cutim tibiarũ diuulsam,ad ulcera antiqua,& quæ sub cuti serpunt:si tamen cicatrix obducenda sit,absq́ adipe pręparari oportebit,quod ita conficitur. Scoriæ plumbi unc.iij. aut iiij.cerato admisceto, quod habeat ceræ unc.viij. aut x. pinguedinis porcinę recentis,olei myrtini,sing. unc.i.

Emplastrum Asclepiadæ è scilla uirenti. Cap. XLI.

HOc ad fistulas, sinus, depascentias, & putredines confert, ulcerũ eminentias contrahit, flaccidas, marcescentesq; aures tabefacit & expurgat. ad fistulas uero angusti orificij uermiculũ è medicamento confectũ pro fistulari collyrio apponimus, & dilatato orificio idem medicamentũ rosaceo diluimus, quod abluto prius sinu seu fistula posca uel uino mulso iniicimus, locumq; emplastro circummunitũ deligamus. ita eñ dilutum incarnat & replet fistulosa capitis ulcera: cõuenit & depascentibus, ubi mẽbrana denudata nõ fuerit. eodẽ sincero ad capitis fracturas, ad asthmaticos & orthopnoicos uti oportebit, amplis emplastris pectori appositis: cõuenitq; omnino ubicunq; uolueris ad superficiem materias euocare. habet aũt scillæ expurgatę unc. v. squãmę, iridis, sing. unc. iij. myrrhæ drach. xviii. ãmoniaci thymiamatis drac. xii. chalbanę, picis liquidę, styracis, æruginis, resinæ piceę aridæ, aristolochiæ, sing. unc. vi. ceræ unc. xx. terebinthinę unc. iij. olei antiqui lib. ij. aceti acerrimi sexta. ix. aut quod suffecerit. in scillam sub æstiuo sole tusam acetũ paulatim instillato, quantũ ad exquisitã trituram suffecerit. in alio uero mortario squãmam & ęruginẽ ex aceto diutissime terito, deinde arida tenuissimo cribro excussa conijcito, postea ammoniacum, styracem, myrrham, chalbanã admisceto, & aceti inspersione simul diligenter subigito, postremo quæ liquari oportet, liquata, & refrigerata cum reliquis cõponito, & utitor. ad fistulas quidẽ & ossium corruptiones, uermiculos è medicamento conficiens, & loco imponẽs, quousq; aliena deciderint. ad ulcera uero repurgãda sumito medicamenti unc. iij. ceræ unc. ij. rosacei unc. iij. ac pro purgationis ratione quidpiam medicamenti auferes, & cerato adijcies, usq; ad cicatricem, ita ut postremo cum iam cicatrix perficienda sit accipias medicamenti unc. i. olei myrtini aut rosacei unc. ix.

Emplastrũ è pompholige Heræ cappadocis. Cap. XLXII

ID ad dolores inflãmationesq; sedandas præcipue maleficorũ ulcerum cancerosorumq; affectuũ utiliter adhibetur, ulceribus antiquis, & cicatrici renitẽtibus ignis adustionibus confert, Rosaceo aut myrtino oleo dilutũ cicatricem inducit, & si butyro diluatur incarnat, cum rosaceo uero ad omnia sedis uitia maxime accõmodatur, quod habet, Cadmiæ racemosæ lotæ drac. viij. thuris drac. iiij. spumæ argẽti lotæ drac. viii. cerę albę drac. c. terebinthinę chię drac. vii. myrtini olei drac. clxx. arida tenuissimo cribro excussa in mortario plũbeo cũ pistillo pariter plumbeo è quatuor uini sextarijs conterito. infrascripta autem polentæ modo contusa, in uino prǽmaduisse oportet: iridis, meliloti, aristolochię, capitulorum papaueris, seminis hyoscyami albi, sing. drac. viii. hæc inq; crassiuscule polentæ modo cõtusa tota die cum sua nocte in uino madefacies, & ex hoc uino postea per colum traiecto metallica sicut prædiximus conteras, atq; ubi quæ teruntur mellis habuerint consistentiam, oleũ myrtinum in mortariũ conijcito, & ad linimenti cõsistentiam subigito, deinde omnia simul in ollam nouam conjecta placido iugiq; igne ad emplastri formam decoquito, postremo terebinthina adiecta confestim medicamentum ab igne auferto, & assiduo uersatu refrigerato.

Emplastrum nigrum quod substantia appellatur. Cap. XLIII

COnfert hoc ad duricies, ad articulorũ, laterumq; fracturas, ganglia, strumas, & tumefactiones dissoluit, tibiarũ ulcera chironia, & fistulas curat, ferarum morsibus, & aquæ intercuti magna mole infestanti medetur, clauos sanat, furculos euocat. Ad lienicos etiam, podagricos, & iocinorosos præcipue distillationę simul uexatos summo præsidio est, habet autem, Spumæ argenti, cerussæ, ęruginis rasilis, sing. unc. iij. squãmæ, æris, unc. ij. thuris masculi unc. ij. s. bituminis iudaici unc. viii. terebinthinę unc. iij. cerę flauæ, picis aridę, sing. lib. iij. olei antiq lib i. lapidis gagatæ, lapidis soreos, lapidis asij, aluminis scissilis, magnetis uiui, myrobalanorum

balanorum,sing.unc.iij. spumam argenti, cerussam, squamam, æruginem, bitumen,& thus cum aridis omnibus tundito, coniectaque in mortarium cum aceto paulatim infuso ad fecis consistentiam subigito, tum ceram, picem, oleum, & quę liquari oportet, liquata admisceto, & simul probe conficito.

AETII AMIDENI DE RE MEDICA LIBRI XV. FINIS.

QVAE IN LIBRO XVI. AETII AMIDENI CONTINENTVR.

De mola

INDICIS FINIS.

AETII AMIDENI MEDICI CLARISSIMI LIB. XVI IOANNE Baptiſta Montano, Medico Veronenſe interprete.

De ſitu magnitudine ac reliqua uteri formatione. Cap. I

VTERVS idem mater, & hyſtera appellatur, mater quidem, quod omnia inde animalia tanq̃ à matre oriantur. Hyſtera aũt quod omnibus uiſceribus hyſtera, id eſt, poſterior ſita ſit. iacet enim uterus inter membranam peritoneũ uocatã, & ueſicã, rectumq; inteſtinum. Ac recto quidem inteſtino adhæret, ueſicæ uero circa umbilicũ ubi fundus ipſius eſt ferè ſupereminet, ſicut cõtra propè pudenda, utero ceruix ueſicę prǽſtat. magnitudo eius nõ omnibus mulieribus eadẽ eſt, maior enim fœcundarũ, ſterilium minor deprehenditur. ætatis autem ratione minima earum eſt, quæ nondũ uiris concubuerint. lõgitudo inperfectis mulieribus à fundo incipiens qui circa umbilicũ iacet uſq; ad pudendum, undecim ferè digitorum menſura extenditur. latitudo utraq; ilia cornibus ſuis attingit. quantũ ad figurã attinet, tota eius cõcauitas præcipue fundus in cæteris quidẽ ueſicæ aſſimilatur, tranſuerſe uero ab utraq; fundi ſuperiori parte propagines quaſdam habet, quas cornua à ſimilitudine appellãt, primo ſurſum uergẽtes, poſtea deorſum declinantes, & paulatim in anguſtũ tendentes, ut poſtremæ partes iam plane anguſtæ & inferius profectæ uenis aſſimilentur. Hæ igitur anguſtę cornuũ partes ſinuoſis flexibus inferius delatæ teſtibus inſerunt̃, qui utrinq; dextrorſum inquam, & ſiniſtrorſum exterius utero adhęrent, perq; hos ſinuoſos cornuũ ambitus in uiri congreſſu uterus ſemen à teſticulis attrahit: mulierũ uero teſtes paruiſſimi ſunt, neq; ſicut uirorũ ſuccoſi, ſed paſſi et tanq̃ coriacei. ueſicę prǽterea atq; inteſtino recto uterus per propagines quaſdã fibroſas ſuſpenditur, & oſſi ſacro præcipue ualidis neruoſis muſculoſisq; uinculis maiori ex parte connectit̃. Porrò ſuſpẽſoria nerui ſunt ex ſpinali medulla in ipſum uterum inſerti, qui totũ eius corpus ſubinde cõtexunt, quanq; & ab inſitis uaſis, uenis inquam & arterijs ſuſpendat̃. à concaua eñ uena, quæ per ſpinam à gibbo hepatis ducitur, & à magna cordis arteria ſimul cũ concaua uena inferius delata, bina uaſa ad uterũ deferuntur, utrinq; inq̃ uena & arteria: quæ quatuor uaſa ſupius uteri fundo inſerunt̃, atq; inde huc illuc diſperſa

interius

interius & exterius, sed præcipue interius totū uterū implicant, per quę mēstruus sanguis in uterum deriuatur. sunt tamē aliæ quoq; uenæ & arteriæ utrinq; utero insertæ, partim ad testes, partim ad fundum eius & pudendum pergentes. ipsum uero uteri corpus è duabus tunicis constat, quarum exterior neruosa est, quæ etiā segregari potest, interior uenosa: atq; exterior quidem simplex est, interior autem duplex, ut si superiorem tunicā excoriare uelis, duo tibi uteri unico collo annexi uideantur. uteri uero collum musculosum ex solida carne, & tanq; cartilaginosa cōponitur, quod semper temporis progressu durius efficitur. Propterea quæcūq; mulieres plurimo partu aut ætate cōfectæ fuerint, collum uteri adeo durū habēt, & ad ueram chartilaginis naturam accedens, ut cannę asperæ assimiletur. est etiā in uteri collo foramen, per quod & menses deferuntur, & in concubitu semē maris attrahitur, & eodem fœtus educitur: ac uix credi potest quantum meatus iste toto quidem tempore adeo angustus sit, ut uix nucleum specilli suscipiat, & prægnante muliere ita exquisite occludatur, ut nihil prorsus quantum uis pusillū admittat: prodeunte autem fœtu, quod mirum quoq; auditu est, ita dilatatur, ut per eum totus infans egrediatur. Cæterum uteri collum ad muliebrem sinum desinit, quem & pudendum uocamus. longitudo pudendi in mulieribus ætate perfectis sex ferè digitorum mensura producitur, quod tamen in partu, & in cōcubitu breuius efficit, collo scilicet uteri extrorsum declinātē. Est etiā in puellari ętate delicatius molliusq; pudendum. contra in prouectioribus, & ijs quæ sępissime pepererunt, callosius euadit, ut chartilagini assimiletur: crebro enim congredientiū attritu, & partuum exeuntiū collisione callescit, nec minus assidua mensium delatiōe indurescit, haud secus quàm ob plurimum acremq; humorem influentem ulcera ad fistulas permutari cōsueuerunt. imminente uero mensium tēpore uterus crassescit, & intumescit, alias tenuior aridiorq; apparet. sed & ijs crassior esse solet quę sæpissime pepererunt, sicut tenuior ijs quæ nondum conceperunt. Atq; idem in primis à conceptu diebus crassescit, ubi uero fœtus adoleuerit, ac iam pariendi tempus appetit, tenuissimus redditur. attenuatur autem sicut uesicæ flatu repletæ solent, crassitudine in longitudinem recedente. atq; hactenus quidem de situ, figura, & uteri magnitudine dictum sit.

Quæ nam concipiente muliere in utero fiant. Cap. II

IN conceptionis tēpore loculus primo totū fœtum exterius ambiens generat, deinceps duæ aliæ membranæ suboriuntur: altera solida allantoides quasi dura & intestinacea appellata, conuexis fœtus partibus adiacens: altera tenuis amnæa quasi ad agni molliciem accedens nuncupata, quæ undiq; fœtum complectitur.

De loculi generatione. Cap. III

LOculus hoc modo producit. singula uenarū arteriarumq; orificia, quæ intra uterum uarie disseminantur, in eorum extremitatibus nodosas quasdā eminentias hęmorrhoidibus ani similes habent, quas nōnulli cotyledonas, id est, acetabula appellant, in mulieribus paruiores, quàm quæ in capris, bobus, ceruis, & huiusmodi animalibus inueniuntur. sed & in brutis flaccidiores mucosioresq; sunt, cotyledonis herbę, id est, umbilici ueneris folijs figura similes. huiusmodi igitur eminentię in uteri sinu dispersæ, ubi mulier conceptura sit, aperiuntur: estq; ferè conceptionis tempus, uel inchoantibus, uel desinentibus menstruis. ac licet in reliquo quoque purgationis tempore apertæ persistant, tunc tamen uiri semē quod sibi uulua attraxerit, diu contineri non potest, cum influentis cruoris multitudine iugiter eleuatur. at inchoantibus, uel desinentibus menstruis præterquam quod uasa recluduntur, cruor etiam menstruus neque multus, neque confertim, sed paucus & paulatim effunditur, ut semen, & ob uteri asperitatem facile adhæreat, & à delati sanguinis parcitate idoneum suscipiat alimentum. contra, ante mensium

menſium tẽpora mulier non cõcipit, quod ſemẽ & nutrimento careat, & adhære re nõ poſſit. tũc enim occluſis uaſis uterus leuigatur, ut inde ſemẽ tanq̃ color à le uiſſimis partibus elabatur. nã & illituri parietes eos primo aſperiores reddũt, de inde colores oblinũt. ergo iniectum uiri ſemen & in utero detentũ acetabulis uel dextri uel ſiniſtri ſinus impingitur, tuncq̧ uulua ſeipſam colligit, ac ſemẽ undiq̧ circumplectitur. loculi itaq̧ ortus à uaſorũ orificijs initiũ ſumit, quę in utero diſſe minantur: ab uno quoq̧ enim orificio uas generatur, ab orificio inq̧ arteriæ arte ria, à uenæ orificio, uena, quæ deinceps uaſa à tenui quidẽ, ſed ualida membrana exterius ſita, mutuo cõnectuntur, & ita loculus cõficitur. At eadẽ in loculo diſſe minata uaſa rurſus inuicẽ coeuntia binas uenas, binasq̧ arterias perficiũt, quæ in medio fœtus inſeruntur, eius excremẽta undecunq̧ ad membrnaã allantoidẽ trãſ ferentes, per quam lotiũ fœtus excernitur, & ibidem in mẽbrana colligitur. quod uero ex his quatuor aut quinq̧ cõponitur umbilicus uocatur: tum rurſus ex dua bus uenis una tantũ efficitur, quæ per umbilicũ delata ſimæ parti iocinoris ipſius fœtus inſeritur, uenaq̧ cõcaua nũcupatur, & per hãc ad fœtus alimentũ ſanguis ab utero deriuatur. ubi enim iecur ipſius fœtus ſanguinẽ delatũ ſuſcæperit, in uni uerſas corporis partes diſtribuit. ſimili modo duæ arteriæ in unã tantũ coaleſcũt, quæ per tranſuerſas ueſicæ partes delata magnæ arteriæ annectitur, quæ ſpinæ eiuſdem fœtus adhæret, per quã uitalis ſanguis ex uteri arterijs ad fœtũ traducit. pariendi uero tẽpore quando iã magnus perfectusq̧ infans uterũ undecunq̧ di ſtenderit, loculus pro infantis mole anguſtus efficitur, neq̧ iam ſanguis ab utero miſſus alimento ſufficit: propterea excitatus infans proſilit, ambientesq̧ mẽbra nas effringit, atq̧ ita arcana quadã ratione aperto uteri hoſtio fœtus excernitur. hæc quidẽ de fœtus generatione quã lucidiſſime cõpendio explicari potuit, diſſe ruimus: ſed ſiqs ea quæ diximus diligẽtius ſpeculari uoluerit, caprã pręcipue præ gnantẽ uel bouẽ, uel ceruã, uel damã diſſecet, primo oſſa pubis remouẽdo, deinde cutim apte incidendo. uteri eñ cũ adiacẽtibus mẽbris cõmunio aperte apparebit.

Quoto anno mulieres purgari incipiant. Cap. IIII

CIrca quartumdecimũ annũ mẽſes in mulieribus apparere incipiũt, quo etiã tẽpore pubeſcũt, & mãmillę intumeſcũt, nõ omnibus tñ eodẽ momento, ea demue purgatiõis mẽſura, aut totidẽ diebus erũpunt: ſed plerisq̧ paulo plus, aut minus, duabus heminis, quatuor dierũ ſpacio intra uiginti duosq̧, aut ad ſummũ triginta dies uel ſingulis mẽſibus deferunẽ, nec prius trigeſimo quinto anno, ſicut nec ſerius quinquageſimo deſinũt. raro enim ſexageſimũ menſtruę purgationes attingunt, citiſſimeq̧ in pinguibus corporibus ceſſant. delati uero ſanguinis co pia uſq̧ ad ætatis uigorem paulatim augetur, deinde aliquãdiu ęqualitatẽ ſeruãs, paululum admodum uel creſcit uel minuitur. at ubi propè finem aduentauerit, rurſus paulatim minuitur quouſq̧ omnino deſiuerit. An uero ordo ſeruętur uel omittatur, & an multitudine, uel paucitate peccetur, ętas, anni tempus, uictus ra tio, & reliqua mulierum ſtudia præſtabunt. nec minus ciborum qualitates, pecu liaresq̧ facultates, & morbi occurrentes ad idem conferent.

Quibus notis futura purgatio uirginibus indicetur Cap. V

VIrginibus futuram purgationem portendunt mammillarum pruritus, lum borum, pectinis, & capitis dolor, bilis aut pituitæ uomitus. his circa decimũ quartum annum apparentibus medicum cõiectare oportet, quomodo purgatio nem maturet, & leuioribus decoctis ſanguinis delationi auxilietur.

Quo tẽpore ſemẽ appareat, & cõcipiendi tẽpus adueniat. Cap. VI

SEmẽ quoq̧ circa quartumdecimũ annum & plerisq̧ in ipſo pubeſcẽdi tem pore apparet: generationi uero idoneũ decimo octauo ferè anno, ac plurimis uigeſimo efficitur, ſtatimq̧ appetente ſemine coeundi deſideria fragrare incipiũt.

Quomodo

Quomodo fœcundæ mulieres dignosci queant ex Sorano. Cap. VII

A Quintodecimo ætatis anno ferè usq; ad quadragesimum mulieres concipiendo idoneæ sunt iudicandæ, quæ neq; uiragines, neq; corporis habitu densæ, duræue fuerint, nec contra humentes, & languidæ, aluoq; iugiter fluentis, sed recta ratione hilariq; mente fungantur, lumbosque latos habeant, & uentrem amplum, sintq; illis libera menstrua, nec morbis præcipue uteri iugiter infestentur. aiunt etiam conceptura ne sit mulier, hoc experimento deprehendi, inferiores partes pannis undiq; obseptas resina suffiunt, ut à pudẽdo uapor excipiat, & ita eleuato inde ad os odore fœcunditatem, non eleuato sterilitatem indicari. item allia decorticata, & lanæ inuoluta, mulier dormiendi tempore sibi tanquam pessulum imponat, & simili modo ab odore utrum ad os peruenerit uel non peruenerit, fœcunditatem iudicato.

Quomodo dignoscantur quæ iam conceperint Cap. VIII

PRimum quod mulierem cõcæpisse arguit est, si ab obstetrice interrogata respondeat, se post concubitum uiri semen non excreuisse, & in ipso coeundi tempore horroris quendam sensum percæpisse, moderatoq; dolore circa pudendum & umbilici partes uexari. præterea si uuluæ sinus, & os exarescat, si uteri hostium sine duritie, aut inflãmatione tam interius, quàm exterius separatim claudatur, si ueneris appetitus languescat, si consueto tempore purgationes non appareant, si uenæ pectoris, quodammodo uirere, & mammillæ intumescere incipiãt, progressuq; temporis lac distillet. si cauitates oculorum subpallidæ fiant: si nigrescentes maculæ in facie, & in quibusdam lentigines oriantur. si pars colli anterior calidior, posterior frigidior sentiatur: si circa secundum mensem præter consuetudinem acida, aut salsa appetantur. nonnullis os nimio humore madescit, plurimaq; agendi segnities contingit, languidusq; aspectus, ac planè effœminatus efficitur, & color ad albescentem palliditatem mutatur, præcedente plerumq; rubore, si fœminæ uiriliores fuerint. circa solita uero purgationum tempora ingrauescunt prægnantes, & mammillæ plurimo spiritu intumescunt, lumbi difficulter flectuntur, & uesica rubrum igneumq; lotium, non sine dolore excernit, calore detenti menstrui sinum ceruicemq; uuluæ incendente.

Quæ nam notæ secundum antiquos indicent fœtus, mas ne an fœmina sit futurus. Cap. IX

HIpocrates ceteriq; asseruerunt marem futurum indicari, si prægnantis color iucundior, faciliores q; motus fuerint, & dextera mãma amplior, tumidiorq; ac præcipue papilla apparuerit. contra pallidus color, mammaq; sinistra & papilla tumidior fœminam indicat. sed & in maris conceptu dextræ partis uasa, ueneq; inquam & arteriæ, magis intumescunt, præsertim quæ sunt in lingua: sicut in conceptu fœminæ oppositum conspicamur. certissimum uero ac minime fallax masculi foetus indiciũ est, si prægnans dextræ manus pulsum ualidiorem, uelociorẽ, maiorem, dutioremq; habuerit: ac fœminæ, si talis sinister fuerit.

De Pica ex Galeno. Cap. X

CIrca secundum mensem affectus quidam prægnantibus accidit, qui à pica garrulissima aue picæ nomẽ assumpsit. sunt qui ab hederæ similitudine quã cittum uocãt, id morbi genus cittam appellari malunt: nam sicut illa diuersis plantis quæcunq; occurrerint uarie implicari solet, ita mulieres pica laborantes, diuersissima edulia appetunt, præsertim opposita, quæ tum uoluptatem, tum tristitiam gustantibus offerunt. Euenit autem ferè pica circa quadragesimum diem

à conceptionis

idem Auic. ...

à conceptionis initio, quæ quidem languor stomachi est, nauseam difficultatem, abominationem ciborum, bilis pituitæq; uomitum afferens, simulq; assiduę expuitiones, uentriculi erosiones, alimentorumq; fastidia cõsequuntur, quæ omnia ob sanguinis redundantiam cõtingunt. qui enim per uteri uasa singulis mensibus excerni consueuerat, à fœtu cohibitus retro ad superiores regiones cõuertitur, ac stomachum maxime, tanq; sensu uegetiorem perturbat. pro uaria autem deprauati humoris natura, uaria extraneaq; appetuntur. nonnullæ enim acida, nõnullæ salsa, quædam terram, quædam testas ostreorum, & extinctos carbones desiderãt, ac sæpe usq; ad quartum mensem huiusmodi molestia persistit. in principio enim minima sanguinis portiuncula alendo fœtui distribuitur, postea crescente fœtu plus etiam alimenti attrahitur, ac denique, tum quia redundantes materiæ assiduo uomitu absumptæ fuerint, tum quia sanguis ad uterum nutriendi infantis gratia deferatur, prædicta accidentia remittuntur. in quibus ergo sanguis maxime redundare apparuerit, parcitatem cibi & uomitum recte imperabimus, & exercitia, quæ mulieribus idonea uidebuntur: ita enim quod superest, discutietur. Quarum uero stomachum acris, acidus, salsusue humor eroserit, & incenderit, hæ ad excitandum uomitũ tepidam aquam utiliter bibent, ut humor infestus omnino excernatur, à dulcibusq; obsonijs abstinebũt, & uinum ruffum, odoratũ, antiquum, & subastringens potabunt, eritq; potio moderata, ne alimenta in stomacho fluitent. congruit etiam ante cibum oliuas confectas cum pane molliusculo, uel quinq; septemue amigdala amara, uel polentam succo cotoniorum, aut punicorum aspersam, uel serim, uel palustrem asparagum, uel sissarum offerre. ex auibus eligito, quæ neq; pingues, neq; uirosæ sint. sed & pedes, rostra, uuluæ, uentriculiq; porcorum & herinacei marini recentes conueniunt. post cibum uero passulas, punica mala & pira offeremus, sint tamẽ omnia quãtitate moderata. at quæ cibos abominantur, obsoniorum uarietate, & iucunditate excitandę sunt. His aũt quæ terram comedunt, nihil æque prodest, quàm amylum recens pro terra oblatum. sed medicamenta quæ aduersus picas magis conueniunt, sunt sicut portulaca, uel eiusdem decoctũ, cucumeris semen decorticatum, & ex aqua potum, polygoni, anethi, reupontici, spicinardi, singulorum decocta bibita, seridis succus, uel ipsamet herba, si iugiter, uel cruda, uel cocta comedatur. At si crassius erit, quod euomitur, & ob lẽtorem difficillime excernatur, salsamenta, & rhaphanos ex oxymelite comedendas præbeto, omniq; studio eniteris, ut infestus humor sine molestia & conuulsione educatur. stomacho etiam imbecillo hęc exterius applicata nõ parum conferẽt, Palmularum carnes in uino decoctas aut madefactas cõterimus, & tanq; emplastrum mollitorium apponimus: aut mala citonia è posca trita & rosaceo cerato, uel nardino, uel omphacino cũ croco assumpta adhibemus. aut succidam lanam, uel pannum uino & oleo, uel aceto & oleo, uel rosaceo & aceto, uel nardino & uino madefacito, & stomacho applicato: erosiones eñ et cardiogmos, id est, cordis dolores mitigat, præterea calidam aquam, non tamen feruentem iugiter sorbere, sensimq; assidue progredi, & hypochondria molli lana tueri, souere, inungere, & ante cibum inferiora membra pro uirium ratione exercere, omnia ad sanitatem recuperandam mirum in modum faciunt.

De pedum tumoribus qui prægnantibus accidunt. Cap. XI

PEdes pręgnãtium qui intumuerint, rosaceo & aceto, nõnunquam sale etiam adiecto perfricabis. confert & cimolia terra cum aceto illita, & assiduæ irrigationes cum medullæ citriorum decocto: præterea anthillis herba aceto madefacta, & cum brassicæ folijs late distensa utiliter alligatur.

De studio

De studio prægnantibus adhibendo ex Aspa/ sia. Cap. XII

PRægnãtes ubi nup cõcæperint, obseruabimus ne timore, mœrore, neue ulla ualidiori mentis perturbatione affligantur, curruum prętera gestationes, uio lentaq; exercitia, uehementesq; spiritus detentiones, & coxẽdicum percussiones prohibebimus, nec graue onus tollere, nec saltare, nec duris sellis insidere permit/ temus. sed nec acria flatuosaq; edulia, nec clysteres acutos, nec cibi & potus uel indigentiam, uel redundantiam concedemus. Sanguinis etiam defluxus, siue à na ribus, siue ab hæmorrhoidibus, siue ab alio quocunq; loco prægnantibus pericu/ lum affert. Alimentis ergo utendum moderatis, & stomacho congruis, lecticæ ge statione, leui deambulatione, molli frictione, lanificio, circa octauum mẽsem, qui omnium molestissimus est, alimentum contrahere oportet, & uehementes mo/ tiones præscribere, & si aluus detineatur ob intestini recti angustias ab utero illa/ tas, edulia offerenda erunt uentri subducendo idonea, ueluti ptisanæ succus, ru/ mex elixus, malua, lactuca, & mense nono relaxandi corporis gratia balneo fre/ quẽtissimo utemur, omninoq; prouidebimus, ut paritura futuros dolores ualidis/ sime toleret.

Quæ nam signa partui secundum naturam futuro præ/ cedant. Cap. XIII

PArituras pectinis, & suminis grauitas pudendiq; ardor consequitur, atq; ute rus ad pudendum procumbit, ut obstetrix tentatura facile attingat, cuius etiã corpus dilatatum tactu leue & humidum percipit. Partu uero appropinquante sumen contrahitur, & inguina pubesq; intumescunt, assiduaq; meiendi cupiditas perseuerat: deinde plurimus humor defertur, nonnullis & plurimus sanguis te/ nuioribus scilicet uasis in loculo effractis.

Quæ nam præcipienda sint secundum naturam parien/ tibus. Cap. XIIII

QVæ nam præparari opporteat, & quomodo parientibus secundum naturã sit consulendum, superuacuum scribere duximus, cum longo usu nõ tan/ tum obstetrices, sed reliquę quoq; mulieres ista edidicerint. Quod uero scitu ne/ cessarium est, admonebimus, parituras spiritum detinere oportere, atq; ad inferio res partes propellere, non sicut quędam imperite faciunt, in collo aggregare. inde enim plurimas gutturis ramex, id est, eorum locorum aneurisma, affectus omni/ no insanabilis occupauit.

De studio ægre parientibus impendendo, ex Aspasia. Cap. XV

PArtus difficultate ingruente, locisq; occlusis perseuerantibus, ægrota ad bal/ neum ducenda est, in labrumq; calida plenum immergenda, & sæpius persun denda, sessionibusq; & linimentis utendũ lubricitati afferendæ idoneis: quale est, oleum tepidum, albumina ouorum contusa, maluarum, fœnograeci, seminũ lini ptisanæ decocta, ceratum liquidum ex oleo ligustrino confectum, præcipue uero, pudendis, & inguinibus nidus hirundinum cum oleo dilutus utilissime illinitur, partum enim summopere accelerat. tradũt etiam tithimali maioris radicem lineo panno inuolutam femori utilissime alligari, ac simili modo styracem, coriandrum uiride, polygoni radicẽ, halcyonium, cucumeris agrestis semẽ. aiuntq; eiusmodi cuncta statim post partum abijci oportere. at si post partum loculus non exeat, uiolenter attrahendus non est, sed sternutatio excitanda, & spiritus retinendus, osq;, & nares obturandæ, & si perseuerauerit huic eiciendo auxiliabimur sicut inferius declarabitur.

Quæ tuto non concipiunt, quomodo adiuuandæ sint. Cap. XVI

QVædam mulieres quamuis concipiant in partu tamen periclitantur, siue quod totus uterus nimium pusillus sit, ut propterea fœtum perficere nequeat, siue quod collum angustissimum habeat, siue quod in eiusdem hostio condyloma, aut tale quidpiam partum impediens superuenerit. hæ quidem optime agent si conceptum omnino cauebunt, sed ubi conceperint, satius est fœtum corrumpere, quam incidere: ideo seriatim de corrumpentibus fœtum, & sterilitatem inducentibus pertractabimus. Quod enim sterilitatem inducit, differt ab eo quod corrumpit: nam illud conceptum fieri prohibet, hoc uero factum corrumpit, & pellit. Ergo ut mulier non concipiat primo cauere oportebit, ne temporibus concipiendo idoneis cum uiro congrediatur, sicut inchoantibus, uel desinentibus menstruis. in ipso autem concubitus tempore quando uir semen iniecturus sit, spiritum detinebit, ne in uteri cauitatem semē inferatur: statimq; exurget, ac genibus innixa sternutationes ciebit, & sinum pudoris diligentissime absterget. ad prohibendam etiam conceptionem os uteri uel melle, uel opobalsamo, uel cedria priuatim, aut cum cerussa, uel cerato myrtino liquido non nihil cerussæ habente, uel alumine liquido, uel chalbana & uino utiliter illinitur. talia enim quæ frigida sunt, emplastica, & adstringentia, ante concubitum os uteri claudunt, neq; sinunt in eius cauitatem semen penetrare. calida uero irritando non tantum uiri semen ab utero pellunt, sed reliquos etiam humores qui ibidem fuerint attrahunt, & exugunt. præterea è genere eorum, quæ conceptionem prohibent, & sterilitatem inducunt, sunt & hæc quæ sequuntur.

Pessi ad sterilitatem inducendam. Cap. XVII

COrticum pini, rhu consectorum corij, singu. portiones æquas è uino à ninaceis expresso terito, & in lana ante concubitum applicetur, quo deinde post duas horas ablato mulier cum uiro congrediatur. Aliud Malicorium recens ex aqua tritum apponito. Aliud Malicorij partes duas, gallarum partem unam terito, & glandulas paruas conficito, quas ubi menses desiuerint supponere oportet. Aliud Gallarum drach. iij. zingiberis drach. ij. cum uino ueluti erui grana formato, & in umbra exiccato, quæ ante congressum pro pessulis supponenda exhibebis. Aliud Caricarum carnes cum nitro subactas applicato. Aliud Cytinorum drach. ij. gallarum tantundem, absinthij drach. i. & cum cædria ueluti hordei grana conficito, & duobus statim diebus, postea ac menses cessauerint, supponito, totoq; die permittātur, nec nisi eis amotis ad uenerem accedatur: id nunquam fallere longo usu probatum est. Potio ad eosdem usus: succus cyrenensis ciceris ad magnitudinem è duobus uini cyathis singulis mensibus semel bibitus conceptionem prohibet, ac menses ducit. Aliud Succi cyrenensis, opopanacis, foliorum rutæ, portiones æquas terito & conficito, datóque quantum est fabæ magnitudo, deinde uinum mixtum propinato, quod etiam menses prouocat. Aliud Aloes drach. i. seminis uiolarum albarum triobolum, zingiberis drach. iij. piperis gra. ij. id totum in tres partes secato, & singulis uicibus singulas exhibeto, statim ac menses accesserint. sed & fabrorum aqua, in qua ferrū extinguitur, si iugiter bibatur, sterilitatem inducit: & radicis populi albæ drachma, quo tempore mulier à uiro secubuerit, ex aquæ semihemina singulis mensibus semel bibita. Aliud ad arcendum conceptum. Mustellæ iecur sinistro pedi alligetur, uel eiusdem animalis testes circa umbilicum gestentur.

Aliud Leoninę uuluæ adeps in uasculo eburneo feratur, est enim efficacissimus, aut cerussa cum oleo tanquam pessulus imponatur, aut potius florum mali punici, malicorij, gallarum, succi uuæ acerbæ sing. drach. ij. absinthij drach. i. cum

cædria

caedria assumito, & tanquam hordei grana formato, ac mulieri quae duobus diebus à uiro secubuerit, imponito, neque concipiet. Aliud ad idem, quanto tempore uolueris foeminam non concipere, tot hederae grana nigra è uino propinabis, seruato prius uiri secubitu. uel hyoscyami semen priusquam in terram deciderit, ab ipsa herba decerpito, & è lacte asinino terito, postea modicae myrrhae, & grano hederae nigrae, aut corymbo admixtum, leporisque uel muli, uel cerui corio inuolutum, gestandum praebeto, obseruandumque erit, ne prorsus id amuletum terram attingat. uel fabrorum aquam frigidam ieiunae propinato. decoctum etiam corticis salicis cum melle euitandae amaritudinis gratia iugiter potum, non parum confert. Aiunt praeterea infantis dentem deciduum, si terram non attigerit, in annulo à muliere efficaciter gestari, & idem posse lumbricum lapidicinae pro amuleto suspensum. Aliud usu probatum. Hyoscyami semen cum equae hinulum alentis lacte subactum, & ceruino corio inuolutum sinistro brachio annectito, obseruando, ne solum attingat. sed & coriandri semen toto anno potum sterilitatem inducit. Aliud Vir aliquo adstringenti illinatur, quale est alumen, malicorium, galla ex aceto trita, priusquam muria abluatur, neque generabit. omnia uero medicamenta lieni conferentia maxima ex parte conceptum arcent. prosunt & mulorum castratorum testes cremati, & cum salicis decocto poti.

Foetum corrumpentia ex Aspasia. Cap. XVIII

AT si mulier foetui generando inutilis ob negligentiam conceperit, primo quidem usque ad trigesimum diem opposita ijs offeremus, quae superius de studio praegnantibus adhibendo praediximus, iubentes ut uehementissimis motibus agitetur, ut saliat, ut grauissima onera gestare enitatur, utque decoctis urinam & menses cientibus, atque aluum subducentibus iugiter utatur, & acrioribus clysteribus uentrem abluat. in balneo etiam sumen & pubem & lumbos singulis diebus perfricabit, & in labro tepidiori aqua pleno diutine immorabitur, sedebitque in foenograeci altheaeque, & artemisiae decocto. ac oleo antiquo priuatim, uel cum rutae succo, & melle perfundetur: & si conceptus perstiterit, hypochōdria & lumbi lupinorum farina cum taurino felle subacta illinentur, & epithemata applicabuntur, qualia describentur. Cyclamini, elaterij, artemisiae, sing. drac. v. absinthij, grani cnidij, sing. drac. x. nitri drac. viij. radicis agrestis cucumeris drac. v. opopanacis drac. i. lupinorū amarorum, radicis chelidonij, seminis aut radicis uiolę albę, sing. drac. vi. ligustrini olei, quod ad emplastri formā efficiendam suffecerit. id post fomentum ex artemisiae decocto sumini applicare oportet, deinde caricas cū nitro, aut quidpiam simile in sinum pudoris imponere, uel cum oleo antiquo permixta inungere. id uero simplex insigne est: cupressi folia elixata, & trita, ac post balneū hora cubandi uentri illita tota nocte permittantur, ita ut mulier supina interim iaceat. uel opopanacis collyrium imponito, uel allij cortices, & uiri capillos suffito. quod si huiusmodi remedijs nihil profeceris, iam ad ualidiora pergere oportet, neque id tamen temere faciendum, omnis enim foetus corruptio periculosa est, praecipue si mulier robusti corporis fuerit, uterumque duriorem densioremque habuerit: ideo diligenter animaduertere oportet, ac secundum maxime quartumque mensem euitare. naturalis enim quaedam difficultatis tarditatisque ratio utrique inest, omninoque ad firmitatem impares menses aptiores sunt. Ergo unicum tertij mensis tempus eligito, neque enim prius, neque posterius cōueniet. Mulier autem à qua foetus pellendus sit, aliquot antea diebus tenuissimo uictu balneisque assiduis, & pessulis mollitorijs uti debebit, ac uino abstinere, deinde uenam secabimus & sanguinem copiose auferemus. sanguis enim, inquit Hippocrates, à muliere praegnante missus abortum facit. tum post duos aut tres dies ubi interim à coena euomuerit,

foliorum mercurialis fœminæ ius cum oleo & garo conditum ieiuna sorbeat, agaricumq́ ex aqua mulsa deuoret, aut seminis uiolæ albæ drac. i. aut artemisiæ, aut dictamni, aut gentianæ, aut castorij, sing. drac. i. aut ammoniacum thymiama, aut myrrham, aut lauri baccas è mulsa, aut corymborum thymi, drac. x. aut fel tauri cõcretum ad auellanæ magnitudinem in uino odorato dilutum bibat, quę omnia mortuos etiam fœtus expellunt. atque hęc quidem conceptum abolitura iudicamus, si tamen non profecerint, oportet ante potiones, & ea quę corrumpendo fœtui utero illinuntur sternutationes ciere, cum ijs quę huic rei peragendæ efficacissima habebimus. Pessus corruptorius: iridis, chalbanæ, grani cnidij, terebinthinæ, sing. drac. i. cum æquis portionibus susini, ligustrini, & rosacei olei cõficito, & mulieri prius lotæ imponito, totaq́ nocte permittito. mane uero in fœnograeci & artemisiæ decocto sedeat, & si non successerit, idem rursus post balneum repetatur.

Aliud Violæ albæ semen, nitrum, & absinthium in uino assumito. Aliud

Foliorum rutæ, baccarum lauri, myrrhæ, sing. drac. ij. è uino applicato. Collyrium sine molestia trimestrem fœtum expellens: seminum nasturtij, & uiolæ albæ, myrrhę, absinthij, sing. drac. i. cum aqua conficito, & mulieri prius lotæ imponito, & inter ponendum puleij decoctum propinato. Aliud insigne. Abrotani quantum uolueris in aqua ad totius aquæ absumptionẽ decoquito, quo expresso intermies melleum quendam humorem tenui liquore subsidere, id lana exceptum imponendum præbeto. Vtere etiam præsidijs & epithematis ad menses retentos describendis. Tradunt & columbaceum simum suffitum fœtum extrahere, ac erratici cucumeris grana sponte decidua in uestem excepta, priusquam terram attigerint, magnam uim ad corrumpendum fœtum habere.

Quænam signa futuro aborsui præcedant. Cap. XIX

Indicia aborsus.

FVturo aborsui aquea primo euacuatio, deinde saniosa, aut cruenta, & tanq̃ carnium lotura pręcedit: ubi uero plane exolutio aduetauerit, purus sanguis, postea grumi, ac demum fœtus ipse uel formatus uel informis excernitur. plurimas etiam lumborum coxendicumq́ grauitas sequitur, nec minus luminis, capitis, oculorum dolor, stomachi erosio, extremorum refrigeratio, animi deliquium, febris horrida: quibusdam conuulsiones opisthotonicæ, & epilepticæ superueniunt, atque hæc præcipue contingunt medicamentorum uiolentia abortientibus. nam quæ sine medicamentis aboriuntur, præueniũt sicut testatur Hippocrates, mammillarum gracillitas præter rationem eueniens, femorum refrigeratio, grauitas, lumbos & femora obsidens: omninoq́ aborsu minus læduntur, quæ saniores & quæ alui natura laxioris fuerint, & quæ uteri partes humidiores habuerint. Quæq́ frequenter magnos infantes sine molestia parere consueuerint, atq́ ætate prouectæ pauci sanguinis, & minime pingues.

Quomodo corrupti fœtus eiectioni auxiliari oporteat. Cap. XX

VBi fœtus abruptus fuerit, si in uteri collo detineatur, ligustrino oleo terebinthinæ admixto in totum corpus, sed præcipue in partes utero adiacentes perfundi oportet, eodem ligustrino oleo etiam excreto fœtu assidue loca irrigãda sunt. si uero id parum successerit, mulier aromatũ decocto insidebit, atq́ interim sternutare cogetur, ac resina arida, bitumine, propoli, & cancris fluuialibus aridis suffietur. hęc & alia huiusmodi facienda erunt, si inflammatio non obstiterit: nam ea infestante intra sessiones, quæ remittendi, mitigandiq́ uires habeant continebimur, & si fœtus detineatur quod uterus absq́ inflãmatione occlusus persistat, papyrum quoq́ & spongias exarẽtes, pessuli modo primo tenuiores, postea crassiores imponemus, atq́ extrema opopanace, uel radice eius è melle uel terebinthina trita illinemus. excreto autem fœtu, si loculus adhuc non abscesserit, uiolẽte

euellendus

euellendus nō est, neq; tamen umbilicus incidendus, & loculus dimittēdus: summæ enim suffocationes, & certa pernicies si id feceris consequentur. sed si tam graue incommodum protrahatur, umbilicum incisum femori mulieris alligare oportebit, omniq; studio conari, ut loculus abscindatur, quemadmodum inferius loco de fœtus sectione explicabitur.

De his quæ bimestrem aut trimestrem abortiuntur. Cap. XXI

Quæcunq; temperati corporis mulieres bimestrem aut trimestrem sine manifesta causa abortiuntur, his uuluæ acetabula muco referta sunt, ideo fœtus retineri nequit, sed elabitur, ut inquit Hippocrates. Eas igitur curare oportet medicamentis pituitam ducentibus totum corpus euacuando: qui enim ante totius corporis purgationem, & antequam humoris defluxum prohibeat, statim à principio loca exinanire studuerit, ei similis erit, qui perennem putei aquam exhaurire laboret, assidue in locum exhaustæ scaturiētibus riuulis. toto uero corpore euacuato, tunc demum cum his quæ pituitam ducunt, etiam uterum purgabimus, quales pessuli sunt è colocynthide confecti, qui aduersus sterilitatem ex redundantia humoris contingentem inferius describentur. optima aūt lotio cathartica ad pituitam ex utero pellendam hoc modo conficitur. Colocynthidis amplioris fastigium perforato, & omnibus seminibus exemptis dimissa tantum medulla oleum irinum iniicito: deinde colocynthidem parte eius quā amputaueras, operculi uice constipato, sinitoq; diem ac noctem madefieri: tum super calido cinere affatim decoquito, & totum oleum per colum traiectum, & tepefactum in uuluā instillato, quod quidem plurimas è sterilibus fœcūdas reddidit, detracta scilicet ab alto recessu pituita, quæ conceptum impediebat. eisdem uictus ratio adhibenda est, quæ calefaciat & exiccet, moderataq; exercitia & frictiones concedendæ, omnisq; refrigerandi modus euitandus. His uero quæ ob naturalem retentricis facultatis imbecillitatem abortiuntur, innata quadam proprietate herinacei terrestris corium crematum opitulatur, si aqua aut uino dilutum propinetur, & pudendi mulieris orificio illinatur. idem potest & marinus, ac mulæ uiuentes ustæ. Item myrti baccæ è uino lentiscinoue oleo, aut susino illitæ: rubi etiam, myrti, & similium decoctis loca utiliter irrigantur. Aetites præterea lapis super uentre gestatus prægnantes fœtusq; conseruat, nec sinit uuluam emollescere. Item tritici granum intra panem inuentum sinistro brachio alligatum, uel sardonius lapis prægnantis lumini usq; ad pariendi dolores cum filo suspendatur, & ubi partus accesserit auferatur, uel lapis in uulua aut corde aut intestinis ceruarum repertus pro amuleto gestetur. est enim ad retinendos fœtus remedium efficacissimum. easdem uires habet lapis trunco arboris cunei more impactus.

Quot modis pariendi difficultas fiat in ijs, quæ præter naturam eueniunt. Cap. XXII

Pariendi difficultas uarijs modis contingit, uel quod puerpera animo aut corpore, aut utroq; imbecilla sit, uel propter uuluæ pusillitatem, uel meatus angustiam. fere autem quęcunque ratione ætatis breuioris staturæ sunt, uterum reliquis corporis partibus correspondentem habent. potest etiam difficultas partus contingere, uel ob ceruicis uteri obliquitatem, uel carnem eidem ceruici, aut orificio eius adnatam, uel quod ibidem sit inflammatio uel abscessus uel durities, aut quod tunicam ambientem tanquam solidiorem fœtus dirumpere nequeat, aut quod humor in uulua collectus ante congruum tempus excretus fuerit, uel quod puerpera uesicæ calculo laboret, quo ureri collum premente difficultas eueniat, uel ob nimiam mulieris carnem, uel pinguedinem. sed & ossa pubis nimis confer-

ta pariendi difficultatem efficiunt,cum in partu dilatari nequeunt:neque enim in
mulieribus,quemadmodum in uiris ossa pubis mutua proportione conseruntur,
sed inuicem ualida copula colligantur.Euenit etiam pariendi difficultas ob nimi-
am lumborum cauitatem quæ uterum opprimit, uel ob excrementorum copiam
rectum intestinum aut uesicam replentium.Nonnullę prouectu ætatis debilitatę
ægre pariunt.aliæ quod nunc primo parere incipiant,anguntur, ac propter impe
ritiam corpus apte parare ignorant.præterea cum fœtus totus, uel pars magnitu-
dine excellit partus difficilis redditur. sępe enim caput uel thorax,uel uenter plus
æquo excreuerint.uel quod gemini prodeant, & repente uterq; simul collo uteri
impingatur, uel quod fœtus interierit & nihil opis parturienti præstet, uel quod
mortuus intumescat,& pretet naturam iaceat:situs enim prodeuntis fœtus natu
ræ congruus est,ut recta in caput manibus super utroq; fœmore extensis oriatur:
pręter naturam uero caput in dextram uel sinistram uteri partem declinat. uel al-
tera,aut utraq; manus exeritur cruraq; interius à se inuicem diducũtur. Reliquis
tamen figuris minus suspecta est,quæ in pedes euenit,præcipue quæ manibus su
per utroq; femore extensis recta defertur. fœtus autem qui altero pede prodeunt,
altero interius retento,aut qui duplicati alicui uuluæ parti innitunt̃, directione in
digent,sicut & qui manus expansas habent. At qui obliqui egrediũtur minus im-
probandi sunt, quod quidẽ tripliciter euenire potest. aut enim in alterutrũ latus,
aut in uentrẽ progrediuntur,sed tutius est in alterũ latus progredi, nam ita obste-
tricis manui locus permittitur,ut in caput aut in pedes nascentẽ dirigat. at qui du
plicati prodeunt in pessimã figuram inciderunt, præcipue si in coxarũ uertebras
deferãtur.tripliciter enim duplicari solent,nam uel capite & cruribus, uel uentre
uel coxarũ uertebris hostio uteri innitunt̃. Sed satius est uentrẽ impingere, sum-
ne enim à nobis dissecto,& uisceribus exemptis cõcidente corpusculo,facilis sub-
inde est figuræ transmutatio. Ab extrinsecis uero causis patiẽdi difficultas efficit̃,
ut si anni tẽpus frigidũ & hiemale meatus cõstipauerit, aut calidũ æstiuumq; ex-
soluerit.Hæc omnia de muliere ægre pariẽte medicũ ab obstetrice percunctari o-
portet,nec temere ad manuũ artificiũ proficisci, nõ ideo tamen obstetrix uterum
dilacerare diutius permittenda est. si ergo ob lumborũ cauitatẽ pariendi difficul-
tas cõtigerit,puerperã flexo genu collocabimus, ut uulua ad suminis locũ decum
bẽs,ceruici eius recto tramite accõmodetur, eodemq; modo pingues & carnosas
statuemus. At si uteri hostiũ clausum persistat,pinguibus medicamentis emollie-
mus,& relaxabimus.quod si calculus difficultatem præstiterit, eum extra uesicæ
collũ tubulo impellemus,& si uesica lotio plena fuerit, eodẽ tubulo lotium educe
mus.sin rectum intestinum excrementis repletũ sit,clysteri abluemus.si ob inflam
mationẽ,ulcus,œdema,duritiem,aut quidpiã simile mulier parere nequeat, infe-
stantibus morbis occurremus.si ob carnem collo uteri innatã, aut tunicam obstru
entẽ pariendi difficultas eueniat,sicut nõ perforatis mulieribus accidit,quodcũq;
impedimẽto fuerit,amputabimus.sin abrumpenda fœtus tunica solidior sit q̃ ut
abrũpi possit,dissecabimus. Quibus aũt humor in tunicis cõtentus,ante congruũ
tẽpus effluxerit,ita ut loca exaruerint,ouorũ albuminibus cũ maluæ aut fœnogrę
ci decocto excolato, aut ptisanæ cremore tepido ꝓfundemus. Sed si uuluæ parui-
tas in causa fuerit,loca pingui quopiã inungenda,& fouẽda erũt,osq; uuluæ digi
tis dilatandũ,ac fœtus uiolẽter extrahẽdus,idemq; si id nõ successerit, dissecãdus.
quod præcipue facere oportet,si fœtus pręmagnus fuerit, uel interiuerit. an uero
interiuerit,deprehẽdemus,quod & tactui frigidus occurret, & motu carebit. at si
gemini,aut terni fuerint,collũq; uteri obsederint, reliquos ꝓpellere ad fundũ uteri
oportet, & eũ qui magis paratus uidebitur, prius educere. sin ob capitis uel thora

cis uel

cis uel uentris magnitudinẽ partus difficilis fiat, omnino necessarium est fœtũ secare.

De fœtus extractione siue sectione ex Philumeno. Cap. XXIII

MEdicũ in huiusmodi sectiõibus peragẽdis prius spectare oportet, febricitet ne mulier, an nõ febricitet, & sit ne pręsidij capax, an deplorata: letali enĩ affectu periclitãtes lethargico sopore occupant̃, febricitãt, propeq; mutæ euadũt. & dũ maximis clamoribus uocãtur, uix incertũ quidpiã susurrãtes, rursus in soporẽ deferunt̃: quędã & uibratim cõuelluntur, aut tremũt, ac pulsus creberrimus, debilissimusq; pcipitur. quę uero salubriter se habẽt, nihil tale perpetiũtur. puerpera igitur in lecto supina recũbat decliui capite, erectis diductisq; à se inuicẽ & reflexis cruribus, detineaturq; utrinque à peritis robustisq; mulieribus. ac primo duę tresue panis buccellę uino madefactæ ad arcendũ ãnimi deliquiũ offerãtur, iugiterq; in ipso opere uino facies respergat̃. chirurgus aũt prius difficultatis causam speculo inspiciẽs, sit ne thymus an callosa eminẽtia, uel quidpiã eorũ quę prędiximus, quicquid fuerit, uolsella arreptũ scalpro polytomo amputabit, sicut postea docebitur. sin tunica os uteri obstruxerit, eã quoq; secabit, sicut inferius de nõ perforatis mulieribus declarabitur. si uero tunicę abrũpendæ soliditas obstabit, hãc si fieri possit uolsella extẽsam ensiculo hastato quẽ scolopomachęriũ uocãt, uel alio simili incidemus, quã deinde incisam digitis dilatabimus, locumq; idoneũ prodituro fœtui præparabimus. At si caput infantis locũ obstruxerit, in pedes uertẽdus est, & ita educẽdus. quod si adeo inhęserit, ut nullo pacto ad ꝓfundũ impelli queat, uncus instrumenti attractorij in oculo, aut ore, aut mento figẽdus est, & ita infans extrahendus. instrumentũ autẽ attractoriũ dextra manu detentũ immitti oportet, uncum uero eius sinistrę digitis occultatũ sensim deduci, quousq; ad uteri cauitatẽ ꝑuenerit, postea cuipiã prędictorũ locorũ infigi, deinde alterũ instrumentum ex altera parte oppositũ, simili prorsus modo imponi, & infigi, ut ęqualis & in neutrã partẽ declinãs attractio immo & tutior fiat: forte enĩ unũ tantum instrumentũ in attrahendo elabi posset, & fœtũ dimittere. ęqualiter uero, nec recte tñ, sed & oblique attrahemus, digitũq; aliquo pingui illitũ intra uteri os & mẽbrum obstructũ immittemus, orbiculatimq; circũducemus. dimidio autẽ fœtu ꝓdeũte primũ instrumentũ peculiariter superioribus partibus alternatim figendũ est. q si caput uel natura, uel hydrocephali morbo plus æquo intumuerit, ensiculo, quẽ polytomũ uocãt, uel cõmuni scalpro incidemus, deinde contractum extrahemus. quod si ne ita quidem prodierit, totum sinciput conteremus, & ossa digitis educemus. si uero aliquod os eminuerit, ossario aut radicario forcipe auferemus, ac tum demũ instrumentum attractoriũ infigemus, & infantẽ eripiemus. prodeunte autem capite, si thorax uteri hostio impingatur, hastatũ ensiculum, aut scalprũ polytomũ duobus digitis occulentes, inter costalẽ membranã circa clauem pectoris usq; ad profundũ secabimus, ut excretis humoribus moles thoracis cõcidat. sed si egresso thorace uẽter mortui fœtus intumuerit, & hydropis formã imbuerit, eadẽ regula utentes uentrem incidemus, & intestina eximemus. sin manus altera ad sinũ pudoris exierit, prope humeri articulũ excidetur. oportebit igitur linteo manui prodeunti implicato uiolẽter attrahere, ut humeri articulus exeratur, tuncq; pudendi plicas digitis hincinde deducere, & postea articulũ scalpro secare, deinde sinistrã manũ immittere, & capitulũ dirigere, atq; ita fœtũ educere. utraq; uero manu prodeũte utramq; secabimus, deinceps caput conteremus, ac tum demũ infantẽ extrahemus. quod si uenter locũ obstruxerit, linteo cruribus inuoluto uiolenter attrahemus, ut loca pubis & sumen efferant̃, quod tanq; mollius incidemus. sin alterũ crus in sinũ pudoris deciderit, linteo implicato ualide attrahẽtes; & pudendi plicas diducẽtes, ad inguen crus abscindemus. si duplicatus fœtus occurat,

neq; dirigi possit, si capitulū magis paratum fuerit, eius ossa conteremus cuti neq; quaq; dissecta, deinde cuspidē eiusdem capituli parti attractoriū instrumentū infigentes attrahemus, tū crura dirigemus, & ita fœtū educemus. sed si crura magis exposita sint, coxæ articulum abscindemus, & ita coxas transcendemus, ut caput relinquatur facili contritioni paratum. si uero obstructio duplamenti pertinacior fuerit, pedibus magis procidentibus caput in articulatione uertebræ amputare oportet, deinde thoracem transcendendo, pedes attrahere, & si reliquis membris ablatis, capitulum relabens detineatur, sinistram manum oleo illitam in intimos recessus immittemus, caputq; perquirentes sensim ad os uteri deducemus, cui de inde manu detento unum uel duo attractoria instrumenta infigemus: eruntque loca figendo instrumento maxime idonea in capite, oculi, meatus aurium, os, pars menti inferior: in thorace, axillæ, claues, hypochōdria, pectus, uertebrarum articuli, iugulum: in cruribus, ossa pubis, fœminæ infantis pudendum. Hostio tamē uteri inflammato nulla uis adhibenda est, sed perfusionibus pinguibus affatim utendum, eiusdemq; naturę insessionibus, irrigationibus, cataplasmatis, ut inflammatione quadantenus remissa & uuluæ hostio dilatato fœtus sicuti diximus, deferatur. ubi uero integram fœtus sectionem perfecerimus, omnia eius membra sunt componenda, diligenterq; spectandum an quodpiam desit, ut nullum prorsus interius omittatur, deinde loculum protinus educemus.

De educendo loculo ex Philumeno. Cap. XXIIII

IN loculorū detentione, qui etiā secundi appellantur, interdū uteri os clausum, interdū apertum reperit, ac nonnunq; inflāmatū, nōnunq; inflāmatione carēs atque loculus ipse interdum uteri fundo adhuc coniunctus, interdum seiunctus est. Si ergo os uuluæ apertum & loculum seiunctum inueneris, qui alicui uuluæ parti pilæ modo conuolutus inhæserit, facillima curatio est: manum enim sinistram calidam, & pingui illitam, in abditum recessum immittere oportet, totumq; loculum extrahere. at si uteri fundo connexus sit, simili quidem modo manum calidam, & pingui illitam immittemus, sed apprehensum loculum non statim recta attrahemus, uuluæ procidentiam uerentes: sed placide nulla uiolentia adhibita, primo in obliquum sensim ducemus, huc & illuc circumuertentes, postea aliquanto ualidius attrahemus. Hoc enim pacto obediet, & a connexione soluetur. si uero os uteri clausum fuerit, perfusionibus utemur, & sinistræ manus digitis leniter aperire, & paulatim dilatare conabimur. quod nisi successerit, mulieris iacentis sumini omen lysin illinere oportet, rursusq; loca perfundere, & impinguamenta fomentaq; adhibere: & si patiens robusta sit, eo tempore etiam sternutatoria castorio & pipere confecta naribus admouebimus, & potiones aliquas earum quæ menses cient propinabimus, de quibus postea dicemus. Quæ quidem omnia primo aut altero die peragenda sunt. præterea suffitu utemur decoctis in olla aromatibus, qualia sunt, casia, nardus, iunci odorati flos, artemisia, iris, sauina, dictamnus pulegium, & huiusmodi olla sellæ supposita, cui mulier insideat uestimentis undiq; circumsepta. postea pertentabimus, & si os uteri apertum inuenerimus, manum immittemus, & sicut diximus, fœtum enitemur educere. qui si parum obediat, dilacerandus nō est: haud multis enim postea diebus marcescet, & in saniem solutus excidet. Quoniam uero nimio fœtore caput replet, & stomachum euertit, odoramēta iugiter suffienda sunt, quæ possint huiusmodi calamitatibus repugnare, & loculū subducere. ad quos usus excellunt, cardamomū, & caricæ, si apte suffiant, & bdelliū cum sauina, thus cū styrace, unguis aromaticus, ladanū. iisdem castorij drachmā, & pulegij tantundem, ex mulsa propinato. couenīunt & leniora ex his quæ menses ducunt, artemisiæ decoctū, lauri baccæ, myrrha, & cyclaminus cum

cum unguento mixta, ouis & capræ loculi arefacti è uino triti, & propinati, aut cũ unguento impositi, aut pro amuleto gestati. Aliud Carniũ passularũ, cymini, resinæ, terebinthinæ, aphronitri, sing. drac. x. cũ melle conficito, & apponito. idé possunt insessiones in artemisiæ, baccarũ lauri, anethi & chamæmali decoctis.

Curatio post fœtus sectionem ex Aspasia. Cap. XXV

VBi loculus siue statim ab exempto fœtu, siue postea eductus fuerit, neque aliquid superuacuum in utero omissum sit, crura colligenda erũt, ut partes distractæ conueniant, ac si loca satis purgata nouerimus, maluæ aut fœnograeci decocto abluemus, & oleo calido perfundemus, eodemq; lumbos, & pubem irrigabimus, molliq; lana calenti oleo madefacta exquisite muniemus, sorbiliaq; alimenta offeremus, & aquæ potum cauebimus. sin purgationes non suffecerint insessiones ex fœnograeci, artemisiæ, altheæ, pulegij, decoctis faciendas iubebimus, eiusdemq; pulegij aut fœnograeci ius propinabimus. at si purgationes ultra uires processerint, irrigationes moderate adstringentes & insessiones adhibebimus, & uentrem prolixa fascia uinciemus, adstringentiaq; alimenta offeremus. si inflammatio superuenerit, inflammationi occurrendum est: sin copiosa eruptio sanguinis, eruptioni sanguinis cum ijs quæ postea docebuntur, medebimur: si nihil horum contigerit, uteri collum, & os atq; loca pudoris pingui aliquo tantum inunguemus, & fouebimus.

Causæ cur uiri & mulieres non generant, & quomodo curentur signaq; conceptionis. Cap. XXVI

STerilitas aut uiri, aut mulieris, aut utrinq; ratione contingit: à uiro quidẽ est, cum semen eius, uel feruidum, & ueluti torrefactum, uel frigidũ, tenue, aquosum, languidum, quale decrepitorum est, uel crassius quàm oportet, emittitur, uel quod uiri semispadones sint, penemq; breuissimum habeat, ut in uuluæ recessum semen iaculari nequeant. quod etiã interdum nimia obesitate cõtingit, tales enim adeo uentriosi euadunt, ut seminis iaculatio ad profundiores uteri partes impediatur. Mulier uero suã ipsius ratione non concipit, quod uterum habeat, uel calidum & igneum, uel frigidum & humidum, uel squalentem & aridum, uel carnosum & pinguẽ, uel excarnatum & gracilem, uel debilem, uel angustũ, uel breuẽ, aut quod uasa eius clausa obstructaq; sint, aut cicatricis superuentu excæcata, aut quod membranæ hostium uteri obstruentes nullũ foramen relinquant, aut quod eiusdem uteri ceruix in obliquum ducatur, aut quod hostium sit, uel nimis angustum, uel nimis amplum, aut quod quispiam alius affectus eorum qui infra dicentur uuluam impediat. sed & inuiti concubitus inanes ac steriles sunt, amor enim genituram conciliat, ideo fœminæ amantes creberrime pariunt. Aetas etiã uel iunior, uel prouectior conceptum intercipit. propterea nunc primum pubescentes à uenere arcere opórtet, ita ut uir trigesimũ annum, mulier decimum octauum attingat. præcipue uero inepta mulieris forma sterilitati occasionem præstat. fœcunda enim mulier habere debet, proceritatem corporis moderatam, lumborum & fœminis latitudinem, nates eminentes, commodam alui molem, pectus angustũ, mãmillas amplas: eiusmodi mulieres fœcundę, his uero oppositę steriliores sunt. potest quidem prçter enumeratas causas alia quæpiam magis recõdita superesse, sed totidẽ ferè sunt, quę noscũtur. Viri igitur, qui ob deprauatã uiuendi rationem semen corrũpunt, ad magis compositũ salubrioremq; uictũ cõuersi geniturae fœcunditatẽ acquirũt. at qui alienis fœminis oblectati proprijs uxoribus nõ conueniunt, seruata pudicitia generabũt. qui feminis fluore laborãt curati fœcũdi fiũt. qui genitureę meatus obcęcatos habent, ueluti quidam quibus calculi execti sunt, pro deploratis habebimus. sed neq; semispadones, ac nimis angustis meatibus impediti

pediti semen excernunt. cæterum ubi uir simul ac mulier bene habeant, neque ætas, neq; corporeus habitus, neque aliquis uteri affectus obstiterit, tali uictus ratione utemur. mulierem neque ingenti labore defatigabimus, neq; prorsus ociosam seruabimus. Hoc enim superuacuis excrementis molem corporis replet, illud sanguinem desiccat, & purgationes absumit. lauacra neque assidua esse oportet, neque copiosa: potum ac cibum, cõcoctu faciles, & quos uentriculus probe superet, atque conficiat. illud uero præcipuum circa rectam uiuendi formam animaduertere oportet, ut nec uir, nec mulier obesi reddantur: qui enim tales fuerint, neq; inuicem pudenda apte conferre possunt, ac uiri quidem paucissimum semen generant, mulieribus autem menses parcissime deferuntur, cum maxima alimenti pars ad pinguedinem trasmutetur. sed quemadmodum pingues regendæ sint loco de carnium minuitione in iiij. lib. docuimus. conuenit & liberis procreandis quædam consueta esuq; aut potu grata ante cibum offerri, quæ ueneri excitandæ, & semini generando aptissima sint, qualia creduntur quæ moderate inflant, & calefaciunt. uinum igitur potioni aquæ præferimus, placetq; inter olera orminum, eruca, malua, & reliqua huiusmodi, iam sæpe à nobis commemorata. A ruta uero mentha & calamentho, præcipue abstinere oportet: nam mentha plurimum quidem semen, sed imbecillum, ac languidum gignit, & ruta corrumpit. illud igitur reminiscendum est, menstrua purgatione appetente opportunissimum concipiendi tempus offerri. tunc ergo mulieri, quæ uberius ali consueuit, quidpiam è cibo subtrahemus, eumq; moderatum, attenuantem, boniq; succi exhibebimus. at contra, eam quę parcissimi cibi fuerit, uberius alemus, ac semper quæ uenerem irritent cibarijs admiscebimus, sicut olera odorata sunt, crethmum gingidium, foeniculum, apiũ, smirnium, palustris asparagus, & huiusmodi. probe enim peracta purgatione priusquam uterus refrigeretur, conceptum futurum speramus. quod si à concubitu conceptionis notæ apparuerint, spes certissima habebitur. Conceptionis notæ erunt, si os uteri claudatur, & desiccetur, atq; à pudendo recedat. imo peritiores foeminæ post seminis ingressum uterum moueri percipient. mouetur enim geniturам circumplexurus. quibusdam ilia exultant, alijs cordis dolor & exolutio cum quadam uoluptate superuenit. nec paruum præter reliqua indicium est, si mulier quopiam urinæ stillicidio uexabitur, quod pręcipue patiuntur, quæ tunc primo concipiunt, & quæ menstruas purgationes integre non exegerant, quamuis idem cæteris quoque usque ad vij. diem quadantenus accidat. post septimum uero obscura quædam picæ signa suboriuntur, acidorum salsorumq; desideria, uertigines, pallor, somni longissimi. constat & eodem tempore menses sine molestia detineri. Mas autem uehemẽtius & uelocius magis in parte dextra mouetur, foemina imbecillius & tardius in sinistra. Hactenus de pręseruatione dictum sit, nunc quomodo unusquisq; affectus conceptum impediens curetur, dicendum est.

Frigidioris uteri signa & curatio. Cap. XXVII

SI mulier ob uteri frigiditatem non concipiat, cũ ad reuocandum calorẽ fomenta cæteraq; huius generis omnia attentauerit, nõ erit ei molestũ castorium, cyminum, anisum, puleiũ, & reliqua huiusmodi bibere, ac singulis piper admiscere, utilius tamen hoc medicamento purgabiĩ: epithymi, euphorbij, piperis, dauci, petroselini, singulorũ partes æquas bibendas dato, ut totũ drac. ij. mensurã expleat. hoc simul aluũ ducit & uuluã calefacit, ut plerimis iã, cũ prius nõ purgarent, menses eruperint. quod si purgatio p inferna nõ suffecerit, uomitũ quoq; origani aut thymi decocto ante cibũ, & quãdoq; post cibũ, puocabimus, atq; omni studio enitemur, ut pituita ducat; à uomitu uero castoriũ & prędicta semina ppinabimus.

cæterum

cæterum uteri fomenta fiunt per arundinem ollæ operculo perforato insertam, uaporem in sinum pudoris excipiendo, eodemq; decocto abluendo. Artemisiam autem, rutam, cyminum, puleium, cyperum, acorum, in aqua elixabimus, atque harum herbarum singulas & quicquid calefaciendi uim habeat, sumini illinemus. Confert & epithema polyarchium, & quod Amithaoni inscribitur, ac reliqua huiusmodi. sumen præterea, ac lumbos, irino, amaracino, & ligustrino unguento perfricabimus, pessulumq; è myrrha, ruta, chalbana, & castorio confectū uuluæ imponemus, adiectis nonnunquam etiam ualidioribus, sicut pipere, sale, felle bubulo. ualidum quidem est & elaterium, sed minime molestum: ex aqua etiā mulsa aut marina priuatim, uel aceto admixta fomenta interdum fieri oportet. Prædicta tamen medicamenta molli lana inuoluenda sunt, ut sine corporis erosione attractionem perficiant, neq; difficile est eorum quantitatem metiri: pro affectuū enim magnitudine & diuturnitate medicamentorum uires augebimus, eisdemq; insistemus uel contra minuemus, breuiq; tempore applicabimus. uterorū uero frigiditatem ex mensium detentione coniicimus, neque enim præ nimia crassitudine commode deferuntur, sed & stupidus sensus circa sumen, lumbos, & crura percipitur, noui q; ego nonnullas etiam crurum impotētia laborare: & quæ prorsus refrixerint, ueneris usum aspernantur, atque hostium uuluæ contractum habent. hæc igitur de uteri frigiditate sufficiant.

Calidioris uteri signa & curatio. Cap. XXVIII

Uterorum caliditas ex reliqui corporis caliditate conijcitur, quodq; pauca menstrua & cū dolore deferuntur, ut mordicata loca interdū exulcerentur, sed & quæ educuntur nigriora sunt, ac nimiæ punctionis causa nullū prodeundi ordinem seruant. hanc etiam temperaturam insignis salacitas, & totius corporis siccitas sequitur. ijs ergo humidiora alimenta conuenient, ut maluæ, lactucæ, blita cucurbitæ, atriplex, portulaca, cucumeres, uinum album & dilutum, somnus, ac dulcium aquarum balnea, lumbis uero ac sumini refrigerantia adhibenda sunt, ut solani aut umbilici ueneris succus rosaceo admixtus, ac lana exceptus, quem etiam in sinum pudoris utiliter imponemus, mercurialis præterea lumbis & pubi illita calidioribus uteris confert. idem potest spuma argenti, & cerussa, si ex aqua terantur, quorum omnium quantitatem recte metieris, si semper singula quæque multum posse arbitreris, ita enim refrigerationis nimietatem cauebis.

Curatio earum quæ ob uteri humiditatem non concipiunt. Cap. XXIX

Quæ ob uteri humiditatem non concipiunt aridioribus alimentis uti oportebit, plurimum exerceri ac perfricari, & euacuationis auersionisq; causa interdum pransas, interdum ieiunas, euomere, & cibi parsimonia deficcari, carnesq; potius tostas uigentium ętate animalium, ac pisces solidiores comedere, uinumq; potens meracius quidem, sed parcius bibere. arida pręterea fomenta crebro, at balnea per quàm raro adhibenda sunt. qui uero statim à principio desiccantia & adstringentia utero apponunt, non parum lædunt. cohibita enim materia ad principes partes recurrit, sed ubi totum corpus purgatum fuerit, tutius deinceps utero adstringentia & firmantia medicamenta applicabimus, qualia sunt, lentisci, myrti rosarum, foliorum rubi, polygoni fœminæ decocta. Mas enim gramini magis assimilatur, flore luteo, folijs rutę similibus, femine sub folijs pusillo. poterit tamen & hoc idoneum medicamentum fieri si decoctum eius ieiunæ propinaueris. sed & ad nimiam uteri humiditatem huiuscemodi potiones conueniunt. myrthi, uel mali punici dulcis corticem è uino nigro tritum præbeto: uel auellanas ustas, ac simili modo è uino tritas propinato. Hoc etiā epithemate uteris: psyllium contusum,

& in palmularum carne è melicrato trita exceptum apponito, aut poma cydonia palmulis simili modo excipiens, applicato.

Curatio earum quæ ob uteri siccitatem non concipiunt Cap. XXX

MVlieri autem quæ siccitatis ratione non conceperit constat humidiora alimenta offerenda esse, toto enim corpore humefacto uterus quoq; eiusdẽ qualitatis particeps erit.

Curatio diuersorum affectuum quorum ratione mulieres non concipiunt, siue id ob humorum crassitudinem, siue ob flatuum multitudinem contigerit, siue quod uteri os clausum, uel hians, aut auersum fuerit. Cap. XXXI

AT si ob humorum crassitudinem mulier non concipiat, humorem spectare oportet: ac mordicantem quidem sero lactis purgabis, heminas v. paulatim exhibendo, ciboscp boni succi offeres, uomitumq; ex interuallis prouocabis: pituitam uero & aquositatem laboribus plurimis, & in sudorẽ resoluentibus, crebroq; uomitu absumes, atq; ęgrę interim sufficiet castorium iugiter bibere, ac suffimentis foueri. sed quoniam flatus quoq; uteri conceptionem impediunt, & flatus ab imperfecta coctione fiunt, primo quidem parcitas cibi adhibenda est, deinde quæ expellendo flatui conueniunt, sicut ruta, cyminum, ac reliqua consueta semina, & aromata, quæ etiam supponi possunt, præcipue ruta cum melle, & modico nitro, atq; ex ijsdem fomenta confici, & cataplasmata ac cerata pubi applicanda, à leguminibus autem, dulcibusq; edulijs, & flatuosis omnibus abstinendũ est. cęterũ clausos uteros odoratorũ perfusionibus, & mollitorijs ex anserino adipe cõfectis aperire oportebit, prius tamen à mollioribus insessionibus, & ablutiõibus inchoabimus, sicut è fœnogræco, semine lini, oleo probo, interdũ & melle, pręparatis: postea ad ualidiora pergemus, ut artemisiam, conyzã, calamentũ, puleiũ, amaracũ, his etiam adijcientes irinũ ligustrinumq; unguentũ, & mel. myrrha aũt troglodytica, terebinthina, nitrum, casia, caricarũ carnes, unguentũ amaracinum, & huiusmodi supponãtur. At his quæ ob uteri os nimium fatiscens non cõcipiunt, aridus uictus, aridaq; fomenta cõueniunt, medicamẽtaq; adstringentia, quę supponanẽ, ut hians ostiũ occludatur, qualia sunt, gallarũ decoctũ, cytini, lentiscus, rubi radix, myrtus, & eiusmodi. postremo uteri auersiones mollientibus fomẽtis dirigemus. id enim fomenta maxime possunt, sed & mollitorij pessuli utiliter supponentur. immo specillo & digito correctionẽ tentabimus, præcipue uero puleij & artemisiæ decocta, & castoriũ è posca bibitũ utero auerso cõferre solent, omninoq; tota curatio declinationis uteri, quam inferius dicemus, huic usui accõmodabitur. sed si medicamentorũ uiolentia sterilitas inducta fuerit, eius medicamẽti facultas noscenda est, nũquid humidi attractione semen eluerit an flatuum multitudine eiecerit, an multa adstrictione os uteri obstruxerit, genituræq; aditum interceperit, & inde singulis erroribus occurrendũ, perfusionibus, & insessionibus, pro ut unicuiq; cõgruunt, quæ pręcipue utiles erunt, si os uuluæ & acetabula adstricta sint. pinguia etiam cuncta & fomenta adhiberi oportet, ac quæcunq; humiditates attrahere possunt.

De his quæ non concipiunt, quia medicamentum ad sterilitatem inducendam sumpserint. Cap. XXXII

MEdicamenta sterilitatem inducentia cum uasa uteri exęcent, insanabilem plerunq; morbum efficiunt. Ea tamen medicamenta non statim omnes penitus uires adimunt: quædam enim potiones locis demptibilem cæcitatẽ afferũt, cui si ꝑtinus occurras interdũ mederi poteris. quemadmodũ enim letalia uenena uomitu

uomitu, aut clysteri aut congruo ad eos usus medicamento exoluuntur, temporis uero progressu nullo consilio emendari queunt: ita & quæ ualidæ sterilitatem inducũt, si illico aggrediaris, licebit quandoq; depellere, sin diutius perseuerauerint, insanabilia reddẽtur. ulcera autem uuluæ & inflãmationes quemadmodũ curari oporteat, & quomodo carnis excrescentias, thymos, & tuniculas auferre, singula in proprijs locis seriatim declarabuntur. superuacuum enim est eadem sæpius repetere.

Curatio earum in quibus nihil infensum apparet. Cap. XXXIII

SI uero nulla re infesta uel in utero uel in reliquo corpore apparentẽ, incompertum sit, cur mulier non cõcipiat, eam asinino lacte purgabimus, cibisq; boni succi alemus, ac fomentis suffumigijsq; odoratis, & pessulis, os uteri aperiemus, & sanguinem euacuabimus, ueneremque per duos aut tres menses prohibebimus.

Potiones pessuli & suffumigia ad conceptum. Cap. XXXIIII

MErcurialem uero cũ castorio & absinthiũ tribus aut quatuor diebus consueto menstruorum tempore propinabimus. sed & hæc potio ad conceptum efficacissima est: salis ammoniaci drach. ij. saluiæ, cymini, singu. drac. i. omnia simul tribus diebus, posteaquam menses cessauerint è uino præbeto. Aliud nigellæ, salis ammoniaci, singu. drach. i. cyperi drac. vi. simul terito, & in quatuor portiones diuidito, quarum unam singulis diebus è uino dulci albo propinabis, quo tempore menstrua desiuerint, ac deinceps uiro congrediatur. sed & uirũ sẽre nue egisse oportet, totumq; interea tempus à uenere abstinuisse, pariterq; lacte purgatum ac cibis boni succi nutritum esse. pessuli uero ijs, quæ ob ignotam causam non concipiunt, infrascripti conuenient, præcipue si humorum mucositate infœcundæ fiant, poterisq; ex his quæ de uno quoq; affectu prędiximus, singulis quibusq; congruum medicamentum eligere. Asclepiadę pessulus purgando utero idoneus, Cyperi, nitri, aluminis scissilis, myrrhæ, thuris, croci, spumæ mellis, portiones æquas, piperis portiunculam, omnia simul terito, & cum melle conficito, pessulumq; inde in tenui lintheo aut lana pura inuolutum, rosaceoq; madefactũ mulieri prius ablutæ impones. utere etiam admirando cathartico, quod superius ad bimestrẽ fœtum uel trimestrem non cõtinentes descripsimus, ex colocynthide & irino unguento confectum. Alius pessulus catharticus: succi cyclamini, medullæ colocynthidis, nitri rubei, mercurialis, sing. drac. iiij. myrrhæ drac. ij. in seminis lini decocto excipito, & utere post mẽstruam purgationem sicuti dictum est. Alius Medullæ colocynthidis, myrrhæ, nitri, cymini æthiopici, sing. unc. i. cũ carne caricarum excipito, & post menstruam purgationem adhibeto. Alius Anisorum, cardamomi, nitri, aristolochiæ, pulei, fœnogræci, carnis caricarum pinguium, singu. drachmas duas, arida terito, & cribrato, carnes uero caricarum cum passo subigito, atq; in eis arida excipito, in corneaq; pyxide seruato, deinde usus tempore quantum est columbinum ouum assumito, & irino unguento madefactum ad os uteri imponito. iste & reliqui huiusmodi pessuli mucosorum humorum copiam educunt: idonea autem purgatione peracta, insessionibus loca fouere oportet. Cæterum quoniam non hæc tantum quæ uterum purgant conceptioni conferunt, sed alia quoq; medicamenta ad fœcunditatem parandam ab antiquis descripta sunt, ea prætermittenda non esse iudicauimus. Alius pessulus conceptioni inducendæ idoneus: coaguli leporis partes duas, aluminis scissilis partem unam cum melle diluito, & pessum conficito. Alius Seminis * satorij, mellis, sing. unc. ij. uel felleam uesicam damæ aut hirci euacuato, & ex eo quod uiscidum interius inueneris, pessulum conficito, & paulo ante congressum imponito

imponito, aut penis glandem illinito. uel purpuram ueram hircino felle made/factam muliebri umbilico diebus septem imponito, & deinde crescente luna uiro congrediatur. Alius quo Asclepiades in nobilibus fœminis utebatur. Myrrhæ drach. iiij. iridis, musci, gummi, sing. drac. ij. cum aqua collyria conficito, & supponito, ubi menses desiuerint, postea cum uiro concumbat. Alius Aluminis scissilis, rhu rubei, sing. drac. ij. myrrhæ drac. i. croci obolos duos terito, & in melle assumito. usus uero tempore medicamentum ad gallæ pusillæ quantitatem sumito, & molli lana inuolutum, rosaceoq; inspersum post mensium declinationem imponito, ac tribus diebus permittito, donec tota purgatio peracta fuerit. tertia uero die lauetur mulier, locisq; rosaceo illitis cum uiro concumbat. Alius Leonis, aut ursi, aut hyenę, uel saltem taurini fellis uesicam euacuato, & ibidem unguēti nardini, irini, rosacei, mellis partes æquas inijcito, cumq; omnia simul super calido cinere uniueris, seruato, & utere, post mensium purgationem ante concubitū.

Alius Fel piscis priuatim uel cum melle imponatur, uel uerbanacæ succum cum butyro peracta mensium purgatione subijcito. Alius mitissimus, radicis altheæ expurgatæ, & lotæ unc. iiij. diligenter contusas in olei sextario torrefacito, deinde abiectis radicibus adipis coturnicis unc. vi. ceræ unc. ij. admisceto. ego uero cerę unc. iiij. admisceo, ac simili modo in pessulo adhibeo. Naturale amuletum. ossa in corde ceruis inuenta sinistro brachio suspēsa arcana quadam ui conceptū iuuare asseruntur. Suffumigium ad conceptum efficax, Bitumen, pilos leporis, rutam aridam, simul terito, & cum cera præmollita pastillos conficito, ac super bubulo fimo suffito. Aliud obstetricis: sandaracham tritam, cupressi ramentis admixtam cum cera quæ sufficere uidetur assumito, & pastillos conficito, quos deinde super bubulo fimo, statim post mensium purgationem quatuor diebus suffumigabis. Aliud eiusdem, caprini cornu ramenta oleo inspersa peractis menstruis suffito, sicuti diximus, & locis adhuc calentibus mulier cum uiro concumbat.

Ad mares generandos.

SI uir dextro pede fascia candida uincto concumbat, marem, ut aiunt, generabit: fœminam contra, si pedem sinistrum colorata fascia deligabit. tradunt & satyrij ac serapiadis solidiorē radicem salacitatem inducere, & masculos gignere, flaccidiorem uero oppositum efficere.

Ne lac in mammillis grumescat. Cap. XXXV

NE lac uero in puerperarum mammillis grumescat, ab adultis peritisq; mulieribus leuiter exugendum est, mammæq; inungendæ ligustrino oleo cum ouo, & croco, uel fœnograeci succo, uel cymini decocto croci portiūcula adiecta.

Aliud efficax: ceræ unc. i. portulacæ unc. i. s. utere hoc cum oleo sesamino tanquam probatissimo. lac præterea in mammillis ad casei naturam transire non sinit cera alba in pillulas redacta, & singulis diebus ad trium granorum erui pōdus exhibita. Soranus tamen mammillas iugiter dolentes neq; à mulieribus, neq; ab infantibus exugi oportere affirmat, suctione enim inquit plus materiæ ad locū attrahitur. Benefacit & cimolia terra ex aceto, aut aqua, & oleo rosaceo, aut candidi marmoris candidorumue lapidum ramenta simili modo illita. quod si uiolentior plenitudo fuerit, ut ideo mulier grauetur, & doleat, lentes in marina aqua, aut muria elixato, ac decocto quidem mammas colluito, lentes uero cōtusas illinito. apiū etiam & mentha, & fel præcipue bubulum illitum confert. Aliud optimum.

Fucum marinum à tinctoribus expetitum terito, & in cerato assumito, sintq; fuci contritissimi unc. iiij. cerę unc. iij. myrtini olei unc. x. quod applicabis singulis diebus bis permutando. Aliud Pollinis thuris drach. x. ceræ unc. x. pumicis unc. xx. rosacei olei unc. xx. utere eodem modo. Aliud insigne: lapidis asij, ceræ

singulorum

singulorum uncias duas, olei rosacei, aut ricinini unc. viij. cõfice & utere ut dictũ est. Lac enim destruit, & inflammationes sedat, & si lapis asius defecerit, pyritem simito. aqua præterea marina, aut muria fugiter foueantur.

De chondriasi & sparganosi mammillarum Cap. XXXVI

QVando ob lactis redundantiam mammillæ tumefactæ grauantur, & dolent, chondriasis appellatur. ubi uero replentur & extendũtur sparganosis: sin lac in casei formã transeat, thrombosis, id est, grumescentia dicet. in principio igitur uti oportebit ijs quæ leuiter reprimunt, sicut spongia pura oxycrato madefacta, aut palmulis cum pane & oxycrato tritis, deinde uincire & moderate constringere. quod si lac restinguere malueris, alumen & psyllium cum aceto & coriandri succo, uel lapidem pyritem cum rosaceo, & aceto applicabis. Ad chondriasim autem qua frequenter puerperarum mammillæ laborant, cum primo lac gignere incipiunt, furfurem in aceto elixatum cum rutæ decocto illines. Idem potest mentha polentæ admixta, uel iuglans cum ruta, & melle, uel ricini folia trita, uel cyminum priuatim, aut cum polẽta, uel capitula papaueris cum melle, uel muria fomento adhibita, uel apium uirens illitum, quod etiam grumos lactis dissoluit, sed & ceratis utemur, quæ superius ad grumos lactis descripta sunt.

De uitioso lacte mammas lædente. Cap. XXXVII

DEprauatum lac interdum quoque priuata mammarum uascula exulcerat, quemadmodum igitur reliquæ humorum deprauationes peculiaria destillationum genera efficiũt, Salsa enim lachryma oculum mordet, & acre excrementum intestina erodit: ita & lactis intra mammillas contenti malitia, latentes morbi causas indicabit, sicut scabiei, furunculorum, cæterarumq; eiusmodi efferuescentium pustularum. Vlcera ergo quæ in hoc morbo contigerint, simili modo hisq; prorsus præsidijs curabimus, quæ de cæteris totius corporis ulceribus alibi diximus. ipsi tamen lactis deprauationi, qualiscunq; fuerit, primo occurremus, cuius improbos colores, subcandidum, nigrescentem, flauum, subrubrum, aut uitidem hoc artificio deprehendemus. tenuia candidissimaq; linteorum frusta eo lacte madefacta in umbra exiccabimus, & ibi postea quantum lac à natiuo colore recesserit, speculabimur, sed uirosum ne sit, an alio fœtore contaminatum odoratu indagabimus, sicut salsedinem, amaritudinem, aciditatem, insipiditatem gustu dignoscemus. liquoris autem tenuitatem, crassitudinem, lubricitatem, lentorẽ, ex ungue tuto probabimus. Si enim gutta ungui instillata minime decurret, & in unguis declinatione non defluat, neque tanquam mel, aut glutinum impingatur, lac illud idoneum iudicamus. sunt qui capillo lactis probitatem experiantur, nam si capillus lacte madescens suspendatur, uel lac delabetur, & imo tantum capiti guttula hærebit, quod quidem reprobari oportebit: uel totum capilli ductum circumsidebit quod optimum esse fatendum est. alij lac coagulo cõcretum digitis exprimũt, deinde seri & casei mensuras perpendunt. ubi igitur cuiusque lactis malitiam intellexerimus, recta uiuendi ratione emendabimus, purgationesq; prorsus recusabimus, præcipue si nutrices eo semper morbo laborare nouerimus, quousq; lactauerint. priuatim uero eas, quæ salso humore abundauerint, balneis & uini diluti potione curamus, deinde lactis copiam uino mulso & oxymelite reuocamus, in ciboq; offerimus lac ex alijs animalibus probatissimum, quod formæ & similitudinis ratione facillime humani lactis speciem adsciscat: omninoq; recte uiuendi rationi eo impẽsius innitemur, quod sciuerimus id uitij genus solo alimẽto haud ægre emendari posse. neq; uero curationem negligere oportet, nam sæpe infantes eiusmodi lacte deprauati etiam usq; ad ultimam perniciem rediguntur. Ad panos & scabiem mammillarum myrrham ex oleo sampsuchino tritam tanquam

M 2 maximum

maximum præsidium illinito. Ad cohercendas uirginum ac reliquarum mammillas, ferri æruginem cum oleo omphacino, aut uino subactam applicato, uel cicutæ semen cum folijs illinito.

Ad mammillarum inflammationes ex Philumeno. Cap. XXXVIII

SEsamum contritissimum, butyro admixtum & moderate tepefactum bis singulis diebus illinito, ac si inflammatio perseuerauerit, sumito medullæ panis in aqua madefactæ, & contritæ partes duas, perdicij herbæ seorsum contusæ partem unam, cerati liquidi partem unam, & sem. omnia simul conficito, & bis in die applicato, quod etiam post fractionem usq; ad sanitatē adeptam conueniet. utere & hoc tanquam probatissimo: foliorum hyoscyami recentium, ceræ, colophoniæ, adipis porcini recentis, olei partem unam. quæ liquari oportet, liquato, & folijs tritis admisceto. Medicamentum Iuniadæ ad omnes inflammationes, præcipue mammillarum, Olei antiqui lib. iij. ceræ unc. iij. colophoniæ, adipis porcini singu. lib. i. s. spumæ argenti lib. i. pollinis tritici, seminis lini, cerussę, singu. unc. vi. thuris unc. i. s. Aliud eiusdem, Spumæ argenti, cerussæ, singu. drach. vi. thuris unc. i. s. ceræ, colophoniæ, singu. unc. vi. gallinacei adipis lib. i. pollinis hordeacei unc. i. s. succi seminum lini unc. x. olei communis unc. iiij. spumam argenti, cerussam & thus cum modico succo subigito, deinde cum residuo hordeaceum pollinem rigato, atque ita duobus aut tribus diebus permittito, postea omnia simul admisceto, & cum cerato conficito. Aliud ad inflammationes plurimum prurientes, Cerussæ, spumæ argenti, mellis, butyri, ceræ, adipis gallinacei, singu. unc. vi. thuris unc. ij. rosacei unc. i. spumam argenti & cerussam cum rosaceo paululū decoquito, & mel adijcito, statimq; ut ab igne sustuleris, thus imponito, & utere.

Aliud ad inflammationes quo utor, Tenera solani folia quæ sufficere uidebuntur decoquito, deinde terito & sex mellis uncias admisceto, postea sumito cerati parhygri, ceræ, singu. unc. vi. olei unc. i. omniaque simul confecta cum reliquis unito, & loco prius abluto apponito. Id mammarum inflammationes per sudores plurimos discutit. utere & medicamento è seride ad sedis uitia confecto, & alijs huiusmodi. sed & hoc optime facit ad igneas mammillarum inflammationes: ceræ, colophoniæ, olei, lib. i. foliorum cornuti papaueris unc. iij. liquabilia folijs contritis admisceto. Tradunt etiam leporis coagulum ex aqua tritum si illinatur, ad omnes mammarum tumores, & affectus præcipue lactis copia euenientes conferre. Ad profundas mammarum duricies, Spondylium herbam, & asphodeli radices in uino decoctas illinito: uel terræ lumbricos cum cydonijs, uel cancros fluuiatiles cum ouo applicato, quod & lac restinguit.

Ad induratas mammillarum inflammationes ex Philumeno Cap. XXXIX

LIni semen, uel fœnogræcum in oxymelite decoctum illinito, uel sesamum illotum modice torrefactum cum melle terito, & calidum apponito, uel canis fimum terebinthina exceptum apponito. Aliud optimum ex fece balnei. spumæ argenti lib. ij. fecis balnei in quo uiri tantum lauantur lib. iiij. colophoniæ, ceræ, sing. unc. viij. squammæ unc. ij. s. aquæ marinæ, aut muriæ lib. i. squammam marina aqua quot diebus sufficerit terito, deinde adiecta spuma argenti, & fece in sartagine usq; ad probam consistentiam decoquito, tum ceram & colophoniā colliquatas imponito, postea medicamentum ab igne sublatum, refrigerato, manibus subigito, & utere. inter coquendum uero cum arundinis radice uersato, quousq; inquinandi finem fecerit. confert & ad illisiones, fractiones, antiqua ulcera, condylomata, si diluatur, & pro fomento applicetur. utere etiam medicamento Dionysiade, quod in præcedenti libro descripsimus, habens, terebinthinæ, pollinis thuris

thuris, aphronitri, olei antiqui, ceræ, misyos, pondera quanta ibi inuenies. nec minus conuenit Alieticum.

De mammillarum abscessibus. Cap. XL

INflãmatione, & duritie persistentibus, & in abscessum pergentibus si spes discutiendi sublata fuerit, maturatione auxiliabimur. nos tamen mammillarum inflammationes iam transmutatas Dionysiade emplastro paulo supra memorato frequenter discussimus: totus enim humor per cæcos meatus difflatur, & duricies euanescit. benefacit etiam Aliei ruffum quod sine aceto conficitur, & Asclepiadę nigrum, quæ omnia si parum profecerint, chirurgico artificio indigebimus. reliquas igitur mammillæ partes tuto circumsecabis, si corpora putrida inuenies, locum uero prope papillam lunari sectiõe accuratissime incides, ut incisione abscessus quidem profunditas denudetur, sed papilla cõseruetur, ne maribus forma adimatur, ac foeminis præter formam etiam lactandi facultas intercipiatur. peracta chirurgia sectioni linamenta imponantur eritq; in omnibus obseruandum, sed in mammis præcipue, ne linamentis plaga nimium obstipetur, sæpe enim inde fistula inducitur. deinde à tertio die puri faciendo studebimus, mox ea quæ abstergendi ui pollent applicabimus. cui rei benefacit Aliei Ruffum quod antea ad maleficaulcera ex Galeno descripsimus, cui spongia è uino expressa superponenda est. præterea post chirurgiam nigrum è lolio confectum mirum in modum confert, euacuat enim & agglutinat. Magistriani ad mammillarum abscessus, Terrę lumbricos cum polenta tritos apponito.

De mammarum fistulis ex Leonida. Cap. XLI

NOnnunquam disrupto abscessu mamma à chirurgo temere tractata ad fistulam trahitur, fistulæq; ibi euenientes plerunq; ad carnem desinunt, pauciss imæ ad os, nisi quæ diutius perseuerauerint. Has ergo primo congruis medicamentis curare enitemur, inter quæ quod è lolio conficitur optima spe applicabimus, sed id emplastrum peculiariter conferet, quod ad mammarum abscessus, & omne panorum genus pus per cęcos meatus educit: discutit enim etiã iam propè incidendos abscessus, atq; extra illitum fistulas efficacissime desiccat. semper autem papillam ab eo medicamento immunem seruare oportet, quod habet, Spumæ argenti, olei, sing. lib. i. aquæ unc. vi. ammoniaci thymiamatis, pyrethri sing. unc. vi. resinæ piceæ unc. iiij. colophoniæ unc. i. spumam argenti, oleum, & aquã simul super prunis decoquito, quousq; inquinãdi finem fecerint, deinde ammoniacum cribratum inspergito, quo soluto resinas adijcito: utq; medicamentum ab igne sustuleris, pyrethrum imponito, & commollito, quod postea loco illines, ac supra lanam aridam alligabis, papilla sicuti diximus immuni relicta. perseuerante autem ægritudine fistulæ ductum nucleo specilli attollere & incidere oportet, specilli filum usq; ad profundum sequendo, deinde quicquid durũ callosumq; inerit, amputare: facta incisione emplastrum applicabimus, quod repurgandi ui polleat. postea quod desiccet, & ad cicatricem perducat.

De mammarum depascentijs. Cap. XLII

QVæ mammas depascunt perfusionibus & cataplasmatis curantur, quæ ad reliquas depascentias describũtur. priuatim uero ad muliebrium mammillarum pudendorumq; depascentias & erosiones, id est, putredines & cætera huiusmodi confert medicamentum, quod habet, rhu confectorum corij lib. i. pillularum nouellarum cupressi tantundem, gallæ immaturæ lib. i. s. uini austeri lib. xx. solida tribus diebus leuiter madefacito, deinde cupressini rami uersatu ad semissem decoquito, postea ubi integram horam quieuerint transcolato, ac rursus ad mellis consistentiam decoquito, atque ita confectum medicamentum in uitreo

uase seruato, & usus tempore, si abstersione indigueris melli admisceto, sin uim emplasticam augere malueris, lac adijcies.

De phagedænicis mammarum ulceribus. Cap. XLIII

PHagedænicum ulcus à cãceroso differt, quod circumiacẽtes partes nõ adeo duras, neq; uenas uaricosas habeat, neq; usq; ad basim perueniat. prætereà omnis phagedæna medicamento paret, malefica uero & efferata ulcera medicamentorum applicatione magis irritantur. phagedęnico itaq; affectu infestante, ad breuem compendiariamq; curationem festinare oportet, ad callosorum inquam labiorum excisionem, deinde eadem labia ignitis cauterijs inurenda sunt: nam ita & suspectam sanguinis eruptionem cohercebimus, & tutiorem medicationem peragemus, tum medicamenta mammarum erosionibus congrua inferius ad cancros describenda applicabimus.

De cancris mammarum ex Archigene & Leonida, & de ulceratorum cancrorum notis. Cap. XLIIII

CAncerosi tumores circa mammillas frequentissime generantur, crebriusq; mulieres quàm uiros inuadunt, quæ amplas carnosasq; mammas habent. Antiqui uero cancerosum ulcus maleficum & ferum uocabant, cancerosum quidem appellatione à cancro animali transumpta, ea enim animalia aspera sunt, & pertinaciter dura, & si quidpiam chelis cæperint, haud facile auelluntur. his cancerosus tumor assimilatur, nam & prominet, & tactui resistit, & difficulter tractatur, qua ratione insanabilis redditur. maleficum uero & ferum ulcus cognominatur à feris maleficisq; animalibus. est enim id morbi genus proteruum, quod curatione efferatur, & manuum tractatu exacuitur. Duæ autem cancrorum supremæ differentiæ sunt, nam quidã eorũ ulcere carent, quidã exulcerantur. qui ulcere carent ab omnibus ferè antiquis occulti appellantur. Philoxenus tamen eum priuatim cancrum occultum nominauit, qui in utero, aut intestinis cõtingeret. Cancro igitur non ulcerato in mamma existente, tumor uisitur magnitudine insignis, tactui resistens, inæqualis, agrestis feræ sęuitiem habens, usq; ad intimum recessum pertinaciter insertus, longe lateq; radices extendens, & uenis adiacentibus tanq; alligatus, quas in toto ambitu uaricosas habet, colore cinericius, ad purpuram uergens, subliuidus, ac spectantibus quidem mollis apparet, tangentibus uero durissimus, ideo opinioni uisu concæptæ credendum non est. idem pungentes dolores ac late diffusos infert, ut sæpe cõsensus ratione inguina malefica in axillis excitet, quæ usq; ad spathulas & clauem attingunt. At si exulceretur iugiter erodit, & profundum suffodit, nec sisti potest, famemq; emittit quocunq; ferarum ueneno nequiorem, copia & odore abominandam, cui pariter dolores pungentes assidẽt, atq; is præcipue medicamentis, & manuum tractatu exacuitur.

Quinam cancri sanatu faciles, qui nam difficiles. Cap. XLV

OMnino uero cancros pectori innatos deplorare oportet, quẽadmodũ qui in capite, collo, humeris, axillis, & inguinibus eueniunt, sunt enim & isti insanabiles: nam præterq; quod perfecte abscindi nequeunt, uerendum est, ne ob nimiam sanguinis eruptionem inter ipsas manus ęger occumbat. Qui uero papillę summitatem inuadunt, affectæ partis amputatione facile sanabuntur.

Chirurgia cancri ex Leonida. Cap. XLVI

EGo quidẽ in cancris pectori innatis chirurgia uti cõsueui quæ ita perficitur. ægram supinã statuo, deinde supra cancrũ partem mãmillæ sanam incido, & incisam cauterijs suburo, quousq; crusta inducta eruptionem sanguinis reprimas, mox iterum incido, scarificando simul, & profundum mammæ dissecando, ac rursus partes incisas uro, sæpissimeq; idẽ repeto, & secans, & sistẽdi sanguinis gratia

inurens

feruens. ita enim eruptionis sanguinis periculum euitamus, post amputationem uero integre peractam, usque ad desiccationẽ partes omnes inuro. Ac primæ quidem inustiones pro reprimendo sanguine fiunt. postremæ autem ad omnes morbi reliquias abolendas, sæpe & opus sine ustione perficere consueui, ubi strumosus tumor cancri generationẽ minitans in mammilla constiterit. Tali enim morbi natura existente amputatio usque ad partem sanam sufficiet, cum nullum hic eruptionis sanguinis discrimen immineat.

Curatio post amputationem & inustionem. Cap. XLVII.

POst amputationẽ si inustio admissa non fuerit linamenta ulceri imponemus, deinde puri efficiendo studebimus, & seriatim ad reliquam curationem desiccatoriam pergemus. Si uero post chirurgiã loca inusserimus, interdum solo cataplasmate è plantagine, aut polygono, aut è sesamo trito utimur, interdum & panis medullam alicui prædictorũ adijcimus, atq; extra cataplasma linteum aqua madefactum apponimus. prodest etiam ac sine dolore crustas aufert lac melli admixtum & linamentis illitum. sed præter hanc medicationẽ ægrotæ in calida domo contineãtur: eis enim refrigeratio omnis infesta est, præcipue quo tempore ulcera repurgãtur, nam tunc potissime conuulsionis periculum imminet. Secunda uero aut tertia die exoluto medicamento tepida aqua locum perfundimus, & lenticulam elixam cum minima mellis portiuncula illinimus, uim mellis irritatoriam formidantes. deinde folijs uitis, aut lactucæ exterius applicatis congruo ligamento utimur, neq; ab his abscedimus, quousq; crustæ deciderint. postea linamenta imponimus, atq; in his tum acriora, tum pinguiora medicamenta euitamus, utraq; enim morbum reducunt. propterea consueui muliebri aut asinino lacti rosaceum admiscere, & eo linamenta madefacere, & applicare, ac pro linamenti custodia linteum leue ac simplex eodem lacte madefactum exterius alligare. plurium enim linteorũ pondus in hoc affectu molestum est. Atq; in suppurationis quidem tempore rosaceum superfit, dum uero repurgamus lac excellere oportet. Quod si res urgeat, cataplasmati exterius melilotum cum rosaceo & aqua, aut lacte muliebri applicetur. Nam ceromata & nimis elaborata cataplasmata, huiusmodi morbis infesta sunt, & si quopiam arido indigueris cinerem pompholygis exquisitissime lotum & exiccatum, aut cadmiam ter ustam, & rosaceo extinctam, ac postea exactissime lotam & arefactam apponito. Medicationis autem tempore à uino & cibis coctu difficilibus & frigidæ aquæ potione abstinendum est. at dum ulcus ad cicatricem ducitur, diligenter studebimus, ut totius corporis habitus firmetur, & bono succo impleatur, quod laudabilibus alimentis, exercitijs, gestationibus, ac reliquis huiusmodi reficiendo corpori idoneis fieri oportet.

Cancrorum curatio sine chirurgia. Cap. XLVIII.

PRimo quemadmodũ sæpissime diximus, ante cuiusq; malefici ulceris medicationem, uniuersum corpus curare oportet, deinde localia præsidia admouere. ergo aluus congruis alimentis & aloe uel amaro medicamento ex eadem confecto soluenda est, dandaq; assidue quæ uenenosis potionibus aduersantur, qualis theriaca est, & mithridaticum, & antidotũ è sanguinibus. è simplicioribus uero anseris, aut anatis nuperrime iugulatæ calidus sanguis propinẽ, aut trifolij bituminosi contritissimi cochleare unum aut duo ex tribus aquæ cyathis, aut seminis rutæ agrestis unc. i. aut pulei antiqui drach. i. cum maluæ decocto. prodest & mirum in modum cancrorũ fluuiatilium ius è lacte asinino quinq; diebus exhibitum, ita ut totidem subinde diebus ipsimet canci comedantur. talis enim periodus septies peracta mammillarũ cancros efficit placidissimos, ut deinceps simpliciorum epithematum usu pristina sanitas comparetur.

Curatio canceroſorum tumorum ulcere carentium. Cap. XLIX

PRiuatim uero tumoribus non ulceratis panem cum modico ſymphyto appoſito,ita quantitatem moderando,ne aggrauet. in acceſſionibus autem,roſas, melilotum, papaueris ſemen omnia cum paſſo trita paululum decoquito, deinde cum ouorũ uitellis ſubacta applicato,uel altheæ folia elixa priuatim uel cum pane cõmixta illinito.ſed & hoc in acceſſionibus efficax eſt,plantaginis,capitulorũ papaueris cum ſeminibus,pſyllij,portiones æquas ſumito, ac reliqua quidem terito, & cribrato. pſyllium autem paſſo cretico madefactũ & cum palmulis pinguibus ſubactum aridis cõmiſceto,anſerini adipis nonnihil adijciens,quod medicamentũ calefactum ſecure applicato. quod ſi frigidum potius morbi natura poſtulauerit, omnia prædicta cum palmularũ carne & modico pane madefacto excipies,ac frigida appones. confert & ad canceroſos affectus, eryſimi ſemen cum œſypo, & mulſa confectum,quod calidum illini oportet. fraxini præterea arboris folia molliuſcula in aqua elixata deinde trita & priuatim calida appoſita,dolores maleficorum ulcerũ leniunt.& ſi quis in eorum uſu perſtiterit mirum in modum diſcutiet. ego uero eorũdem foliorũ decocto huiuſmodi loca feliciſſime fouere ſoleo. arbor ea ſterilis eſt,& materiæ apta.Deinceps cataplaſma è plantagine rurſus adhibeatur & emplaſtrũ Hiceſio inſcriptum, aut panacæum nigrum, quod tactu mo liſsimũ ſit,aut quodpiam huiuſmodi applicetur,niſi ulcus obſtiterit.

Cancri ulcerati curatio. Cap. L

VLceratis cancris placidiſſima epithemata æqualiter ſunt imponenda,quorũ fundamentũ, ut inquit Archigenes, huiuſmodi eſt, Spumæ argenti, adipis porcini recẽtis,ceræ albæ ſing.lib.i.olei probi lib.xvi.uitellos ouorũ aſſos xij.cum moderata quantitate aquæ ſpumam argenti terito,deinde olei nõnihil infundens, etiam uitellos cõmiſceto, adipem uero exemptis fibris in mortario terito, ac cum cera leuiter liquefacito & tranſcolato,quibus poſtea refrigeratis reſiduũ olei paulatim infundes,& omnia ſimul in mortario exquiſitiſsime ſubiges.poſtremo reliqua trita admiſcebis.hoc medicamentũ uſus tempore roſaceo dilues,& molli lana excepto pro linamento uteris,& ſi ulcus dolore caruerit adijcito etiam iridis,myrrhæ,ariſtolochiæ ſing.drach.iij. Idem ſi cancris quoq; non ulceratis illeueris,utile eſſe comperies. Aliud quod ulceratis cancris blande medetur,& non ulceratos impenſe mitigat.ceræ hetruſcę,terebinthinę,adipis tauri,medullę ceruinę,aut uitulinæ recentis,ricinini olei & roſacei nouorũ,adipis anſerini recẽtis,mellis elecũ, thuris, diphrygis ſing. partẽ unam, œſypi triplum. ſine thure tamen mitius eſt,& ulceribus utilius,ſed cum thure magis diſcutit,ac magis maturat,cancriſq; non ulceratis magis congruit.& ſi abſq; thure medicamentũ conficies,diphryges è uino teres: ſin cum thure,utrunq; diphryges inquam & thus aridum liquatis ijs quæ liquari oportet adijcies,& deinceps addito melle ſecure applicabis. Aliud è Theodori monumẽtis ad malefica. ſpodij cyprij loti & exiccati,plumbi uſti & loti,ſucci roſarũ ſing.drach.iiij.cõfice & utere cum roſaceo.hoc quidem magis mitigatoriũ eſt,ſed ſi multa ac depaſcens eroſio fuerit,uix credi poſſit quantũ efficax ſit ad totam malitiam eradicandã, quod habet,rhu confectorũ corij ſext. xij. pilularũ cupreſſi lib.i. gallarũ immaturarũ, caſiæ ſing.unc.vi. omnia ſimul confracta in uini Adriani,id eſt,adſtringentis odorati,& antiqui ſext.xx.tribus diebus madefacito, & uſq; ad tertiã aut quartã ebullitionẽ cupreſſinę ſpathulę uerſatu elixato:deinde ubi omnia diligenter expreſſeris & abieceris, ſuccum uſq; ad mellis cõſiſtentiam decoques,quem poſtea in uitreo uaſe ſeruabis. Hoc medicamẽto ad depaſcentias ſincero impermixtoq; uteris, addita interdũ uini portiuncula,ſi craſſius uideatur. idem uero exquiſitiſſime dilues ſi in muliebri pudoris ſinu ægritudo ſit medicanda.

ſed &

ſed & aſinino lacte ſolutũ doloris mitigatoriũ eſt, ac prętereà reliquis depaſcentijs ſine inflãmatione medetur, aures diuturne & pertinaciter purulentas, gingiuasqꝫ marcore flacceſcentes deſiccat, ulcera difficilia, & quæ ægre ad cicatricem ducuntur ſanat, ſi moderate applicetur, & cum ratione diluatur. Quomodo enim ei benigna reluctabuntur, cui fera & agreſtia pareant? illud aduertendũ non prius ulcera ad cicatricem ducenda eſſe, quàm omnis durities ſoluta fuerit, interdum linamentis maturatorijs, interdum ſplenijs adhibitis, quale eſt Serapiadis, aut Hiceſij malinũ, aut panacæum. Ego uero ſæpe declinationis tempore etiam theriaca uſus ſum, lacte & roſaceo diluens, atqꝫ in molli lana ulceri apponens, imò & eandem è paſſo propino. ad huiuſmodi enim morbos efficaciſſima eſt, ſicut & reliqua antidota ad reptilium ictus & uenenoſas potiones confecta. His ergo audacter utitor ſubſannatores deſpiciens, qui affectionis naturam minime intelligunt.

De mammilla indurata ex Leonida. Cap. LI

IN alijs quidem corporis partibus prius oſtendimus induratũ tumorem ſine dolore exiſtere, in mamma tamen non morbi natura ſed detractæ papillæ grauitate dolorificus eſt. ſi ergo tota mamma indurata fuerit, atque ita ſcirrhus thoraci annectatur, ut à ſanis partibus amputari ſine periculo nequeat, manuum opus ne attentari quidem debet. ſin mammæ ſummitas tantũ indurata ſit, aut dimidiã morbus non excedat, ſummitatis amputatio ſine uſtione eligenda eſt. neque enim in ſcirrho ſicut in cancro ſanguinis eruptionem uereri oportet. poſt amputationem uero linamenta imponemus, & reliquam ulcerum curationem adhibebimus.

De menſtruorũ retentione ex Ruffo & Aſpaſia. Cap. LII

MVlieres quaſdã menſtrua purgatione omnino carere uel naturale, uel præter naturã eſt. an uero naturale ſit deprehendimus, ſi mulier nulla inde moleſtia, uel totius corporis uel uteri afficiatur. ergo ætatis ratione infra quartum decimum annũ, aut ſupra quinquageſimũ purgationes menſtruæ non accedunt: ſed & ſteriles fœminæ uel in utero habentes, uel cantrices ſaltatrices ue naturaliter nõ purgantur, nam quicquid in eis recrementi eſt nimia exercitationis uehemẽtia abſumitur. utqꝫ ſummatim dicam, mulieres calidioris tẽperaturæ ualidisqꝫ exercitijs addictæ & agreſtes parum admodũ purgant. ubi igitur mulier longe plus æquo calidior fuerit, ſiue ob naturale temperamentũ, ſiue ob exercitiorũ exceſſum menſtruis purgationibus carebit. Immenſo enim calore corpora exareſcunt, imò & calida temperatura cibos optime conficiens, nihil in tota corporis mole ſuperuacuũ omittit. Eſt autẽ eiuſmodi mulier omnino uirilis, colore fuſca, cõpacta, neruis robuſta, uenoſa, lumbos & nates ampliores habẽs, pectore & humeris latioribus & piloſis: talis uel nihil prorſus uel pauciſſime purgatur. Nõnunq̃ etiã menſes nimia uel pinguedine uel gracilitate detineri ſolent. Pingues enim exanguiores reliquis ſunt, minimasqꝫ uenulas habẽt, quiqꝫ illis ineſt pauciſſimus ſanguis ferè in pinguedinẽ tranſit. idqꝫ ita eſſe indicatur, ꝙ tales minime omniũ concipiũt, & ſi quãdoqꝫ cõceperint, fœtus graciles, admodumqꝫ imbecillos pariunt. quomodo ergo purgabuntur, quæ neqꝫ ſanguinẽ, neqꝫ uenarũ amplitudinẽ habent? graciliores uero ob quampiã ſcilicet diuturnã ægritudinẽ attenuatę, nihil prorſus ſuperuacui ſanguinis continẽt. prætereà menſes non defluunt quibus ſanguis uel craſſus, uel lentus, uel per alia loca delatus fuerit, ſicuti per nares, aut ſedẽ. alijs, ꝙ è thorace ſanguinẽ eiectauerint, alijs ꝙ à diſſecta uena ultimã ſanguinis inanitionẽ tolerauerint menſes ſuppreſſi ſunt. ſed & reliqua excretionũ genera idem ſæpe effecerũt, ut ſudoris multitudo, aſſidui uomitus, alui profluuia, puris copia alicũde emanãs, ac puſtularũ omne genus quæ in cute efflorẽſcunt. nec minus præter has omnes cauſas menſes detineri ſolẽt ob acutas maximasqꝫ ægritudines, & ob alimẽta quæ uel paucitate,

uel

uel multitudine excesserint. A pauco enim alimento paululum quidpiam confestim expirat, à multo uero meatus constipantur & excretio intercipitur. his perspectis modus quoq; curandi satis constabit. Quæ enim plenitudinis ratione non purganẽ, sanguinis missione statim sanantur. cibaria uero crassa, & pituitosa purgationibus aduersantur, sed acriora sanguinem fluxilem reddunt. præterea uina crassa & noua, aquas frigidas & crudas, labores supra uires, ocia prolixa euitare oportet. Hæc in toto corpore circa uiuendi rationem considerabimus. Quantum uero uuluæ attinet, clausiones, auersiones ceruicis, duricies, inflãmationes, innutritiones, resolutiones, refrigerationes, distensiones, aliiq; huiusmodi affectus sunt attendendi. præterea obseruandum ne quidpiam os uteri obturans sanguinis exitum intercipiat: ibi enim callositates exortæ, aut aliquæ carnis excrescentiæ, aut pinguedinis copia, sæpe purgationem impediunt. quibusdam etiam statim a principio membrana quædam circa uteri collum aut orificiũ adnascitur, quemadmodum iis accidit, quæ imperforatæ appellãtur: has nullo artificio curare possumus, nisi membrana locum obstruens perforetur. Aliis cicatrices ulcerum, quæ in utero præcesserunt, uasorum orificia excæcarunt, à quibus sanguis in uterum ferebatur, quæ prorsus insanabiles sunt. nonnullis post aborsum uuluæ ore exulcerato, ac deinceps ad cicatricẽ ducto, compactio uel obstructio superuenit, quæ præterquam quod alias omnes uuluæ transpirationes prohibuit, etiam sanguinis excretionem sustulit. sed & curæ pertinaces, formidoq; immodica, & mœror ingens, menses intercipiunt.

Quænam signa mulierem sequantur, quæ non purgatur. Cap. LIII

MVlieribus igitur quæ pro consuetudine non purgantur screatus sanguinis & apoplexiæ periculũ imminet. eas enim detentis excretionibus molesta accidentia consequũtur, totius inquam corporis grauitas, nauseæ, fastidia, & horridi quidam discursus, quales concipientibus accidunt: non æque tamen sicut concipientibus, ceruix uteri occluditur. illis enim occlusio cum quadam duricie inest, dolores præterea circa lumbos, femora, collum, sinciput & fundamenta oculorum assident, febresq; assidue comitantur, & urinæ atræ cum rubea quadam sanie. difficultatem etiam & destillationẽ urinæ perpetiuntur, ac nonnullæ in melancholiam aut furorem delabuntur.

Curatio earũ quæ nimia caliditate non purgantur ex Ruffo. Cap. LIIII

REctius quidem foret ad integram sanitatis tutelam uictus rationem excogitare, à qua ita mulieris corpus desiccaretur, ut menstruæ purgationis non indigeret, sed hoc conceptioni prorsus aduersaretur. neq; enim concipiunt, quæ non purgantur. causa ergo concipiendi, & quoniam omnes ferè mulieres inconsulto uictitant, purgationes sunt necessariæ: propterea congruit curationem quoq; subscribere, qua menses intercepti euocantur. calidiores itaq; & plurimũ exercitatas mulieres quammaxime humectare oportet, dulcium aquarũ balneis, uberiori humidioriq; cibo ac potu, quales ptisanæ & chondri sorbitiones sunt, & quæ ex lacte preparatur, & ex oleribus lactuca, cucurbita & huiusmodi, è carnibus agni, hœdi, ac nouelli sues, præsertim cicures & fœminæ, è piscibus quicunq; teneras carnes habent, ex auibus altiles, è fructibus ficus recentes, uuæ maturæ, pepones, cucumeres, è potionibus uinum tenue candidum non adeo antiquum & dilutum.

Dignotio frigidarũ temperaturarũ & earum curatio. Cap. LV

FRigidioris uero tẽperaturæ fœminas, tum ex iis quæ dicta sunt dignoscemus, tum q somnolentiores ad omnemq; modum segniores sunt, ac colore candidiores seu plumbeæ, uenulis subnigrescentibus, lotio aquoso, pituitamq; iugiter excreãt, interdum & pituitosos humores euomunt. harum medicatione oppositã ei quam

ei quã de calidioribus diximus esse oportet: plurimos enim labores imperabimus, & edulia calidiora exhibebimus, uinumq; ruffum, odoratũ, antiquũ, eorum quæ penitus dulcedine careant. confert eisdem uinum aqua marina dilutum. Medicamenta uero, ut summatim dicam, eligenda sunt, quæcunq; suo calore dissoluendi sanguinis facultatẽ habeant, ut pulegij, thymi, calamenti, dictamni, abrotoni, iridis, radicũ asphodeli, corticũ radicis mori, mercurialis, casiæ, carpesij, floris iunci odorati, spicarũ nardi & celticæ, acori, mei, phu, sauinæ, asari, & similium decocta. singula enim istorũ in uino albo antiquo affatim decoquunt, ac deinceps uinum merum calidum post balneũ ieiunis propinatur, atq; ita menses ijs cientur, quæ frigidioris tẽperaturæ sunt. benefacit & succus cyrenaicus ad erui quantitatẽ bibitus, aut opopanacis unc. una, uel sagapeni tantundem, uel myrrha ad fabæ magnitudinem, uel castorij, drach. una. Idem possunt seminum nobis consuetorũ decocta, ut fœniculi, cymini, petroselini, sij, dauci, ammeos, cicerũ. Est & hoc efficacissimũ atque acerrimum: pulegij, artemisiæ, rutæ, saluiæ, anethi, sing. m. i. piperis gra. xx. aquæ sext. duo. piper confractũ & herbis admixtũ tota nocte in aqua madefacito, mane uero usq; ad dimidias decoquito, & ubi excolaueris adijce mellis quod sufficit, cyathosq; duos ieiunæ exhibeto, sensimq; progredi iubeto, & lectica gestari. sumendis autẽ medicamentis tempus idoneũ est, si mulier post fomentationẽ, inunctionẽ, aut balneum, protinus biberit, ut calido adhuc & soluto corpori medicamentũ occurrens uires suas efficacius ostendat. sed siquis uniuersa præsidia huic usui cõgrua recensere uoluerit, plurimo is ocio indigebit: sufficere tamen poterũt, quæ hactenus dicta sunt. nam si nullum istorũ menses attraxerit, alius attrahendi modus potentior requiretur. Ego quidem cum his medicamẽtis adhibitis frustratus essem, iussi mulierẽ solutotiũ potare, quæ sumpto euphorbio cum petroselino non multo postea per altiũ purgata est, ac deinde menstruorũ excretio successit. Quod si redundans humor potius melancholicus sit, dato epithymi drach. v. cum diluti oxymelitis hemina, salis nonnihil adijciens. fece enim sanguinis educta aptius deinceps pars subtilior elabetur. multis etiam ita se habentibus uomitus consulit, uomereq; eas oportet ebibito prius thymi, uel origani, uel hyssopi decocto, deinde post uomitũ centaurij aut absinthij dilutum potare. sed & uulua suppositorijs irritanda est, ut uictus quidem ratione calidus ac tenuis sanguis reddatũ, suppositorijs uero excretio prouocetur. Fortiora tamen euitabimus, qualia sunt ex elaterio, cantharidibus, cyclamino, felle bubulo, & elleboro collecta. imminet enim periculũ, ne eiusmodi medicamentorũ uehementia inflãmationes, ulcera, & febres inuadant.

Pessuli sanguinem educentes. Cap. LVI

ERgo mitiora applicare oportet, qualia sunt ruta, lauri baccę, artemisia, conyza tenuioribus folijs, pulegium, mercurialis. singula istorũ cum irino unguento apponantur. quod si ualidiora res exiget, sumito myrrhæ drach. i. aluminis scissilis drach. ij. quæ è uino trita, & rosaceo admixta suppones: uel terebinthinã cum myrrha, melle, & croco conficito. Hoc uero ualidius est pelecini semen cum myrrha & melle, uel bdellium, aut chalbana, aut styrax cum absinthio, & lupinorũ decocto. uel caricas pingues exemptis acinulis cum thure & nitro singulorũ quantum est fabæ magnitudo imponito. uuluam etiam quopiam calido unguento perfundemus, sicut susino, ligustrino, irino, sampsuchino, laurino, amaracino, narcissino, iugiterq; styrace, chalbana, ac thure suffiemus. benefacit & gagates lapis. Suffumigium probatissimũ: radicis aristolochiæ, resinæ aridæ, sandarachæ, fusi agrestis, fimi uulturis, bdellij, sauinæ, cardamomi, artemisiæ, singu. drachmam unam, ossium piscium salsorum ad ultimam minutiem redactorum drachm. iij. nigellæ, styracis singu. drach. iiij. pastillos cum aqua conficito, atque usus tempore super

bubulo

bubulo fimo bis in die mane inquam & sero suffumigato. pręcipue uero odoratis fomentis uterum souebimus, amaracum, serpillum, puleium, calamenthum, cyperum, irim, chamæmalum, costum, anisum, & similia in aqua decoquentes, eritq; souendi modus huiusmodi. ollã operculo perforato operire oportet, arundinemq; foramini insertam undiq; circumlinere, deinde sedens mulier excæpta inferius arundine foueatur. Alius modus fouendi est, ut mulier alicui ex prædictis decoctis usq; ad umbilicum insideat, postea aqua calida dulci abluatur, & inde suppositoria paulo antea memorata sibi admoueat. Pessus optimus sanguinem ducẽs: carpobalsami, caryophillorum, olei amaricini aut susini sing. drac. viij. passularum pinguium exemptis acinis libram unam, carnes palmularum xij. salis communis unc. xvi. mellis cochlearia iiij. confice & post balneum aut fomentum utere. cataplasmata præterea adhibebimus, omæ lysi artemisiam, amaracum, irim, aut quidpiam eorum quæ diximus admiscentes. liquor uero cataplasmatis conficiendi sit uinum odoratum, mel, amaracinum, irinum, anethinum unguentum, deinde cataplasmatis, lanam quopiam dictorũ unguentorum madefactã superponemus. confert etiam bdellium cum styrace, aut thus cum uino, & quopiam odorato unguentõ subactum sumini ac lumbis illinere. Epithema ad sanguinem euocandum: elaterij, myrrhæ, chalbanæ, farinæ hordeaceæ sing. drach. iiij. foliorum rutæ recentiũ drach. ij. taurini fellis quod sufficit. Reliquis priuatim ad ultimam minutiem redactis & unitis fel admiscebis, & simul cõficies. usus aũt tẽpore lumbis ac sumini illinito, menses enim ducit sedisq; hæmorrhoidas prouocat. utere & alijs epithematibus quæ tertio libro descripsimus.

Philosophi ad menses educendos. Cap. LVII

CAncrũ fluuiatilẽ in uinũ coniectũ suffocato, deinde uinũ id merum calefacito, & totũm propinato, atq; ubi tibi satis sanguinis purgatum uidebitur, cancrum quem suffocasti, comedendum præbeto. Suppositorium menstrua educens ut admireris, facit & ad uteri suffocationes præcipue diuturnas: fellis taurini, succi absinthij, & comæ eiusdem, radicis struthij, myrrhę singũ. drach. iiij. castorij, opobalsami sing. drach. i. succi cymini drach. x. omnia in succo artemisiæ excipito, & glandulas paruas suo tempore supponendas conflato. sed & fex uini anti qui arefacta & apij succo excæpta utiliter imponitur. Pessus eodem ipso die plerunq; sanguinem ducens: folia artemisię & nitrum pari pondere irino unguento aut rosaceo excipito, ac post balneum supponito.

Curatio earum que nimia pinguedine non purgantur. Cap. LVIII

PInguiores mulieres uictus ratione regemus; quæ summas attenuandi uires habet, in secundo uero & tertio libro prædiximus de alimentorum facultatibus & de macie corpori reddenda, neq; tamen interim fomenta, & potiones prætermittemus. si enim materia inferius declinabit, haud ægre euacuabũtur, & corpus gracilius euadet: & quamuis per inferiorem aluum purgatio non admodum tuta sit, cum inde corpus tabesiat, mulieri tamen ita se habenti hæc quoque adhibenda est. sæpe enim sola purgantis medicamenti potio menstruis euocandis suffecit. catharticorum ergo acerrima & fragrantissima pinguibus maxime idonea sunt, sicut granum cnidium, scammonia, & cortex radicis myrtei tithymali, singulisq; petroselinum, aut daucum, aut apium, aut anisum iucunditatis gratia & ad attenuandum excernendumq; sanguinẽ admiscere oportebit. suppositoria quoq; in his ualidiora eligemus, sicut pulpam colocynthidis, nigellam, myrrham, simul cum uino dulci trita & apposita, uel nitrum cum cyclamino, felle bubulo, & melle, uel caricarum carnes cum nitro, melle & ruta. Item fomenta & epithemata quę ad frigidiores temperaturas prædiximus, huc transferenda sunt.

Curatio

Curatio earum quæ plenitudinis ratione non purgantur. Cap. LIX

QVæ plenitudinis causa non purgantur, congruo menstruorũ tempore magis grauantur, doloresq́; circa lumbos & sumen percipiunt, flatuq́; replentur, quem saltus distensiones horroresq́; totius corporis necessario consequuntur, sed præcipue insigni uenarum tumore dignoscuntur. Atque istæ quidem copiosa sanguinis missione sanantur. Cubiti igitur ac malleoli uenas secare oportet, deinceps euacuato sanguine, cætera peragere, quæ superius memorauimus, potiones & fomenta locis adhibendo. ubi uero menses effluere incœperint, mulieri omnimoda quies imperanda est, & in lectulo continenda. ac primo quidem die à balneis, & cibis arcenda: proximo autẽ ptisanæ cremor cum anetho paratus pro cibo exhibendus, deinde olerum portiuncula, quæ huic usui idonea uidebuntur. tertio die lauanda ac consueta uictus ratione regenda erit.

Curatio earum quæ ob innutritionem non purgantur. Cap. LX

QVæcunq; autem ob innutritionem, gracilitatemq́; non purgantur, siue id morbo, siue alia ratione contigerit, eas primo reficere oportet, & corpori carnem congruo exercitio moderatoq́; labore ac uberioribus cibis restituere. si enim carnosæ euaserint, maxima inde spes erit mẽses sponte erupturos esse, quod si non euenerit tunc eos cõmodius potionibus & pessulis prouocabimus.

Curatio earum quæ ob humorũ prauitatem non purgantur. Cap. LXI

BIliosos uero & pituitosos humores & quicunque alij sanguini admixti menstruam purgationem impediunt, totius habitus deprauatione dignoscemus, & reliquis notis quæ sæpissime à nobis repetitæ sunt, ac nonnunquam ex ijs quæ contingere circa uterum solent. Pauca enim menstrua quæ deferũtur si biliosa fuerint, uuluam mordent abraduntq́;, colore usque ad satietatem fuluo: sin pituitosa, segnius prodeunt, crassa, candida, subfrigida, stuporem inferentia. quando ergo huiuscemodi signa apparuerint, præstantissimũ est totum corpus congruis medicamentis purgare, deinde muliebria loca colluere, & fouere, cibariaq́; dulcia ac boni succi offerre, uinumq́; aut mel potui dare. est etiam lac asininum cum melle exhibendum, & aqua in qua puleium ferbuerit uino dulci admixta propinanda. hoc & menses prouocat, & nullum excrementũ in sanguine omittit. præterea his quæ comeduntur, ac bibuntur, semper quippiam odoratũ permiscebimus, ex oleribus crithmum, gingidium, & daucum, singula ad flacciditatem cocta; & fœniculum eligemus: neq; interim unquam suppositoria negligemus, quæ qualia esse oporteat partim prædiximus, partim proxime dicemus. si biliosa enim ducere uolueris elaterium cum carica pingui interdum & cyclaminum è uino suppones. pituitam uero ex utero trahunt anemonæ folia, iris cũ melle, loliacea farina lolio prius paululum torrefacto cum modico pipere & melle, colocynthis cum carica, aquosa euocat porrum cum melle. post pessulos autẽ mulier in aqua calida sedeat & rosaceo unguento aut cerato, uel adipe gallinaceo os uteri inungat.

Quibus sanguinis euacuatio alio itinere auertitur uel per hæmorrhoidas, uel per nares, quomodo succurratur. Cap. LXII

IN his à quacunq; parte fluxerit sanguis est reprimendus, & ad uuluæ iter congruis præsidijs reuocandus, ne forte inde repulsus ad aliquod nobile membrum uertatur. Proinde & sudoribus uomitu reliquisq́; huiusmodi excretiõibus corpus euacuabimus. illud uero noscendum, haud multo affici nocumento quæ ob tales causas non purgãtur, sicut nec quæ ob alimenti penuriam, uel ob laborum excessum. concipere tamen nequeunt, cum uteri purgationes defecerint.

Curatio earum quæ nimio ocio non purgantur. Cap. LXIII

COnstat eas quæ ocij nimietate non purgantur laboribus addicendas esse. labores

bra anserum duorũ, adipum anseris, phasiani, gallinæ sing. unc. i. ceræ unc. iij. confice & utere. Pessum præterea è thure confectũ & enneapharmacũ, & alios tales supponito, qui ad uteri inflãmationes & durities inferius describentur. Item epithemata adhibeto, primo tetrapharmacum, bromium, diachylon solutum, postea polyarchium, uel quod è meliloto, uel quod è seminibus conficitur, quemadmodũ usus postulauerit. Si uero ob morbi malitiam molestus quispiam euentus obstiterit, uel per certos circuitus, uel incerto ordine inuadens, qui memoratis præsidijs non obediat, ad ualidiora pergendum est, & cucurbitulæ pectini atque inguinibus apponendæ, primo quidem tres aut quatuor sine scarificatione, deinde si morbus perstiterit etiam scarificabimus, & moderatam sanguinis quantitatem euacuabimus. conferunt & irudines post cucurbitulas applicatæ, nihil minus cucurbitulis attrahentes. Deinceps epithematibus & dropacismis utemur, ac cutim rubificabimus, locaque molliter & assidue oleo & sale contritissimo perfricabimus, temperatumque exercitium imperabimus, ac potius gestationem, quàm deambulationẽ eligemus. postremo balnea naturalia exhibebimus, ac marina aqua frigida iugiter abluemus.

De exuberante purgatione. Cap. LXVI

Exuberare purgationẽ in fœminis dicimus quando conferta sanguinis menstrui copia pluribus diebus defluxerit, quod rarius ac non nisi in uehementioribus motibus euenire solet: sæpe & à partu cõtingit, per quam plurimo sanguine post exitum fœtus protinus erumpente, ut eo euacuato plerunque caligent oculi, idque præceps interdum periculũ affert. primo igitur spectanda est erumpentis sanguinis quantitas. Amplioribus enim uasis fractis aut apertis, magna & conferta sanguinis copia defluit. A paruioribus uero oppositum accidit, sicut ab erosione, paulatim & cum maximo dolore delabitur. Sanguinis autẽ redundantes eruptiones decoloratio consequitur, appetitus deiectio, coctionis difficultas, sæpe & pedum totiusque corporis tumores, ac denique omnia quæ excedentem hæmorrhoidũ defluxum consequi diximus. Artus ergo & summitates primo constringemus ab axillis & inguinibus exorsi, poscamque non frigidam sed tepidam propinabimus, eademque posca locorum collutiones fient, plurimaque lana uino & oleo rosaceo, seu myrtino, seu malino, madefacta imponetur. Spongiæ enim è posca expressæ uterum & uesicam refrigerantes, pro utilitate nocumentũ afferre solent. unius etiam aut alterius diei ieiunium imperabimus, quod si tolerare nequeant, panis micas è posca exhibebimus, aut chondrum lotum, aut oryzam cum posca, aut ouum sorbile molle refrigeratũ. Balaustium præterea cum posca, aut hypocystide, aut acaciæ succo, uel lycium, uel samiam stellam, uel succum acerbæ uuæ arefactum, confert & sesamum posca madefacere, ut molliusculum euadat, atque ita comedendum præbere. potest idem ubi maduerit conteri & propinari. Item rheupontici decoctum exhibebimus, aut idem tritum potioni inspergemus: uel loti ramenta, aut eorundem decoctum, uel duas corallorum drachmas, uel peoniæ grana duodecim rubra offeremus. Spongia etiam noua pice liquida irrigata & in olla cremata ac trita si bibatur, & apponatur efficacissima est: nam & ijs quæ in uterum inijciuntur & imponuntur uti debebimus. Memini, inquit Galenus, quatuor iugiter diebus delatum ab utero sanguinẽ, cum nullo præsidio sisti posset, plantaginis succo omnino à nobis suppressum. quantitas autem inijcienda ad cyathi mensuram accedat. Hoc quidem optimum medicamentum est ad sanguinis eruptiones quæ ab erosione contigerint, cui interdum quodpiam è ualidioribus permiscere solent, alias aliud, prout morbi natura postulauerit. Si ergo uas unde sanguis emanat magnum & amplum uehementer aperiatur, austeris medicamentis indigebimus, ut balaustio, acacia, hypocystide, succo uuæ acerbæ, gallis, malicorio, & simi-

libus. sin contra uas paruũ mediocriter apertum sit, quod ut prædiximus facile dignoscetur ex modico sanguine sine dolore destillante, cõferent aloe, pollen thuris, piceæ cortex, lemnium sigillum, spinæ ægyptiæ semen, crocus, lapis hæmatites, & reliqua huiusmodi cum succo plantaginis, aut uino nigro austero, aut senecionis succo apposita & iniecta. At si ab erosione sanguis effluxerit, plerunq; sicut diximus non confertim, sed modicus & paulatim feretur. Ideo Andronis aut Pasionis aut Polyidæ, aut Musæ pastillo, aut eo qui ex charta conficitur, curari oportebit. omnes enim huiusmodi cum ad depascentias conueniant, erosionem emendant, sanguinisq; eruptionẽ reprimunt, qui quidem quopiam liquore ex ijs quos prædiximus diluentur. Pessi uero ad sanguinẽ ab utero erumpentẽ, tales conueniunt: aluminis scissilis, acaciæ, medullæ gallarũ, pollinis thuris sing. drach. i. arida ẽ plantaginis succo teruntur, quibus deinde quatuor ouorũ uitelli permiscentur. usus autem tempore in pessum lanę excipiuntur, qui postea rosaceo intinctus imponitur, suntq; pessi omnes intime usq; ad os uteri immittendi. est uero pessus lana inuoluta teresq; ad digiti formam redacta in qua medicamenta excipiuntur. Alius, Medullæ gallarũ, & thuris par pondus cum aqua subactum applicato, aut ẽ polygono trito pessum conficito. Eas præterea in huiusmodi decocto iugiter insidere iubeto. capitulorũ iunci acuti, myrti, rosarũ, foliorũ rhamni sing. parem mensuram in aqua decoquito. Alius pessus, Cytinorum, foliorum cupressi, oleæ, & rubi singu. portiones æquas confice & utere. Exterius uero adstringentia epithemata & cataplasmata ẽ palmulis & cytonijs utiliter applicantur, & ea quæ admittunt, balaustium acaciam, hypocystidem, alumen, & similia. conferunt ijsdem glutinatoria emplastra quale est Galeni ruffum & Hicesij, & quod ẽ salicibus conficitur, quodq; Armonia & quod Pallas inscribitur, lumbis & fumini apposita, similiq; modo tauri glutinũ aceto solutum, nouoq; panno illitum efficaciter iuuat: sed & cucurbitulæ humeris & mammillis utilissime affiguntur.

De muliebri fluxu ex Archigene. Cape. LXVII

Fluxus qui muliebris uocatur, est diuturna uteri destillatio ab eruptione sanguinis differẽs, nam in ea sincerus sanguis emanat. Hic uero fluxus corruptus apparet, atq; interdum ruber, estq; ipsius sanguinis sanies, interdũ albus, cremori ptisanæ similis, à sanguine uidelicet pituitoso excolatus, interdum pallescit, ubi bilis amara redundauerit, sæpe aquæ modo liquescit, quod à seroso excremẽto fit. qui igitur exquisitissime coloratus effluit, redundantem humorem facile à colore indicabit. Eius uero qui subobscure tingit, causam ita inuestigabimus. linteum eo inquinatum ubi exaruerit, simplici aqua abluemus, & inde à maculæ colore peccantis humoris naturam spectabimus. unusquisq; horum plerunq; sine dolore defluit, nonnunquã tamen utero exulcerato etiam cum dolore emanat. Si ergo aliqua pars doluerit, & humor delatus plane cruentus fuerit, membri fractionem aut erosionem indicabit, quod maxime in collo uteri eueniet, poteritq; facile id morbi genus immisso digito etiam tactu percipi. Inferre autem solet fluxus iste imbecillitatem, decolorationem, omnimodam appetendi euersionem, ineffabilem mœstitiam, pedum tumorem: atque in nonnullis perpetua destillatio perseuerat, in nonnullis per quædam interualla superuenit. Et ætate quidem uigentes rubra fluxio ferẽ comitatur, declinantes autem candida: quarum utraq; si suis ætatibus contigerit, facile curatur, sin alienis, difficulter. in omni uero defluxu os uteri aperitur, & ueluti relaxatur. quibusdam etiam uterus ipse decidit, ut usque ad muliebre pudendum progrediatur.

Curatio earum quæ à rubro fluxu uexantur. Cap. LXVIII

Mulierem rubro fluore uexatam curaturi, primo ad sanguinis missionẽ uertemus

temur, quæ non tantū materiæ ad uterum confluenti aduersatur, sed detentionem constrictionemq; tutam efficit: nam multa sequerentur incōmoda, si repente sanguinis uel cuiusq; defluxus impetū localibus præsidijs reprimeremus, ita ut quidam inde in hydropem, alij in neruorū morbos, aut oris uentriculi, uel capitis improbos affectus inciderint. igitur si nihil obstiterit, id est, si quæ obstant non ualde fuerint insignia, sanguis mittendus est, præcipue si ætas uenæ sectionem non prohibeat. Sed paulo supra docuimus iuniores ferè rubro fluore uexari. ablationem uero sicut in ijs qui sanguinem excreant, partiri oportebit, ut paulatim prolixiori tempore reuulsio perseueret. Dilataq; uenæ cubiti sectione à fronte, uel à naribus uel à scapulis sanguinem trahemus: trita etiam & mollia linteola lumbis & femoribus sunt apponenda, ut moderate refrigerentur. Constat autem mulierem coxis accliuibus collocādam esse, cruraq; ad partes utrasq; colligendas extendenda & inuicem complicanda. quod si sanguis copiose deferatur, coxas, pecten, & lumbos spongijs posca madefactis operiemus. sin modice destillet, succida lana uino & rosaceo madente fouebimus, sūmitatesq; uinculis deligabimus, quæ præsidia haud tantū inchoante morbo probamus. Sed & post aliquot periodos ante accessionem in ipsaq; accessione adhiberi possunt. Vtemur quoq; insessionibus in myrti, radicum rubi, malicorij & similium decoctis, sæpe & adiecto aceto patientes usq; ad umbilicū immergimus. præterea collutiones adstringentes & moderate refrigerantes omittendæ nō sunt, sicut plantaginis succus, polygoni, stratiotæ, cydoniorū, & mespilorū, sed & sideritidis herbæ succus extreme confert: uuumquodq; tamen istorum cum rosaceo aut myrtino oleo perfundatur. Item uinum dulce in mali punici cortice decoctum & excolatum tepidumq; utilissime injicitur. omnium uero efficacissime fluorem compescit, spongiæ liquida pice illitæ & crematæ cinis simili modo iniectus, ac leporis pili cremati, consueuimus & pannum alumine madefactum & exiccatum similiter applicare. sed asininū lac, si eius copia adsit præsertim asinæ in pascuis nutritæ reliquis succis præfertur, ubi fluxus cum dolore defertur. Eiusdem etiam asinæ fimi succus mirum in modū potest, confert & alicæ aut ptisanæ cremor & rosaceum priuatim uel cum lacte infusum. Pessi ad rubras fluxiones ijdem esse debebunt, quos ad sanguinis eruptiones prædiximus, eosq; in aliquo succorum ante memoratorū madefacies. facit & lycium, acacia, hypocistidis succus singula bubulo lacte aut sapa diluta, aut galla cum thure & rosaceo: aut spodium, & pompholygem cum rosis & passo aut cinere sarmentorū in pessum coniicito, & quopiam succorum intinctum applicato: aut oui putamen ustum cum arida myrrha, passo, & senecione tritum supponito, & propinato. Gallam etiam ustam & interdum uino, interdum aceto extinctam, atque in pessum exceptam subijcimus, post quorum deinde ablationem pedes adstringentibus decoctis moderate frigidis aut tepidis abluemus, & in uterum quempiam prædictorū succorum fundemus: in debilioribus tamen delicatioribusq; fœminis mitiora admouebimus. nōnullis enim cæci ululæ meatus à ualidioribus medicamētis adeo constipantur, ut ulcus aut durities suboriatur, prorsusq; concipiendi facultas intercidat. uentri præterea ac lumbis refrigerantia & adstringentia illinere oportet, ut portulacam, perdicium herbam, solanum, hyoscyamum priuatim, & cum polenta aceto & palmulis, aut hordeaceam farinam cum palmulis, cydonijs, mespilis, ac similibus. cerata etiam ex ijsdem confecta, sumini & lumbis sunt imponenda, sed & cucurbitulæ dorso & sub axillis affixæ conferūt. Ac quæcunq; potiones sanguinem excreantibus congruunt, ijs quoq; accōmodantur, ut è simplicibus rheuponticū, stella samia, lemniū sigillum cum plantaginis aut polygoni succo, ac reliqua tam simplicia quàm cōposita quæ suo loco explicata sunt: itaq; uniuersa uiuendi ratio,

quæ adſtringát,& quadantenus craſſitudinẽ inferat, & aquæ potio imperetur, ac ſi uires deciderint uinum craſſius exhibendum eſt. ſed ſi plurima quidem excretio abſcindatur pauca uero deferatur, pro refrigerantibus & adſtringentibus media inter hæc adhibenda ſunt, ne fluxu repente detento, quæpiam inflammatio ſub-oriatur. utendum & emplaſtris ad cruenta uulnera idoneis, ſicut eo quod è ſalice conficitur, & quod ad Hiceſium refertur, & alijs huiuſmodi.

Albi fluoris curatio. Cap. LXIX

FLuore albo, aut ſanioſo, aut liuido infeſtante in principio quidem reſiſtendũ non eſt, ut aliena è corpore excernãtur. tranſacto autem principio oleo ſuſino totum corpus affatim inungi oportet, ac geſtationes, uocis exercitationes, frictio-nes, deambulationes, non in hac tantum fluoris ſpecie, ſed in cæteris quoq; conue niunt. ipſis uero locis moderatę adſtringentia applicabimus, quæ ſimul abſtergen di uires habeant, ſaniemq; aqua calida iugiter abluemus, & lana abſtergemus, ne ab humore tranſeunte ulcus inferatur, roſaceumq;, aut myrtinum, aut malinum oleum illinemus. Aquam etiam puram cui nihil adſtringens permixtum ſit, præ-ſertim in principio, ob influentis humoris acrimoniam adhibebimus, eademq; ra-tione alicæ & oryzæ cremorem infundemus. confert & fœnogręci decoctum plu rimo oleo ſuſino contemperatũ. ſuſinum enim oleum huic, & alijs quoq; ſuccis utiliter admiſcetur, qui quidem ſucci ſiſtendo efficaciores euadent, ſi quidpiam a-caciæ, aut hypocyſtidis, aut ſimilium ſuſceperint, poterimusq; pro ſuſino oleo len-tiſcinum, aut œnanthinum capere. fimus præterea caprinus cum myrrha thure & aloe, adiecta roſacei & aceti portiuncula ad hos uſus accõmodatur, poſt quorum ablationẽ loca uino nigro auſtero abluenda ſunt. ubi uero quæ effluunt perquam fœtida ſunt, poſt uſum eorum quæ prædiximus tetrapharmacũ roſaceo dilutum applicabimus, & ex certis interuallis alternatim, tum ad prædicta remedia, tum ad tetrapharmacum reuertemur. At ſi fluxus ſordidus ſit, doloremq; afferat, uitellis ouorũ cum modico croco & roſaceo, aut pomo cydonio aſſo ſimiliter præparato utemur, ac lenticulæ decoctum cum plantaginis ſucco infundemus. ſi uero quæ deferuntur ſordida quidem fuerint, ut feci aſſimilentur, dolore tamen careant, loca enematibus ad dyſenteriam idoneis colluemus, Atq; ubi loca probe purgata ſint, & adhuc fœtida emanent, adſtringentibus collutionibus audacter utemur. Locis autem induratis aſininũ lac cum roſaceo aut ſuſino oleo infundemus, & in peſſo ſupponemus. quod ſi aſininũ defuerit, caprinũ ſupplebit. Illud uero lac præcipuũ eſt, quod ab animali in paſcuis nutrito demulctũ ſit, interdum & amylum ad craſ-ſitudinẽ addendam lacti admiſcemus. ſuppoſitoria etiam eadem, & cataplaſmata, & emplaſtra quæ ad rubrum fluorem & redundantem purgationem prędiximus, ad hos uſus ſunt transferenda. Rectæ tamen uiuendi rationi pręcipue fidere opor tet, nec tantum eduliorum quantitas, ſed & qualitas metienda eſt. Materiaq; huic nutrimento accõmodabitur, quæ craſſitudinẽ inferendi, ac contemperandi uires habet, ſicut iuſcula è tritico & lacte confecta, non quidẽ aquoſa & diluta, ſed pro-be cõpacta, quæ, ſi occaſio tulerit, etiam cum paſſo cretico præparanda ſunt. Car-nes uero potiſſime eligantur, quibus deſiccandi facultas ineſt, ut aues montanæ, deinde & agreſtium animaliũ. Atq; ubi fluxus ceſſauerit à ueloci deambulatione à multis ſuminis lumborumq; frictionibus, ab acrium eſu, à calefacientibus, à fla-tuoſis, & ab ijs quæ urinam prouocant diu abſtinere oportebit, balneorũq; uſum raro admittere, neque uentrem mouere, aut ſpiritum retinere. Hæc enim omnia ægritudinẽ reuocant. membra autem ſuperiora ſenſim & leniter exercenda, per-fricandaq; ſunt. Deinceps in aqua non adeo frigida inſidendum, è ſuppoſitorijs uero elaborata, & medicamentoſa euitanda. Sed poſt inſeſſionem roſaceum lana

exceptū subijciendū est. in ipsoq; curationis tempore patientes interim bibant ea, quæ ad sanguinis sputum prædiximus, aut corallorū drach. unam, è uino nigro, aut acinos uuæ simili modo è uino tritos, aut leporis hędiue coagulū ad erui quantitatem in posca dilutum, aut corticis loti arboris decoctum. Aliud Aspasiæ ad mulieres quæ sinum pudoris ualde humectū habuerint, ut, ꝓpterea non concipiāt. Gallas octo diebus in aqua madefacito, neq; aliter expressas desiccari sinito, quas deinde lana exceptas supponendas præbeto, mulierq; perinde ac uirgo reddetur, quod quidem iugiter repetetur. Aliud. semen rumicis acidi, cum paucula aqua subigito, & si uirens sit priuatim tundito, & supponendū dato, fietq; uirginalis adstrictio.

De uteri suffocatione. Cap. LXX

Vteri suffocatio inferius quidem ab utero originē trahit. Sed superiores subinde partes prȩsertim nobilissimæ, affectionis consensum percipiunt. ad cor enim per arterias, ad cerebrū per spinæ membranas, neruosq; in eadem insertos, ad hepar per uenas morbus traducitur, uideturq; uterus tanquam retractus ad superiores partes recurrisse. Accidit patientibus appetente exacerbatione odiosus quidam rationis torpor, tanquam attonite obstupescentis, segnities ad agendum, crurum imbecillitas, faciei pallor, mœrens intuitus: postea suffocatione confertim obruente, insensibiles, immobilesq; reddūtur, pulsusq; parui ac debiles fiunt, sæpe & penitus abolentur, nōnullis neq; respiratio sensibilis remanet, uidelicet pro efficientis causæ differentia, & magnitudine. Quidamq; experiri uolentes an aliqua adhuc respiratio quantulacunq; seruetur, pexam lanam naribus admouent, atque inde ex lanæ motu colligunt ulla ne inspiratio, aut respiratio supersit. Alij poculū aquæ plenum in ore stomachi ponunt, spectantes an aqua quopiam motu agitetur: quorū utriq; ignorant, interdum sublata prorsus oris ac narium respiratione, eam saluari quæ in toto corpore ab arterijs perficitur, quod quidem uenenosis reptilibus in lustris degentibus euenire conspicimus. uenenosa enim reptilia, genus inquam serpentum, tota hyeme mortuis simillima latitant in cauernis, per arterias tantum uniuersi corporis respirantia. ita ergo & in uteri suffocatione fieri potest, ubi totum corpus refrixerit, oris quidem respirationē prorsus intercidisse, factam uero ab arterijs superesse. Sed & oris ac narium respiratio, usqueadeo minima esse potest, ut sensum lateat. profundissimo igitur sopore corripiuntur huiusmodi mulieres, uoce, sensu, motuq; interceptis. Deinde solutis causis corpus firmari, malæ rubescere, maxillæ aperiri, oculi post multam grauitatem attolli incipiunt: cumq; iam patiens ad se reditura sit, humiditas à muliebribus locis excurrens tactu percipitur, immurmurantq; intestina, ipseq; uterus paulatim laxatur, tunc demum exurgit ægra, intelligit, sentit, mouetur. Superuenit id morbi genus omni quidē tempore, sed hyeme prȩcipue & autumno, iunioribus maxime, salacibus & sterilibus, prȩsertim si ui medicamentorū steriles euaserint: produciturq; uel refrigerato utero, quo tempore menstruæ purgationes effluunt, uel ob difficilē quempiam abortum, uel ubi quis sanguinis eruptionē ab utero repente sistere properauerit. Qui quidem si inuadere assuescat, epilepsiæ more chronicus efficitur, omnino quidem tutus apparens, singulis tamen accessionibus præceps periculum afferens, ut non eodem tantū die, sed intra paucas horas interimat, tuncq; pulsus ab ordine suo primo ad frequentiam permutantur, deinde inordinate trepidant. postremo subfrigida quædam humiditas cutis superficiem irrorat. Simili modo respiratio primo obscuratur, postea exacte intercidit. Est autē morbus is flatuosa refrigeratio, non quemadmodū Soranus arbitrabatur inflāmatio. in istis enim semen paulatim collectum eodem loco persistens refrigeratur, cerebroq; subinde ac cordi frigiditatē cōmunicat, atq; ubi ea membra nobilia refrixerint, prædicta inferunt accidentia.

Ego quidem mulierem uidi cum hoc morbo decidisset, & ab obstetrice relaxantia odorataq; præsidia admouerentur, intimiq; pudendi recessus digitis perfricarentur, tum præsidiorũ calore, tum digitorum attactu contraxisse se cum dolore cuidam uoluptati permixto: deinde excreto multo crasso uiscidoq; semine, protinus à molestijs affligentibus liberatam. neq; mirum uideri debet ex minima humorũ mole tam uasta accidentia fieri: nam si paucissima ueneni quantitas, & tantillum reptilium uirus per angustissimũ foramen eiectum, incõmoda longe his sæuiora infert, non erit absurdum, si semen deprauatum, uel menstruũ detentum & corruptum molesta inuexerit accidentia. Rei coniecturã à canum rabie facile percipies, tanta enim inde humorum alteratio efficitur, ut si eorum canum saliua humanum corpus tantum attigerit, confestim cõmunicetur rabies. illud nõ ignorandũ, hunc morbum non tantum ob uteri retractionem fieri, uitioso humore sicut diximus in eius uasis collecto, sed sępe ob stomachi repletionem utero affectum cõmunicari. interdum & iocinoris lienisue causa uasa quibus uterus suspenditur retrahuntur. Vbi ergo uterus sua ipsius ratione laborauerit pro seminis uel menstrui collecti quantitate, uel qualitate, aliud alias accidentium genus inuadet. si enim causa intensa refrigerandi uires habeat, ita uniuersum corpus refrigerabit̃, ut respirationis pulsuũq; sensus prorsus aboleatur: sin humores peccantes crassi uel acres fuerint, conuulsio subsequitur, sicut melancholicos mœror animi comitatur. Animi uero deliquia ob accessionũ uehementiam maximasq; refrigerationes, & oris uentriculi uitia superueniũt. Aegrotam igitur ceruice & scapulis accliuioribus collocabimus, femoribus uero & inguinibus decliuioribus, inq; ipsis accessionibus extremitates deligabimus, cumq; deligationibus pedes tibias totaq; crura ualidissime perfricabimus, & odorata naribus admouebimus, sicut chalbanam, uel castorium utrunq; ex aceto tritum, & naribus illitum, uel acerrimũ acetum in quo puleium, calamenthum, thymum, origanum, conyza tenuis, & reliqua huiusmodi acria decocta sint. Hæc em̃ crassos uapores in cerebro detentos incidere & attenuare possunt, ac simul frigiditatem depellere, thoracemq; pulmonem & quæ stomacho attinent expurgare. Eiusmodi uero acetum calefactum naribus admouendum est, quo tempore etiam sternutationes excitabimus, castorium, piper, struthium, specilli nucleo naribus admouendo, osq; patientis aperiemus, ac medium digitum ad uomitum prouocandum intromittemus: naresq; castorio, bitumine, chalbana, sulphure, uterus uero aromaticis suffietur, quę simul remittendi, calefaciẽdi, flatumq; educendi uires habeant, quale est quod enneapharmacũ appellatur, & cætera huiusmodi ad uteri duricies describenda, amaracino, gleucino, irino, ligustrino, aut capnisto unguẽto diluta, adiecta etiam rutæ aut cymini portiuncula: quæ quidem obstetrix digitis capiens usq; ad os uteri immittet, leniterq; ac multum defricabit, ut eo irritamẽto crassus humor qui seminarijs uasis adhæserit prouocatus ac quadantenus calefactus excernatur: inq; ipsum uterum clysteri uterario amaracinũ, gleucinũ, aut foliatum unguentũ calidum inijciet, ac sedi glandes imponet, è ruta, cymino nitro & melle cum quopiam ex prædictis unguentis & butyro confectas. Est etiam cucurbitula primo inguinibus & femoribus, deinde utrinq; circa umbilicum cum plurima flamma absque scarificatione affigenda. Et præter hæc omnia mulier maximis uocibus excitetur, propriũq; nomen inclamet̃. insessiones quoq; eidem parabimus, in decoctis baccarũ foliorũq; lauri, pulei calamenthi, marrubij, artemisię, conyzę, sauinæ, centaurij, dictamni, sampsuchi, fœnogræci, altheæ, chamæmali, aristolochię, iridis, serpilli. insessionũ tamen tẽpore cerebri curã non omittemus, sed rosaceo & aceto caput irrigabimus, priusq; in aceto, serpillũ, spondylũ, rutã, baccas lauri, interdũ & castoriũ decoquemus, naribusq; pręd icta odoramẽta

iugiter

iugiter admouebimus, præcipue caſtorium cum aceto, atq; hypochondria faſcijs uinciemus, diſtenſisq; manibus os uteri comprimemus: deinde ubi patiens ab exacerbatione corripitur, ad uomitum cogatur. omnes enim uomitus leuat, ſed eas præcipue quæ à cibo infeſtantur. in tertio autē pectini & lumbis cucurbitulæ cum ſcarificatione applicentur: deinde loca ſcarificata ſale aſpergantur, poſtea ubi ab huiuſmodi pręſidijs receſſerimus ad caſtorij potionem uertemur, quod iugiter potum frequēter ab hac ægritudine penitus liberat. Dandum ſingulis diebus ad drachmæ pondus, interdum cum mulſa, interdum cum artemiſiæ decocto, cui etiam bituminis ſcrupulus utiliſſime permiſcebit̃. nec parum ijſdem confert acetum ſcilliticum aſſidue bibitum. Talis ergo curatio eſt, quæ in huius morbi acceſſionibus adhibetur. in eo uero qui iam chronicus euaſerit plerunq; à ſanguinis miſſione inchoamus, pręcipue ſi menſtruę purgationes detentę fuerint, deinde ad alui quoq; euacuationē accedimus. Ac hiera quidem colocynthis omnium efficaciſſima eſt, magis tamen mulieribus & uteri uitijs congruit hiera ex aloe confecta, quam picram, id eſt, amarā uocant, habens aloes drach. c. aſſari, croci, cinamomi, maſtichę, ſpicæ nardi, xylobalſami ſing. drach. vi. quod quidem medicamentū aridum ſeruari debet. uſus uero tempore ad integrā uentris ductionem ex ea drach. iij. cum ſex mulſæ cyathis propinabimus. ſed ſi partitā magisq; ocioſam purgationē maluerimus duas tantū drachmas ex tribus mulſæ cyathis offeremus. ita enim ſtomachū firmabit, uires retinebit, & morbum depellet. neq; poſt recuperatā ſanitatem medicamenti conſuetudo protinus deſerenda eſt, ſed quantitas tantum paulatim minuenda. peracta autē euacuatione cucurbitulæ inanes quidem, ſed cum plurima flamma affigendæ, & uiolenter detrahendæ ſunt: interdū etiam loca ſcarificabuntur, & ſcarificata ſale inſpergētur, deinde liguſtrino cerato ad cicatricē ducentur. Mox mollitoriū cōmune ſumini applicabitur, quod è ſeminibus conficitur, ſupra inter lienis præſidia deſcriptū, primo cum cerato temperatū: poſtea cerato paulatim adempto ſolum ipſum priuatim illinetur, donec puſtulæ tanquā uari in cutis ſuperficie excitentur: quæ ubi candido emplaſtro aut alio quopiam eorum, quæ ad ignis uſtiones præparantur, ſanatæ fuerint, iam locus dabitur ſinapiſmis & dropaciſmis acopisq; ex euphorbio, pyrethro, adarce, & pipere confectis. nec parum recta uiuendi ratio medicamentis opitulabitur, deambulationes inquam matutinæ geſtationesq; uel in curru, uel naui, uel iumento: deinde à geſtationis motu, uociferatio & lectio clara modulata concinna utilis eſt: unctio pręterea, frictio, & exercitatio ex congruis interuallis repetita eiſdem conueniet. Balneum uero rarius, ac non niſi ſordis abſtergendæ gratia adhiberi oportet, quod tamē bis aut ter in tota curatione ad morbum uiolenter expellendum admitti poteſt. cæterum omnium poſtremū confugium eſt naturalium balneorum primo quidem calidorum, deinde frigidorū uſus. At recuperata ſanitate nō omnino mulierem negligemus, ſed præſeruationis gratia ex certis interuallis, præcipue ſuſpectis tēporibus inſeſſiones ſuperius numeratas applicabimus, atq; ſaluiæ, pulej, mercurialis decoctis loca iugiter colluemus. peſſosq; ex ijs quæ calefacere ac mollire poſſunt, pręcipue poſt lotiones ſubijciemus. optimum uero eſt menſes ſuo tempore prouocare, & aſſiduo concubitu delectari. Philoſophus autē ad mulierem, inquit, quæ uteri ſuffocatione deciderat, prius plurimis remedijs fruſtra tentatis, duos fili glomeres in anethino oleo feruenti coniecimus. deinde alterū ualidiſſime expreſſum loco calidiſſimū applicauimus, & anteq; frigeſceret ſubinde alterū eius loco ſubiecimus, idem alternatim tandiu repetendo quouſque mulier ſine dolore exurgeret, ſed & interim ceratū ex araneis umbilico appoſuimus. Aliud ad uteri ſuffocationes & dolores. terreſtris uel marina teſtudo in peſſo ſuppoſita ſine dubio ſanabit.

Exempla

Exempla pessorum ad uteri suffocationẽ conficiendorũ. Cap. LXXI

PEssi huic ægritudini idonei tales erunt. Adipis anseris unc. vi. mastichę, adipis phasiani, styracis sing. unc. iij. ceræ unc. iij. unguenti nardini, spicę nardi, croci sing. unc. i. crocus e uino odorato antiquo teratur, sitq; uinũ ab omni adstrictione immune. Aliud. Ceræ unc. vi. ammoniaci, mastichæ sing. unc. i. opobalsami, olei irini sing. unc. iij. Aliud compositũ styracis unc. ij. ceræ albæ unc. ix. casiæ spicę nardi, amomi, croci, mastichę sing. drach. i. adipis porcini, terebinthinę sing. unc. vi. thuris unc. i. s. adipis anseris & phasiani sing. unc. iij. opobalsami, olei liliacei, amaracini, ligustrini, nardini, & irini sing. unc. i. quod si ualidius esse malueris, adijce cardamomi drach. iiij. seminũ urticæ tantundem. oportet autem aeris constitutionem spectantes, ea quæ calefaciunt auferre, uel addere.

Vnctionũ confectiones ad eandem ægritudinẽ ex Philagrio. Cap. LXXII

VNctiones uero post balnea pręseruatiõis gratia adhibendę huiusmodi sunt, olei dulcis lib. i. seminis uiticis, seminis rutæ utrorumq; confractorum sing. unc. iij. casiæ tritę tantundẽ, omnia simul oleo admisceto & sub canis æstu dies xl. insolato. quod si malueris temporis anni, uel regionis, uel muliebris temperaturæ calidioris uel frigidioris ratione, unctionis uim augere uel minuere, addito, & auferto e medicamentis quantum rei prodesse conieceris. ac si unctio pręparata non aderit, irino unguento rutam, aut casiam, aut amomũ, aut quidpiam eorum quæ dicta sunt, admisceri licet, & usui accõmodare. poterunt & absq; balneo hæ ipsæ unctiones fumini & lumbis illini, quæ etiã efficaciores reddentur, si addideris adarcem ustam uel crudam, aut pyrethrum, aut piper tritissimũ, aut oleum laurinũ, aut ricininũ, & reliqua huiusmodi, ita ut unctio crassiuscula pręparetur. Alia unctio ad idem. Terebinthinæ, laurini olei sing. unc. vi. irini olei, anethini sing. lib. i. seminis canabis, adarcę sing. unc. ij. piperis, saluiæ, calamenthi sing. unc. i. pyrethri unc. ij. nigellæ, casiæ, sing. unc. i. arida minutissime trita liquabilibus admisceto, cõficito, & seruato. usus autẽ tempore quopiã in oleis calefacientibus diluito, fuminiq; ac lumbis illinito. Suffumigium uterale. Canini fimi candidi & sauinæ portiones æquas suffumigato, ac si torsiones interuenient, morbi molestiæ cessabunt.

Alia præsidia ad uteri suffocationẽ ex Philagrio. Cap. LXXIII

MVlieribus quæ uteri suffocationi paratæ sunt, iugiter uti consulo diospolitico medicamento, & diatrion peperon, & diacalamentho, singulisq; cortĩ admisce, quæ semen minuant, & aboleãt, qualia sunt uiticis, rutæ, canabis semina, nymphææ radix, ac reliqua huiusmodi quæ loco de uenereis pędiximus: potentq; assidue castorij drach. i. adiecta anisorũ portiuncula. Prægnantibus autem si respiratio interciderit, exterius quidem ad corporis temperaturã corrigendam pręsidia applicari possunt, sed potiones & quæ utero infunduntur, aut imponũtur, penitus euitare oportet, sicut & clysteres, & sanguinis missionẽ: à singulis enim istorũ abortiendi infertur periculũ. Ac præter hæc omnia etiam meminisse oportet, ijs quæ neq; contractionẽ, neq; declinationẽ uteri patiuntur, pro humiditatis eorũ aut siccitatis ratione ualida medicamenta necessario offerenda esse, sicut rarum & molle corpus habentibus imbecilliora, ac rursus oppositis fortiora. Item iunioribus simpliciora, prouectioribus efficaciora, atq; ijs quæ totius corporis extensionem à spiritu flatuoso percipiunt, flatu carentia exhibenda. Alijs quæ grauitatem corporis sentiunt, incidentia & attenuantia. ijs demum quæ humorũ acrimonia uexantur, laxantia, & pinguia admouenda. quod si declinatio, aut contractio, aut inflãmatio circa uterum fuerit, omnia imbecilliora offeremus. Validiora enim morbum exacuunt, & seminis excretionem prohibent. contra quæ pro curati corporis ratione moderata fuerint, & affectui medentur, & semini excernendo conferunt.

De gonor-

De gonorrhœa, id est, feminis fluore ex Sorano. Cap. LXXIIII

MVlieres quoq; non secus ac uiri in gonorrhœam delabuntur. Est autem gonorrhœa feminis sine impetu & tensione profluuium, quam uteri remissio & impotentia lentaq; totius corporis tabefactio consequitur. à toto enim materia paulatim ad uterum confluit, atq; ibi modice sicut in oculis lachryma permutatur, sæpeq; morbus is chronicus fieri consueuit. propterea illum adhuc recentem reprimere ac sedare conabimur, cum ijs quæ sensim adstringunt, ut rosa, myrtus, rubus, lentiscus & huiusmodi. Pectiniq; & inguini acaciam, hypocystidem, & reliqua talia cum uino austero illinemus, ac ceratis cataplasmatisq; è palmulis cytonijs, & myrto confectis utemur. Laminam præterea plumbeam latam & tenuem lumbis alligabimus, culcitramq; mollissimam substerni iubebimus. uomitus uero ieiunis præcipuus quidem, non tamen etiam à cibo aspernandus est. Ad hæc superiora membra exercenda & diutine perfricanda sunt, cauendumq; ne affectæ partes inungantur, aut calefiant, propinandaq; solani radix arefacta, aut uiticis, rutæ, uel canabis semen ex aqua singula drachmæ unius pondere. Euitare etiam oportet alimenta diluta, & sorbilia, seminiq; generando, aut ueneri excitandæ idonea, ac maxima ex parte solidioribus uesci, auiumq; assarum quidpiam assumere, uinum ruffum potare, demum omnia fugere quæcunq; libidinem irritare queant, ita ut neq; picturæ, formosæue signa spectanda sint, neq; sermones de concubitu conferendi, sed tetrica uiuendi ratio, lectionesq;, & colloquia seuera eligenda. perseuerante autem affectu exercitia, sudorum prouocationes, frictiones, & frigida balnea admouenda sunt, rosaceumq; pectini & lumbis iugiter illinendū. eruntq; ad hunc usum transferenda, quæ ad uirorū gonorrhœas, & nocturnas pollutiones superius memorauimus.

De uteri imbecillitate ex Sorano. Cap. LXXV

QVemadmodum & aliæ corporis partes ita & uterus interdum debilitatur, quo morbo laborantibus accidunt ueneris fastidium, flatuosi spiritus excretio, menses exuberantes bis aut ter singulis mensibus inordinate delati nigri, & aquosi, neq; semen uiri iniectum diutius detinetur, sed à concubitu defluit, alijs confestim, alijs post aliquot dies, quædam trimestrem fœtum abortiuntur. quæ uero non abortiuntur, gracilem, imbecillumq; fœtum generant. menstruorū uero tempore suminis lumborū, crurumq; grauitas aduenit, stomachus male habet, ūde interdum uaporibus ad caput eleuatis delyria superueniūt, suntq; istarum molestiæ ijs prorsus similes, quæ in uteri suffocatione contingunt, nonnunq; & melancholice desipiunt, furoribusq; infestantur. id autem morbi genus à partubus assiduis atq; uteri distensionibus originem ducit, præsertim ubi fœtus insignis magnitudinis fuerint. eligenda in curatione sunt, quæ firmandi & affectas partes roborandi uiribus polleant. Ergo insessiones adstringentes tactu tepidæ, & uteri collutiones conuenient, ac rosaceum oleum tepidum, uel narcissinum, uel malinum, uel susinum aut huiusmodi sumini & lumbis illinetur, congruisq; motionibus mulier iugiter exercebitur, atque alimentis utetur paucis quidem, sed carnis copiam cum leni quadam adstrictione generantibus. Eiusdemq; adstrictionis uinum moderate ruffum parcissime potabit. sitis enim huic ægritudini magis idonea est, Omnem uero lactis usum, & opsonia quæcunq; è caseo conficiūtur recusare oportet, uniuersasq; purgationes, atque alui ductiones euitare.

De uterino furore ex eodem. Cap. LXXVI

VTerinus furor est uteri intemperies ad passionis consensum cerebrum trahens, quem rabidum delyrium consequitur, ab uteri suffocatione differens primo causa: neq; enim hic retractus uterus aliquod membrum nobile ad affectionis consensum ducit, uel compressione, uel punctione, uel uapore, sed eodem ipse

loco

loco persistens per spinalem medullam, aut alias sibi insertas propagines, deprauatam qualitatem, quæcunque fuerit, ad cerebrum mittit. deinde etiam signo ab uteri suffocatione distat, quoniam ægrotæ minime in hoc sicut in illo affectu mutæ, ac sine sensu decumbunt, quin potius garrulæ, iracundæ, & inquietæ redduntur. Differt etiam à furore non per consensum, sed primarie cerebrũ impetente: nam istarum amentia tota in uenere est, nihilq́ aliud uel imaginantur, uel loquũtur, quàm de concubitu, pruriuntq́ frequenter loca pudoris, quorum attactu mirum in modum gaudent. Accidit id morbi genus temperatura calidis, ætate uigentibus, uirginibusq́, ac castitatem seruantibus, quæ optimis cibis uescuntur, atque in delitijs & animi fucũditate uersantur, præcipue si alias libidini uenerique assueuerint. tunc enim maxime infestantur. nam nihil aliud huiusmodi ægritudo est, quàm ardor & incensio uteri, cerebro ac toti corpori earum comunicata. Ea igitur quibus perfundi, & quæ utero imponi debent, huc à loco transferenda sunt, quem supra de calida uteri intemperie posuimus. irrigationes autem capitis & reliqua præsidia furori congrua iam sexto libro capite De furore explicauimus. Huic tamen usui peculiaris est trygonis pastillus cũ æquis ponderibus crocomagmatis, & cypheos aromatici. confert & hydrorosati potus, & medicamentũ quod habet diasmyrnij, croci, spicæ nardi sing. unc. unam, conficiuntur cum diacodio aut hydrorosato, ac drach. duarum pondus è coriandri decocto ieiunis propinatur. quod si ob deprauati seminis redundantiam affectus contigerit, nitrum & cardamomũ cerato assumito, & pudendis subijcito: quiddã enim saliuæ simile elicitur, & morbus sedatur. Ruta uero & castoriũ cum myrtino cerato supposita genitura contrahunt & furorem leniunt, sed & diacodiũ aceto aut solani succo admixtũ & impositũ ardorem extinguit.

De uteri resolutione ex eodem. Cap. LXXVII

Vterus sæpe & ob alias causas, sed præcipue ob frequentius repetitos abortus resoluitur. Accidit patientibus ueneris odium, oris uteri refrigeratio, eiusdemq́ plenissima, pinguissima, & ueluti infarta habitudo, ceruicisq́ laxitas, & insensibilitas, sæpe & menses penitus supprimũtur aut ægre excernũtur. in uiri autem congressu uel nihil prorsus seminis in uteri uas inijcitur, aut iniectum tanquam inanimato loco confestim defluit. Nonnunquam urina quoque & fimus importune emittuntur, cuius morbi curatio similis ei est, quam de menstruorũ stillicidio diximus, assiduaq́ castorij potatio, & pectorum calefacientiũ, collutionum, & unctionũ applicatio.

De uteri procidentia ex eodem. Cap. LXXVIII

Procidere uterũ dicimus, quando ita euertitur ut exterius emineat. neque enim uterus, ut imperiti suspicantur, à suis solutus propaginibus totus decumbit: nam si ita procideret restaurari minime posset. quod uero procidit ouo struthocameli simile est, maioris tantum, aut minoris ratione differens, prout euersionis uiolentia coegerit: suntq́ procidendi causæ quamplures. Ab alto enim delapsa mulier si in coxarum uertebras deciderit, disruptis membranis quibusdam, quæ uuluam uicinis membris connectunt, eo morbo corripitur: nec minus corripietur ob uiolentam loculi expulsionẽ, quod præcipue in abortibus accidit, inconsiderata præterea partus extractio, aut nimia spiritus detentio, aut immensi ponderis eleuatio, aut percussio uteri procidentiam inferre solent. sæpe & ob humoris plurimi ac tenacis defluxum partuumq́ frequentiam laxantur, soluunturq́ appendices profundo utero superius inhærentes. ob uehementes etiam animi affectus, ut si filiorũ interitus, uel hostium incursus nuncietur, uel in maximã pelagi tempestatẽ inciderint, toto corpore mulieres exolui solent, ita ut uulua quoque elabatur, & procidat. nonnunquam & sine ulla istarum causarum debilitantur corpora ut membranis musculisq́ uuluam sustinẽtibus exolutis affectus contingat, quod

decidente ætate fieri solet. in principio igitur plurimus sanguis erumpit, deinde dolor ilium, lumborum, suminis, pudendorum subsequitur, imminetq; periculum ne refrigeratis locis cõuulsio inferatur. ubi uero temporis diuturnitate ægritudo inualuerit, ac loca callum induxerint, iam neq; conuulsionis periculum imminet, neq; dolor infestat. Cum ergo noua adhuc fuerit ęgritudo, studere oportet, ut uulua contrahatur. in principio enim directioni facile paret, & recte locata perseuerat, præcipue si ætas cõuenerit: nam in prouectioribus uulua quidem cõtrahitur, sed rursus qualibet leui causa relabitur. Si igitur in recto intestino durum stercus esse suspicaberis, clysteri educendũ est, simili modo si in uesica lotium collectum fuerit, fistula uesicaria euocabis. Euenit enim plerunq; ut eorũ detentione uterus, qui inter utrunq;, rectũ inq; intestinum & uesicã, medius statuitur, cõpressus, & intra locorũ angustias coactus, in prolapsu suo impediatur, ne repelli & in proprium situm reduci queat. His autẽ rite peractis, ægram supinã collocabimus coxis accliuibus, poplitibus reflexis, & cruribus inuicem dilatatis, deinde prolapsam uteri partem, oleo tepido, uel butyro, uel betæ, maluæ, altheæ, fœnogræci, seminum lini, aut similiũ decocto affatim fouentes, hastulã laneam præparabimus crassitudine & figura muliebri pudendo cõformem, cui tenuissimũ purissimumq; linteolum exterius inuoluemus, ac deinceps acacia aut hypocystide uino dilutis intingemus, tũ uteri partẽ quæ deciderit sensim reprimentes, in proprio loco statuemus, postea hastulam laneã in sinũ pudoris subijciemus, atq; inde lanam uino adstringenti madefactam superponemus, & totum pecten lana aut spongijs è posca expressis operiemus, & alligabimus, cruraq; mulieris extẽsa insertim collocabimus, ut alterũ alteri inequitet, tutius tamẽ erit pedes simul uinciri fasciã usq; ad genua deducendo. Nonnulli uterum qui nuper deciderit cucurbitæ domesticæ & betæ decocto cum urina fœtida, aut aceto acri, uel aliqua re fœtenti colluũt. At si prolapsus uterus temporis diuturnitate intumuerit, plurimoq; humore infartus fuerit, ita ut tumor reductionem impediat, betarũ decocto ipsum irrigamus, deinde acetum circumfundimus, salq; tenuissimũ inspergimus quem postea, ubi detumuerit eodem decocto colluentes sicut prædiximus repellemus, deinde cucurbitulas umbilico & utrisq; ilibus cũ plurima flãma affigemus, & odorata naribus iugiter admouebimus. in tertia uero lana adhuc in pudendo persistente, mulier in uino nigro austero quadantenus tepefacto, aut in myrti, lentisci, rubi, malicorij decocto insidebit. Ac peracta insessione rursus supina accliuibus coxis locabitur, sublataq; è pudendo priori lana, noua iterum eodem medicamento madefacta imponetur: suminiq; illinantur palmulæ polenta, malicorium, lenticula cum oxymelite, & alternis diebus usq; ad exactam curationem permutentur. uteri uero crebrius prolabentes posca abluẽdi sunt, in eademq; patientem mulierem diutius sedere oportebit, deinde omnia paulo ante memorata peragemus. sæpe ob locorum sensibilitatem reiecto aceto terra nigra in lentibus reperta in aqua diluitur, eòque diluto partem affectã quàm plurimũ fouemus, ac post fomentum ad eandem medendi formulam regrediemur. ubi uero ob humorum lentorem uterus difficulter repellitur, uini fecem ustam, aut nitrum cum lixiuio permiscentes locis suauiter illinimus, & cum adstringentium decocto, aut prædictæ terræ diluto fouemus, inde diluto plumbi oleo myrtino, aut malino, aut simili adstringenti permixto partem prolapsam inungentes in sinum pudoris repellimus. Loca prætérea interiora pannis undique circumsepta fœtidis rebus suffienda sunt. naribus uero odoratissima queque admouenda, cibariáque boni succi, ac uina odorata tenuiáque offerenda, Aiunt torpedinis corium nuper decorticatum si parti prolapsæ inuoluatur, ipsam reducere, idemq; posse turturis marinæ aculeum cum succo hyoscyami illitum.

Illud uero obseruãdum ne uenter nimium subducatur. exoluuntur enim relaxantur
& propinquæ partes, & uteri loca recidunt. quod si pars prolapsa diuturnitate temporis propter incuriam putruerit, ob assiduamq; urinæ irrigationem & sordẽ inhærentem exulcerata fuerit, amputandum, aut deligandum, aut inurendum, quod inutile iudicaueris, nullum prorsus discrimen ueritus. tradunt enim totum uterum putrefactum, quandoq; amputatum fuisse, & mulierem superuixisse.

De reuocatione, auersione, & recursu uteri ex Aspasia. Cap. LXXIX

Detentis menstruis uenas & arterias ad uterum uenientes repleri necesse est, nam sanguis usq; ad uasorum quidem orificia decurrit. in uteri uero receptaculum prodire non potest, siue quod nimia crassitudine orificijs impingatur atq; grumescat, siue quod ipsamet orificia claudantur, transitumq; intercipiant, ita ut uenæ humore redundantes extendantur, propinquasq; uteri appẽdices madefaciant, quarum subinde extensione uterus retrahitur. Si ergo ex utraq; parte omnino æquilibris retractio fiat, reuocatio, aut reuulsio, aut recursus uteri efficitur. sin in alteram partem maior, in causa est alterum è uisceribus, splen inquam aut hepar, quorum uenæ superuacuo sanguine extensæ à suis singulæ partibus uterum retrahunt, hepaticæ quidem à dextris, splenicæ uero à sinistris, prout alteræ alteris magis repletæ fuerint. in utram uero partem declinauerit, digitorum impositione & signis subsequentibus deprehendemus: nam si in obliquum uterus decubuerit, proximi femoris extensio, dolor, refrigeratio, impedimentum, & torpor indicabunt, interdum & eiusdem arefactio innitendiq; & deambulandi impotentia cõsequentur. at si retro aut inferius uertatur, torpor difficilesq; utriusq; crusis motiones, sæpe & integra immobilitas locorumq; immensi dolores superueniunt, aluus etiam sistitur, neq; clysterem admittit, nisi genibus patiens innitatur: flatus præterea detinẽtur, & dolores sedendo acuuntur, præsertim si uersus anum retractio declinauerit. si uero ad pubem uergat, sumẽ extenditur, ibidemq; dolores percipiuntur, interdum & urina supprimitur. Quodcũq; igitur horũ fuerit in exacerbationibus eodem modo sicut inflãmationes curare oportet. in declinationibus autẽ mollitorijs magis utemur. Ac diutius perseuerãte morbo metasyncritica, id est recorporatiua adhibebimus. sed auersionem uteri uersus anũ ita curabimus. Primo obstetrici imperabimus ut digito in anũ immisso uterũ propellat, deinde glandem ano supponat oblongã quatuor digitorũ spacio productã, ex chalbana & cera cõfectam, cuius summitati funiculus extrahẽdi gratia alligabit: aut castorium in aqua dilutum & lana exceptũ simili modo supponetur, uel bitumen aridũ, uel pix liquida. postridie irinũ, aut susinum oleum tepidũ in uterũ, et intestinum iniicietur, ac loca aromatũ, uel marrubij, uel conyzæ decocto fouebũtur, eodemq; uterus colluetur, postea ceratum rosaceũ illinetur. quod si in obliquum retractio declinet, primo eadem fomenta applicabuntur, deinde obstetrix nucleum specilli digito submittens, collũ uteri diriget. Aegrã autem in contrariũ parti affectæ latus, aut supinam decumbere oportet. Pessis præterea mollientibus aperientibusq; utemur, & quodpiã ex prædictis unguentis admouebimus, pectiniq; lanã uino aut rosaceo madefactam, uel succũ seminum lini cerato exceptum apponemus, & castoriũ cum aniso, aut cymino, aut nigella, aut radice peoniæ, aut baccis myrti, aut dauci semine, aut aristolochia, aut genana, aut elenio ex oxymelite propinabimus. eadem & ad repentinos uteri dolores cõueniunt, non singula tantum priuatim, sed simul cõiuncta. Mulier etiã cubet accliui capite, & si cõpositus uterus rursus retrahatur fœtida cõfestim naribus admouenda sunt, & sternutationes ciendæ, urinaq; si reprimatur fistulã uesicaria euocãda est, & si ab his exacerbatio

soluatur

soluatur, quiescendum. Pro molestiæ uero magnitudine si ægram adolescentem & sanguineam nacti erimus, deliberabimus an cubiti uena secanda sit. postremo quæ menses prouocant propinabimus, & pessis mitioribus utemur.

De spiritu in uulua collecto. Cap. LXXX.

Vulua interdum à partu refrigerata spiritu impleri solet, siue os eius claudatur, siue grumescente sanguine obstruatur. spiritus autem sæpe in uteri cauitate colligitur, sæpe in sinu, qui sensui patet, nec raro intra cæcos meatus cohercetur. Affectum sequitur pectinis, totiusq; suminis tanquam tympanitę hydropis tumefactio, doloresque punctionis sensum inferentes, qui usque ad stomachum & septum transuersum perueniunt, ac nihilominus utrinq; in lateribus extenduntur, sæpeque alteri inguini, interdum utrique, interdum & umbilico lumbisq; ac pectini dolor communicatur, cui caput quoque assentitur, nonnunquam spiritus efflatio per muliebre pudendum erumpit, ut ab ægris percipiatur. Si ergo spiritus in uteri cauitate collectus fuerit, gurgulationes ac sonitus quidam in corporis flexu audiuntur, quales intestinis accidunt, quæ torminibus uexantur, impulsuque digitorũ sonus tympaniticus redditur. At ubi flatus intra cæcos totius uteri meatus aggregabitur, dolores uehementiores, ac curatu difficiliores infestant. Huiusmodi autem affectus inedia & olei dulcis calidi irrigatione curantur, in quo rutã & anethum decoxeris: ac nisi ætas, regio, & anni tempus obstiterint, uenam secabimus, insessionésque in rutæ, pulegij, calamenthi, prasij, thymi, artemisiæ, althee, & caricarum decoctis faciendas iubebimus. Ac hieris Ruffi Archigenis colocynthidis corpus euacuabimus. in exacerbationibus uero uulua cum ijs colluetur, quæ laxandi, remittendi, flatúsque discutiendi uires habeant, quale est gleucinum oleum eiusdemq; facultatis pessus plurimo oleo dilutus, & clysteri uterario iniectus. cataplasmata etiam leuia ex caricis, hysopo, & nitro applicabuntur. at si spiritus grumorum causa includatur, ubi ægra in aliquo prædictorum diutissime insederit, illico post insessionem obstetrix digitum inunctum in sinũ pudoris imponens, grumũ sensim dissoluet, & educet. Perseuerante inflatione in exacerbatione efficaciora adhibebimus, interiectoq; interuallo corpora calidioribus linimentis firmabimus, crurumq; & affectorum locorum frictionibus, lumbisq; ac sumini dropacem illinemus, aut rubefactorium è sinapi & caricis, aut farinam hordeaceã cum caricis, ruta, hyssopo & melle decoctam, aut epithema è seminibus, uel è baccis lauri, uel polyarchium ligustrino cerato exceptum, postea & solum priuatim applicabimus. oportet etiam pessos eiusdem facultatis apponere, è terebinthina, chalbana, iride, ruta, hyssopo, & qui è pulegij, nitri, mellis, fellis taurini portionibus æquis conficitur. Cuiusmodi est qui habet caricarum pinguium, contritarum ita ut non percipiantur acinuli, drachmam unam, radicum cyclamini drachmas ii. aphronitri albi drachmam unam, ad cuius acrimoniam & mordacitatem obtundendam pessum cum lacte conficito, & supponi iubeto. Cucurbitulę quoq; locis in ambitu sunt affigendæ, & quæ uiolenter attrahant, interdum & scarificatio adhibenda est, omninóque ijs utendum quæ materiam transferre possint, ut thermarum naturalium aquis primo quidem calidis, deinde & frigidis, corpus ad ferendam frigiditatem sensim alliciendo, ut affectæ partes paulatim firmentur. Alimenta etiam attenuantia & flatum discutientia exhibere oportet, ac diospoliticũ interdum & diacalamenthum offerre. præsidia uero magis medicamentosa & aromatum suffumigia, tanquam capiti infensa recusamus. sed & epithemata adstringentia, qualia sunt è palmulis & citonijs confecta, barbaraq;, & cuiusmodi huic ægritudini inepta sunt.

De utero aqua intercute laborante. Cap. LXXXI

MEnſibus quàm plurimo tẽpore detentis,& imprægnatione prohibita,ſæpe numero humoris copia in uuluæ receptaculũ confluit, ac nonnunquam ibidẽ corpuſcula quædã ueſicæ fellis ſimillima generantur,in quibus humor colligitur. Affectũ ſequunt̃ tumor amplus,laxus,flatuoſus, gurgulatiões tanquam inteſtinorũ, in ambulando grauitas,& anhelitus difficultas,alui fœtida excretio, menſtruorũ & conceptuũ detẽtio,& quæ deferunt̃ nullo ſeruato ordine excreta.ubi uero uiolenter excernuntur,fractis interdũ paruis illis corpuſculis quæ ueſicis aſſimilari diximus,uiſcida quædã aquoſaque erumpunt.in quibus ergo humorẽ in utero collectum proprijs ſignis dignoueris,decubitu,quiete,uomitu, ac ualidis collutiõibus uti oportet,corticemque radicis myrthei tithimali aridum drac.ij.pondere priuatim aut cum radicis panaceæ obolo propinare,& in uterum inijcere,quæ mucoſos humores attrahant,qualia ſunt,cocci gnidij grana x. cum irino unguẽto & modico melle,aut ellebori nigri drac.ij.cũ irino aut liguſtrino,aut narciſſino unguento adiecta mellis portiuncula clyſteri uterario in uterũ ſundere. Ante quas lotiones nõ nihil cardamomi cũ ſale,oxymelite,thymo aut puleio,aut calamẽtho, aut quopiã ſimili potandũ præbebimus,deinde humorũ copia per aluũ excreta prædictæ lotiones ſunt infundẽdæ,aut peſſi eiuſdẽ facultatis imponẽdi,poſtea ſinus pudoris marina aqua colluatur,primo quidem ſola,deinde adiecto aceto,& quopiã corũ quæ prædiximus in illa decocto. Collutione peracta,locisque diligenter abſterſis, pudendo & femoribus liguſtrinũ oleum illinetur. Medicamenta uero quæ eiſdẽ conueniũt huiuſmodi ſunt. Pulegij drac.i. adiecta piperis portiuncula, gentianæ, aut origani drach.ij. cũ ſemine dauci uel ſmyrnij,ſingula quorũ cũ uino mulſo aut aqua mulſa propinent̃.præterea ſalis cõmunis loco alimẽtis admiſcendũ erit, quod habet, hyſſopi unc.iij.pulegij unc.ij.origani,cymini ſing. unc. ij. ſeminis ameos, ſpicænardi ſing.unc.i.ſalis torrefacti unc.iij.ſed et ſinus pudoris cũ reſina,myrrha,& amomo ſuffiẽdus eſt.Peſſisque huiuſmodi utendũ,nitri,colophoniæ,colocynthidis ſingu.unc.iij.omnia cũ melle ſubigito peſſũque inde confectũ in oleo liguſtrino intingito & ſupponito. Alius Cymini ac nitri portiones æquas cũ melle ſubigito, interdũ & uiolæ albæ ſemẽ his admiſcet̃. Alius Colocynthidis unc.iij.ſalis unc.i in carne pinguiũ caricarũ excipito,ut ſit iuglãdis quantitas, atque inde glandẽ confectam ſupponito.Humorem enim fœtidum attrahit,& mirifice iuuat. idem ſedi impoſitum fimi & humorum,& flatuum copiam elicit,atque uterum leuat. Alius Comæ abſinthij,ammoniaci thymiamatis,ſing.drac.i.æris uſti,nitri,ſing. drac. iij.omnia in melle excepta ſubijcito.id uero placidiſſime,ac ſine ullo prorſus dolore attrahit,quod ita conficitur,cicutæ ſemen, ariſtolochiam cyminũ, ſal, in carne caricarum aſſumito,& utere. Ad aquæ autem cõceptacula, eas inquam ueſiculas quas in utero generari diximus,fomentis utemur ex aromatibus,quæ mẽſes eliciant,& peſſis trahendo ſanguini idoneis,ex quibus eſt,qui ita parat̃. Cneori,uel ſi hic defuerit chamelææ,elaterij,caſiæ,ſing.drac.iij.aluminis ſciſſilis,miſyos,ſandarachæ,myrrhæ,coſti,croci,ſing.drac.ij.in melle aſſumito atque aluo pridie per clyſterem euacuata peſſum inde cõfectum ſubijcito, integrumque diem cum ſua nocte permittito,& eundem ſi ſemel parum eduxerit iterum repetito.ſi uero mordicationem induxerit, centaurij pinguis decocto ſinus fouendus colluendusque eſt, ac mitigandi gratia peſſulus mollitorius ſupponendus,uel cicutæ ſemen cum ariſtolochia,cymino,ſale & melle ſicut pauloante docuimus ſubijcito. mitiſſimum uero omnium ad huiuſmodi aquoſas coriaceasque propagines, mercurialis maſculæ ſemen eſt cum modica myrrha, ſale, & melle in lana excæptum,& pluribus diebus appoſitum:poſt quarum eductionem exercitijs,ſudoris prouocationibus,

ualidisque

ualidisq; frictionibus totius corporis sed præcipue suminis utendum.

De mola quæ à nõnullis affectus hydropicus appellatur. Cap. LXXXII

QVę mola uocatur affectus quidam uteri est ad scyrrhi naturam tendens, interdum post inflammationem præcedentem eueniens, interdum post locale ulcus cui caro super excreuerit, à motus autē difficultate & grauitate molæ nomen assumpsit. affectum tumor immitis consequitur cum hypochondriorum retractione, gracilitate, decoloratione, appetendiq; deiectione. ac primo concæptionis opinio suboritur; nam & menses supprimuntur, mammæ intumescunt, stomachus euertitur, lumbi grauantur, uenter attollitur, temporis uero progressu discernitur, molam enim dolor punctionis sensum inferens subsequitur, nec in ea motus ullus, sicut in uero concæptu percipitur, postea toto corpore diminuto & uentre ampliato certa hydropis imago deprehenditur, à qua tamen distinguit: neq; enim hic sicut in hydrope manus impulsu tumor recedit, aut excauatur, aut tympani sonum reddit, neq; eiusdem manus concursu ulla fluctuatio percipitur, interdum tamen tempore procedente iecur refrigeratur, & hydrops superuenit. tradunt nonnulli in quibusdam mulieribus carunculas ad iuglandis magnitudinē per pudendum excerni solitas, interdum singulis mensibus, interdũ bimestres & trimestres. hanc ægritudinem alij tanq; insanabilem penitus reliquerunt, alij inchoantē tantum curari posse confidunt. negligenda tamen nõ est, sed omnia quęcunq; conuenire uidebuntur, facere oportet. cataplasmata igitur quę relaxandi uires habeant, fomenta, collutiones mitigatorias, pessos mollitorios qui ad durities inferius describentur, insessiones eiusdem facultatis, & cerata ex althæa & oleo ligustrino cõfecta adhibebimus, malagma etiam diachylon & quod ad Mnasæam refertur supponemus, deinde cucurbitulas cũ scarificatione apponemus, alimentaq; boni succi offeremus. Hæc quidē in ipsis exacerbationibus admittere oportet, in interuallis autem corpus reficiemus, ijs quæ ad hunc usum conueniunt, ut gestatione, deambulatione, balneis, idoneis cibarijs ac uini potione: partibus etiam affectis dropaces illinemus, & nitrum cum sale inspergemus, easdemq; insolabimus, & medicamento ē sinapi & caricis rubificabimus: mollitorijs præterea ē feminibus, ē baccis lauri, & polyarchio ac similibus utemur, suffiemusq; uapore marinæ aquę, aut muriæ, aut decocto foliorũ baccarum ue lauri, pulegij, hyssopi, thymi, saluiæ, marrubij, artemisiæ, centaurij, dictamni, scordij, polij. olla autē cuius operculo perforato arundo commode inserta fuerit, sellę supponetur, atq; inde per arundinem uapor excipietur. pessos etiã subijciemus ex œsypo, butyro, adipe porcino, medulla aut cerebro ceruino, melle, caricis pinguibus, passulis cum oleo antiquo ligustrino, irino, sampsuchino, amaracino, susino. perseuerante uero ægritudine drimyphagia, id est, acrium ciborum usus est admittendus, inq; fontibus calidarum aquarũ, & marina aqua innatandum, atq; à sumptis rhaphanis euomendum. pessos tamē & insessiones acriores euitare oportet, ne loca assiduo eorum usu ulcerata maleficũ morbum efficiant, Quibus peractis frequentissime plurima atri & grumescentis sanguinis copia repente excernitur, & morbus dissoluitur. Philosophus uero detentis inquit uxoris amici menstruis primo eam concæpisse arbitrabar, postea exaucto magis tumore hydropem suspicari cœpi, cp totum corpus ac pedes tumefieri cernerem: at tandē ubi id esse morbi genus deprehendi, quod alij plinthum, alij molam appellant, rutam, & anethum in uino antiquo russo odorato decoxi, atq; inde herbis abiectis uinum calidum propinaui prope aquæ loco huiusmodi offerens, statimq; mulier excreta cruoris copia salutem adepta est.

De œdemate uteri ex Sorano. Cap. LXXXIII

VTeri œdema tumor consequitur in pallido candidus, sublaxus, tactu mollis

 digitorum

digitorum pressioni cedens, secq; rursus paulatim attollens, cutisq; alui manu apprehensa facile attrahitur. loca igitur oleo communi calido, aut irino, aut ligustrino irriganda sunt, pessisq; utendũ ac reliquis præsidijs quæ superius capite de spiritu in utero collecto prædiximus.

De satyriasi ex eodem. Cap. LXXXIIII.

Mulieribus quoq; satyriasis accidit qualẽ uiris fieri superius memorauimus: hanc ingens pudendorum pruritus cum dolore consequitur, ut patiens eis locis assidue manus inferat, ideo intolerabili ueneris desiderio tabescit, falsiq; humoris effluentis acumen mordicationẽq; percipit, ac loca uuluæ attinentia inflamantur. Illud uero ardens coëundi desiderium sæuiorem reddit ægritudinẽ, cum enim affectæ partes distensæ sint, necq; semen excerni possit, quoniam meatus inflammatione obstruuntur, maior materiæ copia frustra ad locum attrahitur. Eis ergo statim à principio uena secanda est, & alimentum contrahendũ, pubiq; ac lumbis illinenda, quę leniter refrigerandi contrahendiq; uires habent, caput oxyrhodino irrigandum, serum lactis potu exhibendum, sorbiliaq; alimenta offerenda, quę flatu prorsus ac ui excitandæ ueneris careant, duobusq; diebus à sanguinis missione interiectis, cucurbitulæ locis cum scarificatione affigendę sunt. Reliqua autem curatio eadem erit cum ea quę proxime de inflammatione dicetur.

De uteri inflammatione ex Philumeno. Cap. LXXXV.

Plurimis de causis uterus inflammatur sicut percussione, mensiũ detentione, abortu, ulceratione, concubitu metas rationis excedente, sellæ nimis duræ insessione, longissima intentissimaq; deambulatione, sæpe & transpiratione ob frigus prohibita, uteri inflammatio contingit. hanc indicabunt muliebriũ locorũ, pubis, suminis, lumborũ ardentes dolores, & si digitus in os uteri imponatur, occurret tangenti durum, clausum, feruidum, retractum, præcipue si in ipso, aut in collo fuerit inflammatio: nam si cauitas, aut fundus uteri inflammatur, suminis dolor ostendit, ut sæpe ne exterius quidem tangi patiatur. plerunq; etiam uterus ad inflammatum locũ retrahitur, qua de causa os & collum eiusdem auertitur. Differt autem ab ea quam superius uteri retractionẽ proprie appellari diximus, quoniam cũ inflammatione uehemẽs est febris, & ardor intensus. Si ergo pars posterior inflammabitur, dolor lumbos magis uexabit, duriq; stercoris excremẽta detinebuntur, quoniam intestinum rectum opprimitur: anteriori uero parte inflammata, urinæ difficultas consequitur, præcipue si regio inferior afficiatur. at ubi obliqua loca inflammatio occupauerit, inguina extenduntur, cruraq; difficulter mouentur, & inualescente inflammatione, febres superueniunt, dolor, uibratio stomachi, tumor suminis, ardor, extensio, grauitas coxarum, lumborum, iliorum, inguinũ, fœmorum, discurrentes, pungentesq; horrores, pedum stupor, genuum refrigeratio, sudor extremitatum, pulsus parui, & densissimi, animi deliquium, exolutio, in augmento uero etiam singultus, dolor colli, maxillarum, sincipitis, oculorum, præcipue in eorum radicibus, urinæ, aut fimi, aut utrorumq; intercæptio. Atq; ubi magis inflammatio increbuerit, febres augebuntur, & delyriũ dentiumq; attritio cõsequetur. in principio igitur curationem aggressi, ægrotam in domicilio obscuro, & moderate tepido collocabimus, quietem imperantes, ac crura eius ab omni motione prohibentes, deinde artus manuum attrectatione demulcebimus, pedumq; ac manuum radices fouebimus, irrigabimus, puraq; lana muniemus, atq; aluum abluemus, & clysteri molliente euacuabimus, potui uero & ori colluendo calidã aquam, & ptisanæ cremorem sorbendum offeremus. At ubi uehementior inflammatio infestauerit, si necq; ætas, necq; habitus, necq; anni tempus obstiterit, necq; inflammatio post aborsum aut immensam sanguinis euacuationem superuenerit,

cubiti

cubiti uena secanda est, ac sanguis pro uirium ratione educendus, licebitq; in secunda quidem uenam incidere, in tertia uero sanguinis missionem repetere. deinde chondro è mulsa, aut pane abluto, aut ouis sorbilibus, patiens alenda, esseq; oportebit, quicquid cibo exhibetur, quantitate moderatũ. feruescente inflammatione lana succida uino & oleo, aut oxyrhodino madefacta, sumini, ac pubi applicanda est, aut palmulæ in uino decoctæ, aut mala cydonia simili modo in uino decocta, & malino cerato, aut rosaceo admixta, cataplasmaq; illinendũ quod ita cõficitur: melilotum in passo decoquitur donec apte cõminui possit, cum quo postea comminuto oua assata simul teruntur, & cum oleo malino, uel rosaceo, uel crocino cõficiuntur, aut palmulis in uino temperato elixatis & deinde contritis polenta cum oleo rosaceo aut malino admiscetur. Ad inflammationes autẽ erysipelatum naturam cõmunicantes, quę ab igneis doloribus muliebria loca incendentibus dignoscuntur, cataplasmatis utendũ est, quę ex polenta & seride, aut perdicio herba, umbilico ueneris, sedo, polygono, capreolis uitiũ, portulaca, plantagine, & similibus cõficiuntur, quopiamq; earundem herbarum succo cum rosaceo aut malino oleo lana madefacta in sinum pudoris mittenda est. quod si cataplasmata à locis non tolerentur, aquam rosaceo admixtam ex modicis interuallis iugiter infundemus. in exacerbationis uero declinatione totum corpus inungere oportet, iubereq;, ut ægra in aqua tepida usque ad lumbos insideat, deinde pessi imponentur, qui ex aliquo unguento leuiter adstringẽti sicut rosaceo, malino, lentiscino, œnanthino confici solent, adiectis ouorum uitellis crudis aut assatis, & croco: interdum aliquis quoq; ex memoratis succis admiscebitur, caput pręterea rosaceo cum modico aceti irrigabimus. Mitigata inflammatione mulier in aqua oleo admixta insidebit, pessosq; ex narcissino aut susino unguento admouebit, & lanam oleo calido madefactam pectini ac lumbis applicabit, pubi etiam ac sumini interdũ & lumbis cucurbitulæ affigentur, magnoq; existente tumore scarificabunt. At ubi iam inflammatio declinare incœperit, ad ea ueniemus, quę quadantenus, remittẽdi discutiendiq; uires habeãt. Aegrotã igitur in fœnogręci, altheæ, seminũ lini, interdũ puleij marrubij, saluię, artemisiæ decoctis sedere iubebimus, suminiq; & pubi hordeaceam farinam cũ fœnogręco & semine lini in mulsa elixatam, aut caricarũ decoctum illinemus. Quę uero cataplasmatũ grauitatẽ caloremq; tolerare non possunt, in aqua tepida sedeant, & loca rosaceo inungant, pessosq; imponant, qui moderate refrigerent, ex adipe gallinę rosaceo & uino confectos. Sicut ijs quæ calorem ferunt ceratũ nardinum illinetur, collutionesq; & pessi adhibebuntur, ex œsypo, butyro, medulla ceruina, adipe anseris, unguento susino, & cera. ubi autẽ curatio processerit, tenuis uiuendi ratio & ciborum parcitas auferetur, ut in manifesta declinatione balneum iam & uinum concedi possint, & refectoria cibaria exhiberi, malagmataq; applicari, quale est quod e meliloto conficitur, & quod ad Mnasæam, quodq; ad Serapionem refertur. Pessi uero ad sedandos dolores inflammationum uteri sunt huiusmodi: fœnogræcum madefaciens primam ac secundam aquam abijcies, deinde ubi in tertia quę dulcis puraq; sit decoxeris, per colũ traijcies, & decocto admiscebis adipem anserinũ recentem, uel gallinaceũ, permittesq; simul super ignitis carbonibus colliquari: postea ubi refrixerint concretũ adipem auferes, & seruabis, quem usus tempore spathula specilli in manu subactũ in pessum excipies, & suppones. Alius dolores sedans, Papaueris capitula in passo decoquito, donec flaccescãt, deinde exprimito, & decocto transcolato medullam ceruinam liquatã admisceto, & utere, & si medulla ceruina defuerit, uitulinã sumito.

Alius, fœnogręci aridi minutissime triti & cribrati drac. iiii. in passo cretico aut sapa decoquito, & diligenter conficito, deinde sumito terebinthinæ, adipis anseris

sing.drach.iiii.rosacei unc.i.drach.v.s.ac simul omnia in sartagine colliquato,postea fœnogræco decocto & confecto admisceto, atque in pessum excipito, datoque supponendum. Alius pessus soporiferus dolorem mitigans & omnem duritiem molliens, tria papaueris capitula magnitudine mediocria in quatuor passi hæminis duobus diebus madefacito,deinde simul decoquito,donec capitula flaccescāt, & passum ad tertias decreuerit,tum expressis & abiectis capitulis passum per colum traijcito,postea sumito chalbanæ,myrrhæ troglodyticæ,thuris,opij sin. drac. i.s.casiæ drach.iii.singula seorsum deinde simul exquisitissime terito,semper capitulorum decoctū paulatim instillando quousque medicamentū cōminutissimū apparebit,habueritque mellis crassioris cōsistentiā,tū œsypi,medullæ ceruinæ,adipis anseris singulo.drachmas iiii. omnia simul colliquata admisceto,& diligenter cōficito. usus autem tempore medicamentum rosaceo dilutum in pessum excipies & suppones,omnē enim dolorem & intensas inflammationes confestim mitigat, uteri suffocationi medetur, durities mollit, & somnum conciliat. Alius pessus somniferus ad inflammationes,Algæ quæ hypnus dicitur in aqua feruefactæ, expressæ,& tritæ,panis in mulsa madefacti, & contusi,medicamenti basilici,diachilon,unguenti nardini,adipis gallinacei partes æquas in sartagine colliquato,conficito & utere.cōfert urinario meatui,& uuluæ inflammatæ retractionique eiusdem. ego uero panis loco fermentum purissimum nec plane acidum sine sale madefacio,& utor.Pessus aureus inscriptus ad inflammatiōes,& uteri retractiones:ouorum assatorum uitellos sex,medullæ ceruinæ drach.iiii.croci drach. ii. œsypi tantundem, ceræ albæ,terebinthinæ,adipis anserini sin.drachmam unam cum modico uini dulcis.crocum subigito,si tundi non potest, oua autem terito, tum quæ liquari debent in sartagine liquato, & reliquis admisceto, atque usus tempore medicamentum in pessum excipito, & supponito. Alius,ceræ hetruscæ drac. xxiiii. adipis anseris,adipis porcini,terebinthinæ sing.drach.vi.decocti capitulorum papaueris drach.iiii.rosacei quod sufficit:aut si calefieri,discutique oportebit, irini.

Alius,adipis anseris unc.iiii.cerati rosacei aut susini unc. ii. uitellorū ouorū assatorum,croci singul.unciam unam, myrrhæ drach. iiii. opij obolos duos,seu potius opij loco capitulorum papaueris decoctum. Alius,ceræ hetruscæ,medullæ ceruinæ sing.drach.centum,adipis anseris,terebinthinæ sing.drach.iiii. croci obolos quatuor,opij obolos duos,oui assi uitellum,susini unguenti,aut fœnogrǽcini, quod sufficit.Pessus enneapharmacum inscriptus ad inflammationes,adipem anserinum,& bubulū,ceram albam, terebinthinam, butyrum, medullam ceruinam, mel, oleum rosaceum, & ricininū omnia recentia æquis ponderibus in sartagine colliquato. Pessus ad feruentiores inflammationes.diachylon emplastrum in sartagine cum rosaceo liquatum succo plantaginis admisceto,& conficito, ac si plantago defuerit,senecionis aut seridis succum capito.at si plurimum excandescat,& ad erysipelatis naturam tendat inflammatio,solani folia tenera cum lacte mulieris trita supponito. Alius ad inflammationes.lilij flores contritos in rosaceum cera tum liquidum assumito, medullamque ceruinam & adipem anserinum adijcito.

Alius,succum crassissimum è semine lini,fœnogræco,& althæa conficies, crocumque illi admiscebis, deinde adipem liquefactū inijcies, omniaque simul subiges, & uteris. butyrum autē,medullæ & adipes,quæ pessis admiscentur,noua eligenda sunt,antiqua enim ubi in sartagine liquantur in nidorē uersa,calidiora redduntur,& inflammationes exacuūt.neque uero in extensionibus & inflammationibus uteri,menses elicere oportet,magis enim loca extenduntur,& cum ob inflammationem occlusa sint, sanguinis transitum intercipiunt. sed & tetrapharmacum ad inflammationes utiliter imponitur, aut infunditur. quod si inflammationi ulcus adiunctum

adiunctum fuerit, cerato rosaceo ex cera alba cum tertia anserini adipis parte confecto albumen oui quantum capere poterit, instillato & utere: ubi uero inflammatio desiuerit, menses prouocandi sunt.

De ſcirrho ac ſcirrhomate uteri ex Sorano. Cap. LXXXVI

VTerus interdum quidem nullo prius indicante ſigno repente induratur, plerunque tamen præcedente inflammatione, quæ neq; diſcuſſa fuerit, neque in abſceſſum mutata. ſed eſt quoque ſcirrhi ſpecies, quod ſcirrhoma appellatur, ſimilem quidem tumorem habens ſed tactui renitentem, & moderato dolore affligentem: plurimumq; in uteri ceruice ſcirrhomata eueniunt, quæ immiſſis digitis percipi poſſunt, ac plerunque uuluæ collum uerſus ſcirrhoma auertitur. Vbi uero ſcirrhus uteri fundum inuaſerit, tumor uehemens & tactui renitens occurrit, grauitatem, motionesq; difficiles non crurum tantum, ſed totius quoque corporis & ſegnitiem ad omnes uitæ functiones afferens, quo diutius perſeuerante deprauatus corporis habitus & decoloratio, interdum & moles aquoſa ſubſequitur. Quęcunque igitur ſcirrhomata circa os & collum uuluæ conſtiterint, facile curantur, quæ uero circa fundum, difficulter. In principio itaque ſi nihil prohibeat, neque ætas aut uires repugnauerint, mediocrem ſanguinis copiam à cubiti uena auferemus, aut Archigenis hiera purgabimus, inſeſſionibusq; utemur, e fœnogræci, ſeminum lini, pulegij, artemiſiæ radicis, & foliorum cucumeris agreſtis decoctis, & aromata ſuccendemus: ac ſuſino oleo, narciſſino, irino, gleucino, adipe anſerino, gallinaceo, porcino recenti alicui unguento admixto, lacte bubulo aut caprino cum anſerino adipe uterum colluemus, cataplaſmáque ſumini illinemus è caricis, hyſſopo, nitro, abſinthio & cucurbitulas cum ſcarificatione affigemus. poſtea medicamento polyarchio utemur, & eo quod è ſeminibus quodque è baccis lauri conficitur, de quibus paulo infra dicemus. peſſos etiam mitigatorios & aperientes ſupponemus. confert & qui inferius ad uteri condylomata deſcribetur è lycio & œſypo confectus, & quem ſupra memorauimus è tribus capitulis pa paueris, cui ſimilis eſt qui ita conficitur. Duo papaueris capitula in paſſo tribus diebus madefacito, deinde uſque ad tertias decoquito, expreſſis deinde capitulis decocto tranſcolato adijcito, chalbanæ drachmam unam, caſiæ, ſucci mandragoræ, ſingulorum drachmas tres, myrrhæ, thuris, ſingulorum drachmam unam, tum medullæ ceruinæ, œſypi, adipis anſeris ſing. drachmas tres. omnia ſimul colliquata admiſceto, & in plumbeum uas ſeruato, atq; uſus tempore medicamento quantum eſt oliuæ magnitudo, roſaceo diluito, & bis aut ter ſingulis diebus tepidũ imponito. benefacit etiam tetrapharmacũ, heptapharmacũ, enneapharmacum, emplaſtrum Araniæ, dyachilon, omnia oleo ſuſino, aut liguſtrino diluta. Peſſus libanus inſcriptus mollitorius: cerę albę unc. iij. olei nardini, gleucini, ſuſini, medullæ ceruinæ, adipis anſerini, ſing. unc. ij. œſypi, butyri, nitri, ſing. drac. iiij. quidam oui aſſi uitellũ adijciunt. Alius titanus uocatus: cerę unc. vi. colophoniæ unc. i. s. adipis taurini unc. iiij. picis, terebinthinę, ſing. unc. ij. medullæ ceruinæ, ammoniaci thymiamatis, ſing. unciam unam, ammoniacũ in aqua diluito. Alius peſſus mollitorius: ceræ albę, unguẽti nardini, ſing. unc. ij. unguenti irini, gleucini, liguſtrini, adipis urſi, pinguedinis porcinæ, ſing. unc. ij. butyri, medullæ ceruinę, œſypi, terebinthinæ, ſing. unc. iiij. Alius peſſus ad durities, cerę albæ, terebinthinæ, medullæ ceruinæ, adipis gallinacei, anſerini, butyri, unguenti nardini & ſuſini, myrrhæ, partes æquales cum melle conficito & utere, ac ſi oleum ſuſinum defuerit fœnogręcinum ſumito. Alius Ladani, adipis anſeris, medullæ ceruinæ, ſuſini aut fœnogręcini unguenti quod ſufficit. Alius mollitorius aureus uocatus, Ceræ uncias quatuor, medullæ ceruinæ, adipis anſeris, ſingulorum unciam unam,

œſypi

œsypi drac.iiii. croci drachmā i.myrrhæ, chalbanæ, sing. drac.i.olei susini quod sufficit. Alius ad omnes diuturnas uteri ægritudines, Myrrhæ drach.i. bdellij drac.ii.spicænardi,croci,sing.drac.iii.casię,ladani,sing.drac.ii.meliloti drach.viii decem palmularum carnes,uini dulcis cyathū, susini olei, rosacei, ligustrini sing. unc.iiii.aridis prius è uino dulcis tritis unguenta admisceto, postea molli igni decoquito & utere.suminí autem sicut prædiximus epithemata, polyarchium è seminibus, è baccis lauri,è meliloto,sunt imponenda.benefacit etiam ad durities & uteri inflationes,quod habet, resinæ piceæ lib.iii. ceræ unc.xx.apochymatis, fermenti acidi,sing.libram unam,chalbanæ unc.iii.ammoniaci thymiamatis,opopanacis sing. unc.ii. muriæ acerrimæ quod sufficit. opopanacem & ammoniacum in muria decoquito,postea fermentum adijcito,& quadantenus dissoluito,inde liquatis,quæ liquare oportet,om̄ia simul conficito,& spathula agitato,quousque refrixerint,tum in mortarium conie͡cta exquisitissime subigito,& utere. Aliud è micis panis laxādi diffundendiq; uires habens,conferens ad durities quocunq; loco fuerint,& inflammationes duriores discutiens. radicis altheæ, carnium palmularum,quę Nicolai appellantur sing.lib.ii.fœnograeci, seminum lini, sing. lib. unam,chamęmali,meliloti,singu.unccias vi.uini antiqui adstringentis sexta. viii spumæ argenti,cerussæ,colophoniæ,sing.lib.ii.ceræ, terebinthinæ, singu. libram unam,olei antiqui lib.quinq;.herbas in uino madefieri oportet,deinde elixari,succumq; inde exprimi, in quo postea succo panis madesiet, postridie uero spuma argenti & cerussa ex aqua teruntur,oleoq; eis admixto decoquuntur, quousque inquinandi finem fecerint,deinde quæ liquari debent, colliquata inijciuntur,utq; medicamentum ab igne sustuleris, panis præmadefactus commollitur, & paulatim cæteris immiscetur, spathulaque ualidissime unitur. Quod ergo ad durities stomachi,alui fluores & dysenteriæ principium uulgo præparatur, ita habet, ad quas omnes ægritudines secure adhibebis.Ad uteri autem, cæterorumque locorum durities exceptis uisceribus ista prædictis adijcimus: æruginis, floris salis, thuris,sing.unc.vi.iridis,aristolochię,singu.unc.iii.terebinthinę libram unam, ac terebinthinam quidem cum cæteris liquabilibus admisceto, arida uero trita & cribrata inspergito, postquam medicamentum ab igne sustuleris,postremo panem pridie madefactum adijcito,ac probe spathula conficito, & ubi refrixerit in mortario tudicula prius, deinde manibus diligenter subigito, & utere. Pessus ad uteri duritias.ceræ, resinę piceæ, picis, terebinthinæ, butyri, olei rosacei, irini,nardini, mellis.singu.libram unam,nitri unc.ii.s. Alius pessus molliendo efficax. ceræ, olei susini,rosacei, adipis anseris, singu. libram unam, iridis, terebinthinæ, adipis leonis,& ursi,sing.unc.vi.medullæ ceruinę unc. iiii. Pendit totum libras sex,unc. iiii.facit ad durities inflammationes,& diuturnos dolores. Pessus ex Archigenis monumentis,facit ad duritiē,imbecillitatem,innutritionemq; uuluę,prę cūctis inquit,quos ego nouerim,efficacissimus, & omni fere uuluæ ęgritudini,& cuicūq; neruorum difficili affectui commodissimus,atq; inter acopa insignis, habens olei irini,susini,ligustrini,ceræ,singu.libram unam,mellis attici unc.v.unguenti foliati,& nardini,singu.unc.quatuor,adipis anseris unc.tres, medullę ceruinę,œsypi, singu.unc.duas,terebinthinę unc.i. s. œsypum & medullam cum melle subigito, deinde liquefacito primo ceram, postea terebinthinam, & adipem, tum seriatim preciosa unguenta nardinum, & foliatum, mox cum cæteris in mortario conficito.hoc si usque ad exactam curationem uteris summam laudem consequeris, immo & adepta sanitate, aliquanto tempore postea maioris tutelæ gratia adhiberi potest. Ego uero pro malagmate etiam extrinsecus applico,ac prædictis admisceo thuris, ceræ, ammoniaci thymiamatis, myrrhæ, floris iunci odorati,

singu.

singu.drach.viij.picis drach.xvi.chalbanæ opopanacis singu.drach.iij. uinũ odoratum adstringẽs,thus,chalbanam & opopanacem comminuito,atq; œsypo, cervinæ medullæ,mellisq; admisceto, & omnia rursus simul terito: deinde ubi ceram cum præciosis unguentis, liquaueris, ammoniacũ tritum, resinamq; subinde ac cætera iniicies: utq; medicamentum ab igne sublatum refrixerit,myrrham & florem iunci odorati inspergito,unito,& utitor. Oribasij epithema è baccis lauri faciens ad duricies.sumito ceræ, resinæ piceæ, picis, nitri, baccarum lauri, adipis taurini,ammoniaci thymiamatis portiones æquas.ammoniacum, & baccas lauri singula seorsum terito, cribrato. Ego uero, inquit Oribasius, dimidium nitri adiicio.

De abscessu uteri ex Archigene. Cap. LXXXXVII

ABscessus in utero quemadmodum & in cæteris corporis partibus præcedente inflãmatione generatur.primo igitur inflammationis notæ apparebunt, deinde circa puris generationem dolores augentur, febresq; cum horrore plerũq; uespertinæ inuadunt, tumoris moles atollitur, dolores pulsatorij fiunt, aluus, aut urina,aut utraq; simul supprimitur, dolor uero localis affectum locum indicabit: ubi ergo discuti non possit,festina suppuratione auxiliabimur.semen itaq; lini,fœnogræcum,farinam hordeaceam,caricas elixas,altheę radicem,& terebinthinam simul conficiemus, interdum & columbæ fimum cum oleo & melle illinemus. erunt autem sumini & lumbis cataplasmata apponenda, & sinus pudoris spõgia iugiter fouendus,uaporesq; per arundinem operculo ollæ perforato insertam excipiendi,insessionesq; frequentandæ: quæ uero in aqua decoquuntur, attrahendi uires habere oportebit, sicut puleium,marrubiũ,laurus,saluia, artemisia, dictamnus,centaurium: & si uehementior dolor infestauerit, papaueris capitula in aqua decoquemus,eademq; contusa cataplasmatis adhibebimus, caricas etiam crudas in mortario cum resina picea, terebinthina, & modico nitro tritas applicabimus. Pessis autem utemur è terebinthina,myrrha,butyro,& œsypo confectis,sed optimus omnium ad uteri abscessus ita conficitur.carnis caricarum pinguium, adipis anserini,olei irini,singu. drac.ij. terebinthinæ drac.i.rutæ drac.iij.myrrhæ, iridis, nitri sing.obolos duos. potest & caricarum uice tantundem passularum admitti. Excipitur in lana & oleo irino,aut ligustrino tepido intinctus supponitur. Est etiã ad eosdem usus efficacissimũ antidotum, quod supra ad hepaticos descripsimus cyphoides appellatum,& enneapharmacum ad durities præparatum, & malagma polyarchium cæteraq; huiusmodi oleo susino,aut fœnogræcinn diluta,inq; intimum uuluæ recessum in pesso supposita. iugiter autem prædictis decoctis sumen fouendum est. At ubi abscessus disruptus fuerit,si ad uesicam pus deferatur, & cum urina excernatur potiones lactis mollitorias, & odoratas offeremus. sin ad rectum intestinum uergat,& cum stercore uel priuatim egeratur,tunc per clysterem,lentium, & malicorij decoctum iniiciemus. si uero in sinu uuluæ eruptio fiat, pusq; per pudendum effluat, confestim succidam lanam rosaceo & modico aceto tepido madefactam pubi & sumini applicabimus, postridie in calida aqua patiens insidebit.ac si pus quidem sincerũ fuerit,in rosaceo, aut in tetrapharmaco cum butyro & rosaceo collocabitur,uel rosaceo cum succo polygoni,uel succo plantaginis cum plumbi diluto utemur, locaq; rosarum, lentiumue decocto, aut ptisanæ cremore abluemus. Si uero fœtida sanies tanquam à destillante affectu, aut depascentia deferatur, quod in uterum iniicitur maiori adstringendi ui polleat, sicut baccarum myrti, rosarum, palmularum, aut potius lentium, & malicorij decocta. Qua curatione peracta, si adhuc inflammationis reliquiæ affuerint, prædictis cataplasmatis insistendum est. At si inæqualia fuerint,quæ

excernuntur

excernuntur, fomenta & insessiones è mulsa fieri oportet, in qua absinthium, marrubiũ, eruum, centaurium, aut lentes decoctæ fuerint, colluicꝙ loca cum ptisanæ cremore, melle, & rosaceo. atꝙ os uteri & anum rosaceo cerato, aut butyro inungi, cui non nihil spodij, aut stibij, aut plumbaginis, aut spumæ argenti, cum muliebri lacte permixtum sit. idem potest & plumbi dilutum. sed si fluens humor fœtidissimus sit, uino mulso sinus pudoris perluendus est, & in eo usꝙ ad exactam curationem perseuerandum.

Quonam manuum artificio ori uuluæ abscessum patienti sit occurrendum. Cap. LXXXVIII

AT si circa uuluæ os abscessus constiterit, ita ut chirurgi manu tractari queat, ad sectionem festinandum non est, sed maturato tumore partibusꝙ exquisite attenuatis, in quibus pus cõtinetur, tum mulierẽ in sella aduersus splendidam lucem operaturus artifex statuat, ita ut crura à se inuicem diducta ad lemora & uentrem reflectat, brachiaꝙ eiusdem poplitibus uinculo annectat, tũ dexter assidens speculo ætati patientis idoneo speculetur. inter speculandum uero totius sinus muliebris profunditas specillo demetienda est. si enim speculi lotus magnitudine excesserit, uterus conteretur. At contra si sinus maior speculi loto fuerit, panni conduplicati in alas ipsius sinus imponentur, ut per illos speculum munere suo recte fungatur. Lotum autem speculi qui cochleas habet in superiorem partem immittere oportet, ac speculum quidem ab artifice detineri, cochleam uero à ministro uerti, ut diductis subinde loti laminis sinus dilatetur. ubi uero abscessus occurret, tactu lenis, eritꝙ cutis adiacẽs planè tenuis, apex eius specillo incidetur, uel eo qui ensiculus, uel qui cateades uocatur. Excreto autem pure limniscus mollissimus rosaceo intinctus in sectionem imponetur, uel potius extra sectionem in muliebrem sinum absꝙ constipatione immittetur. Extra uero pudendi alas pectini & lumbis lana succida, aut pura oleo madefacta applicabitur. At perendie in hydrelæo, uel in maluę decocto patiens insidebit, locisꝙ subinde abstersis limniscus tetrapharmaco, recenti rosaceo aut butyro melle interdum adiecto illitus, in sectionem leniter imponetur. Linamenta uero absꝙ cõstipatione apponenda sunt, atꝙ exterius cataplasmate, aut lutamento quopiam loca singulis diebus munienda, quousꝙ sincera & ab inflãmatione libera euaserint: quæ si difficulter purgentur, per auricularem clysteriolum iridis decocto colluenda erunt. Deniꝙ emplastro è cadmia, aut è ladano aut ex hordeo cremato, singulis rosaceo dilutis ad cicatricem ducentur. quod si intra uteri os abscessus constiterit, chirurgiam recusabimus, curationemꝙ paulo ante dictam adhibebimus.

Curatio abscessus, in quo inter intestina & peritonæum membranam eruptio fit. Cap. LXXXIX

ERuptionem inter intestina & peritonæum membranam contingentem tumor indicat, circa illas partes magis apparens. sin intra uterum rumpatur abscessus, dolor quiescit, & os uteri tactu lenius occurrit. eruptio igitur quæ ad superficiem tendit, arte adiuuanda est, cutisꝙ ubi satis attenuata fuerit specillo in summo apice dissecanda, qua parte defluxum commodiorem futurum sperabimus. ac si sanguinis emanationem uerebimur, specilli uice cauteriũ fastigiato loco admouebimus, & ita pus educemus, cauteriũ enim ad totam curationem plurimum confert. deinde excreto humore digitisꝙ diligenter expresso, & ęgra situ eo collocata, qui residuo excernendo commodissimus sit, sectio melicrato colluenda erit, quam postea bis singulis diebus curabimus, ac semel in nocte spongijs fouebimus. interdum & in aqua calida patiẽs insidebit, uterus pręterea oleo ligustrino calido perfundetur. Reliquam uero curationem cæteris ulceribus similem esse oportebit

oportebit. alimenta boni succi & quæ haud facile per halitum digerantur, offerenda sunt, sicut lac cum amylo, chondrus alicæ, oryza, pedes porcellorum in ptisana aut alica, usque ad flacciditatem decocti, auium pleræque, pisces boni succi, & nisi febris obstiterit, uinum etiam dulce antiquum concedemus.

De utero ulcerato ex Archigene. Cap. XC

VLceratur uterus interdum locis destillatione erosis, interdũ ob pariendi difficultatem, aut fœtus extractionem, aut eiusdem interitum, aut acrium medicamentorũ applicationem. patientes uero in affecta parte punctorium dolorem percipiunt, atque ex interuallis fœtidi, saniosique humores ab ulcere sordescente excernuntur, cæteraque signa consequuntur male habenti utero peculiaria, ut capitis, ac præcipue sincipitis, chordarum, radicisque oculorũ dolor, qui ad manuum etiam fundamenta, & digitos usque protenditur, ac reliqua quæ paulo supra loco de inflammatione prædiximus. Vlcus ergo procliue & expositum speculi artificio intuebimur. intimum autem & reconditum excreti humores indicabunt. neque uero aliter ulcera huiusmodi curant, quàm insessionibus, irrigationibus, cataplasmatis, pessis supra descriptis, priuatim tamen ulcerato utero tale medicamentũ accommodatur. crocus optimus è lacte muliebri teritur, & in ceratum assumitur, quod ex hetrusca cera & rosaceo, aut susino oleo, aut anserino adipe liquenti cõfectum fuerit, & cum pesso imponitur. quo adhuc efficacius & ad uehemẽtes dolores utilius erit, quod ita conficitur: decem papaueris capitula in passi sextario duobus antea diebus præmadefacta, usque ad sextarij quadrantem decoquuntur, deinde sumito seminum rosarum, uel si hæc defuerint foliorum drach. v. croci drach. iij. & capitulorũ papaueris decoctorum & expressorum drach. v. atque omnia optime trita decoctum capitulorum papaueris paulatim instillando conficies: postea ceratum admiscebis, quod habet ceræ unc. ij. rosacei aut narcissini olei unc. vi. & in stamnea pyxide seruabis. usus autem tempore medicamentũ rosaceo aut narcissino oleo dilutum, & in lana assumptum impones. confert & pessus antea memoratus, qui ex croco, rosaceo, adipe anseris, & medulla ceruina conficitur. talia enim dolores mitigant, & ulcera sanant. Philosophi medicamentũ ad mulieris pudendum ulceratũ, & ob acrium humorũ defluxum pruriens. plumbaginis unc. ij. glaucij unc. unam, cum succo hyoscyami terito, & olei myrtini, aut rosacei quod sufficit admisceto, uterumque uel manu inungens, uel cum pessulo imponens.

Curatio ulcerum uuluæ ad carbunculorum naturam tendentium. Cap. XCI

CArbunculosis uuluæ ulceribus priuatim conferũt lentes cum oleæ folijs absque melle, lupini in uino austero elixati, insessiones in eorundem lupinorũ decocto.

Ad sordida uuluæ ulcera ex Archigene. Cap. XCII

AD sordida uuluæ ulcera, ægyptio medicamẽto utemur, non eo tamen quod ex ærugine cõficitur: omnia enim mordicantia, quemadmodũ & quæ crustas inducunt, utero infesta sunt. utemur & eo quod è melle, terebinthina, rosaceo, aut susino oleo, & butyro conficitur, quibus nõnulli crocũ quoque permiscent. Ad ulcera etiam repurganda satis efficax est iris illyrica, cum melle apposita, & aristolochiæ decoctũ, priuatim uel cũ melle infusum. Pessus optimus ad sordida ulcera repurganda, terebinthinæ drach. iiij. adipis anseris drach. vij. myrrhæ drach. I. croci drach. iij. medullæ bubulę, œsypi sing. drach. ij. mellis, ligustrini, aut irini olei sing. drach. xvi. thuris, radicis panaceæ, iridis sing. drach. ij. cyperi drach. iiij.

Ad humorem à muliebri pudendo defluentem. Cap. XCIII

HOrdei usti, amyli, thuris sing. unc. I. aluminis scissilis drach. iiij. ad ultimam minutiem terito & cribrato, postea cum asinino lacte diluito, & sinum pudoris

doris per uterariũ clysterem inijcito. At si ulcus dolorem inferat, tale medicamentum applicabimus. sumito rosarum arefactarum & contritarum, capitulorum papaueris paululum torrefactorum sing. drach. iij. croci, styracis sing. drach. ij. farinæ fœnigræci, œnanthæ sing. drach. iiij. thuris drac. ij. & omnia passo cretico, ac oleo rosato paulatim instillatis, simul ad mellis consistentiam conficies. quod deinde in pessum excipies, & calefactum impones.

Ad uteri depascentias ex Aspasia. Cap. XCIIII

EA uero quæ depascunt efferanturque ulcera equino uel asinino lacte recenter mulcto abluenda sunt: & si utrunque horũ defuerit, quodcunque haberi potest, nuperrime decoctum sumatur. duabus uero lactis heminis mellis semiheminam admiscebimus, & quatuor iridis drachm. inspergemus, deinde huiusmodi enema calefactum sæpius singulis diebus infundemus. idem potest mulsa, in qua absinthium, uel calamum odoratum, uel leucanthemin, uel chamæmalum, uel buphthalmum decoxerimus: atque ubi quod inijciemus, excretum fuerit, loca protinus maluæ decocto colluemus, deinde pessum subijciemus, qui habet eruinæ farinæ, iridis sing. drach. ij. cum melle subactas. Alius: melilotum in uino absque marina aqua decoctũ terito, & modico melli admisceto, & applica. Alius. Hederæ aureum florem habentis folia in uino decocta cũ melle subigito & utere. Asclepiadæ medicamentũ solidum ad uteri depascentias præcipuũ. Lupinos amaros tritos & cribratos seruato, atque usus tẽpore sine ullo liquore imponito, uel melli admisceto.

Alius optimus. hederæ aureum florem habentis fasciculũ in umbra paululum exiccatũ, in fictile uas conijcito, & luto undique circumlinito, deinde assato, & eo cinere utitor. Alius ulceribus humentibus congruus. aristolochiæ longæ tritæ drach. vi. rubricæ sinopicæ ad hepatis colorem accedentis drach. viij. admisceto, & melle ad cerati crassitudinẽ irrigato, deinde in pannum attritum inuoluito, deligato, & sub igniits carbonibus urito. quæ ubi optime assata fuerint, terito & utere, uel pannum ita deligatũ in ollam conijcito, quam exquisitissime opertam, & circũlitam in ignem impones, quousque medicamentũ ad carbonis formam accesserit, quod deinde tritum seruabis. usus autem tempore depascentijs applicato, & cito contrahentur, eritque usque ad inductam cicatricem idoneum. Aliud, quod habet seminũ tamaricis partem unam, nitri rubri tantundem, terito simul cribrato, atque arido utitor, uel cum rosaceo admisceto, depascentijs uero cohibitis applicabimus quæ paulo supra ad ulcera repurganda memorauimus.

Quæ ad cicatricem ducunt ex Asclepiade. Cap. XCV

AT ubi iam ulcera probe purgata fuerint, utendum ijs, quæ ad cicatricem ducunt. primo quidem mitioribus, postea efficacioribus. Ceratum cicatrici inducendæ idoneum: ceræ albæ unc. iij. rosacei optimi unc. ix. super carbonibus liquato, & quadantenus refrigerato, tum in mortarium conijcito, lacteque muliebri, aut asinino, aut caprino infuso, cum pistillo diluito, quousque totũ albescat: deinde effuso priori lacte, nouũ imponito, ac rursus subigito: postea croci circiter drachmam unam adijcito. quod si maiorem mitigationẽ quæsiueris, addito rosacei olei unc. vij. adipis & medullæ anseris sing. unc. unam. poteris & pro rosaceo, malinum uel susinum admiscere. Medicamentum ex hordeo ad uteri ulcera. hordei usti & tritissimi, spumæ argenti lotæ, cerussæ lotæ sing. libram unam, adipis anseris libras quatuor, adipis capræ recentis libras tres, myrtini olei libras duas, mellis despumati uncias viij. terebinthinæ unc. iiij. id etiam ad ardores, & ulcera pudendorum conueniet. nec minus uteris ijs, quæ ad sedis uitia è pompholyge & plumbo usto conficiuntur, postea & eo quod è cadmia, aut quod e ladano præparatur, singulis rosacco aut myrtino oleo dilutis.

De cancris

De cancris uteri ex Archigene. Cap. XCVI

CAncerosorum tumorum quidam ulcerati, quidam non ulcerati sunt, quemadmodũ in loco de mammillis prædiximus. cancri ergo non ulcerati huiusmodi notis indicantur, tumor induratus circa os uteri inuenitur, tactui resistens, inæqualis, crepidinosus, colore feculentus, ruber, subliuidus, uehementes dolores inferens, usque ad inguina, sumen, pecten, & lumbos progredientes, manuumq; attrectatione, & medicamentorum uarietate excitatur. cancrum uero ulceratum similí quidem modo tumor, duricies, & doloris uehementia consequuntur. erosæ autem desossæ, inæqualesq; ulceratæ partes per speculi artificium percipiuntur, quarum pleræq; sordidæ sunt, crepidinosæ, albescentes, quibus si medicamẽta repurgando idonea applicentur, antiqua quædam feculenta, rubra sanguinolenta deferuntur. ab ulcere autem sanies tenuis, aquosa, nigra, ignea & fœtida iugiter excernitur. loca enim muliebria ad defluxũ peculiariter nata sunt. reliquas notas quæ uterum affectum consequi solent, paulo supra capite de inflãmatione recensuimus. Cancerosa uero dispositio sicut Hippocrates asserit, insanabilis est, mitigari tamen, sedariq; potest, insessiones e fœnogræci, maluæ similiumq; crebro memoratorum decoctis, & cataplasmata eiusdem facultatis adhibendo. in acerbationibus igitur efficacissimas mitigandi uires habet, malua, aut althæa, in mulsa usq; ad flacciditatem decocta, & cum pane & modico rosaceo subacta, & cataplasma e caricis, meliloto, & ruta confectum. Idem possunt palmularũ carnes, in passo decoctæ, & cum ouorũ uitellis subactæ, uel capitula papaueris trita & cribrata cum polygoni, uel seridis, uel coriandri succo; uel solani folia tenera cum lacte muliebri apposita, uel solanum in rosaceo cerato exceptum frigida aqua paulatim instillata, uel maluæ folia cum lacte muliebri trita, & in rosaceo cerato excepta: quæ quidem omnia in periodis sunt applicanda. postea uero cerato rosaceo, aut malino, aut œnanthino, aut myrtino cum palmulis in passo decoctis admisceatur medicamentũ quod ex ouis, uel quod ex hordeo conficitur, quibus etiam ad ignis ustiones utimur. Priuatim autem maleficis ulceribus conuenire uidetur, quod e fece in cortinis ahenis balneorũ calidam continẽtibus inuenta conficitur. ea enim fex sub prunis, quousq; ignescat occulitur, deinde teritur, & in rosaceũceratũ assumitur. hæc igitur extra sinum ad uteri orificiũ apponitur. in ipsum uero sinum, muliebre asininũue lac aut plantaginis succus leuiter tepefactus, præcipue si ab ulcere sanguis erumpat, uel polygoni succus cum modico thure infunditur. mitigant etiam pessi e croco, lacte muliebri, modico opio & œsypo præparati. omnibus uero præstat, quod ad sedis quoq; affectiones congruit, ita confectum: spumæ argenti lotæ unc. vi. thuris masculi, œsypi, adipis porcini recentis, butyri noui sing. unc. ij. rosacei unc. iiij. seruatur medicamentũ in plumbea pyxide, quod si exaruerit rosaceo diluitur. ego uero, inquit Archigenes, spumam argenti seridis succi hemina dilui, & ubi mellis crassitudinẽ adepta esset, liquabilibus admiscui. utere preterea medicamentis ad sedis uitia cõfectis. sed & illud prestantissimũ est, quod ad mammarũ erosiones supra descripsimus, e uino, thu confectorũ corij, cupressi pillulis, gallis, & casia præparatũ, quod muliebri aut asinino lacte dilutũ applicabis. Philosophi medicamentũ ad cancros uteri Cancros fluuiales tres aut quinque, impares enim esse oportet, sub prunis ustos cum oleo ligustrino terito & cum penna illinito.

De phimosi uteri. Cap. XCVII

PHimosis est compactio in ore, aut collo uteri ab ulcere precedente cõtingens: qua ea loca adeo angusta redduntur, ut non amplius semen admittant, uel si admiserint, non retineant: ob callosam enim duriciem contrahi nequeũt. interdum etiam semen quidem admittitur, & intra angustissimũ os continetur, atq; inde foe-

tus concipitur, conceptus uero prægnanti moriendi occasionem affert, quum ob nimias locorũ angustias efferri non possit. fomenta igitur ex oleo & aqua, ac fœnograeci decocto adhibenda sunt, locaq; ceratis, & pessis relaxando idoneis molliendа, qui ex œsypo, terebintina, & nitro conficiũtur. At ubi loca tactui molliora offerantur, tunc spongiam exarentem funiculo appensam intra locorũ angustias dilatandi gratia imponemus, quæ si exciderit, aliam crassiorem immittemus, ideo plures diuersasq; spongias exarẽtes præparatas habere oportebit. postea tale quoque medicamentũ spongia illinemus, sandarachæ, aluminis scissilis sing. drach. s. auripigmenti drach. iij. omnia simul contrita melle irrigabis, imponendæq; spongiæ illines. quod si postea sublata spongia locus satis apertus non uidebitᷓ, inflammatioq; superuenerit, infra scriptum medicamentũ spongiæ illinetur: iridis drach. duas, anserini adipis, terebinthinæ, thuris, irini olei, ceræ sing. drach. duas. iridem primo, deinde thus minutissime terito & cribrato, postea terebinthina, adipe, cera, oleo irino colliquatis, & excolatis omnia simul in mortario conficito. ubi uero inflammatio cessauerit & locus apertus fuerit, ceratũ ex oleo rosaceo & adipe anserino confectum spongiæ illinemus, & in eo usq; ad cicatricem obductam persistemus, locum solidiorem paulatim reddentes.

De utero imperforato. Cap. XCVIII

QVædam à natiuitate imperforatum uuluæ meatum habent, idq; tripliciter contingit. Quibusdam enim extrinseca figura solida ualidaq; membrana, uel carne agnata conglutinatur, alijs sinus ipse, alijs uteri os obstruitur. has igitur quæ figuram cõpactam habent, curaturi supinas de more, reflexis diductisq; cruribus collocabimus. deinde operientem membranã specillo dissecabimus, donec figuram ad naturalem dimensionẽ duxerimus, postea linamentis, quæ ex diuulsi linteoli filis conficiuntur, sectionem replebimus, & apte deligabimus, tum curationem puri generando idoneam, & cataplasmata aliquot diebus adhibebimus, deinde linamẽtis cerato rosaceo liquido madefactis utemur. sed si post figuræ sectionẽ pudendi alas carnosis partibus propinquis unitas esse senserimus, utrinq; excoriabimus, linamentisq; dilatabimus, atque eodem, quem prædiximus, modo curabimus. mulierem uero supinam puluinar intra femora habentem, usq; ad cicatricem inductam seruabimus. At quibus figura quidem aperta est, in sinu uero caro innata ita locum obstruit, ut perquam angustum relinquatur foramen, muliere eodem modo collocata, stilum in uuluæ ceruicem maioris tutelæ gratia immittemus, ne forte aberrantes superius sectionem ducamus: deinde infra signatũ locum per stili longitudinẽ dissecabimus, eritq; huiusmodi sectioni hastatum specillum instrumentũ idoneum. eatenus uero secare oportet quatenus sinus ipse secundum naturam appareat. postea labia dissectæ carnis uolsella utrinq; distensa, circũcidemus, ut quadrangularis figura ducatur, tum mulierem erectam diductis cruribus statuemus, ut humor in utero collectus cõmode defluat. qui ubi satis defluxerit, ægram in pristinũ decumbendi situm reducemus, linamentumq; sectioni uino & oleo madefactum imponemus, cuius alteri summitati filum alligabimus. id enim extra relictum facilem nobis extrahendi modum præstabit: mox loco idoneis ligamentis deuincto quietem imperabimus, ac diebus deinceps subsequentibus eundem locum mulsa colluemus, & intorto linamento suppurantem medicinam illinentes curabimus. ubi uero cicatrix sit inducenda tubulum stanneum imponito, & alligato, quousq; loca soliditatem acquirant. quod si partes concurrant, ac rursus claudatur os, spongiam exarentem iterum imponito, donec loca callum obduxerint. Si uero membranosa substantia os obstruxerit, muliere eodem situ collocata sinum speculo dilatabis, & membranã uolsella correptam & extensam

intorque-

intorquebis, ut tota simul colligatur, deinde specillo hastato amputabis, tum arido medicamento quod Antherum uocant, locum insperges, & intortum linamentũ filo alteri summitati sicut diximus alligato subijcies, eandemq; omnino curationem adhibebis. quod si membranosæ substantiæ quidpiam relinquatur, Anthero aut psaro medicamento absumetur. locis autẽ probe purgatis linamenta medicamine intingito, quod ita conficitur: ceræ, terebinthinæ, adipis anserini sing. drach. ij. iridis, thuris sing. drach. j. croci drach. iij. irini olei drach. xvi. irim, crocum, thus ẽ passo terito, deinde quæ liquari debent liquata admisceto & conficito: speculum uero assidue imponendum est, atq; obseruandum ne carnis excrescentia superueniat, quam tali medicamento reprimemus. squammæ, æruginis æris, corticis thuris sing. drach. ij. terito & utere. uel æruginem, & squammam cum diluto plumbi conficito, & applica. neq; interim tamen spongiæ exarentis usus omittendus est, donec labia orificij callum obduxerint, deinde & stamneum tubulum applicabimus.

De hæmorrhoidibus uteri ex Aspasia. Cap. XCIX

HAemorrhoides, quandoq; in ore uteri, quandoq; in collo, quandoq; in ipso uase, nõnunquam etiam licet raro, in pudendo contingunt, quæ quidem interdum tactu, melius tamen speculo deprehenduntur, eademq; omnino accidentia inferunt, quæ reliquæ in sede euenientes inferre solent, ac præterea sterilitatem lumborumq; grauitatem purgationis tempore inducunt. uaricosas igitur & malesicas prętermittere oportet, reliquas non aliter curabis, quàm quæ in sede oriuntur: duras quidem & modicum cruorem emittentes neq; uasis annexas confestim amputando. quæ uero cruorẽ affatim effundunt, eas circa basim orbiculatim scarificabimus, deinde uolsella suspendemus, scarificationiq; nodum innectentes constringemus, quas postea paulatim extensas amputabimus, atque inde Antherum medicamentum aridum applicabimus. quod si absque chirurgico opere malueris hęmorrhoidas arefacere & excæcare, huiusmodi arida appones. spodium & rosas siccas terito, & inspergito, uel acaciam cum uino austero subactam, uel lemnium sigillum cum aceto illinito. Aliud: stibij unc. viij. rosarum siccarum, pollinis thuris sing. unc. ij. cytinorum unc. unam. Aliud: balaustiorum torrefactorũ unc. vi. malicorij unc. iij. florum rosarum, spodij sing. drach. ij. Aliud ad hæmorrhoidas efficacius: succi mandragoræ, aluminis rotundi, acaciæ sing. drach. ij. ẽ uino terito, & pastillos formato, quos subinde diluens uino locis illines. Aliud: succi cicutæ, succi hyoscyami, aluminis scissilis, rubricæ sinopicæ sing. drach. ij. sandycis drach. unam, cum uino subigito, atq; usus tempore similiter uino dilues. Aliud: dyphrigis drach. vi. cerussæ, spumæ argenti, plumbi usti & loti, succi hypocystidis sing. drach. iij. in succo cicutæ excipito, & cum uino applica. utere etiam medicamentis ad hæmorrhoidas sedis supra memoratis, præsertim eo quod Hippocrati inscribitur, ac potiones propinato, quas ad sanguinis screatum descripsimus, in sessionesq; in adstringentibus decoctis adhibeto.

De calculo uteri. Cap. C

SEd & calculi interdum tophacei generantur in ipso uteri uase fluitantes, quos extracturi prius clystere fimum ducente aluum euacuabimus, deinde fœnograeci & maluæ decocto adiecta rosacei portiuncula colluemus. tum mulierem supinam decliuemq; diductis cruribus statuemus, duosq; longiores sinistræ digitos in ani foramen immittemus. dextra uero sumen comprimemus, calculum expellentes, & extrorsum cogentes, ipsumq; digitis in anũ immissis deducentes, sensim extrahemus. tophaceã autem substantiã extra in uteri collo uel orificio agnatam, muliere rite collocata, & locis speculo dilatatis scalpro circũcidemus, deinde curabimus, & Antherum medicamentum loco inspergemus.

De calculis uesicæ. Cap. CI

IN uesica uero mulierũ raro calculi oriuntur, latiorem enim urgentiorem rectiorem〈que〉 urinariũ meatum habent, atq; huius quidem notas à muliebri pudendo accipies. adiacet enim uesicæ uterus. Muliere ergo supina collocata coxis decliuibus, cruribusq; reclinatis duos longiores sinistræ digitos in pudendum immittemus. dextra autem uesicam superius cõprimentes calculum uersus uesicæ collum expellemus, cogemusq; ipsum, ut extra musculum collum uesicæ adstringentem prodeat, tum paulo supra pudendi alas quo loco calculus occurrit sectionem ducimus, atque inde calculario forcipe extrahimus: tum sectionem thuris polline replentes puramq; lanam calido oleo madentem sumini ac lumbis affatim apponentes deligamus, bis aut ter singulis diebus ac noctu semel exoluentes, & oleo calido perfundentes. transacta tertia aridis medicamẽtis, mordicatione carentibus & incarnantibus usq; ad perfectam incarnationẽ, uulnus replemus, deinde emplastro ex aceto & oleo confecto cicatricem inducimus. optime autem huiuscemodi loca & omne concauum ulcus incarnat, quod habet pollinis tritici unc. ij. colophoniæ tritissimæ unc. i. hoc arido totam ulceris cauitatem replebis.

De aquoso ramice ex Aspasia. Cap. CII

AQuosi ramices circa pudendi alas cõsistunt, inflationibus similes, imbecillo ac molli tumore, interdum alteram tantum partem, interdum utranq; occupantes, quandam fluctuationis apparentiam tactui afferentes. primo igitur discussionem tentabimus, medicamẽtis, quæ superius ad aquosos uirorum ramices memorauimus, præsertim ubi uirgines nacti fuerimus. quæ si parum processerit muliere rite collocata sectionem tumori congruam ducemus: dissecta uero superficiaria cuti subiectas tunicas paulatim excoriare oportebit, quas deinde uolsella correptas utrinq; extendemus, & membranã quæ humorem continet dissecabimus. excreto autem humore sectionem membranę ad myrtei folij figuram in ambitu amputabimus, atq; inde duabus tribus ue suturis labia sectionis nectentes suppurante medicamẽto curabimus. utere etiam olei irrigatione, ac reliqua curatione quam ad aquosos uirorum ramices supra docuimus.

De inguinali ramice. Cap. CIII

EVeniunt & mulieribus ramices inguinales, præcipue circa dextram partem sinus uuluæ, quem nõnulli pudendũ appellant, prominet in his tumor durus, immurmurans, oppressu lædens, pręcipue ubi mulieres crura dilatauerint, aut supinę decubuerint. Has quoq; congruis ligamentis & medicamentorũ applicatione curare oportet, sicut in intestinali, inguinaliq; uirorum ramice prædocuimus: quæ si non profecerint, ad manuũ pręsidium confugientes, mulierẽ supinam decliuibus cruribus statuemus, repulsoq; intestino locum circa inguen oblique secabimus, postea tunicas cuti subiectas sensim excoriabimus, atq; ita relaxatã peritonei membranę partem attrahemus & extendemus, intestinũq; diligenter repellentes, quod superuacuũ est peritonei, arcte deligabimus, suturamq; admouebimus: tum quod supra suturam extabit superuacuũ amputabimus, deinde duabus tribus ue suturis labia sectionis cutis colligemus, & immissis linamentis lanaq; succida uino & oleo madefacta superius apposita congrua ligamenta adhibebimus: postea medicamentis puri generando idoneis, & ijs quæ repurgandi, incarnandiq; uires habent, & irrigatiõibus cataplasmatisq; utemur, quousq; inflãmationes quieuerint, atq; inde ad ea procedemus, quæ reliqua ulcera ad cicatricem deducunt.

De uaricoso ramice ex Aspasia. Cap. CIIII

SOlet etiam uaricosus ramex in alis pudendi generari, qui uenarũ dilatatio est, similis uaricibus quæ in ulceribus oriuntur. hunc curaturus sectionem rectam

superficia-

superficiariā pro uasis figura duces, deinde tunicas uasi adhærentes sensim excoriabis,& ubi uas denudatum fuerit cæca uolsella eleuabis,& duobus nodis deuincies,altero inquam superius,altero inferius:postea uenam secabis,sicut in phlebotomia fieri cōsueuit,atq; ubi sanguis in ipsa existens eductus fuerit,medium uasis quod superuacuū est,amputabis, quod quidem omnibus uasis curandis cōmune est,quæ in uaricū formam transierint,tum linamentis sectioni impositis spongiam aceto aut posca madefactam applicabis,deinceps ad pus generandum uerteris.

De nymphotomia. Cap. CV

NYmpha substantia quædam est musculosa,aut coriacea,supra alarum conuentum sita, ubi urinarius meatus locatur, quæ in nonnullis mulieribus ad tantam molem augetur,ut pudorem,deformitatemq; inducat,imò & à uestimentis iugiter arrefacta,irritat,& ardorem ueneris suscitat, propterea ægyptijs uisum est ut antequam exuberet,amputetur, tunc præcipue cum proxime nupturæ sint uirgines,tradunt.q; huiusmodi amputandi modum.uirgini in sella collocatæ retro assideat robustus adolescens,& suas ipsius ulnas uirginis poplitibus subijciēs,crura eius uniuersumq; corpus regat. tum artifex coram assistens tenacula os latum habente nympham corripit,quā manu quidem sinistra extendit, dextra uero prope tenaculæ dentes amputat, mensuram autem amputandi, eandem quam in columellæ sectione seruari oportet, ut pars tantum superuacua auferatur. diximus prope tenaculæ dentes nympham amputandam esse,quoniā cum sit coriacea per quàm plurimum extenditur, & facile nisi id obseruetur amputatio ultra id quod oportet,porrigitur, atq; inde ueluti à nimis profunda angulorū oculi sectione defluxus subsequitur. peracta uero chirurgia spongia è uino adstringenti aut aqua frigida expressa ulcus corroborabimus,deinde thuris pollinem inspergemus, & linamentum posca madefactum apponemus,supraq; spongiam è posca expressam alligabimus.post septimam cadmiam tritissimam priuatim, uel cum rosarum floribus, uel diphryges tritum, uel cinerem ossium palmularum inspergemus, quod etiam facit ad pudendorum ulcera.

De cauda. Cap. CVI

NOnnunquam in quibusdam mulieribus carnosa quædam substantia muliebre pudendum replens,ab ore uteri exoritur, interdum & extra progrediēs asininæ caudæ similis,unde etiam nomen inuenit. Mulier igitur quemadmodum in nymphę amputatione diximus,collocanda est,& prominens caro tenacula extendenda,totaq; ensiculo à basi amputanda,ac post chirurgiam, sicut de nympha docuimus,curatio peragenda.

De thymis,formicis,& uerrucis uteri ex Philumeno. Cap. CVII

THymus uel in alis,uel in ipso pudendo,uel in ore uteri, uel in collo generatur, estq; aspera quædam eminentia miliacea thymi corymbo similis,quibusdam mitis eueniens,quibusdam maleficus,ruber,cruentus,pręcipue post concubitum, aut deambulationes:atque is moro præmaturo assimilatur,uisuq; deprehenditur, modo sine ullo artificio oblatus,modo per speculum reuelatus. huiusmodi autem eminentias in principio quidem curari oportet, quemadmodū de reliquis formicis,ac uerrucis prædiximus,sed ubi diutius perseuerauerint, manuum opus adhibebimus. muliere igitur rite collocata eminentiā tenacula extendentes totam ensiculo à basi amputamus, deinde curationem cruentis uulneribus congruam applicamus. thymos uero qui in abdito recessu latent,cum manuum artificio subijci nequeant, prætermissa chirurgia medicamentis curabimus, quæ iam superius ad totius corporis thymos,& formicas sunt explicata. cæterum pudendorū formicis hæc summe conferre compertū est,capræ iugulatæ statim oculos pungito,& len-

torem inde effluentem iugiter illinito,& intra sex dierum spacium formicæ abolebuntur. Aliud quod ego in uxore mea expertus sum, eas enim radicitus tollit, origani festucam in lucerna accendito,& formicę admoue,ita ut non incendatur, sed fumum suscipiat,idq; ter singulis diebus repetito. Aliud ad pudendi sedisq; thymos.uetustissimos calceos priuatim,atque item priuatim cucurbitam aridam cremato,& utrunq; minutissime tritum æquis ponderibus permisceto,deinde locis uino prius ablutis inspergito. est enim expertum. maleficorū autem thymorū sectionem ob eruptionis sanguinis periculum euitare oportet, sed non maleficos tuto amputabimus.neque enim hic ulla sanguinis eruptio formidari debet,unum tamen obseruandum est, ne uterus ab acie scalpri lædatur,quod facile uitabitur,si thymus prius extensus prope tenaculæ dentes amputetᷣ, sicut in nymphæ sectione prædiximus. thymo uero amputato desiccandorū locorum gratia quodpiam medicamentū sistendo sanguini idoneum applicabimus. humectatio enim regenerandorū thymorū causa efficitur,sicut & pinguium medicamentorū usus:ideo in tota curatione ea quæ laxandi impinguandiq; uires habent,sunt fugienda.Post chirurgiā autem protinus gallam tritam aut alumen cum pari pondere thuris loco admouebimus.deinde subsequenti medicatione Anthero medicamēto ex stomomate ferri confecto,aut rosarū flore,& cytinis aridis utemur.nam hæc cōtrahunt, & quadantenus repurgant,atq; ulcera ad cicatricem facile ducunt.

De condylomatibus ex Aspasia. Cap. CVIII

CONdyloma est rugæ excrescentia, rugæ enim circa os uteri existentes dum inflammationē patiuntur,incuruantur & indurantur, & euersionem quandam & crassitudinem in locis efficiunt.pręcipue uero in mensium excretionibus, & post partium turbulentias attolluntur,facileq; tactu noscuntur. His igitur adstringentia fomenta, & eiusdem facultatis suppositoria applicanda sunt, quæ supra ad sedis condylomata memorauimus, maxime quod è malicorio, & butyro, aut quod è lycio indico,& œsypo conficitur.

De rhagadibus uteri. Cap. CIX

EX uiolentis partubus ob magnitudinē capitis infantis rhagades circa os uteri eueniunt,sed & ob acrium humorum defluxum loca effringentem & exurentem fieri solent. Ac primo quidē recenti partus dolore infestante rhagades latent. postea uero ulcerum sensus & cognitio paulatim emergit, nam & manuum attrectatu & concubitu dolores excitantur, quando etiam ex attritu cruentantur ulcera:certius tamen speculo deprehenduntur. sinu enim dilatato scissuræ in ambitu oris uuluæ uisuntur.in eiusmodi ergo muliebribus locis chirurgiā,atq; omnē mordicans medicamentū, effugere oportet,nam talia inflammationes & conuulsiones afferunt, sed simplicioribus insessionibus, & pessis ad ulcera superius memoratis, hedricisq; medicamentis ad rhagadas utemur, præcipue ijs quæ è pompholyge,stibio,& plumbo usto conficiūtur Asclepiadæ. quod si rhagades callosæ fiant aridum medicamentū è charta combusta,plurimo rosaceo dilutum per linamenta imponito, callos enim exterit, & ulcera expurgat,& si nimia eius acrimonia non toleretur, irim illyricam in terebinthina exceptā applicato. ulceribus autem cicatrice obductis,id quod è cadmia conficitur dissolutum, aut quodpiam ex hedricis illinito,quemadmodum & quod è spuma argenti lota præparatur,paulo superius ad cancerosos uteri affectus à nobis descriptū. uel quod ad rhagadas ac sedis & muliebriū locorū condylomata ita conficitur,stibij,acaciæ sing.drach.vi. in passo excipito & utere.sæpe & hoc in usum recipitur, aloes,opij sing.drac.xvi. stibij drach.vi. myrrhæ drach.iiij. thuris, æruginis sing.drach.ij. in uino excipito, & cum passo utere. Aliud protinus conferens,stibij,acaciæ, plumbi usti & loti

singu

ſing.drac.xvi.ſpodiĳ,pompholygis ſing.drac.viĳ.ſeminis ericæ, aluminis ſciſſilis, atramẽti ſutoriĳ,myrrhæ,thuris,opiĳ,ſing.drac.viii.è uino terito,& tanq̃ collyriũ conficito,ac cum paſſo utere. Aliud ad omnia pudendorum muliebrium,& ſedis uitia,ſiſtens etiam hæmorrhoidas:ſpumæ argenti,ceruſſæ utriuſq; lotæ, plumbi uſti & loti,ſing.drac.xxv.ſtibiĳ loti drac.ix.pompholygis lotę drac.viii.cadmię lotæ drac.v.in hæc omnia primo ſeorſum, deinde ſimul trita, uini & myrtini olei lib.i.paulatim inſtillato,& exquiſite ſubigito,cumq; probe unita fuerint in plumbea pyxide ſeruato,& tanquam optimo medicamento utere. Nos uero inquit Archigenes ceræ cyrenaicæ lib. i. & adipis anſerini tantundem adiĳcimus. quidam etiam plumbaginis drach.xx.permiſcent.

De ſcirrhomatis miliaceis uteri. Cap. CX

NOnnunq̃ in collo aut ore uteri,aut in ipſo,pudendo miliaceæ quædam excreſcentiæ innaſcuntur,quę tactui quidem occurrunt, certius tamen ſpeculo deprehenduntur,ſolentq; ueneris præcipue confricatu menſes, & conceptum intercipere.In his ergo aluus primo purganda eſt,deinde linteolo locus abſtergendus,& glans ex carne caricarum pinguium,& alumine ſciſſili imponenda,uel peſſus ex alumine & felle,aut medicamenta maturandis diſcutiendisq; panis idonea illinenda,collutionesq; ex aqua mulſa & quopiam aromatum decocto faciendæ.

De ſcabioſis uteri puſtulis. Cap. CXI

IN pudendo quoq; & uteri ore ſcabioſæ puſtulæ exoriũtur furfuraceas ſquamulas emittentes,pruritumq; inferentes,& calidæ aquæ perfuſione gaudẽtes, aduerſus quas aluũ aſinino lacte purgare,à cena uomere, in balneo ſudare, aquã calidam ingredi,uino cum nitro calefacto,& poſt uinum aqua calida collui oportet, lociſq; licium indicum aut amurcam,aut butyrũ cum ſulphure aut ceratum myrtinum cum ſpuma argenti, aut alumen rotundum cum melle, aut malicorium cum myrtino oleo & melle illinere. ſquammas autem & formicas exterit cyclamini radix cum melle illita. cæterum ab omni acri, ſalſo,& acido, in alimentis cauendum eſt.

De alarum abſceſſu. Cap. CXII

QVod ſi in aliqua alarum parte abſceſſus cõtigerit, ſi uerſus ſedẽ declinauerit ſectionẽ uitare oportet, ex eorũ enim locorum ſectione, cũ rugoſa ſint, fiſtula facile generatur, ſin ſurſum ad urinarium meatum aſcenderit, tuto ſecari poteſt.

Ad mulieres exomphalas. Cap. CXIII

AMmoniacum è modico uino tritum adiecta cymini portiuncula apponito, & alligato,uel buphthalmum cum ſucco mori ſubactum illinito. Aliud Bituminis drach.xĳ. carnium caricarum pinguium tantundem, ſingula primo ſeorſum,deinde ſimul trita confice & applica.

Ad rugas alui, rhagadas, & nigredines prohibendas,quæ à partu oriuntur. Cap. CXIIII

ADiantum & aphronitrum albũ exquiſitiſſime trita inſpergito, & aluus non corrugabiť,quo in balneo & extra balneũ uteris. Aliud Narciſſi bulbos decorticatos incidito, & in umbra exiccato, quorũ poſtea ſumes drac.viĳ. radicis ſtruthiĳ cõtuſæ,farinæ ptiſanæ,farinæ cymini preſertim ægypiĳ ſing.drac.x.radicis bryoniæ,radicis ari,radicis agreſtis cucumeris,coſti,ſing.unc.iiĳ. terito & cribrato,ac uẽtri prius eruina farina deterſo inſpergito, & rurſus detergito, neq; enĩ rhagadas generari ſinit.immo genitas aufert,maculas etiam & nigredines in quauis corporis ſuperficie repertas exterit.in puerperis igitur uentrem prius oleo diligentiſſime perfricabis,poſtea chartã medicamẽto inſperſam applicabis, at faſcia

superligata non nisi post iiii. dies amouebis, deinde totum corpus in balneo deterges, atque omnem nigredinem, rhagadasque destrues. Aliud ad aluos à partu nigrefactas. ostreorū ustorum partem i. farinæ cymini præsertim ægyptij partes ii. confice & utere in balneo. Aliud Nigellæ nitri, portiones æquas, ad fecis consistentiam ex aqua terito. Aliud Scyllæ ustę drac. viii. aut cornu cerui usti, aluminis scissilis, salis cappadocis, myrrhę quā stacten uocant, mellis, sing. drac. ii. farinę hordeaceæ drac. xiiii. usus tempore in mel crudū excipito & panno attrito illitum uentri applicato, ac diebus vii. permittito, octaua uero eluito, atque inde rursus apponito, & totidē diebus permittito. Smegma ad reliqui etiam corporis superficiē exterendam. granorū ricini, quos crotonas uocant, bulborum narcissi decorticatorum & arefactorum sing. drac. viii. similæ drac. iiii. thuris drac. ii. duo ouorum albumina cōficito, & utere. Smegma efficax. floris iunci odorati, iridis, sing. drac. ii. mastichæ drac. i. terito, & in ptisanæ succū excipito, pastillosque formato, quos usus tempore aqua dilutos illines, & ex interuallis frigida elues. Aliud smegma ad corporis rugas ex Ruffo. Hoc si rugosum corpus iugiter absterseris extēdetur, habet autem caricarum pinguiū, radicis bryoniæ, eruinæ farinæ, testarum sepię ustarum, sing. partes æquas, quæ terenda sunt terito, deinde caricis in mortario tusis, reliqua trita admisceto, & simul conficito, quo medicamento in balneo uti oportebit. Fricatorium ad nigredines plurimo usu probatū. thuris unc. i. s. cerussæ lotæ, spumæ argenti lotæ, amyli, scobis marmoris albi proconesij, mastichæ, aphronitri albi, testarum sepię, sing. unc. i. saponis gallici unc. xii. decem ouorum albumina, omnia sapone excipito, & utere medicamento diluto in quacunque corporis parte libuerit.

Lotio admiranda superficiem exterens, & splendidam reddens. Cap. CXV

FArinæ fœnogręci, amyli, tragacanthæ, sing. unc. iiij. stellę samiæ, ammoniaci thymiamatis sing. unc. iii. mastichæ, medullę ceruinę recētis sing. unc. iiii. tragacanthā lacte madefacito, deinde reliqua illi ad ultimā minutiē redacta admisceto, & pastillos formato, in umbraque exiccato. utere etiā smegmatis, quę in octauo lib. descripsimus, in quo simul inuenies quæ ad alarū & oris fœtorem conferunt.

Quomodo conficiantur unguenta muschata condita, œnantharia suffumigia & reliqua odoramenta.

Aridum quod beredriadem appellant. Cap. CXVI

ARnabonis, amomi, spicęnardi, sing. unc. iii. folij, styracis, tantundem, croci, caryophylorum, sing. unc. i. s. opobalsami unc. vi. rosarū uirentiū unc. xxv. Aliud muschatum, folij, casiæ, croci, styracis, arnabonis, amomi, spicęnardi, sing. unc. i. s. caryophylorū, drac. iiii. moschi scrup. iii. opobalsami unc. i. olei indici uel similis unc. iii. rosarum siccarum unc. ii. uel uiridiū unc. iiij. Cōfectio arabica. masuaphij, caryophyllorum, costi, sing. unc. ii. spicæ, succi rosarū sing. scrup. xij. amomi, styracis, sing. unc. i. gummi unc. ij. arida terito, & cribrato, & gummi madefacito, postea styraci in mortario trito arida exquisitissime admiscebis, deinde gummi adijcies orbiculosque rotundos ad ciceris madefacti magnitudinem conficies, quos acu pforatos ualido funiculo traijcies, & ubi exaruerint collo nectēdos prębebis.

Xeromyrum rosatum. Cap. CXVII

ROsarum aridarum lib. i. costi, folij, caryophylorū, hypni, cassami odorati, unguiū aromaticorum, styracis, sing. unc. ij. Aliud xeromyrum, folij, rosarum siccarum, amomi, costi, caryophylorum, spicænardi, succi arnabonis, croci, sing. unc. i. hypni, styracis, opobalsami singu. drac. iij. Aliud Rosarum lib. iij. hypni lib. i. panni attriti aridi * unguium aromaticorum unciam unam.

Xeromyrum leucophyllum appellatum quo ad collum & axillas utuntur. Cap. CXVIII

TErræ samiæ lib.i.styracis,folij,opobalsami,sing.unc.ij.styracem cum opobalsamo subigito,folium uero terito & cribrato,deinde omnibus simul in mortario probe commixtis,succi rosarum quod sufficit adijcito,& utere.

Hygromyrum quo mulieres ad aures utuntur. Cap. CXIX

FOlij,succi spicænardi,mastichæ,caryophylorum singu. unc.i. scrupu.xij. styracis pinguis,opobalsami,singu.unc. ij. croci scrup.vi. moschi scrupu. i. olei salca electi unc.iiij.

Olei salca confectio preciosa. Cap. CXX

OLei omphacini sext.xx.iridis illyricæ lib.i. amomi unc. vi. aspalathi, hypni, sing.lib.i. cassami aromatici lib. ij. caryophylorum, aut folij, carpobalsami, sing.lib.i.xylocasiæ unc.v.casiæ unc.iiij.costi,styracis pinguis,croci,singu. unc.i. myrrhæ,arnabonis,sing.unc.iij.spicęnardi unc.iiij.omnia in aqua decoquito.Modus autem conficiendi in primo libro habetur, ubi olei salca aliam pulcherrimam descriptionem & unguenti nardini pręparationem inuenies.hygromyri cōfectio. olei salca lib.ij.opobalsami lib.i.spicænardi,folij singu.unc.iiii.carpobalsami,arnabonis,amomi,ligni aloes,sing.unc.ij.mastichæ,moschi.sing.scrup.vi. quod si etiā caphura non deerit ex ea unc.ij.adijcito. hoc ad axillas utuntur,& cum radiolo in aures imponunt. Leucophylli seu xeromyri albi confectio. specularis lapidis lib. unam,folij.spicęnardi,caryophylorum,sing. scrup.vi. sandaua scrup. xii. moschi ceratia vi.

Foliati confectio. Cap. CXXI

OPobalsami lib.i.styracis,amomi,sing.unc.iii.casiæ unc.iiii.lilia numero xx. simul terito & utere.& si crassiusculum fuerit cum unguento salca diluito. Alia foliati descriptio, ceræ lib.i. nardi cyziceni lib. iii. picis brutiæ unc.v. ladani unc.i.styracis pinguis unc.iii.costi,casiæ,sing.unc.ij.cardamomi,folij,sing.unc.i. spicęnardi unc.s.croci,uini aminæi,sing.unc.i.opobalsami unc.iii. Foliati confectio ex Oribasij monumentis: casiæ unc.vi.folij unc.iii.amomi,ladani,sing.unc.i. piperis gra.xl.myrrhæ trogloditicæ unc.i.unguenti nardini lib.i.arida terito & tenuissimo cribro excutito,deinde nardinum unguentum adijcito, & rursus exquisitissime terito, atq; ut nigrius reddatur medicamentum iuglandiū cortices ustos, & tritos admisceto, ac tria opobalsami cochlearia instillato, & preciosissimo unguento utere etiam ad resolutiones.

Spicati præparatio. Cap. CXXII

AMomi unc.ii.myrrhæ troglodyticæ,costi,sing. unc.i.folij, casiæ, foliati unguenti,aut salca sing.unc.iii.spicęnardi unc.i.spicæ celticę unc.iiii.unguenti nardini unc.vi.ceræ albæ quod sufficit,atq; ut substantia liquidior reddatur addito unc.iii.opobalsami.

Oenantharij confectio. Cap. CXXIII

COsti unc.ii.casiæ,carpobalsami, spicænardi,sing.unc.i. amomi unc.v.nardi celticæ unc.iiii.spicati unguenti & foliati, aut salca, singu.unc.iii.ceræ albæ quod sufficit,& ut substantia liquidior efficiatur iii. unc. opobalsami admisceto. Alia œnantharij descriptio.Costi unc.ii.casiæ,carpobalsami,masuaphij,myrrhæ, sing.unc.i.amomi unc.v.spicęnardi,styracis,sing.unc.iiii. caryophylorū unc. i. s. opobalsami unc.vi.& lilia num.xl.uini adstringētis odorati sext.xii.salis capadocis unc.ii.liliorū folia quicquid eis croceum insederit diligenter deterseris, in sindone pura inuoluta diē ac noctē in umbra exiccato,donec tabuerint, deinde myrrhæ in mortario cū uino subactę arida trita & cribrata admisceto, & pariter uino

diluito

diluito, quibus postea styracē digitis in minimas partes friatum adijcies, & omnia simul cum opobalsamo probe conficies, tum lilia in idem mortarium coniecta cū cæteris commiscebis, ac manibus subiges, atq; inde omnia in uitreum uas traducta, concuties, & uino postea in idem uas infuso rursus concuties, quod demum moscho, aut hypno diligenter occludes, deligabis, luto illines, & quadraginta diebus insolabis.

Absinthati siue rhodabsinthati salubris confectio pulcherrima. Cap. CXXIIII

SPicænardi scrup. ij. folij, amomi, sing. scrupu. i. mastichæ scrup. iij. mellis sext. i. uini sext. quatuor, uel ut alij quinq;. quidam pro amomo costum inijciunt. Aliud: rosarum exectis unguibus & in sindone diem ac noctem tabefactarum lib. i. mellis optimi sext. i. uini antiqui sext. v. rosas in uino xv. diebus præmadefacito, singulis diebus fictile uas continens soli exponendo, deinde uino per colum traiecto duos spicænardi scrupulos, aut unum casiæ admisceto, quæ prius è modico uino in mortario triueris, postea adiecto melle omnino exquisite simul conficito, & utere.

Rosati confectio. Cap. XXV

ROsarum exemptis unguibus & in umbra exiccatarum libram unam, uini antiqui & splendidi sext. v. mellis sext. i. rosas in uino diem ac noctem madefacito, postridie autem uino excolato mel adijcito, atq; inde tribus diebus trāsactis exhibe. quidam sex mastichæ scrupulos admiscent & ita aluum molliunt.

Conditi cathartici confectio ad pituitosos quo hiemis tempore uteris. Cap. CXXVI

MEllis sext. i. uini sext. v. piperis grana xlvi. styracis calamitæ scrup. iij. styracem in trulla super prunis cum modico melle diluito, deinde in mortario simul cum pipere exquisitissime terito, tum mel paulatim instillando conficito, ac postremo uinum admisceto. Illud uero semper meminisse oportet, mel nisi admodum purum fuerit non permittere ut potus ex eo confectus unquam resideat & depuretur. erit ergo despumandum purumq; reddendum, nam si despumatum sit eodem die potus residebit & depurabitur.

Absinthati confectio. Cap. CXXVII

Spicænardi scrup. v. croci ceratia tria, absinthij drachmam unam.

Mastichati & cyminati præparatio. Cap. CXXVIII

Cymini scrup. xij. uini sext. v. mellis sext. i. mastichæ unc. i. s.

Anisati confectio.

ANisi scrupu. viij. spicæ herbæ quam stachyn uocant scrupu. vij. uini sexta. v. mellis sext. i.

Citrati confectio. Cap. CXXIX

COrticis citri electi uel foliorum eiusdem unc. viij. uini sext. duo, mellis sext. i. corticem aut folia in uino septem diebus madefacito, deinde uino per colum traiecto mel admisceto.

Apiati præparatio.

SEminis apij scrupu. xij. seminis rutæ scrupu. vi. seminum pirorum par pōdus, mellis sex. i. uini sext. iiij. pro abstemijs uero uini loco aquam adijcito.

Rhodomali confectio. Cap. CXXX

SVcci pomorum dulcissimorum dempto cortice & medulla sext. ij. aquæ ad tertias decoctæ sext. iiij. succi rosarum sext. i. mellis sext. i. s. succum pomorum suo tempore exprimito, & per colum traijcito, cui deinde mel admiscebis, & usq; ad rosarum tempus seruabis: in uere autem aqua ad tertias decocta, & succo

è rosis

è rosis expresso omnia simul conficies,& ubi probe confecta fuerint,exhibebis.

Mustati confectio. Cap. CXXXXI

Similae sext.xvi.olei omphacini sext.quinque,piperis uncias quinque, folij caryophyllorũ sing.unciam unam, musti dulcissimi sext.iij. mellis libras duas. fiunt ex ijs tanquam placentulae paruae.

Cari confectio pro abstemijs. Cap. CXXXXII

Aquae sext.xxxi.salis sext.ij. cicerum nigrorũ aridorum sext.iiij. amanitarũ libras duas,caricas quinquaginta confice,excolato & seruato.

Suffumigij muscati praeparatio. Cap. CXXXXIII

Rosarum uiridium libras vi.mellis attici,per colum traiecti lib.iij.unc.iij. folij unc.xvi.amomi unc.iiij.caryophyllorũ unc.ij.spicae nardi unc.uij. costi unc. viij. unguium aromaticorum unc.unam,carpobalsami unc.iiij.assari unc.ij.aloes unc. unam, calami indici unc.vi. nuces indas tres, sandalorum scrup.xvi. ambrae unc.unã,styracis pinguis lib.iij.mastichae unc.iij.croci unc.i. quidam pro styrace ladani pinguis & stactae unguentariae sing.lib.i.uel ut alij unc.x.& moschi scrup. iiij. accipiunt. aridis tritis & cribratis ladanum, styracem, stacten,& mel simul in mortario subacta admisceto,& in trulla diluito,deinde ambram liquefactam adijcito, postea moschum calida aqua dissoluito partemque ipsius formationi seruato, tum suffumigium in mortarium coniectum manibus diligenter subigito, & moschum imponito,parteque eius seruata cuncta probe conficito.

Suffumigij Regij confectio. Cap. CXXXXIIII

Styracis calamitae lib.unam,ligni aloes unc.vi.ambrae unc.i. moschi scrup.iiij. quidam uero idem ita cõficiunt,styracis calamitae lib.unã, ligni aloes unc.iiij. ambrae unc.unam,moschi scrup.iiij.adduntque succi rosarum quod sufficit.

Suffumigij moschati Theopompi confectio. Cap.CXXXXV

Styracis pinguis unc.x. caryophyllorũ, costi, rosarum siccarũ, mastichae sing. unc.unã,moschi ceratia quatuor. Ego uero inquit moschi scrup.iij.& balsami quod sufficit adieci. Alia suffumigij moschati praeparatio.

Folij,costi,rosarum aridarum,hypni,spicae nardi sing.unciam unam,croci,unguium aromaticorum, caryophyllorum, casiae sing. scrup.duodecim, carpobalsami, bdellij sing.tantundem, styracis scrup.uiginti,moschi scrup.tres, rhodomelitis quod sufficit.

Suffumigij boni rosati confectio. Cap. CXXXXVI

Foliorum rosarum aridorum,costi,mastichae sing. unc.ij. spicae nardi,amomi, opobalsami sing. unc.i.s. croci, myrrhae sing. unciam unam, styracis unc.x. uini odorati antiqui,& mellis quod sufficit.

Suffumigij moschati in Ecclesia recepti confectio. Cap. CXXXXVII

Costi lib.iiij.s.caryophyllorum lib.ix.folij lib.i.s.spicae nardi tantundem,cassami unc.xiiij.styracis liquidi lib.xvi.aspri lib.iij.croci capillaris unc.x. moschi, ambrae sing. scrup.ij. ambrae, moschi sing. unc.ij. Princeps uero anatolae ita praeparat,costi uncias tres,spicae nardi unciam unam,folij tantundem,caryophyllorum unc.i.s.cassami unc.s. aspri uncias duas, styracis liquidi electi unc.quinque, croci trochiscati scrup.duos,moschi,ambrae sing.scrup.duos.Suffumigij unguentarij praeparatio,costi lib.i.s. elenij,rosarum aridarum,nigellae sing.libram unam, carpobalsami,aspalathi sing.libras duas, myrrhae lib.i.s. tari quod est lignũ aloes, ladani sing.lib.iiij.amomi libram unam,mastichae uncias viij.ligni caryophyllorũ unc.vi.foliorum scylmatis * hypni lib.xij. stactae lib.v. bdellij lib.ij. unguium aromaticorum,croci trochiscati sing.uncias quatuor.

Suffumigij

Suffumigij unguentarij insignis confectio. Cap. CXXXVIII

COsti lib.i.s.cassami libram unam,ligni caryophyllorum, foliorum scylmatis * spicæ nardi, sing. unc.vi.corticis aspalathi, rosarum siccarum sing. uncias tres,mastichæ chiæ,bdellij sing.uncias duas,ladani libras tres, stactæ nigræ lib.vi. croci scrup.vi. Ego uero inquit pro stacte nigra albæ libras duas,& styracis libras quatuor, admisceo.

Suffumigij amabilis præparatio. Cap. CXXXIX

COsti unc.xix.caryophyllorũ uncias quatuor,ladani libram unam,spicæ nardi folij sing.uncias sex,styracis libras tres,aspri unc.xvi.croci uncias sex, moschi uncias octo,mellis uncias quinque.

Suffumigium Dominæ Romulæ. Cap. CXL

STyracis calamitæ libras duas, costi, stactæ albæ sing.unc.sex, caryophyllorũ, tari sing.uncias duas,spicæ nardi unc.ij.s.croci unc.iiij.ambræ drach.iiij. aluæ unciam unam,moschi scrup.iiij.uel quantum libuerit.

Suffumigium rosarum Embularchi. Cap. CXLI

CAsiæ, myrrhæ, bdellij, amabonis, calami indici, sarua, carpobalsami,ladani pinguis,hypni,folij sing.uncias tres,caryophyllorum,unguium magnorum aromaticorũ,mastichæ sing.uncias quatuor, croci uncias duas, spicæ nardi, opobalsami sing.uncias sex,rosarum siccarũ,styracis sing.libram unam,rosarum uiridium libras duas,uini antiqui odorati,& mellis attici quod sufficit.

Suffumigium Pamphili episcopi. Cap.CXLII

FOlij,caryophyllorum,hypni,ladani pinguis sing.unc.ij.s.calami indici, spicæ nardi, unguium maiorum aromaticorum,bdellij, carpobalsami, croci, casiæ, sing. uncias tres, amomi, mastichæ sing. uncias quinque, costi unc.i.s. amabonis tantundem, sarua unciam unam, opobalsami uncias tres, styracis pinguis libras tres,rosarum uiridium exemptis unguibus libras sex,uini mulsi quod sufficit.fitque mel electum & uinum antiquum odoratum.

Smyrnisis conseruando cadaueri. Cap.CXLIII

ALoes,myrrhæ,gummi sing.libram unam,sarcocollæ libras duas,acaciæ sesquilibram,thuris uncias sex,opobalsami tres.

AETII AMIDENI LIBRI SEXTIDECIMI ET VLTIMI FINIS, IOANNE BAPTISTA MONTANO MEDICO VERONENSE INTERPRETE.

CHARTARVM TERTII TOMI
INDEX

A B C D E F G H I K L M N O P Omnes terniones, præter P quaternionem.

BASILEAE IN OFFICINA FROBENIANA, PER HIE-
RONYMVM FROBENIVM ET NICOLAVM
EPISCOPIVM MENSE AVGVSTO
ANNO M D XXXV

FRO BEN.

AD LECTOREM

Non ignoramus, penè superuacaneũ esse, in eiusmodi autorum libris, qualis est Aetius, conscribere indices, quum copiosissime quæ tractantur notabiliora, in capitum singulis libris præfixorum enumeratione recenseantur. At ut receptæ satisfaceremus cõsuetudini, non piguit eorum etiam quorum in capitibus nulla fit mentio, colligere elenchum, in quo prior numerus tomum, posterior paginam denotat.

A

« 2 cata/

confe-

febri-

G

infanti

N

O

T

FINIS

BASILEAE IN OFFICINA FROBENIANA, PER HIERONYMVM FROBENIVM ET NICOLAVM EPISCOPIVM MENSE AVGVSTO ANNO M D XXXV

FRO BEN.